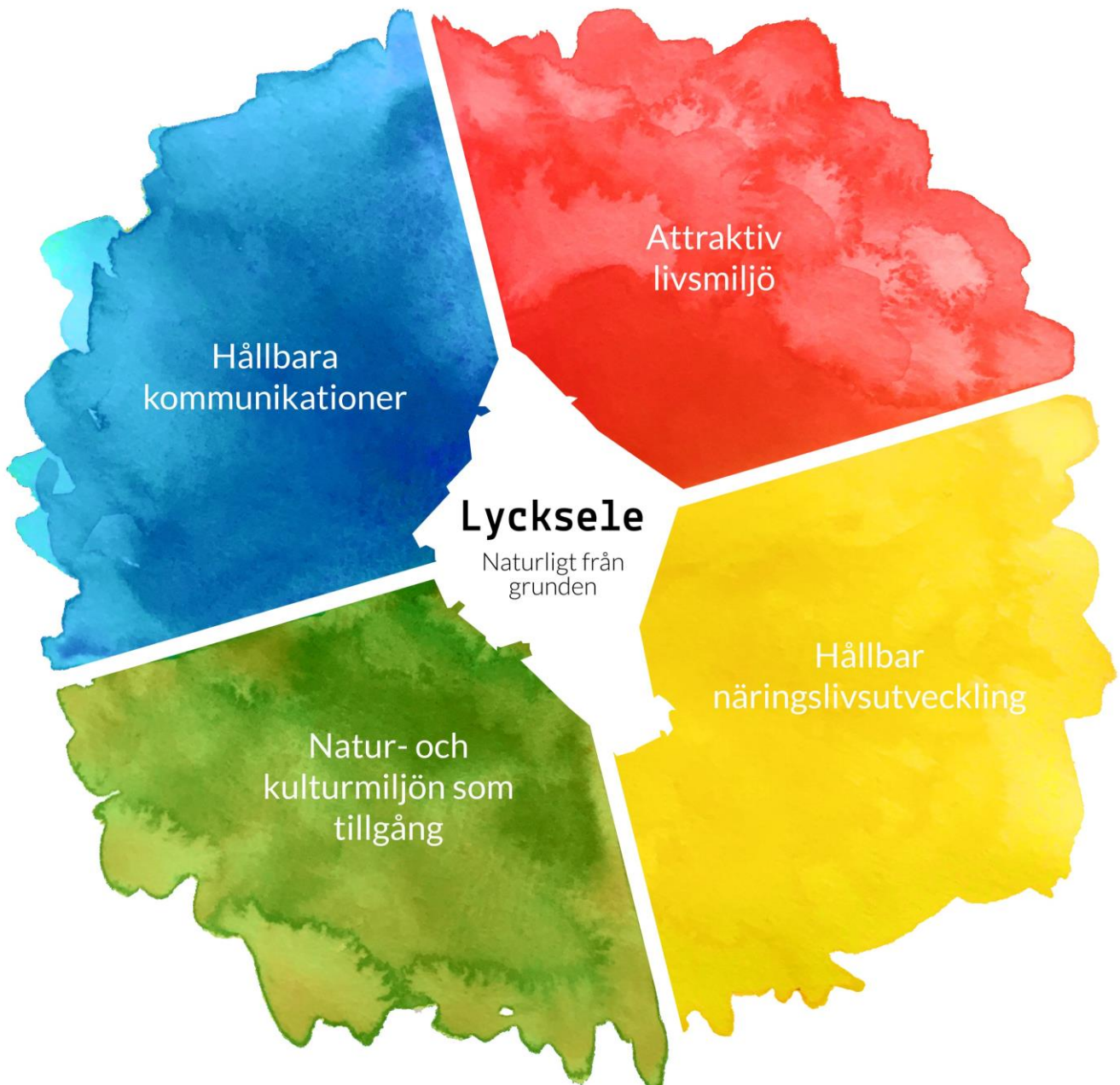

LYCKSELE
KOMMUN
LIKSJUON KOMMUVDNA

Översiktsplan 2040

Titel: Översiktsplan 2040

Utgiven av: Lycksele kommun 2022

Text: Lycksele kommun

Bild omslag: Ebba Älvgren, WSP. Copyright: Lycksele kommun.

Adress: Lycksele kommun, Stadshuset Storgatan 22, 921 31 Lycksele

Telefon: 0950-166 00

E-post: kommun@lycksele.se

Hemsida: www.lycksele.se

Diarienummer: 2020-000277, MN-2022-35

Antagen av: Kommunfullmäktige 2022-10-24 § 106	Ärendebeteckning: Översiktsplan 2040	Dnr: 2020-000277 MN-2022-35
Dokumentägare: Kommunfullmäktige	Ersätter dokumentet: Översiktsplan, KF 2006-06-19 §60	Dokumenttyp: Plan

Sammanfattning

Lycksele kommuns förslag till översiktsplan utgår ifrån Kommunens vision som blickar mot år 2040 och 13 000 invånare.

”Lycksele är navet i Lappland där utbildning och kultur är i framkant. Lyckseles landsbygd utvecklas och är en självklar del av Staden i Lappland, lika självklart är Lycksele en del av Sápmi. Ett livskraftigt näringsliv och civilsamhälle bidrar till att utveckla Lycksele som den trygga och lagom stora staden. Lycksele är naturligt från grunden”

Agenda 2030 genomsyrar alla de kommunala målen.

Lyckseles mål tar också avstamp i den regionala utvecklingsstrategin, *Västerbotten – en attraktiv region där olikheter skapar utvecklingskraft*. Strategin har övergripande hållbarhetsmål, inriktningar och prioriteringar som ska vägleda oss när Västerbotten möter utmaningar och möjligheter fram till år 2030.

Huvudfokus för översiktsplanens utformning är ett långsiktigt hållbart samhälle. Fyra strategiska fokusområden har identifierats som särskilt viktiga i översiktsplanen och för att den fysiska planeringen ska bidra till kommunens vision och måluppfyllelse. Dessa utvecklas vidare i planen.

- Attraktiv livsmiljö
- Hållbara kommunikationer
- Natur- och kulturmiljö
- Hållbar näringslivsutveckling

Översiktsplanen redogör för kommunens ställningstagande kopplad till tre huvudaspekter. Utvecklingsinriktning, Mark-och vattenanvändning samt Riksintressen, LIS och andra värden. Dessa områden följer den av Boverket framtagna ÖP-modell 2.1.

Kommunen har beslutat att översiktsplaneförslaget ska bedömas utifrån de tre hållbarhetsaspekterna; socialt, ekonomiska och ekologiskt.

Hållbarhetskonskvensbeskrivningen utgår från en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) enligt Plan- och bygglagen (PBL) 2010 och Miljöbalken (MB) (1998:808) men bedömer också utifrån de sociala och ekonomiska aspekterna.

Uppdrag och utgångspunkter

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2019-11-12 (Dnr 2019–000417 §197) att ge Samhällsplaneringsenheten i uppdrag att få till stånd en hållbarhetsintegrerad översiktsplan.

Enligt kommunstyrelsens beslut ska arbetet med den nya översiktsplanen mynna ut i en kommuntäckande översiktsplan med tillhörande fördjupningar och tematiska tillägg.

Översiktsplanen ska fokusera på strategiska frågor. Planen ska ange vilka frågor som är viktigast och vilka ställningstagande som är viktiga att beakta för att säkra en hållbar tillväxt i kommunen.

Översiktsplanen ska ha sin utgångspunkt i kommunfullmäktiges vision och prioriterade mål. Målen utgår från Lyckselebornas behov i tre dimensioner; de ekologiska, de ekonomiska och de sociala dimensionerna.

Kommunstyrelsen arbetsutskott beslutade att integrera Landsbygdsstrategin för Lycksele kommun i översiktsplanen. Beslutet togs 2020-09-15. Vidare framställs översiktsplanen digitalt.

Samråd

Dialog och kunskapsinhämtningen börjades våren 2020. Samtliga av kommunens verksamhetsområden och bolag har involverats och haft möjlighet att påverka innehållet i översiktsplanen. Samebyarna har bjudits in till möten under processen. Hållbarhetsbedömningen har varit en integrerad del i översiktsplaneprocessen sedan hösten 2020. Ett första avgränsningssamråd genomfördes med Länsstyrelsen oktober 2020 och därefter hölls ett uppföljande samråd i april 2021.

En styrgrupp som leddes av kommunstyrelsens ordförande och där även kommunchef varit delaktig har utgjort ett stående referensforum där samtals- och idéutbyte skett på regelbunden basis. Arbetsgrupp och referensgrupp är bildad utifrån kommunens olika verksamheter och vissa externa grupper har fått inkomma med synpunkter i den tidiga dialogprocessen.

Mellan 1 december 2021 och sista februari 2022 hölls det formella samrådet för översiktsplanen. De yttranden som inkom redovisas och besvaras i samrådsredogörelsen.

Granskning

Översiktsplanen var ute på granskning under perioden 23 maj 2022 till och med 31 augusti 2022. De yttranden som inkom redogörs och hanteras i bilagan Särskilt utlåtande. Länsstyrelsens granskningsyttrande är i helhet även en egen bilaga till översiktsplanen

Den översiktliga planeringen är en pågående process. Nya frågor väcks och förutsättningar ändras. För att översiktsplanen ska fylla sin funktion som inriktningsdokument ska den spegla aktuella politiska ställningstagandena.

Innehåll

Sammanfattning	3
Del 1 – Introduktion, bakgrund och inriktning	15
1 Inledning	15
1.1 Vad är en översiktsplan?	15
1.2 Var är vi nu	16
1.2.1 Översiktsplanens process	16
2 Utvecklingsinriktning	17
2.1 Utvecklingsinriktningskartan	17
2.2 Målbild och vision	18
2.2.1 Kommunövergripande och regionala mål	18
2.3 Planens strategiska fokusområden	19
2.3.1 Attraktiv livsmiljö	19
2.3.2 Hållbara kommunikationer	20
2.3.3 Natur- och kulturmiljö som tillgång	20
2.3.4 Hållbar näringslivsutveckling	21
3 Omvärldsanalys	21
3.1 Klimatförändringar	21
3.2 Urbanisering och avbefolkningen på landsbygden	22
3.3 Demografi	22
3.4 Digitalisering och teknikutveckling	23
3.5 Hälsa	23
3.6 Livsmedelsförsörjning	24
3.7 Friluftsliv och naturupplevelser	24
3.8 Näringsliv	24
3.9 Kunskapsförsörjning	25
3.10 Resursanvändning	25
Del 2 – Mark- och vattenanvändning	26
1 Boende och bebyggelse	26
1.1 Bostadsförsörjning	28

1.1.1	Utbyggnad inom tätbebyggda områden	30
1.1.2	Ställningstaganden för bostadsförsörjning	32
1.2	Lycksele Tätort	34
1.2.1	Ställningstaganden för Lycksele tätort	35
1.3	Landsbygd och servicenoder	37
1.3.1	Ställningstaganden för landsbygd och servicenoder	38
1.4	Fritidsbebyggelse	38
1.4.1	Ställningstaganden för fritidsbebyggelse	39
2	Samhällsservice	39
2.1	Barn och unga	40
2.1.1	Ställningstaganden för barn och unga	40
2.2	Äldre och personer med vårdbehov	41
2.2.1	Ställningstaganden för äldre och personer med vårdbehov	42
3	Näringsliv	42
3.1	Handel och kommersiell service	43
3.1.1	Ställningstaganden för handel och kommersiell service	43
3.2	Verksamhetsområden (industri, hantverk, logistik)	44
3.2.1	Ställningstaganden för verksamhetsområden (industri, hantverk, logistik)	45
3.3	Livsmedelsförsörjning	46
3.3.1	Ställningstaganden för livsmedelsförsörjning	46
3.4	Besöksnäring	47
3.4.1	Ställningstaganden för besöksnäring	47
3.5	Sociala företag	48
3.5.1	Ställningstaganden för sociala företag	48
4	Trafik och kommunikationer	48
4.1	Gång och cykel	50
4.1.1	Ställningstaganden för gång och cykel	51
4.2	Kollektivtrafik	51
4.2.1	Ställningstaganden för kollektivtrafik	52
4.3	Vägtrafik	53
4.3.1	Ställningstaganden för vägtrafik	55
4.4	Järnväg	56
4.4.1	Ställningstaganden för järnväg	56
4.5	Flygtrafik	57
4.5.1	Ställningstaganden för flygtrafik	57

4.6	Snöskoter och vattenskoter	58
4.6.1	Ställningstaganden för snöskoter och vattenskoter	58
4.7	Digital infrastruktur	58
4.7.1	Ställningstaganden för digital infrastruktur	59
5	Naturmiljö och ekosystemtjänster	60
5.1	Naturmiljö	60
5.1.1	Grönstruktur	61
5.1.2	Skolskogar	63
5.1.3	Ställningstaganden för naturmiljö	64
5.2	Vatten	65
5.2.1	Miljö kvalitetsnormer för vatten	66
5.2.2	Påverkan från skogsbruk	66
5.2.3	Vattenkraftreglering	67
5.2.4	Ställningstaganden för vatten	67
5.3	Strandskydd	68
5.3.1	Ställningstaganden för strandskydd	69
5.4	Ekosystemtjänster	69
5.4.1	Stödjande ekosystemtjänster	70
5.4.2	Försörjande ekosystemtjänster	70
5.4.3	Kulturella ekosystemtjänster	70
5.4.4	Reglerande tjänster	70
5.4.5	Ställningstaganden för ekosystemtjänster	71
6	Friluftsliv	71
6.1	Friluftsliv	71
6.1.1	Strövområden	72
6.1.2	Vandringsleder	72
6.1.3	Tysta områden	75
6.1.4	Ställningstaganden för friluftsliv	75
6.2	Försörjande naturintressen	76
6.2.1	Vindelälvens vattensystem	76
6.2.2	Umeälvens vattensystem	76
6.2.3	Öreälvens vattensystem	77
6.2.4	Sjöar	77
6.2.5	Ställningstaganden för försörjande naturintressen	77
7	Areella näringar och resurser	78
7.1	Jordbruk	78
7.1.1	Ställningstaganden för jordbruk	80

7.2	Skogsbruk	81
7.2.1	Ställningstaganden för skogsbruk	81
7.3	Vattenbruk	81
7.4	Rennäring	82
7.4.1	Ställningstaganden för rennäring	82
7.5	Mineraler och täkter	82
7.5.1	Gruvor	82
7.5.2	Täkter	83
7.5.3	Ställningstaganden för mineraler och täkter	83
8	Teknisk försörjning	84
8.1	Energiförsörjning	86
8.1.1	Elnät	86
8.1.2	Klimatsmart energi	87
8.1.3	Vattenkraft	87
8.1.4	Vindkraft	87
8.1.5	Solceller	88
8.1.6	Bioenergi och fjärrvärme	88
8.1.7	Annan energi	89
8.1.8	Ställningstaganden för energiförsörjning	89
8.2	Dagvatten	89
8.2.1	Ställningstaganden för dagvatten	89
8.3	Vatten och avlopp	90
8.3.1	Avlopp	90
8.3.2	Dricksvattenförsörjning	91
8.3.3	Ställningstaganden för vatten och avlopp	91
8.4	Återvinning och avfall	92
9	Miljö-, hälso- och riskfaktorer	93
9.1	Risk och beredskap	93
9.1.1	Ställningstaganden för risk och beredskap	94
9.2	Transport av farligt gods	95
9.2.1	Ställningstaganden för transport av farligt gods	95
9.3	Miljöfarlig verksamhet och förorenade områden	95
9.3.1	Ställningstaganden för miljöfarlig verksamhet och förorenade områden	96
9.4	Luft	96
9.4.1	Ställningstaganden för luft	97
9.5	Buller	97

9.5.1	Omgivningsbuller från industriell verksamhet och annan verksamhet med likartad ljudkaraktär	97
9.5.2	Buller från flygtrafik och flygplatser	99
9.5.3	Buller från väg- och spårtrafik	99
9.5.4	Övriga bullerkällor	99
9.5.5	Tysta områden	100
9.5.6	Ställningstaganden för buller	100
9.6	Radon	101
9.6.1	Ställningstaganden för radon	101
9.7	Klimat	101
9.7.1	Ställningstaganden för klimat	102
9.8	Översvämning, ras och skred	102
9.8.1	Ställningstaganden för översvämning, ras och skred	103
Del 3 – Riksintressen, LIS och andra värden		105
1	Riksintressen enligt Miljöbalken 3 kap	107
1.1	Riksintresse för rennäringen (MB 3:5)	107
1.1.1	Ställningstaganden för riksintresse för rennäring	109
1.2	Riksintresse för yrkesfisket (MB 3:5)	110
1.3	Riksintresse för naturvård (MB 3:6)	111
1.3.1	Sikmyran	111
1.3.2	Altarliden	112
1.3.3	Rävliden	112
1.3.4	Lycksabäcken	112
1.3.5	Storbacken	112
1.3.6	Grubbheden	113
1.3.7	Krokmyran och Rörmyran	113
1.3.8	Våtmark vid Långtjärnen med flera	113
1.3.9	Vindelälven	113
1.3.10	Rockträskheden	113
1.3.11	Lycksamyran	113
1.3.12	Stöttingfjället	113
1.3.13	Öre älv	114
1.3.14	Mejvanhede – Mejvanbäcken	114
1.3.15	Brännäs	114
1.3.16	Ställningstagande för riksintressen för naturvård	114
1.4	Riksintresse för kulturmiljövård (MB 3:6)	114
1.4.1	Vindelälven	116
1.4.2	Stöttingfjällets översilningssystem och byar	116

1.4.3	Pausele – Pauliden	116
1.4.4	Örträsk	116
1.4.5	Ställningstaganden för riksintresse för kulturmiljövård	117
1.5	Riksintresse för friluftsliv (MB 3:6)	117
1.5.1	Vindelälven (nationalälven)	118
1.5.2	Åman	119
1.5.3	Öreälven	119
1.5.4	Bevarandevärde	120
1.5.5	Ställningstaganden för riksintresse för friluftsliv	120
1.6	Riksintresse för mineralutvinning (MB 3:7)	120
1.6.1	Kristineberg	120
1.6.2	Svartliden	120
1.6.3	Fäbodliden	120
1.6.4	Ställningstaganden för riksintressen för mineralutvinning	122
1.7	Riksintresse för kommunikationer (MB 3:8)	122
1.7.1	Ställningstagande för riksintresse för kommunikationer	124
1.8	Riksintresse för vindbruk (MB 3:8)	124
1.8.1	Norrbäck vindkraftspark	125
1.8.2	Vinliden vindkraftspark	125
1.8.3	Fjällberg vindkraftspark	125
1.8.4	Navarträskliden	125
1.8.5	Hornmyran vindkraftspark	125
1.8.6	Fäbodberget vindkraftspark och Vargträsk vindkraftspark	125
1.8.7	Storliden	125
1.8.8	Rönnliden	125
1.8.9	Ställningstaganden för riksintresse för vindbruk	127
1.9	Riksintresse för totalförsvaret (MB 3:9, 3:10)	127
1.9.1	Ställningstaganden för riksintresse för totalförsvaret	128
2	Riksintressen enligt Miljöbalken 4 kap	128
2.1	Områden där turism och friluftslivs särskilt ska beaktas samt områden där vattenkraftreglering inte får utföras (MB 4:2, MB 4:6)	128
2.1.1	Ställningstaganden för Områden där turism och friluftslivs särskilt ska beaktas samt områden där vattenkraftreglering inte får utföras (MB 4:2, MB 4:6)	130
2.2	Natura 2000-områden (MB 4:8)	130
3	LIS-områden	132

4	Andra värden	134
4.1	Kulturmiljö	134
4.1.1	Ställningstaganden för kulturmiljö	135
4.2	Vattenskyddsområden	136
4.2.1	Ställningstaganden för vattenskyddsområden	138
4.3	Stora opåverkade områden	138
4.3.1	Ställningstaganden för stora opåverkade områden	139
4.4	Ekologiskt känsliga områden	140
4.4.1	Ställningstaganden för ekologiskt känsliga områden	141
4.5	Natura 2000-områden (MB 4:8 och 7:27-29)	141
4.5.1	Ställningstaganden för Natura 2000-områden	143
4.6	Natur- och kulturresevat (MB kap 7:4–9)	143
4.6.1	Ställningstaganden för natur- och kulturresevat	145
4.7	Biotopskydd (MB 7:11)	145
4.7.1	Ställningstaganden för biotopskyddsområden	145
4.8	Samrådsområde (MB 3:6 och 12:6)	145
4.8.1	Ställningstaganden för samrådsområde	145
	Del 4 – Hållbarhetskonskvensbeskrivning	146
1	Inledning	148
2	Metod	148
2.1	Identifierade områden att förbättra	149
3	Avgränsning	150
4	Alternativ	151
4.1	Nuläget	151
4.2	Nollalternativet	151
4.3	Huvudalternativ	151
4.4	Övriga alternativ	152
5	Underlag	153
5.1	Fokusområden	153
5.1.1	Attraktiv livsmiljö	153
5.1.2	Hållbara kommunikationer	153
5.1.3	Natur- och kulturmiljö som tillgång	154
5.1.4	Hållbar näringslivsutveckling	154

5.2	Kommunala och regionala planer	154
5.3	Miljö kvalitetsmål, Agenda 2030 och friluftslivsmål	155
5.4	Riksintressen och Natura 2000	156
5.5	Skyddade områden	156
5.6	Miljö kvalitetsnormer	157
5.6.1	Luft	157
5.6.2	Vatten	157
6	Konsekvensbedömning	158
6.1	Utvecklings- och utredningsområden	159
6.1.1	Solsidan bostadsområde (utvecklingsområde)	159
6.1.2	Lugnet bostadsområde (utredningsområde)	160
6.1.3	Furuvik bostadsområde (utvecklingsområde)	161
6.1.4	Nydala bostadsområde (utvecklingsområde)	162
6.1.5	Hedlunda bostadsområde (utvecklingsområde)	162
6.1.6	Furuvik industriområde (utredningsområde)	163
6.1.7	Hälsingfors industriområde (utredningsområde)	163
6.1.8	Rusksele industriområde (utredningsområde)	163
6.1.9	Tuggensele elintensiva etableringar (utredningsområde)	164
6.1.10	Forsdala elintensiva etableringar (utredningsområde)	164
6.2	Ekologiska konsekvenser	164
6.2.1	Vattenmiljö	164
6.2.2	Naturmiljö	168
6.2.3	Jordbruksmark	170
6.2.4	Klimat	171
6.3	Sociala konsekvenser	174
6.3.1	Luftkvalitet	174
6.3.2	Buller	176
6.3.3	Boendesegregation	178
6.3.4	Trygg närmiljö	181
6.3.5	Kulturmiljö och landskapsbild	182
6.3.6	Friluftsliv och rekreation	184
6.3.7	Säkerhet och risker	187
6.3.8	Mötesplatser	191
6.3.9	Folkhälsa	192
6.3.10	Rennäring	194
6.4	Ekonomiska konsekvenser	197
6.4.1	Boendattraktivitet och demografisk balans	197
6.4.2	Arbetsmarknad och näringsliv	199

6.4.3	Kommunal ekonomi	200
7	Agenda 2030 och miljö kvalitetsmål	203
	Del 5 – Bilagor	211
1	Mark- och vattenanvändningskarta teckenförklaring	211
2	Mark- och vattenanvändningskarta norra kommundelen	212
3	Mark- och vattenanvändningskarta västra kommundelen	213
4	Mark- och vattenanvändningskarta östra kommundelen	214
5	Mark- och vattenanvändningskarta södra kommundelen	215

Del 1 – Introduktion, bakgrund och inriktning

1 Inledning

1.1 Vad är en översiktsplan?

Översiktsplanen är ett dokument som visar hur mark- och vattenområden samt den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras långsiktigt. Översiktsplanen ska spegla kommunens vilja och ge vägledning i beslut om utvecklingen av den fysiska miljön. Det som står i översiktsplanen lägger grunden för hur kommunen utvecklar den fysiska miljön. Andra strategier, planer och policies ska vila på detta dokument men kan riktas mot specifika ämnen och därför fördjupas ytterligare. Alla kommuner ska enligt plan- och bygglagen ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen vägleder vid detaljplanering, bygglov och annan användning av mark- och vattenområden. Den används som bedömningsunderlag av såväl kommunens egna tjänstepersoner som handläggare på exempelvis länsstyrelsen och domstolar där sådana ärenden överprövas. Den används också av företag som söker plats för sin verksamhet. I bilden nedan (bild 1) kan du se hur de olika dokumenten förhåller sig till varandra. Den regionala utvecklingsstrategin är vägledande för översiktsplanens utformning. Översiktsplanen är i sin tur vägledande för de detaljplaner som tas fram. En detaljplan är ett juridiskt bindande dokument, vilket innebär att man måste följa detaljplanen för att få bygglov på ett planlagt område.

Bild 1. Förhållande mellan dokument i planprocessen.

1.2 Var är vi nu

1.2.1 Översiktsplanens process

Översiktsplaneprocessen består av olika steg där möjlighet finns att påverka planförslaget. I två av stegen är det möjligt att lämna in synpunkter; vid samråd och granskning. Nedan, i bild 2, ser ni stegen för att upprätta en ny översiktsplan.

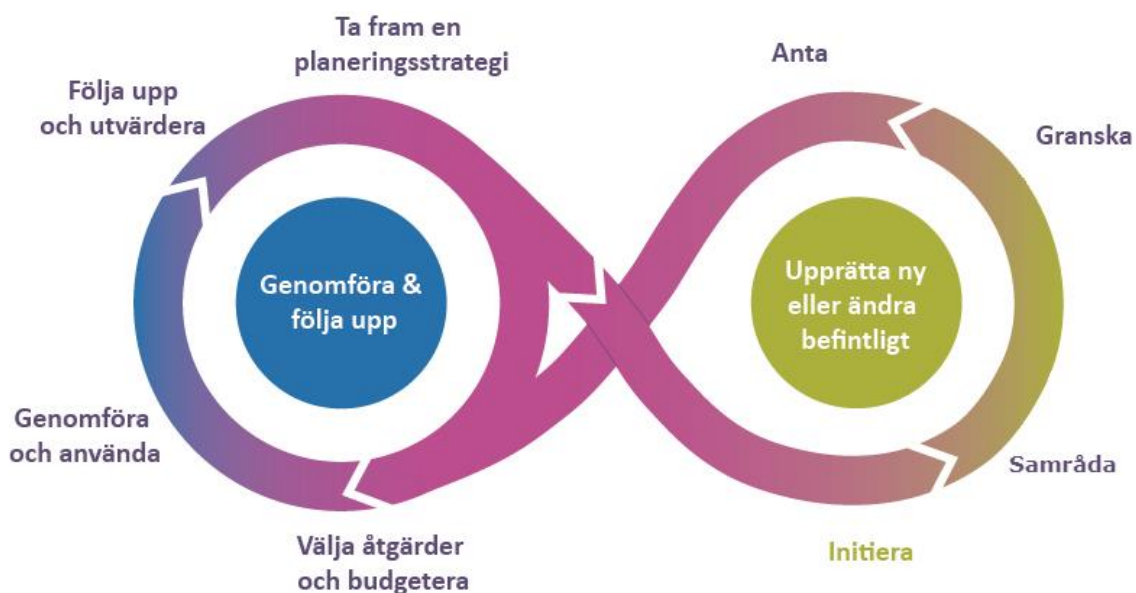

Bild 2. Översiktsplanens process

Samråd har hållits med kommunmedborgarna, myndigheter, grannkommuner, organisationer och andra berörda med syfte att inhämta synpunkter på planförslaget. Samrådet är viktigt för delaktighet och insyn och ger en demokratisk förankring. Efter samrådet har kommunen sammanfattat och bemött de synpunkter som inkommit (se samrådsredogörelse).

Nästa steg i processen bestod av bearbetning och översiktsplanen har reviderats samt kompletterats utifrån de synpunkter som kommit in under samrådet. Förslaget har bearbetats och granskats. Alla som har velat har återigen haft möjlighet att lämna sina synpunkter och reagera på de förändringar som gjorts. Kommunen har sammanställt och redovisat de förslag som synpunkterna gett anledning till i ett särskilt utlåtande. Det slutgiltiga planförslaget har tagits fram och överlämnats till kommunfullmäktige för antagande.

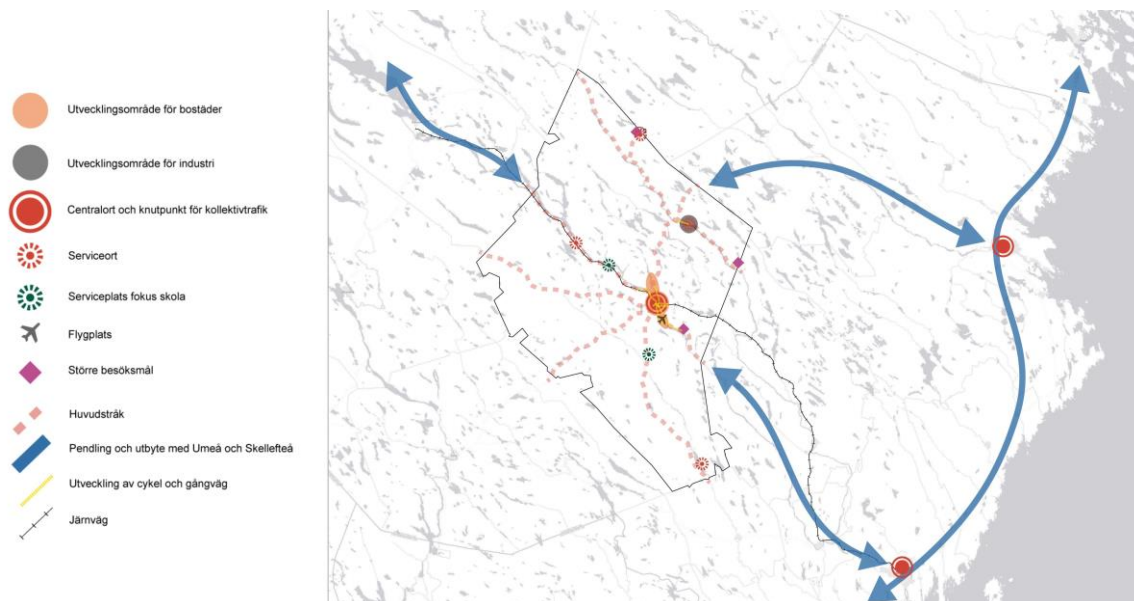
Kommunfullmäktige antar en planeringsstrategi under varje mandatperiod. Syftet med planeringsstrategin är att avgöra om det har skett förändringar när det gäller planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet och att beskriva kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen, samt i vilken utsträckning översiktsplanen är aktuell. Planeringsstrategin bidrar till en aktiv översiktsplanering som bedrivs kontinuerligt och för att fånga eventuella förändrade förutsättningar för kommunen.

Om översiktsplanen fortfarande är aktuell fortgår dess användning som övergripande dokument och vägledning för detaljplaner, bygglov och annan användning av mark och vattenområden och går i en loop enligt vänstra cirkeln i bild 2.

2 Utvecklingsinriktning

2.1 Utvecklingsinriktningskartan

På kartan nedan (karta 1) kan ni se den generella utvecklingsinriktningen för Lycksele kommun. Utvecklingsinriktningskartan visar de övergripande strukturerna för bebyggelse samt kommunikationer utifrån ett större, mellankommunalt och regionalt sammanhang. Den skiljer sig från markanvändningskartan som mer i detalj visar den planerade markanvändningen de kommande åren. Här redovisas i stället långsiktiga intentioner i grova drag och kommunen lyfter fram utvecklingsinsatser som anses vara särskilt viktiga.

Karta 1. Utvecklingsinriktningskarta med teckenförklaring

2.2 Målbild och vision

Översiktsplanen är i sig en vision för framtiden. Den ska visa hur mark- och vattenområden och den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras långsiktigt. Översiktsplanen ska spegla kommunens vilja och ge vägledning i beslut om utvecklingen av den fysiska miljön. I översiktsplanen kan förutsättningar skapas för en hållbar samhällsstruktur som ger miljömässiga, sociala och ekonomiska fördelar.

Översiktsplanen utgår från Lycksele kommuns vision som blickar mot år 2040 och 13 000 invånare:

Lycksele är navet i Lappland där utbildning och kultur är i framkant. Lyckseles landsbygd utvecklas och är en självklar del av Staden i Lappland, lika självklart är Lycksele en del av Sápmi. Ett livskraftigt näringsliv och civilsamhälle bidrar till att utveckla Lycksele som den trygga och lagom stora staden. Lycksele är naturligt från grunden.

2.2.1 Kommunövergripande och regionala mål

Agenda 2030 genomsyrar alla de kommunala målen. För varje delmål finns även koppling till de mål i Agenda 2030 som kommunens mål bidrar till. Genom att Lycksele agerar lokalt med ett globalt perspektiv bidrar kommunen till att de globala målen nås.

Läs mer om hur agenda 2030 målen uppnås i del 4, Hållbarhetskonskvensbeskrivning.

Lyckseles mål tar också avstamp i den regionala utvecklingsstrategin, *Västerbotten – en attraktiv region där olikheter skapar utvecklingskraft*. Strategin har övergripande hållbarhetsmål, inriktningar och prioriteringar som ska vägleda oss när Västerbotten möter utmaningar och möjligheter fram till år 2030.

Västerbotten står inför stora förändringar där tunga industrisatsningar förväntas ske i kommuner runt Lycksele. Den ökade etableringsgraden i regionen kan medföra spridningseffekter vilket kan leda till ökade arbetstillfällen inom kommunen. För industrietableringarna utanför kommunen väntas andelen dagspendlare vara låg. En viss ökning av utpendling till andra kommuner kan komma att skönjas. Utflyttningen från Lycksele väntas vara låg då arbetslösheten inom kommunen är låg. En inflyttning till Lycksele kan väntas om industrier etablerar sig inom kommunen eller i närheten av kommungränsen. Med förbättrade infrastruktursatsningar kan möjligheterna till pendling öka.

2.3 Planens strategiska fokusområden

Översiktsplanen fungerar som ett verktyg för att den fysiska utvecklingen ska leda i riktning mot kommunens övergripande vision och mål. Genom en välgenomtänkt översiktsplan kan den fysiska utvecklingen bidra till mål som inte är direkt kopplade till vatten- och markanvändning, till exempel folkhälsa, trygghet och samhällsekonomi i balans.

Huvudfokus för översiktsplanens utformning är ett långsiktigt hållbart samhälle. Hållbarhetsperspektivet, såväl miljömässigt som socialt och ekonomiskt, ska gälla för samtliga strategier, inriktningar och ställningstaganden.

Följande strategiska fokusområden har identifierats som särskilt viktiga i översiktsplanen och för att den fysiska planeringen ska bidra till kommunens vision och måluppfyllelse.

2.3.1 Attraktiv livsmiljö

Lycksele ska dra nytta av sina unika miljöer som innebär närhet till naturen och lugnet men också till upplevelser och kommers. Lycksele som stad är liten nog för att vara personlig och vänlig, men stor nog för att ha allt det som behövs. Medkänsla, tillsammans och drivkraft är värdegrundsord som ska känneteckna kommunen och dess invånare och som bidrar till en attraktiv livsmiljö. I Lycksele finns plats för alla och här är det gott att leva, både i stad och på landsbygd.

En plats för alla innebär också att det måste finnas bostäder för alla och ett varierat utbud av boendeformer som matchar behovet. Detta ska vara en målsättning vid planering av både nya bostäder och vid förädling av befintliga.

Den fysiska planeringen i kommunen ska utgå från befintliga bebyggelsestrukturer för att bättre nyttja och stärka den service och infrastruktur som redan finns. Detta sker genom vidareutveckling och komplettering av bebyggelse i centralorten och kommunens viktiga noder. Det handlar om att ta tillvara befintlig bebyggelse och komplettera på ytor som inte behövs för rekreation eller andra ekosystemtjänster. Samtidigt ska det finnas en planberedskap för bostäder i lägen som är attraktiva, till exempel nära vatten eller med vackra vyer. Landsbygden ger möjlighet till andra boendemiljöer och verksamheter än vad tätorterna kan erbjuda vilket bidrar till en positiv mångfald i kommunens utbud.

Översiktsplanen ska förespråka funktionsblandad bebyggelse där bostäder, arbetsplatser och service är integrerade. Funktionsblandning ger förutsättningar att skapa levande kvarter under större delen av dygnet vilket också bidrar till trygghet och säkerhet. Funktionsblandad bebyggelse är lättast att applicera i centralorten, där större befolkningsunderlag finns tillgängligt, men det bör även förespråkas i servicenoderna i den mån det är möjligt.

2.3.2 Hållbara kommunikationer

Det ska vara lätt att nå och nås i Lycksele. Såväl biltrafik, kollektivtrafik, elektrifierad tvärbana och flyget är viktiga för att kommunen ska vara socialt och ekonomiskt hållbar i framtiden. En väl utbyggd infrastruktur är betydelsefull för att knyta ihop Lycksele kommun med regionen och omvärlden, men också för att länka samman stad och land.

Översiktsplanen ska haka i och bidra till förverkligande av den trafikstrategi som finns antagen för kommunen, där den övergripande målsättningen är att skapa ett balanserat transportsystem som bidrar till ett attraktivt och hållbart samhälle. Den fysiska planeringen ska säkerställa att det hållbara resandet är enkelt och tryggt. Detta innebär till exempel att ny bebyggelse lokaliseras till kommunikationsstråk som kan öka underlaget för kollektivtrafiken samt att viktiga målpunkter är tillgängliga för gående och cyklister.

Den fysiska planeringen ska ha som princip att hänsyn går före framkomlighet ju fler människor som befinner sig i berörd miljö. Detta innebär till exempel att gående och cyklister ska prioriteras framför biltrafik där det finns intressekonflikter dem emellan. Gång och cykel ska generellt få en högre prioritet i planering av infrastrukturen.

Kommunen ska genom sin fysiska planering fortsatt agera för att möjliggöra god digital kommunikation för kommunens alla invånare och besökare.

2.3.3 Natur- och kulturmiljö som tillgång

Naturen runt knuten, Vindelälven och alla andra värdefulla natur- och kulturmiljöer är en fantastisk resurs! Inte bara för den biologiska mångfalden, utan även för de ekosystemtjänster den ger oss människor. Naturmiljöer ger oss frisk luft, rent vatten och platser för rekreation och upplevelser. Kulturmiljöerna minner om landskapets förändring, vår egen historia och berikar livsmiljön. Naturen i Lycksele erbjuder även viktiga energikällor i form av skog, vind och vatten, naturresurser som mineraler och täkter samt betesmarker viktiga för rennäringen.

Det samiska kulturlandskapet är en tillgång och viktigt för både kommunens profil som samiskt förvaltningsområde samt för Sápmi som helhet.

Den fysiska planeringen har en viktig uppgift att värna, vårda och utveckla natur- och kulturmiljöer på ett balanserat och långsiktigt hållbart sätt. Översiktsplanen ska tydliggöra vilka strukturer som ska värnas och utvecklas samt hur eventuella intressekonflikter ska hanteras.

2.3.4 Hållbar näringslivsutveckling

Lycksele kommun ska vara en möjliggörare som tar tillvara kraften hos människor som vill vara med och utveckla och forma kommunen. Arbete och sysselsättning är grunden för ett fungerande samhälle. Genom den fysiska planeringen kan goda förutsättningar skapas för näringslivet och kommunens utveckling. Det handlar om att ha god planberedskap för nya och befintliga verksamheter och kunna erbjuda bra förutsättningar för dessa att verka, till exempel teknisk infrastruktur, goda kommunikationsmöjligheter samt attraktiva livsmiljöer.

Planering för nylokalisering av verksamheter ska liksom övrig bebyggelseplanering utgå från befintliga strukturer för att bättre nyttja och stärka den service och infrastruktur som redan finns. Detta sker genom förtätning, vidareutveckling och komplettering inom centralorten, längs kommunikationsstråk och i kommunens viktiga noder. Lokalisering ska göras genomtänkt beroende på typ av verksamhet och dess omgivningspåverkan.

3 Omvärldsanalys

Översiktsplanen är ett långsiktigt strategidokument som ska sträcka sig fram till år 2040. Det är svårt att förutse hur vårt samhälle kommer att se ut och vilka utmaningar vi möter 20 år framåt i tiden, men genom att granska pågående och förväntade trender i regionen och omvärlden går det att skapa en bild av vad som kan påverka planeringen. För att det vi planerar idag ska vara långsiktigt hållbart behöver översiktsplanen förhålla sig till den kunskap vi har om framtiden.

3.1 Klimatförändringar

I och med den globala uppvärmningen kommer vinterns nederbörd inte lika ofta att falla som snö, utan mer som regn. I Sverige kommer det generellt regna mer sällan, men hårdare och mer intensivt när det väl regnar. En ökad nederbörd påverkar risken för ras, skred och översvämningar vilket skapar större behov av dagvattensystem och en effektiv utformning av hårdgjorda ytor. Värmeböljor skapar risk för skogsbränder och kan förändra förutsättningar för viktiga vinteraktiviteter när isar inte fryser. Framtidens klimat innebär överhuvudtaget mer extrema väderförhållanden, vilket ställer högre krav på samhällssystem, planering för risker och byggnadsstandard.

Klimatförändringarna kräver en omställning till en fossilfri och resurseffektiv ekonomi. Senast år 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Målet pekar mot en ökning av mer förnybar energi. Vindkraftparker byggs ut i många delar av landet och Lycksele har stora möjligheter att vara en attraktiv etableringsort. Allt fler kommer också att producera delar av sin el hemma, med till exempel solceller på taken, vilket ytterligare ökar behovet av mer flexibla elnät.

Transporter med flyg, personbil och lastbil kommer i överskådlig framtid vara fortsatt viktiga för länet och dess invånare. Omställningen inom transportsektorn kommer ställa nya krav på infrastruktur, som tar höjd för innovationer inom delad mobilitet, autonoma fordon, drönare och andra i dagsläget inte kända teknologier. Kommunstyrelsen i Lycksele har som mål att senast år 2026 ha övergått till fossilfria alternativ till dieselbränsle i hela fordonsparken.

Drivmedelsomställningen, från fossila bränslen till el, ställer krav på en utvecklad laddinfrastruktur. Tillgång till laddstolpar blir en viktig del i utvecklingen både för person- och godstrafik. Till det har järnvägen och tågförbindelser möjlighet att utvecklas mer som ett miljövänligt alternativ för person och godstransporter.

3.2 Urbanisering och avbefolkningen på landsbygden

Urbaniseringen har länge ökat i hela Europa, men den ensidiga urbaniseringen har börjat brytas i Sverige. I landet i stort finns tecken på att suburbanisering ökar, vilket är när fler flyttar från de centrala städerna till randområden och stadsnära orter på pendlingsavstånd. I Västerbotten är urbaniseringen fortsatt stark och städer och stadsnära landsbygd växer medan landsbygden avbefolkas.

Tecken på suburbaniseringstrenden kan dock ses i ett ökat intresse för att bo vid stadens utkanter, vilket har lett till en omvandling av före detta fritidsboenden som Solsidan och Lycksträsket till permanentboenden. Av Lyckseles befolkning bodde cirka 74 procent i tätorterna år 2019. Inom regionen flyttar fler ut från kommunen än som flyttar in. Majoriteten flyttar till andra kommuner inom länet. När landsbygden avbefolkas minskar underlaget för kollektivtrafik och annan service, vilket i sin tur kan leda till att fler tvingas flytta.

3.3 Demografi

I västvärlden är trenden att andelen äldre av befolkningen blir större, då få barn föds och människor lever längre. Den demografiska utvecklingen innebär en högre andel äldre, vilket bland annat påverkar behovet av bostäder samt organiseringen av välfärden. För att samhällsservice ska nå fram till de äldre, oavsett var i kommunen de bor, kommer det krävas en infrastruktur som nyttjar den teknik som finns i dag såväl som kan anpassas till ny teknik som kan komma att underlätta för tillgång till service inom glesbebyggda områden. Lyckseles befolkning har redan en hög medelålder, två år högre än snittet i Sverige, vilket gör den demografiska utvecklingen än mer märkbar.

En alltmer globaliserad värld innebär också ett större inflöde av människor från olika kulturer. Inflyttningen från utlandet till Lycksele har sjunkit sedan 2017, men är fortsatt en viktig del av Lyckseles befolkningsökning.

Cirka 11 procent av Lyckseles befolkning är födda utomlands (2019). En alltmer heterogen befolkning leder till att samhällsservice och bostadsplanering behöver anpassas för att inte skapa segregation, framför allt i tätorten. En blandning av upplåtelseformer och bostadsstorlekar kan

ge förutsättningar för integration inom områden. Fler inflyttade ger möjlighet att öka deltagandet i arbetskraften och stärka den ekonomiska utvecklingen.

3.4 Digitalisering och teknikutveckling

Digitaliseringen och teknikutvecklingen har på många sätt förändrat vår vardag. Det är idag möjligt för många att både arbeta och handla hemifrån, vilket påverkar resmönster och ställer andra krav på utformning av hemmamiljö och offentliga platser.

Näthandeln har stadigt ökat de senaste åren, med en enorm uppgång under pandemiåret 2020. Andelen äldre som gör sina inköp online har senaste året ökat, men fortfarande har två av tio 75- till 80-åringar aldrig använt internet. Den stora mängden näthandel kan påverka behovet av det lokala butiksutbudet, vilket kan drabba den äldre befolkningen och lokala näringsidkare negativt. Samtidigt ger digitaliseringen möjligheter för fler att nå samhällsservice och leverera välfärdstjänster över stora avstånd. Det både skapar möjligheter för lokala entreprenörer att nå ut till en större marknad, såväl som ställer krav på nya logistiska lösningar för transporter av gods.

Under 2020 började många att arbeta hemifrån på grund av Covid-19 pandemin och att arbeta hemifrån kan bli mycket vanligare i framtiden. Hemmaarbete ställer högre krav på boendemiljön, då mer yta och separata arbetsrum kan komma att efterfrågas i högre grad. Möjligheten att arbeta hemifrån kan även leda till att man friare kan välja vart man bosätter sig.

Teknikutvecklingen går fort fram och det är viktigt att den fysiska strukturen och planer är mottagliga för nya innovationer. Stora framsteg görs globalt med automation och artificiell intelligens (AI) som kommer spela en viktig roll i hur framtiden effektiviseras. Smarta elsystem, sensorer samt autonoma och elektriska fordon kommer att bli vanligare. Nya material och byggnadssätt kan ersätta mindre miljöanpassade byggkonstruktioner och material.

3.5 Hälsa

I framtiden kommer en åldrande befolkning ha ett större behov av vård. Även multisjuka ökar i antal, det vill säga de som har två eller fler kroniska sjukdomar. Detta kommer att sätta en högre press på vårdsystemen och framför allt på att täcka upp vårdbehoven för de äldre på glesbygden. Västerbotten har som mål i sin regionala utvecklingsplan att främja ett hälsosamt och jämställt liv för dess invånare. Den upplevda ohälsan är hög i Lycksele. En stor utmaning för hela Västerbotten är skillnaderna mellan mäns och kvinnors hälsa, där ohälsotalet är högre för kvinnor än för män. Den psykiska ohälsan bland kvinnor är störst i riket.

Region Västerbotten utmärker sig genom att ha en hög social tillit, och placerar sig högst i EU:s rakning av regioner i Social progress Index. Det är en viktig resurs att värna om när ensamhet är ett alltmer växande samhällsproblem i både städer och landsbygd.

Ett ökat stillasittande är även ett hälsoproblem i Europa och Sverige. Genom fysisk planering av miljön går det att underlätta fysisk aktivitet i vardagen, vilket ger många hälsorelaterade effekter: färre drabbas av kroniska sjukdomar, trafikskadorna minskar, och människor får lättare att träffas.

3.6 Livsmedelsförsörjning

En trygg global livsmedelsförsörjning föreligger när alla människor, vid alla tidpunkter, har fysisk, social och ekonomisk tillgång till tillräcklig, säker och näringsriktig mat för att tillgodose sina kostbehov och matpreferenser för ett aktivt och hälsosamt liv. Detta har blivit alltmer påtagligt då befolkningen växer världen över. Inom 40 år väntas vi föda över 9 miljarder människor med mindre resurser. Även i Sverige har frågan blivit alltmer aktuell. Världens jordbruksmarknader har gått från överskott och låga priser till underskott, minskade lager och höjda priser. Klimatförändringarna kommer ändra förutsättningarna globalt. Länder som Sverige idag importerar stora mängder livsmedel ifrån kommer inte kunna odla lika framgångsrikt framöver medan ökade temperaturer kan komma att skapa bättre odlingsmöjligheter i norra Sverige. I och med pågående kriser och krig har Sveriges beroende av livsmedelsimport och den skörhet det för med sig blivit tydlig och ett behov av att ställa om till en mindre importberoende livsmedelsförsörjning har fått högre prioritet.

3.7 Friluftsliv och naturupplevelser

Allt fler söker sig ut i naturen och ser värdet i att ha grönområden i sin närhet. Lycksele har goda förutsättningar för ett attraktivt och rörligt friluftsliv. Vinterhalvåret erbjuder upplevelser som till exempel längdskidåkning i den nya multifunktionsbanan på Tannberget, slalom i Bocksliden och gott om välpistade skoterleder för skoteråkning.

Längs Vindelälven-Juhttátahkka finns unika och rika naturupplevelser året om. Älvens avrinningsområde är ett biosfärområde inom FN-organet Unescos biosfärprogram. Det är ett modellområde för hållbar utveckling. Här jobbar vi tillsammans för att utveckla, bevara och stödja goda initiativ för alla som bor och verkar i området, nu och för kommande generationer. Det finns flera vandringsleder i kommunen, till exempel den nya leden i Örträsk, samt goda möjligheter till jakt och fiske.

Intressen som det storskaliga skogsbruket och andra ytkrävande etableringar påverkar friluftslivets förutsättningar att utvecklas. Den tätortsnära naturen är några få procent av all natur men det är där det mesta av friluftslivet bedrivs. Den tätortsnära naturen saknar skydd och riskerar att minska i samband med förtätning och utbredning av tätorten. En god planering tar noga hänsyn till vikten av ett attraktivt friluftsliv i intresseavvägningen för markanvändningen.

3.8 Näringsliv

Globalt syns en allt större efterfrågan på produkter och tjänster från skogen. Skogsindustrin är tillsammans med gruvnäringen bland Sveriges viktigaste exportvaror. I Lycksele är de viktiga näringar och arbetsgivare, men står på grund av sin ytkrävande verksamhet samtidigt i konflikt med andra viktiga näringar, som den historiska och för kommunen viktiga rennäringen och den växande naturturismen. Ett ökat antal kalhyggen och områden med monokulturer minskar även

den biologiska mångfalden. För att ha en hållbar tillväxt krävs en långsiktig strategi för tillväxten och hur naturlandskapet ska bevaras.

Små och medelstora företag utgör merparten av företagen i Sverige idag. Trenden visar att antalet soloföretag har ökat i snabb takt. Lyckseles näringsliv präglas även av en hög diversifiering i sitt näringsliv, med råvaruindustri, tillverkningsindustri, IT, besöksnäring, handel och många småföretag. IT-branschen är starkt växande i världen och i Sverige, men har stora problem med kunskapsförsörjning.

Idag finns en stark trend mot en större efterfrågan på lokalproducerade varor, vilket är en utmaning för Lycksele där jordbruket idag är en liten och minskande bransch. Västerbotten har satt som mål i sin regionala utvecklingsplan att trygga sin livsmedelsförsörjning och utveckla regionens jordbruk på ett hållbart sätt.

3.9 Kunskapsförsörjning

Vi lever i ett nytt kunskapssamhälle, där vikten av utbildning och kompetensförsörjning blir alltmer essentiell för tillväxten. En ökning av automatisering och digitalisering av tjänster kommer att skapa helt nya behov av kompetens. Samtidigt kan många arbeten som finns idag försvinna eller förändras.

Fler kan behöva omskola sig flera gånger vilket ställer krav på system för konstant vidareutbildning och utveckling av färdigheter. I Västerbotten har universiteten en stark framväxt. Lycksele har möjlighet att dra nytta av den utvecklingen utifrån sitt läge med cirka två timmars avstånd med tåg och buss från Umeå universitet. Distansutbildning spås även bli vanligare, vilket leder till behov av nya typer av offentliga miljöer. För en ökad kompetensförsörjning blir det också allt viktigare att kunna erbjuda attraktiva miljöer och boenden som kan locka människor att flytta till eller stanna kvar i kommunen.

3.10 Resursanvändning

Att bygga med fokus på återvinning och återanvändning kommer att bli allt viktigare i framtiden för att spara på jordens resurser. Nya mer hållbara material kommer att användas. Nya affärsmodeller som till exempel att hyra produkter i stället för att äga, kommer bli vanligare.

I Lycksele och Västerbotten finns en stor tillgång till förnybar energi och biomassa. I länet finns också god kompetens och råvara för byggande i trä som blivit alltmer vanligt och som är ett klimatvänligare alternativ till betong.

Del 2 – Mark- och vattenanvändning

Del 2 - Mark- och vattenanvändning beskriver hur mark, vatten och bebyggelse bör användas, utvecklas och bevaras i ett långsiktigt perspektiv. Kapitlet ger vägledning för efterföljande planering och beslut gällande Lycksele kommuns utveckling.

Kommunen använder vägledningen i bland annat arbetet med fördjupningar av översiktsplanen, områdesbestämmelser, detaljplaner och bygglov. Vid planering, lokalisering och utformning av transportnät och teknisk infrastruktur samt vid prövningar av ärenden enligt plan- och bygglagen.

Mark, vatten och bebyggelse ska användas, utvecklas och bevaras på ett sådant sätt att det gynnar klimatet och den biologiska mångfalden. Planeringsprocessen ska vara inkluderande och säkerställa att röster som i vanliga fall inte blir hörda får komma till tals. Det betyder att personer oavsett ålder, kön, etnicitet, funktionsnedsättning och sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck samt religion blir delaktiga i processen. Som verktyg för medborgardialoger ska bibliotekets verksamhet användas.

För att säkerställa allas lika möjligheter att kunna leva gott i Lycksele genomsyras alla processer av universell utformning. Det innebär att kommunens mark och vatten ska planeras och utformas så att de ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning. Det som är nödvändigt för några är bra för många och bekvämt för alla. I Lycksele finns plats för alla och här är det gott att leva, både i stad och på landsbygd.

Kartor över den totala mark- och vattenanvändningen kan ses i bilagorna 1–5.

1 Boende och bebyggelse

Översiktsplanen blickar mot år 2040 och kommunens vision om 13 000 invånare. Lycksele som landsbygdskommun ska fortsatt vara en plats där människor trivs att bo såväl inom tätorten som utanför. Den blygsamma expansionen planen pekar mot ska värka stärkande för de sociala, ekologiska och ekonomiska värden som kommunen har identifierat som viktiga för ett attraktivt, livskraftigt samhälle. Den byggda miljön ska bidra till att främja god folkhälsa och erbjuda möjligheter till en hållbar livsstil för samtliga av kommunens invånare. Ett integrerat bostadsbyggande med en variation av upplåtelseformer, rekreativmiljöer samt tillgängliga transporter bidrar till goda strukturer och livsmiljöer där människornas

behov och verksamheternas funktioner samplaneras och skapar inkluderande livsrum och mötesplatser.

Under arbetet med översiktsplanen har ett antal områden bedömts som lämpliga för bostäder. Dessa har markerats i mark- och vattenanvändningskartan för utveckling eller för utredning. Utvecklingsområden gäller för områden där kommunen ser möjligheter för utveckling och som har utretts översiktligt för att avgöra att det är ett lämpligt område utan allt för stor negativ påverkan. Utredningsområden gäller för områden där det finns oklarheter och motstående intressen som behöver utredas mer grundläggande innan det går att avgöra om exploatering är möjlig. Planerade utvecklingsområden för bostadsbebyggelse i tätorten är Solsidan, Furuvik, Nydala och Hedlunda. Planerade utredningsområden för bostadsbebyggelse är Lugnet. Förutom dessa utpekade ser kommunen även goda möjligheter att skapa ny bebyggelse genom förtätning i tätort såväl som servicenoderna.

Planeringsunderlag

- Bostadsförsörjningsprogram 2019 – 2022
- Folkhälsopolitiskt program för Lycksele kommun
- Funktionshinderpolitiskt program för Lycksele kommun
- Serviceplan. Lycksele kommun
- Fördjupad översiktsplan för Lycksele stad
- Fördjupad översiktsplan för Örträsk inom Lycksele kommun
- Strandskydd. Landsbygdsutveckling. Tillägg till Översiktsplan
- Bostadsmarknadsanalys. Västerbottens län 2021

Det är viktigt att den biologiska mångfalden och att ekosystemtjänster behålls vid förtätning eller exploatering av nya områden. Vid förtätning och exploatering är det ofta ofrånkomligt att naturmark tas i anspråk. En undersökning av naturmarkens biologiska och andra allmänna värden så som rekreation, bullerskydd, klimatanpassning med flera behöver genomlysas i samband med detaljplaneringen. Hänsyn ska tas för att göra så liten skada som möjligt och genom åtgärder stärka de värden som naturmarken har. Om påtaglig skada uppkommer kan kompensationsåtgärder behövas. Med påtaglig skada menas exempelvis att ianspråkta naturmark som avsatts för rekreation, parkmark eller naturområde i närheten till skolor, förskolor eller äldreboenden. Det kan också handla om att ianspråkta naturmark med höga ekologiska värden. Med kompensationsåtgärder menas att funktioner och värden som går förlorade vid en exploatering kompenseras. Det kan då ske antingen inom planområdet eller på annan plats i kommunen. Tanken är att exploateringar som leder till att ett värde skadas eller försvinner också ska bekosta åtgärder som återskapar eller ersätter detta värde på en annan plats. Kostnaden för detta får exploatören eller kommunen stå för. Kommunen ska använda sig av skadelindringshierarkin (bild 3) vilket innebär att skador vid exploatering i första hand ska undvikas genom god planering, i andra hand ska hänsyn tas vid utformning av verksamheten för att minimera skadan av exploatering och i tredje hand ska andra avhjälpande åtgärder på

platsen genomförs för att så långt det är möjligt mildra de negativa effekter som uppstår. Det är först om skada kan förväntas återstå trots att samtliga dessa åtgärder vidtagits som kompensation kan bli aktuellt.

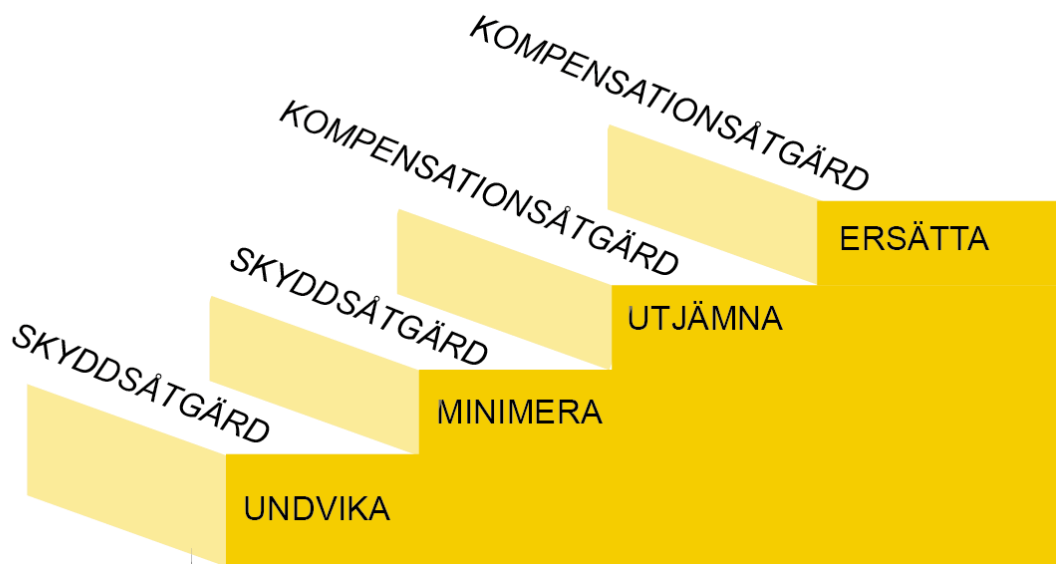

Bild 3. Skadelindringshierarkin. Bild från Boverket.

1.1 Bostadsförsörjning

Bra bostäder och goda boendemiljöer är grundläggande kvaliteter i kommunen och ger förutsättningar för såväl tillväxt som välfärd.

Bostadsförsörjningsprogrammet är kommunens strategidokument för bostadsförsörjning och innehåller kommunens mål inom området. Utbyggnadstakten samt omfattningen och sammansättningen av bebyggelseutbudet återfinns i detta strategidokument som revideras en gång per mandatperiod. Översiktsplanen redovisar markområden som kommunen avser avsätta för framtida bostadsbebyggelse. Likaså finns kommunens avvägningar då behovet av bostadsmark prövats mot konkurrerande allmänna intressen.

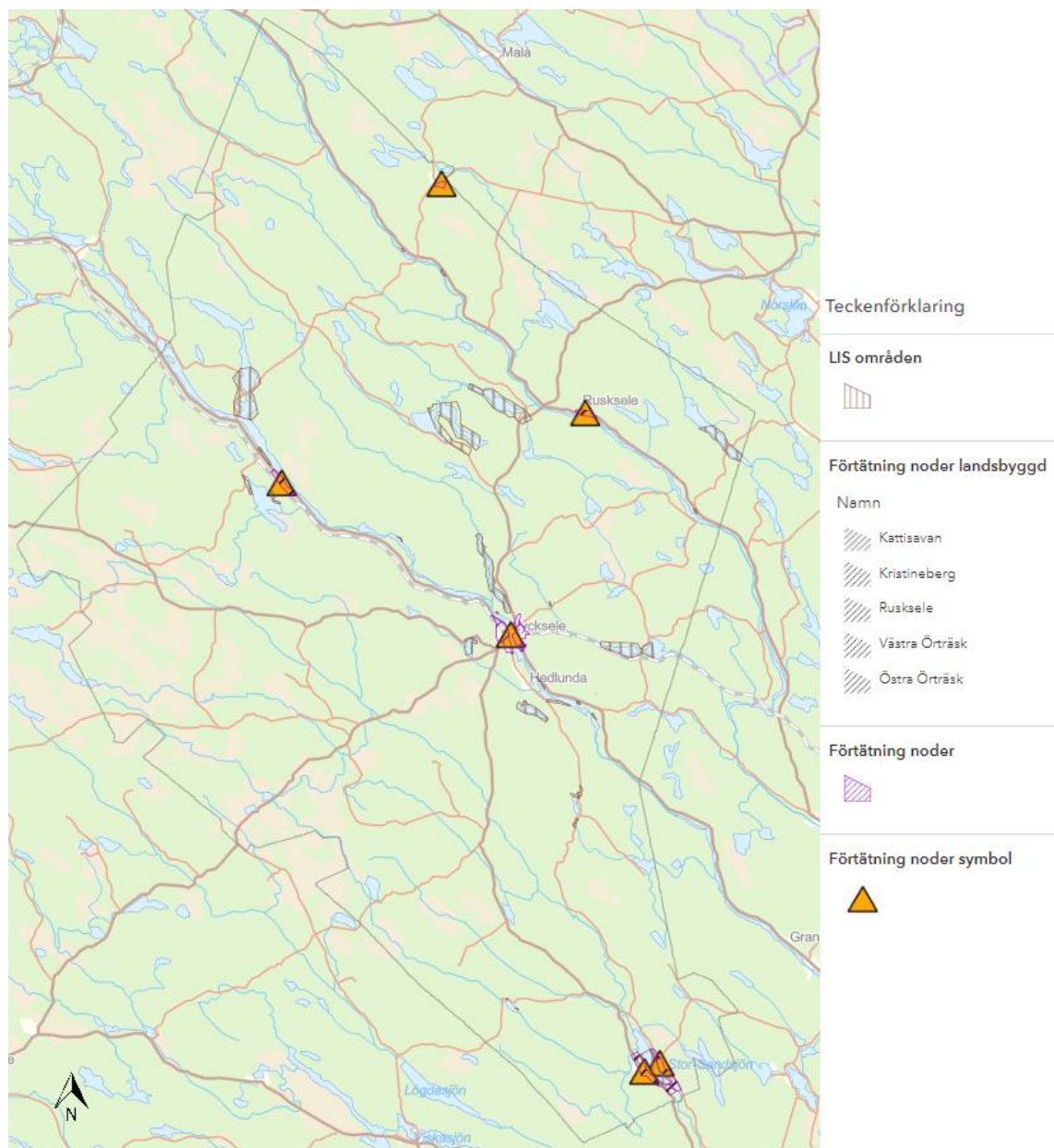
Kommuninvånarnas sammansättning ger upphov till varierande behov av bostadsutrymmen något som ställer krav på kommunens beredskap och möjlighet att tillhandahålla ändamålsenliga och anpassade boenden. Andelen äldre i kommunen kommer bli allt fler där antalet invånare äldre än 80 ökar medan det i åldern 18 – 24 sker en utflyttning. Planeringen för behoven hos särskilda grupper såsom nyanlända utrikesfödda, studenter, personer med funktionsnedsättning samt socialt utsatta måste integreras i kommunens övriga strategi för hållbar planering. Där är universell utformning, som utgår från att miljöerna ska utformas så att de ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning, en förutsättning för att säkerställa att planeringen sker med hänsyn till alla grupper. En planering

som främjar socialt inkluderande stärker dessutom integrationen och den täta blandstaden. Översiktsplanen anger därför att planeringen för bostäder anpassade för personer med funktionsnedsättning ska prioriteras i centrala lägen.

Sedan 70-talet har befolkningen minskat och gått från drygt 14 000 invånare till drygt 12 000. 2014 vände trenden och det har skett en blygsam befolkningsökning. Tillväxten har skett genom en åldrande befolkning samt under de senaste tre åren med en positiv nettoinflyttning. Trots den minskade befolkningen finns ett underskott av bostadsenheter för bland annat barnfamiljer, ungdomar och äldre som vill byta boendeform representerade på bostadsmarknaden. I kommunens demografiska analyser framkommer bland annat att gruppen äldre kommer att bli större och att det krävs en planering av hållbara bostadslösningar för denna grupp. Kommunens bostadsutvecklingsstrategi syftar till att skapa förutsättningar för bättre rulljängs på bostadsmarknaden med tydlighet i ansvar och åtagande mellan kommun och de privata aktörerna.

För Lycksele flygplats finns lagakraftvunna områdesbestämmelser som visar områden som berörs av hinderytor samt bestämmelser för bebyggelse med mera i anslutning till flygplatsen. Dessa områdesbestämmelser ligger till grund i den fysiska planeringen.

Läs mer i kommunens bostadsförsörjningsprogram.

Karta 2: Visar kommunens utpekade LIS-områden, noder och förtättningsområden

1.1.1 Utbyggnad inom tätbebyggda områden

För att uppnå översiktsplanens andemening främjas funktionsblandad bebyggelse där bostäder, arbetsplatser och service är integrerade. Funktionsblandning ger förutsättningar att skapa levande kvarter under större delen av dygnet vilket också bidrar till trygghet och säkerhet. Blandad bebyggelse bidrar även till att kunna bistå bostadsbehov för olika grupper i samhället. Områden som kommunen bedömer mest lämpad för funktionsinblandning ligger inom

Lycksele tätort och de utpekade servicenoderna vilket preciseras närmare i de fördjupade översiktsplanerna.

Efterfrågan på tomter för enfamiljshus inom kommunen är för närvarande liten. Inom Lycksele tätort finns detaljplaner för villor samt radhus inom Nydala, Furuvik, Norräng samt Hedlunda. I övrigt efterfrågas främst tomter med strandnära lägen vilket bland annat finns på Nydala.

Lägenheter i flerbostadshus finns förutom inom Lycksele stad även i Knaften, Rusksele och Örträsk. Det finns en efterfrågan på lägenheter, framför allt hyresrätter för unga och tillgängliga bostäder för äldre. Många äldre bor idag i småhus. Genom tillskapande av lägenhetshus, trygghetsboenden samt nyproduktion av vård- och omsorgsboenden kan en flyttkedja skapas där lägenheter och villor inom Lycksele tätort blir tillgängliga på marknaden.

Kommunen anser att det är lämpligt att exploatera med bostäder såväl i centrala ortens befintliga områden för bostadsbebyggelse som i de utpekade servicenoder samt tillväxtzonerna i dessa områdens omnejd.

Att förtäta är en strategi som gör att bostadsutrymmen kan tillskapas till mindre kostnad genom att bygga på befintlig infrastruktur. Den täta staden erbjuder kvalitet i form av närhet till exempelvis arbete, service, kulturutbud och parker som kommunens undersökningar konstaterar som viktiga trivselfaktorer när man bor i en stad. Översiktsplanen öppnar upp för kompletterande bebyggelse inom såväl tätort som servicenoder, sammanhållna bebyggelsegrupper och i anslutning till kollektivtrafikstråk. Den låga efterfrågan på nyproduktionen är en starkt motiverande faktor till att öppna upp för exploateringar i attraktiva lägen i till exempel älvsnära lägen. Resultat från analysen som genomfördes vid framtagandet av Bostadsförsörjningsprogrammet vittnar om en avstannad flyttkedja. Kommunen strävar därför vid nyproduktion och omvandling av bostäder att skapa variation när det gäller upplåtelseformer, hustyper och lägenhetsstorlekar så att personer med olika förutsättningar och behov kan bo och trivas i samma bostadsområden.

Planläggning och prövningen i ärenden om lov eller förhandsbesked syftar till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Företräde ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning. Bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden samt miljö kvalitetsnormer i miljöbalken (MB) ska följas.

Utanför planlagt område utgör riktlinjerna i översiktsplanen och dess fördjupningar samt bestämmelserna i PBL underlag för den allmänna lämplighetsprövningen. Följaktligen kan dessa prövningar te sig mer kostsamma och komplicerade framför allt om tänkta exploateringsområden berörs av särskilda förhållanden som behöver utredas kopplat till risker, skydd eller särskilda värden.

Översiktsplanen redovisar vilka allmänna intressen som ska beaktas. Kravet enligt PBL är att mark ska användas för det ändamål den är mest lämpad för. Översiktsplanens riktlinjer och förhållning

till de allmänna intressena är därför av avgörande betydelse vid den allmänna lämplighetsprövningen.

Intressekonflikter kan uppstå till följd av konkurrerande markanspråk. Översiktsplanens mål om hållbarhet betyder i praktiken att de värden som återfinns i områden utpekade för rörliga friluftslivet, natur- och kulturmiljövården, rennäringen samt näringslivet vid eventuell konflikt ska ges företräde framför nybyggnation av fritidshus. Samråd med samebyarna hålls när ny fritidsbebyggelse kan störa deras verksamhet.

Lycksele är en kommun med anrika kulturmiljöer. Kommunens kulturmiljöstrategi som tas fram parallellt med Översiktsplan för Lycksele 2040.

Frågan om den framtida utvecklingen inom Lycksele stad hanteras i *Fördjupad översiktsplan för Lycksele stad*.

Allmänna intressen av betydelse för lämplighetsprövning beskrivs dessutom i övriga kapitel i översiktsplanen.

1.1.2 Ställningstaganden för bostadsförsörjning

- Bostadsförsörjningsprogrammet ska revideras och kompletteras med en kartläggning av bostadsbehovet i kommunen. Kartläggningen ska ligga till grund för revidering av bostadsförsörjningsprogrammet och kommunens fysiska planering.
- Utbyggnad av bostäder ska i första hand ske i Lycksele tätort eller de utpekade servicenoderna, genom komplettering och funktionsblandning. I de fall ny mark tas i anspråk för bostäder ska kopplingar till befintlig bebyggelse och goda kommunikationsstråk beaktas.
- Det ska tas fram fördjupade översiktsplaner för tätort samt för noderna.
- Vid nyproduktion och omvandling av bostäder ska kommunen sträva efter variation när det gäller upplåtelseformer, hustyper och lägenhetsstorlekar så att människor med olika förutsättningar och behov kan bo och trivas i samma bostadsområden.
- Jordbruksmark ska inte tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar annat än för att tillgodose väsentliga samhällsintressen. I byar med ingen eller svag befolkningstillväxt kan dock möjligheten att bevilja nylokalisering på jordbruksmark av små arealer som ligger avsides och isolerat från annan jordbruksmark och som inte klassas som brukningsvärd och som inte hindrar ett rationellt jordbruk prövas när detta stärker byns struktur och bykaraktär. Mark som brukas för odling eller djurhållning ska alltid bedömas som brukningsvärd och får inte bebyggas.
- Kulturmiljön ska ses som en resurs som ska tas till vara i samhällsutvecklingen. Nyproduktion, förtätning och omvandling ska därför ske med vägledning av kommunens kulturmiljöstrategi.
- Det ska finnas en planberedskap för bostäder i attraktiva lägen, till exempel nära vatten eller med vackra vyer.

- Inom såväl nyexploaterings- som kompletteringsområden eftersträvas en funktionsblandning mellan bostäder och verksamheter, mötesplatser samt närhet till grönstrukturer.
- I de fall ny mark tas i anspråk för fritidshus ska kopplingar till befintlig bebyggelse och goda kommunikationsstråk beaktas.
- Samhällsplanering ska utgå från universell utformning, vilket innebär en sådan utformning att miljöerna ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning, en förutsättning för att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i samhället på lika villkor som andra.
- Vid nyproduktion ska kommunen sträva efter miljövänliga och hållbara byggmetoder genom att välja koldioxidsnåla material.
- Kulturhistoriska och estetiska värden i befintliga miljöer ska tas tillvara och förstärkas. Arkitektur, formgivning och design ska prioriteras i den fysiska planeringen.
- Ny bebyggelse bör inte placeras inom 30 meter från E12 och 12 meter från övriga statliga vägar. Närmare avstånd ska främst ske av bebyggelse med annat syfte än boenden för att minimera risker för att utsättas för buller samt risker för att olyckor med farligt gods sker i nära anslutning till boendemiljöer.
- Ny bebyggelse bör inte tillåtas inom 30 meter från järnväg för att säkerställa utrymme för räddningsinsatser om det skulle ske en olycka samt för att möjliggöra en viss utveckling av järnvägsanläggning. Verksamhet som inte är störningskänslig och där människor endast vistas tillfälligt, så som parkering, garage och förråd kan finnas inom 30 meter från spår-mitt, dock med hänsyn till möjligheter för framkomlighet för räddningsinsatser samt för möjligheterna att underhålla järnvägsanläggningen samt bebyggelsen.
- Vid planering av nya bostadsområden ska behovet av bostadsnära natur inom 300 meter tillgodoses. Grönområden ska prioriteras nära skolor, förskolor och andra viktiga samhällsfunktioner som exempelvis äldreboenden. Avståndet till närpark ska inte överstiga 50 meter.
- Kommunen ska i samband med framtagande av detaljplaner tillämpa skadelindringshierarkin (se Bild 3 under punkt 1 Boende och bebyggelse) för alla relevanta ekosystemtjänster och vid påtaglig skada på naturmiljön vidta kompensationsåtgärder.
- När ett intrång eller skador inte kan uppvägas genom kompensation på grund av den påverkade naturmiljöns känslighet och/eller oersättlighet ska området inte tas i anspråk.
- Vi nyproduktion och förtätning av bebyggelse ska hänsyn tas till hantering av dagvatten och till vattenmiljöer genom att undanta kantzoner vid vatten och våtmarker från byggnation.
- Bebyggelse ska inte placeras så att det går emot lagakraftvunna områdesbestämmelser för Lycksele tätort.

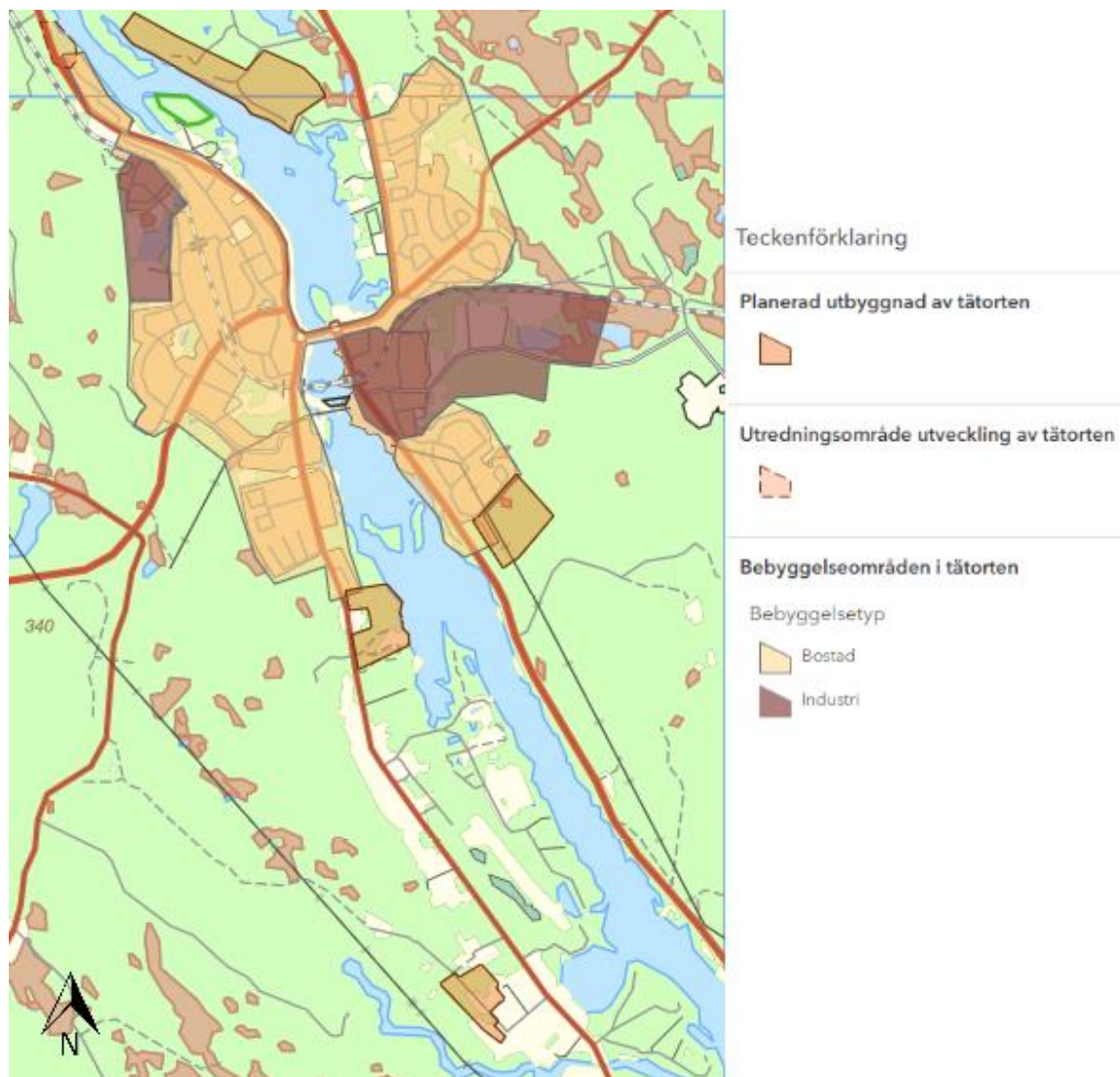
1.2 Lycksele Tätort

Inom tätbebyggelsen prioriteras vidareutveckling och komplettering av befintlig bebyggelse utan att viktiga grönområden tas i anspråk. Med viktiga grönområden avses områden som i kommunens gröstrukturplan redovisas som klass A eller B. Grönområdena är viktiga för stadsbilden, klimatanpassning, rekreation och den biologiska mångfalden. Särskilt värdefulla är miljöer som innehåller en kombination av vatten- och landmiljöer. De gröna korridorerna binder samman stadens gröna delar och bör löpa såväl horisontellt som vertikalt genom staden. Boverket rekommenderar att avståndet till bostadsnära natur aldrig ska överstiga 300 meter vid planering av nya områden. Vid komplettering är det viktigt att bebyggelsen anpassas till den omgivande bebyggelsens arkitektur och formgivning. Kulturhistoriska, estetiska och miljömässiga värden, materiella såväl som immateriella, i befintliga miljöer ska tas tillvara och förstärkas. Kulturmiljön har betydelse som tillväxtfaktor och kan vara avgörande för om man vill bo kvar i en bygd. Forskning visar att välvårdade kulturmiljöer är eftertraktade boendemiljöer.

Renovering av befintliga bostadsfastigheter kräver mindre energi än nybyggnation. Det finns exempel som visar att bevarande av fastigheter kan innebära en energieffektivisering jämfört med att bygga nytt. Renovering med hänsyn till kulturvärden innebär också ofta återbruk, vilket i sin tur innebär hushållning med resurser i form av råvaror och energi.

Utmaningen att balansera högre tätheter med bebyggelsens övriga kvaliteter erbjuder en arena för kreativitet. Kommunens långsiktiga ambitioner och förhållningssätt i frågor om arkitektur- och stadsbyggnadsfrågor med mål om omsorgsfull stadsplanering och väl gestaltade livsmiljöer kommer att redogöras för i den nya arkitekturstrategin som arbetas fram som led i arbetet med övergripande styrdokument inom samhällsplaneringen.

Utpekade utvecklingsområden för bostäder är Solsidan, Furuvik, Nydala, Hedlunda samt Lugnet. Konsekvenser som kan komma av utveckling av dessa områden hanteras i hållbarhetskonskvensbeskrivningen, del 4, under kapitel 6.1.

Karta 3: Visar Lycksele tätortsbebyggelse, planerade tätortsutveckling och utredningsområden för tätortsutveckling

1.2.1 Ställningstaganden för Lycksele tätort

- Kulturhistoriska och estetiska värden i befintliga miljöer ska tas tillvara och förstärkas. Arkitektur, formgivning och design ska prioriteras i den fysiska planeringen.
- Flerbostadshus ska så långt det är möjligt förses med gemensamhetslokaler och en gemensam bostadsgård med goda vistelsevärden.
- Flerbostadshus ska placeras och utformas med hänsyn till områdeskaraktär och med avseende på trygghet, skala och materialval.
- Det ska finnas en planberedskap för bostäder i attraktiva lägen, till exempel nära vatten eller med vackra vyer.

- Utbyggnad av bostäder ska i första hand ske i Lycksele tätort eller de utpekade servicenoderna, genom komplettering och funktionsblandning. I de fall ny mark tas i anspråk för bostäder ska kopplingar till befintlig bebyggelse och goda kommunikationsstråk beaktas.
- Nya bostadsområden ska utformas på ett sätt så att det gynnar den biologiska mångfalden genom skapande av öppna dagvattenytor, plantering av buskar och träd och genom att lämna mer gröna områden.
- Kommunen ska i samband med framtagande av detaljplaner tillämpa skadelindringshierarkin för alla relevanta ekosystemtjänster och vid påtaglig skada på naturmiljön vidta kompensationsåtgärder.
- När ett intrång eller skador inte kan uppvägas genom kompensation på grund av den påverkade naturmiljöns känslighet och/eller oersättlighet ska området inte tas i anspråk.
- Vid ekologisk kompensation ska det leda till positiv ekosystemtjänstnytta utöver det som skulle skett om kompensationen hade uteblivit.
- I ett exploateringskede ska den sökande ta ansvar för att ta fram och bekosta utredningar samt förslag till och genomförande av kompensationsåtgärder som en del av kostnader för detaljplan.
- För att säkerställa kompensation för de detaljplaner där det är aktuellt ska markanvisningsavtal alternativt exploateringsavtal tas fram i samband med detaljplaneprocessen.
- Förtätning/Komplettering av bebyggelse ska ske utan att klass A och B områden i grönstrukturplanen tas i anspråk.
- Vid all planering av mark och vattenanvändning ska tillgängligheten till natur- och kulturområden för friluftsliv tillses genom gröna korridorer.
- Grönområden ska prioriteras nära skolor, förskolor och andra viktiga samhällsfunktioner som exempelvis äldreboenden. Avståndet till närmiljöer ska inte överstiga 50 meter.
- Vid planering av nya bostadsområden ska behovet av bostadsnära natur inom 300 meter tillgodoses.
- Seniorboenden samt lägenheter anpassade efter den äldre målgruppens behov ska tillskapas för att uppmuntra en flyttkedja så att villor blir tillgängliga på marknaden.
- Inga nya bostäder eller annan bullerkänslig bebyggelse får uppföras inom flygplatsen bullermatta. Buller ska inte överskrida 55 dBA FBN och 70 dBA maximal ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad.

1.3 Landsbygd och servicenoder

Den intima staden och öppna landsbygden är grundläggande tankar som inspirerar bebyggelseutvecklingen inom planeringsperioden. Bostadsbebyggelse sker i samspel med andra av kommunens mål och syftar till att åstadkomma en hållbar tillväxt. De utpekade servicenoderna utgör centrum för det koncentrerade byggandet med såväl serviceutbud som arbetsplatser. Kommunens i övrigt restriktiva hållning till nya etableringar utanför sammanhållen bebyggelse skapar förutsättningar för ett fullt användande av befintlig infrastruktur.

Lycksele är en landsbygdskommun. För att uppnå tillväxtmålen på ett hållbart sätt bygger översiktsplanen på de strategier och servicenoder som pekats ut i *Serviceplanen*.

Servicenoderna är:

- Rusksele
- Örträsk
- Kristineberg
- Kattisavan

Kommunens utpekade servicenoder är viktiga för den framtida utvecklingen. Sambanden mellan kommunens strategier innebär bostadsbebyggelse som stärker och bidrar till hållbara kommunikationer, service och näringslivsutveckling.

I Kristineberg har utvecklingen av gruvan en stark påverkan på den framtida utvecklingen i byn där det i och med gruvans senaste utveckling finns viss potential för att platsen på nytt växer. I Kristineberg finns bebyggelse av blandade former och kommunikation och tillgänglighet är kopplad såväl till Lycksele tätort som till Malå kommun.

Kattisavan är belägen intill Europaväg 12 och har cirka 200 personer. Utvecklingen av ortens turism och näringsverksamhet samt förnygring kan komma att utgöra drivkraften till en ökad befolkningens mängd.

Rusksele med omnejd befolkas av cirka 330 personer. Där finns industrier som till viss del lockar till inflyttning från såväl kommunen som från andra platser.

Örträsk är en av Lycksele kommuns äldsta byar. Kommunens tillväxtscenario kommer innebära en ökning av befolkning såväl som kommersiell service. I fördjupning för Örträsk redogör kommunen för hur den tänkta utvecklingen ska ske i byn

Kommunen ser positivt på byggande och företagsetableringar i servicenoderna. Vid bebyggelse och upprättande av företag inom andra byar och på landsbygden ska befintlig landskapsbild och kulturmiljövärden tas i beaktande vid planläggning och i ärenden om lov. Ny exploatering ska därför ske med hänsyn till kulturlandskapet, bebyggelsens karaktärsdrag och historisk kontinuitet. Bebyggelse för boende lokaliseras så att den kompletterar den befintliga bebyggelsen inom rådande strukturer. Då byastrukturer som är anpassade för djurhållning kan

medföra störningar i form av lukt, flugor och buller kan förtätningsintresset behöva stå tillbaka för behållande av möjligheten att hålla djur. Befintliga kollektivstråk kan ses som utvecklingskorridorer där ny bostadsbebyggelse kan upprättas och samtidigt säkra tillgången till handel och service. Kommunen uppmuntrar etableringar där det på rationellt sätt går att tillhandahålla god samhällsservice med hänsyn till samhällsekonomin.

Landsbygdens möjligheter i omställningen mot ett hållbart och självförsörjande samhälle är viktiga. Odlingsmarken är av betydelse för en levande landsbygd och en förutsättning för att säkra kommunens livsmedelsförsörjning samt för att hålla landskapen öppna. Vidare förespråkas samlad bebyggelse för att undvika nya direktutfarer mot allmän väg.

1.3.1 Ställningstaganden för landsbygd och servicenoder

- Jordbruksmark ska inte tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar annat än för att tillgodose väsentliga samhällsintressen. I byar med ingen eller svag befolkningstillväxt kan dock möjligheten att bevilja nylokalisering på jordbruksmark av små arealer som ligger avskides och isolerat från annan jordbruksmark och som inte klassas som brukningsvärd och som inte hindrar ett rationellt jordbruk prövas när detta stärker byns struktur och bykaraktär. Mark som brukas för odling eller djurhållning ska alltid bedömas som brukningsvärd och får inte bebyggas.
- Ny bostadsbebyggelse ska lokaliseras i närheten av befintliga helårsbostäder och allmän väg eller större allmänt trafikerad enskild väg.
- Bebyggelse med direktutfarer mot större allmänna vägar ska undvikas.
- Ny bebyggelse ska anpassas till befintlig bebyggelses karaktär och uttryck samt till landskapets kulturhistoriska innehåll.
- Det ska finnas en planberedskap för bostäder i attraktiva lägen, till exempel nära vatten eller vid vackra vyer. Utbyggnadsordningen redogörs i kommunens Bostadsförsörjningsprogram.

1.4 Fritidsbebyggelse

Fritidsbebyggelsen är ett positivt tillskott i landskapsbilden och kan bidra till att service kan upprätthållas på glesbyggda områden. Inom kommunen är fritidsbebyggelsen i huvudsak lokaliserad vid Vindelälven, Ume älv samt kring Lycksträsket. Omvandling av fritidshusområden till permanenta bostadsområden sker succesivt särskilt nära tätorten. För att samhällsservice som exempelvis vägar och vatten samt avloppssystem inte ska bli ett problem i dessa områden längre fram ska ny fritidshusbebyggelse underordnas befintliga strukturer vilket bland annat innebär att bebyggelse ska hållas samman.

Kommunens mål är en hållbar utveckling och för att uppnå denna krävs ett integrerat angreppssätt för att skapa och bibehålla balans mellan de ekologiska, sociala och ekonomiska anspråk som kan göra sig gällande inom befintliga och nya etableringar. Här gäller att beakta bland annat rörligt friluftsliv, natur- eller

kulturmiljöintressen och flygnäringsverksamhet. Kommunens många sjöar och vattendrag erbjuder attraktiva lägen för fritidshusbebyggelse inom utpekade LIS-områden.

För samordning av vattenförsörjningen lokaliseras fritidsbebyggelsen i samlade grupper, som åtskiljes av obebyggda partier, vilket medför att enskilda avloppslösningar främjas. Om dessa grupper överstiger 20 – 30 fastigheter upprättas verksamhetsområden för att anordna kommunalt vatten och avlopp. Se även avsnittet om Vatten och avlopp, del 2, kapitel 8.3.

1.4.1 Ställningstaganden för fritidsbebyggelse

- Rennäringen, det rörliga friluftslivet, natur- och kulturvärden samt näringslivet ska vid konflikt ges företräde framför nybyggnation av fritidshus.
- För samordning av vattenförsörjning bör fritidsbebyggelsen lokaliseras i samlade grupper. Om dessa överstiger 20 – 30 fastigheter upprättas verksamhetsområden för att anordna kommunalt vatten och avlopp
- Fritidsområdenas utbredning ska hanteras genom planarbete när det är uppenbart att detta kan inverka hindrade för allmänna intressen av betydelse vid lämplighetsprövningen.
- I de fall ny mark tas i anspråk för fritidshus ska kopplingar till befintlig bebyggelse och goda kommunikationsstråk beaktas

2 Samhällsservice

Samhällsservice av hög kvalitet samt ändamålsdimensionerad och fungerande infrastruktur skapar såväl innehåll som inramning av de värden som möjliggör en bra boendemiljö.

Kommunens mål är en boendemiljö med god tillgänglighet till omsorg och där människors hälsa och välmående främjas. Befintliga områden inom såväl tätorten som servicenoderna och övriga landsbygden ska utifrån sina förutsättningar erbjuda skola och barnomsorg samt plats för kommersiell service och boendeformer. Kommunal service ska tillhandahållas lika över hela kommunen vilket innebär att det baseras på serviceunderlaget i respektive område, givet varierande befolkningstäthet mellan tätorten och landsbygden. Landsbygdens förutsättningar så som gleshet, längre avstånd och färre människor gör att det krävs planering för att säkra minsta godtagbara servicenivå. Boendeformer för äldre är en prioritet och planeringen och utbyggnadsordningen inom kommunen återfinns i Bostadsförsörjningsprogrammet

För att på bästa sätt bemöta demografiska och andra befolkningsförändringar och på samma gång klara god kommunal service i kommunen som helhet inriktas planeringsarbetet på att stärka ett antal geografiska noder. Syftet med noderna är att skapa områden där skola, omsorg, kommersiell service och kommunikationer prioriteras. Noderna beskrivs närmare i del 2, kapitel 1, Boende och bebyggelse.

Förutsättningar och strategier för kommersiell service behandlas närmare i del 2, kapitel 3, Näringsliv.

Planeringsunderlag:

- Serviceplan. Lycksele kommun
- Riktlinje för mångfald och jämställdhet 2018 – 2022
- Funktionshinderpolitiskt program för Lycksele kommun

2.1 Barn och unga

Skolan är en viktig del i samhällsbyggandet. Här grundläggs värderingar som barn och unga bär med sig inför framtiden. Barnomsorgen ska utifrån skollagen vara dimensionerad för full behovstäckning, vilket innebär att föräldrar har rätt att inom skälig tid, max fyra månader, få sitt barnomsorgsbehov tillgodosett.

Barnomsorgsbehovet kan ofta vara akut och av avgörande betydelse för att en förälder ska kunna tacka ja till arbete och kunna flytta till kommunen.

Så långt som möjligt bör barnomsorgen erbjudas i den egna byn eller stadsdelen. Skälen är bland annat att barnen ska få vistas i sin egen boendemiljö och att undvika att tvingas färdas långa sträckor på gator och vägar. Om elevunderlaget blir för litet finns risk för nedläggning. Idag finns fyra grundskolor (F-6) inom tätorten samt sex grundskolor med varierande skolform utanför tätorten. Därutöver finns en central högstadieskola, ett gymnasium samt ett tiotal förskolor. Det finns ett behov av att stärka skolstrukturen i Hedlunda under de närmaste åren samt utföra nödvändiga satsningar på såväl högstadieskolan som gymnasieskolan. Övrig skolstruktur är utredd under 2020 där kommunfullmäktige har fastställt nuvarande skolstruktur på obestämd tid. Bostadsbyggande och generationsväxlingar påverkar underlaget för de olika skolenheterna. Framtidens planering av verksamheter för barn och unga kräver flexibla lösningar.

Barn och ungdomar ska växa upp under goda och trygga förhållanden. Utbildning och stimulering av ungdomars kreativitet är viktigt, inte minst för att de ska vilja stanna kvar eller återvända till kommunen och bygga vidare på kommunens utveckling.

2.1.1 Ställningstaganden för barn och unga

- För att säkerställa barn och ungdomars delaktighet i planeringsprocessen ska kontaktvägar skapas för att bjuda in och integrera dem i samhällsbyggnadsprocessen.
- Säkerheten för barn, funktionsnedsatta och äldre ska sätta normen för den fysiska utformningen av gång- och cykelvägar. Särskilt viktigt är en säker cykelväg till och från skolan inom skolans upptagningsområde
- Planera/samordna skolskjutsar med befintlig kollektivtrafik där detta är möjligt.

- Kommunen ska verka för att det ska gå att kunna bo och utbilda sig inom kommunen från grundskola till universitets- och högskolenivå genom att tillhandahålla mötesplatser (för studier), goda kommunikationer och digital infrastruktur.
- Skolors och förskolors potential som mötesplats för en stadsdel eller bygd tas tillvara genom samlokalisering av samhällsservice och andra lokala funktioner.
- Skolor och förskolor ska lokaliseras där det är möjligt att ordna erforderliga ytor för lek och utvistelse med minst 40 kvadratmeter per barn.
- Samtliga skolor ska ha tillgång till en skolskog i sitt närområde. Skolskogarna ska säkerställas genom markägaravtal och/eller planbestämmelser.
- Skolskogar ska märkas ut i kommunala kartunderlag för samtliga skolor och förskolor. Inom dessa områden ska exploatering inte tillåtas. Det ska vara möjligt att uppföra byggnader och anlägga anordningar för friluftsliv, lek och utbildning. (Läs mer om detta under 4.5.3 Skolskogar)
- Inventeringsunderlag för samtliga skolskogars naturvärden och skötselplan ska tas fram.
- Verka för ändamålsenliga lokaler för att stimulera till ökad rörelse och till spontan lek i anslutning till skolbyggnader.
- Kommunen ska möjliggöra flexibelt nyttjande av egenägda fastigheter för att vara förberedda på demografiska förändringar.

2.2 Äldre och personer med vårdbehov

Omsorg om äldre, personer med funktionsnedsättning samt personer i socialt utsatta situationer, är en stor och viktig uppgift i kommunens verksamhet. Förändringar i befolkningens sammansättning förväntas ske framöver. Det är främst åldersgruppen 80 och äldre som kommer att öka, vilket kommer påverka behovet av kommunal service vad gäller vård och omsorg i olika former.

Vård i livets slutskede bedrivs alltmer i kommunens särskilda boenden. Utskrivning från sjukvården sker allt tidigare. Detta innebär att kommunen får ge vård och omsorg till allt fler människor som ofta har omfattande behov. Denna förskjutning från regionen till kommunen förutsätter en utökad kapacitet i kommunens vård- och omsorgsverksamheter.

Kommunfullmäktige i Lycksele har antagit ett funktionshinderpolitiskt program vars syfte är att ge förtroendevalda underlag för beslut om mål och inriktning av insatser för att undanröja hinder så att det blir möjligt för personer med en funktionsnedsättning att bli fullt delaktiga och jämlika.

Framtidens boende kommer antagligen att vara mer individualiserat än vad som är fallet idag, vilket innebär att det kommer att bli betydligt mer vanligt att personer med en funktionsnedsättning bor i ordinärt boende med olika former av stöd.

Den funktionsblandade staden innebär att samhällsservicen i form av till exempel förskolor, LSS-boenden, vårdboenden med mera integreras i bebyggelse innehållande annan verksamhet av kommersiell eller offentlig karaktär. I kommunens strävan att åstadkomma en sådan blandning

inom såväl nyexploaterings- som kompletteringsområden eftersträvas tillskapandet av mötesplatser samt att det säkras närhet till grönsstrukturer.

Lycksele kommun ska verka för tillkomsten av seniorboenden samt lägenheter anpassade efter den äldre målgruppens behov för att uppmuntra en flyttkedja så att villor blir tillgängliga på marknaden.

2.2.1 Ställningstaganden för äldre och personer med vårdbehov

- Kommunen ska verka för att mötesplatser för äldre skapas på kommunens mark genom till exempel parker och aktivitetsytor som uppfyller önskemål från den äldre målgruppen. Medborgardialog ska ske med målgruppen för att få en bättre bild av vad som önskas och var.
- Kommunen ska verka för att skapa större utbud av boenden för äldre, som till exempel senior- eller trygghetsboenden samt tillgänglighetsanpassade lägenheter.
- Kommunen ska möjliggöra flexibelt nyttjande av egenägda fastigheter för att vara förberedda på demografiska förändringar.

3 Näringsliv

Lycksele kommun har en positiv nettopendling, det är alltså fler människor som pendlar in till Lycksele än vad det är som pendlar ut. Kommunen är den största arbetsgivaren. Därefter kommer Region Västerbotten. I övrigt domineras företagsstrukturen av små och medelstora företag som verkar både i tätorten och på landsbygden. Fördelningen över olika branscher är bred och av stor variation. Växande näringar är besöksnäringen, träbranschen, kreativa näringar och nya näringar inom tjänstesektorn.

För att tillvarata och möjliggöra samt bidra till näringslivets konkurrenskraft ska kommunen verka för bästa möjliga IT-kommunikation med optiskt fibernät samt bästa tillgängliga mobilnät i hela kommunen.

Det är viktigt med god planberedskap för att tillgodose efterfrågade behov och möjliggöra nyetableringar. En förutsättning är tillgång till fungerande samhällsservice samt tillgång till mark och lokaler. Lokaliseringsalternativ för exempelvis handel genererar trafik och påverkar trafiksystemet. Genom förtätning i bebyggda områden och med blandstaden som planeringsprincip kan behovet av biltrafik minskas till förmån för cykel- och gångtrafik.

Planeringsunderlag

- Näringslivsprogram 2019–2022
- Serviceplan. Lycksele kommun

- Västerbotten – en attraktiv region där olikheter skapar utvecklingskraft. Regional utvecklingsstrategi 2020–2030
- Sápmi – en näringsmässig resurs. Näringspolitisk strategi
- Strandskydd. Landsbygdsutveckling. Tillägg till Översiktsplan
- Fördjupade översiktsplan för Lycksele stad
- Fördjupad översiktsplan för Örträsk inom Lycksele kommun

3.1 Handel och kommersiell service

Lycksele tätort är historiskt sett en handelsstad. Tätortens lokalisering gör att service och centrumfunktioner inte vänder sig enbart till den lokala befolkningen utan även till boende och besökare inom regionen.

Antalet butiker inom dagligvaruhandeln har succesivt minskat i hela kommunen, både i tätorten och på landsbygden. Lanthandel finns i Rusksele, Kattisavan och Örträsk. Även i Kristineberg finns lättare utbud av dagligvaror. Dagligvarubutikerna utgör stommen i den kommersiella servicen utanför tätorten och tillhandahåller ofta ett brett utbud av varor och service.

För att Lycksele ska fortsätta vara affärscentrum i inlandet krävs det en livskraftig handel som svarar mot efterfrågan på utbud och service. E-handel har redan fått och kommer fortsättningsvis att ha stor betydelse för handeln. I en kommun som Lycksele kan möjligheten att kombinera E-handel med fysisk butiksverksamhet vara ett sätt att behålla sällanköpshandel på orten. Kommunens strategi för att möjliggöra handel på ett flexibelt sätt återfinns i *LUS/Tillväxtplan*.

Mindre livsmedelsbutiker/servicebutiker ska ha möjlighet att lokalisera sig i och i närheten av bostadsområden i tätort men även på landsbygden. Servicebutiker på landsbygden är i många fall nödvändiga för att upprätthålla en rimlig samhällsservice för invånarna och därmed en levande landsbygd. Av det skälet anses servicenoderna vara samhällsviktig verksamhet och kommunen ska verka för att skapa goda förutsättningar för fortsatt drift av dessa verksamheter.

3.1.1 Ställningstaganden för handel och kommersiell service

- För att inte konkurrera med centrumhandeln ska kommunens externa handelsområden primärt innehålla handel med skrymmande varor eller verksamheter som på grund av buller, utformning eller storlek inte passar i centrum.
- Kommunen ska ha en planberedskap för handel, både i centrum och tätortens ytterområden. Centrumutvecklingsplanen utgör strategidokument för kommunens planering i centralorten.
- Vid befintliga handelsplatser ska tillgängligheten för gång-, cykel- och kollektivtrafik prioriteras.

- Centrummiljöerna i Lycksele tätort och i servicenoderna ska stärkas genom förtätning och ombyggnation i syfte att skapa ett större kundunderlag och attraktiva centrummiljöer. Kommunens implementering redogörs för i Centrumutvecklingsplan.

3.2 Verksamhetsområden (industri, hantverk, logistik)

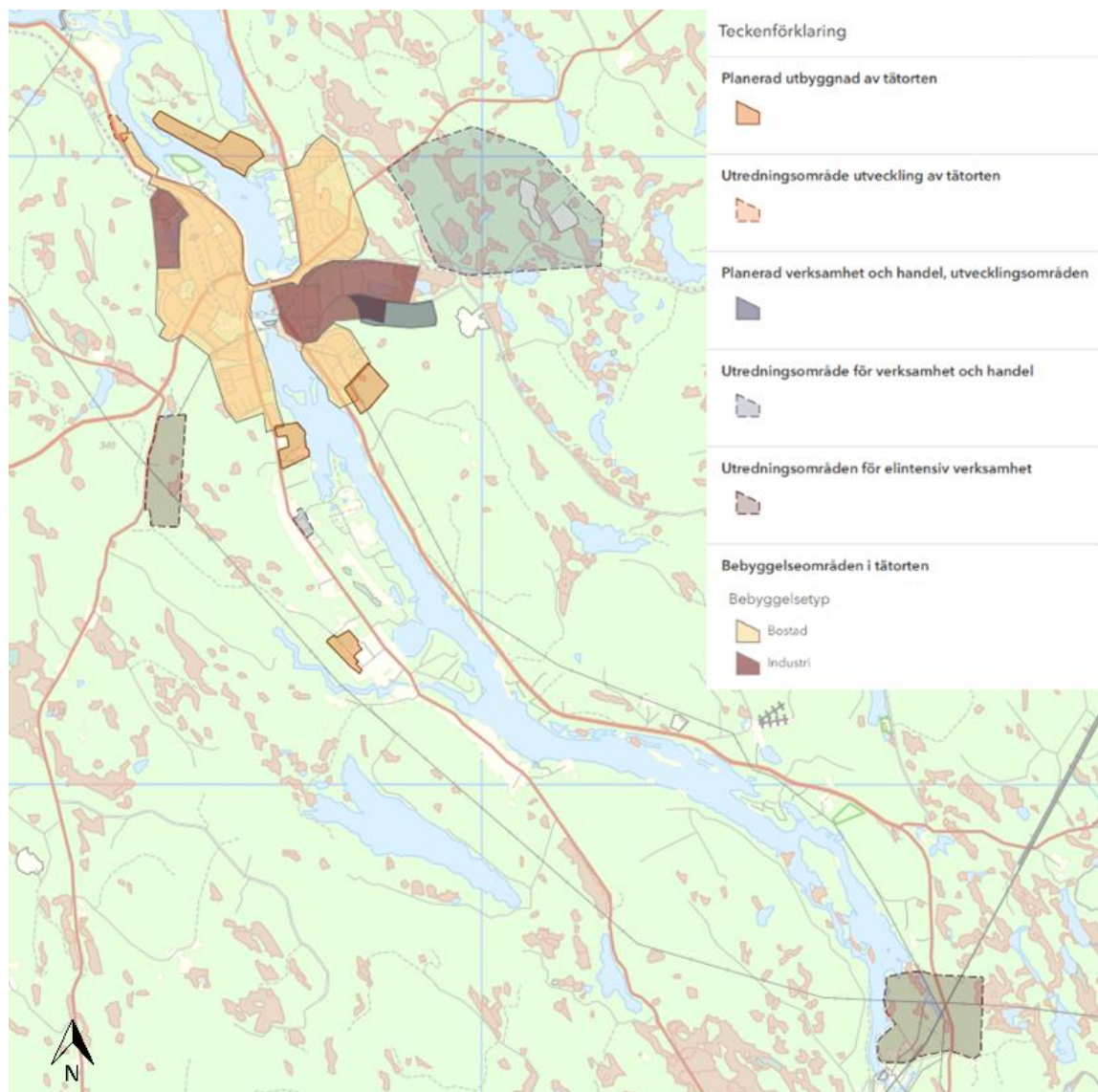
Lycksele kommun har ett diversifierat näringsliv med stor andel tillverkande industrier främst inom bearbetning av trä och metall. Kommunens etablerade tillverkningsindustriområden är lokaliserade främst till Furuviik, Lilltjärns industriområde, Rusksele samt Hedlunda.

Under arbetet med översiktsplanen har ett antal områden bedömts som lämpliga industrier. Dessa har markerats i mark- och vattenanvändningskartan för utredning. Utredningsområden gäller för områden där det finns oklarheter och motstående intressen som behöver utredas mer grundläggande innan det går att avgöra om exploatering är möjlig.

Utredningsområden för industri är Furuviik, Rusksele och Hälsingfors.

Lycksele kommun har pekat ut ett område som utredningsområde för elintensiv verksamhet vid Tuggens kraftstation. Kommunen anser att området har potential för elintensiva verksamheter som kräver anslutning till högspänningsledningar, samtidigt som man bedömer att området behöver utredas vidare innan det kan säkerställas att det är lämpligt att utveckla med hänsyn till andra intressen. Kommunen har också pekat ut området Forsdala för elintensiva etablering. Detta utreds närmare i hållbarhetsbedömningen.

För Lycksele flygplats finns lagakraftvunna områdesbestämmelser som visar områden som berörs av hinderytor samt bestämmelser för bebyggelse med mera i anslutning till flygplatsen. Dessa områdesbestämmelser ligger till grund i den fysiska planeringen.

Karta 4. Utrednings- och utvecklingsområden för olika typer av verksamheter.

I närheten av flygplatsen finns ett utredningsområde för industri, där flygplatsens intressen är överordnade vilket gör att utformning ska ske på ett sådant sätt att det inte inskränker på flygplatsens intressen. Utredningsarbete pågår för att undersöka lämpligheten att utöka verksamheter inom Flisen och Skogsbacka.

3.2.1 Ställningstaganden för verksamhetsområden (industri, hantverk, logistik)

- Befintliga och planlagda verksamhetsområden för industri och företagsverksamheter prioriteras framför etablering av nya områden.
- Nya områden för industri och företagsverksamheter ska i första hand placeras i områden med god infrastruktur och i anslutning till redan befintlig industri.

- I områden med småhusbebyggelse ska stor restriktivitet råda för etablering av industri och företagsverksamheter för att minska risken för störning.
- Kommunen ska verka för och ha beredskap för små- och storskalig etablering genom att planera för nya siter.
- Kommunen ska i samband med framtagande av detaljplaner tillämpa skadelindringshierarkin (se Bild 3 under punkt 1 Boende och bebyggelse) för alla relevanta ekosystemtjänster och vid påtaglig skada på naturmiljön vidta kompensationsåtgärder.
- När ett intrång eller skador inte kan uppvägas genom kompensation på grund av den påverkade naturmiljöns känslighet och/eller oersättlighet ska området inte tas i anspråk.
- Ny bebyggelse bör inte tillåtas inom 30 meter från järnväg för att säkerställa utrymme för räddningsinsatser om det skulle ske en olycka samt för att möjliggöra en viss utveckling av järnvägsanläggning. Verksamhet som inte är störningskänslig och där människor endast vistas tillfälligt, så som parkering, garage och förråd kan finnas inom 30 meter från spårmit, dock med hänsyn till möjligheter för framkomlighet för räddningsinsatser samt för möjligheterna att underhålla järnvägsanläggningen samt bebyggelsen.

3.3 Livsmedelsförsörjning

Ett av människans mest grundläggande behov är tillgången till livsmedel. Intresset för närproducerad mat med hög kvalitet och smak har ökat de senaste åren och ett oroligare säkerhetspolitiskt läge har ökat medvetenheten om betydelsen av en lokal och nationell livsmedelsförsörjning. En ökad produktion av livsmedel bidrar till flera mervärden lokalt och framför allt till fler arbetstillfällen och hållbar tillväxt i hela Västerbotten. Jordbruket i länet genererar redan idag ett stort antal arbetstillfällen. Företagen som förädlar livsmedel bidrar dessutom med nästan lika många arbetstillfällen och jobben i livsmedelsnäringen kan bli fler.

Dessutom stärker mat med lokal prägel besöksnäringen. Med en ökad produktion och konsumtion av mat från Västerbotten kan jobben bli fler både på landsbygden och i staden.

I Lycksele ska det vara lätt att vara primärproducent och producera livsmedel i enlighet med gällande regelverk, avseende djuromsorg, miljö och människors hälsa. Kompetensförsörjning för branschen behöver stimuleras liksom förmågan att stärka innovationsförmågan i hela livsmedelskedjan.

3.3.1 Ställningstaganden för livsmedelsförsörjning

- Kommunen ska verka för kompetensförsörjning hos producenter inom branschen för livsmedelsförsörjning.
- Kommunen ställer sig positiv till ökade etableringar av matproducenter.
- Kommunen ska arbeta för att stärka innovationsförmågan i hela livsmedelskedjan.

3.4 Besöksnäring

Besöksnäringen är en växande näring i kommunen. Antalet besökare är stort sommartid och med fler och bättre möjligheter till vinteraktiviteter väntas antalet besökare att öka även under vintersäsongen. Besöksnäringen bidrar positivt till övriga näringar som exempelvis handeln.

Lycksele har flera större besöksmål, däribland Gammlplatsen med Skogs- och samemuseet, Skogsmaskinmuseet, Margareta kyrkan, samisk kultur och många byggnader med kulturvärde, samt Lycksele djurpark, Ansia Badpark och underjordskyrkan i Kristineberg.

Kommunen har fina skoter-, kanot- och vandringsleder samt skidanläggningar. Skidanläggningen Tannen har ett stort och varierande skidspårssystem samt en multifunktionsbana och bedöms bidra till att Lycksele kan konkurrera med andra orter när det gäller att arrangera SM och andra stora tävlingar.

Jakt och fiske bedöms också ha stora utvecklingsmöjligheter inom kommunen. Särskilt värdefulla sportfiskevatten med naturbestånd finns bland annat i Vindelälvsystemet, Öreälven och Paubäcken.

Lycksele är i och med Vindelälven-Juhtttáhka en del av ett biosfärsområde. Inom detta område sker en samverkan mellan olika aktörer för att skapa ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbara lösningar för framtiden. I biosfärsområden pågår samverkan för att utveckla hållbara lösningar för framtiden, såväl ekonomiska som ekologiska och sociala. Både för oss som lever nu och för kommande generationer. Biosfärområden innebär inga nya restriktioner, begränsningar eller inskränkningar. Genom samarbeten mellan olika aktörer kan vi i stället hjälpas åt att stärka områdets bärkraft. Det handlar om att tillsammans stödja, bevara och utveckla människors livskvalitet och den rika och unika naturen och kulturen i Vindelälven- Juhtttáhka så att alla kan leva, uppleva och bra i såväl stad som landsbygd, idag och i framtiden. Detta viktiga arbete görs över kommun- och länsgränser.

Markområden som disponeras för besöksändamål är också intressanta för rennäringen, och fritidsintressen. Ofta sammanfaller dessa intressen på ett förenligt vis. Om så inte är fallet krävs prioriteringar. Hur kommunen prioriterar där intressen sammanfaller finns under del 3 Riksintressen.

Besöksnäringens utvecklingsmöjligheter ska stärkas genom samarbete med lokala entreprenörer samt samebyarna och kommunen ska verka för att fler upptäcker Lycksele som besöksmål genom att medverka på mässor och andra sammanhang.

3.4.1 Ställningstaganden för besöksnäring

- Vid planläggning eller hantering av lovärende inom riksintresset för rennäringen eller där ett anspråk från rennäringen är konstaterad remitteras berörda samebyar.

- Besöksintensiva arrangemang ska planeras på ett sådant sätt att det ska vara enkelt ta sig till och från platsen oavsett förutsättningar och med lösningar som inte uppmuntrar ett ökat bilresande.
- En strategi för besöksnäring ska tas fram och revideras minst en gång varje mandatperiod.

3.5 Sociala företag

I Lycksele kommun finns en mängd aktörer som faller inom ramen för regeringens definition för sociala företag. Sociala företag kännetecknas av att verksamheten, oavsett associationsform, är ett medel för att på ett eller annat sätt uppnå samhällsnyttiga mål, till exempel att minska utanförskap, förbättra klimatet och miljön eller bidra till en tryggare vardag. Företagens resultat mäts i relation till hur man uppnått de samhällsnyttiga mål de strävar efter, och det ekonomiska överskottet från företaget återinvesteras i verksamheten eller investeras i ett nytt samhällsnyttigt projekt. Det kan vara svårt att mäta denna del av näringslivet då företagen har kontakt med olika verksamheter i den kommunala strukturen. Det är därför viktigt med tvärsektoriell samverkan och kompetenshöjande insatser riktat mot näringsliv/ideell sektor, för att kunna identifiera aktörer och behov. Idéburen näringsverksamhet kommer vara en viktig del för att hitta nya modeller och lösningar i framtiden. Denna näring präglas av mångfald och kommer innefatta olika affärsmodeller och organisationsformer. Vi behöver därför mer kunskap i till exempel effektmätning av samhällsnytta som indikator.

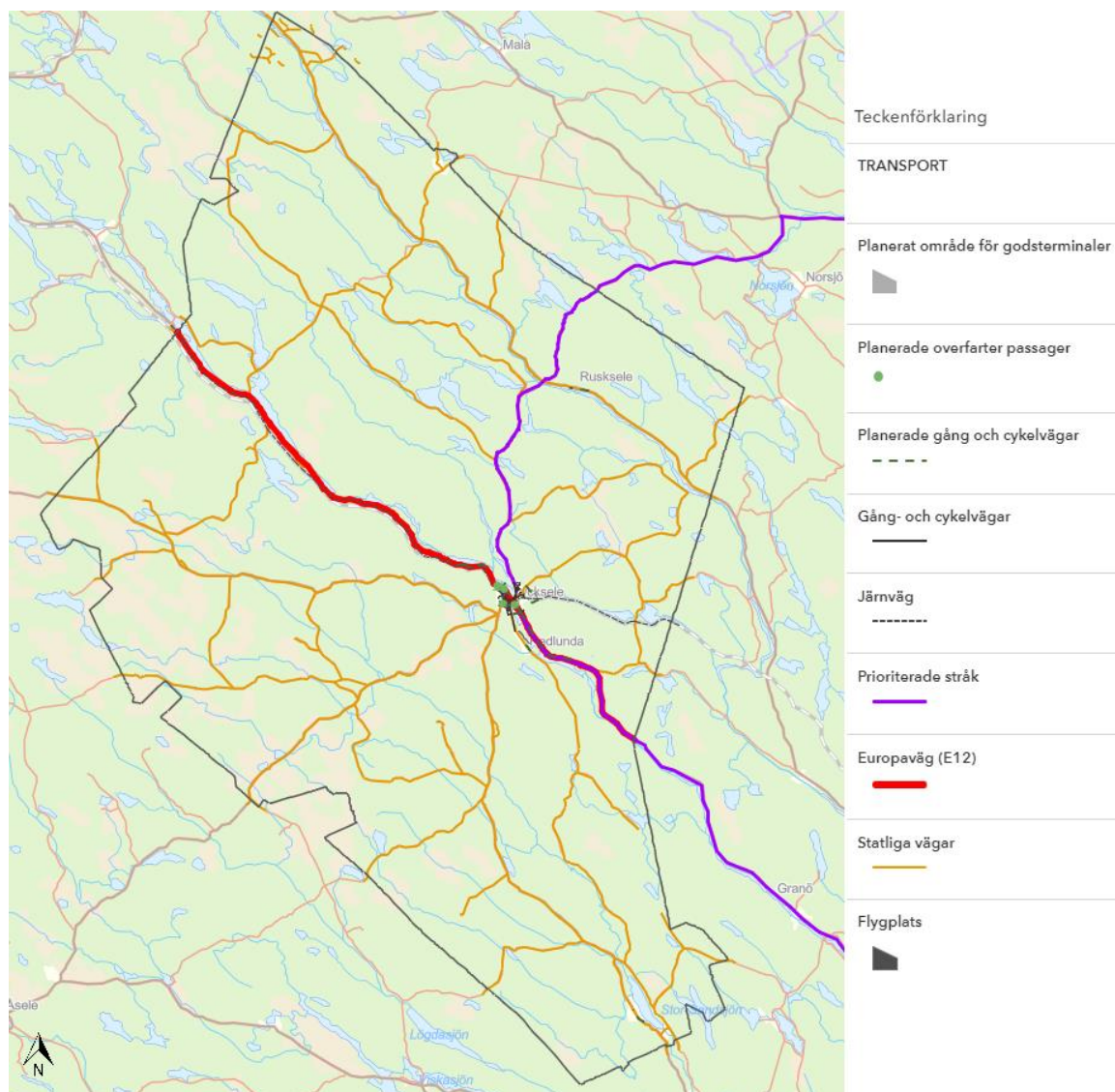
3.5.1 Ställningstaganden för sociala företag

- Kommunen ska verka för tvärsektoriella samarbeten och kompetenshöjning inriktat på värdet av sociala företag.

4 Trafik och kommunikationer

Planeringen för trafik och kommunikationsinfrastruktur sker avhängig övriga utvecklingsinriktningar i översiktsplanen. Framför allt är sambandet med bostadsbebyggelsen kring mål om trygghet och tillgänglighet viktig att beakta. Tillväxscenariot om 13 000 invånare år 2040 som översiktsplanen förutsätter kan komma att innebära nya trafikflöden och behov för ny kommunikationsinfrastruktur. Genom tät bebyggelse, där bostäder, kommersiella verksamheter samt samhällsviktiga servicepunkter samlas, skapas förutsättningar för ett muskeldrivet resande. Prioriterade utvecklingskorridorer är främst E12 mellan Umeå och Lycksele och därefter sträckan mellan Lycksele och Skellefteå, med fokus på sträckan inom Lycksele kommun. Översiktsplanen återspeglar ställningstagande i gällande Trafikstrategi (2019–2022).

Karta 5. Trafik

Generella riktlinjer:

1. Det ska vara enkelt och tryggt att resa hållbart i Lycksele
2. Tillgängligheten ska vara god mellan Lycksele tätort och omgivande byar och landsbygd
3. Lycksele kommun ska ha goda förbindelser med omvärlden

Planeringsunderlag

- Västerbotten – en attraktiv region där olikheter skapar utvecklingskraft. Regional utvecklingsstrategi 2020–2030
- Regionalt trafikförsörjningsprogram för Västerbottens län 2020 – 2025
- Drivmedelsstrategi och handlingsplan för Västerbottens län

- Länstransportplan 2018 – 2029. Västerbottens län
- Trafikstrategi för E12-regionen. 2018 – 2040
- Trafikförsörjningsprogram för perioderna 2020 – 2023 och 2021 – 2024
- Trafikstrategi 1.0
- Bredbandsstrategi för Lycksele kommun. 2015 – 2020
- Fördjupade översiktsplan för Lycksele stad
- Fördjupad översiktsplan för Örträsk inom Lycksele kommun
- Energi och klimatstrategi för ett hållbart Lycksele
- Folkhälsopolitiskt program för Lycksele kommun

4.1 Gång och cykel

Planering av bebyggelse ska utgå från människan och dess rörelsemönster och behov. Gena, säkra samt trygga gång- och cykelvägar är viktiga att anlägga, inte minst för att andelen gående och cyklister ska kunna öka. En gång- och cykelvänlig kommun är en mänsklig kommun för alla att bo i, arbeta i och besöka.

I tätorten finns det gott om gång- och cykelvägar, men det finns även brister i form av till exempel passager som inte är trafiksäkra. Dessutom behövs det fler cykelparkeringar. Vid planering av cykelparkering ska överblickbarhet beaktas.

Lycksele tätort har förhållandevis korta avstånd. Med torget som mittpunkt når en radie av fem kilometer en bra bit utanför tätortsskyltarna. Det borde därmed finnas potential för fler att ta sig fram till fots och med cykel i tätorten, vilket är positivt både för folkhälsan och för det hållbara resandet. Cykelstråk ska främst planeras längs befintliga stråk. Tabell 1 visar de olika förslag till åtgärder kommunen under planperioden kommer arbeta med och verka för ska ske. Kommunen har direkt påverkan på det egna vägnätet, medan det krävs ett samarbete med regionen eller Trafikverket när det kommer till åtgärder längs riks- och länsvägar. Därför krävs utredningar, dialoger med väsansvarig och finansiering vid genomförande, vilket kan ta tid och gör vissa åtgärder svårare än andra att genomföra.

		Huvudansvarig		
		Kommun	Region VB	Trafikverket
Tidshorisont	Kort	Strandpromenaden	<ul style="list-style-type: none"> Ruskele by Överfart väg 365 vid Linnévägen 	Betsele By
	Medel	<ul style="list-style-type: none"> Överfarter E12 (Gammplatsen och Lugnet) Flottarevägen-Båtvägen-överfart E12 Sågvägen 	Hedlunda by samt till Hedlundaudden	Överfart E12 Sågvägen
	Lång	<ul style="list-style-type: none"> Busjövägen-Furuviks industriområde Prästhalmarna Gammplatsen-Solsidan 	<ul style="list-style-type: none"> Planskild passage väg 365 parallellt med järnvägsbron Västra Örträsk 	<ul style="list-style-type: none"> Betseledammen – Betsele Furuvik-Karonsbo-Bocksliden-Överbo

Tabell 1: Visar kommunens föreslagna utvecklingsriktningar för gång- och cykelstråk inom kommunen indelat i ansvarig myndighet och tidshorisont

4.1.1 Ställningstaganden för gång och cykel

- Tillgängligheten och säkerheten för barn, funktionsnedsatta och äldre ska sätta normen för den fysiska utformningen av gång- och cykelvägar. Särskilt viktigt är det att verka för en säker trafiksituation i närhet av kommunens skolor.
- Tillgängligheten för fotgängare och cyklister bör visavi tillgänglighet för fordonstrafik väga tyngre ju tätare bebyggelse.
- Planering av nya bostadsområden och viktiga målpunkter ska säkra att tillgängligheten är god för gående och cyklister.
- Ett åtgärdsprogram för cykel ska tas fram och uppdateras varje mandatperiod. Programmet ska innehålla tematiska åtgärder för att underlätta cyklandet såsom drift, snöröjning, skyltning och fasning av trottoarkanter. Utöver det ska programmet innehålla geografiska åtgärder i form av prioriterade stråk.
- Tillkommande vägnät bör inbegripa tillhörande gång- och cykelstråk och cykelparkeringar. Kommunen ska även verka för att det befintliga vägnätet ska kompletteras enligt tabell 1.
- Vid planering av cykelparkering ska överblickbarhet beaktas.

4.2 Kollektivtrafik

Lucksele kommun saknar idag egen tidtabellsbaserad lokal kollektivtrafik. En ökad befolkningstäthet såväl i centralorten som i några av de mindre utpekade servicenoderna ställer krav på en attraktiv och tillgänglig kollektivtrafik med bra tidsåtgång. Det regionala

kollektivtrafiknätverket kommer att spela en avgörande roll i resan mot en hållbar tillväxt och 13 000 invånare. Lycksele utgör geografisk knutpunkt för södra Lappland. Resecentrum i centralorten är en viktig knutpunkt för de regionala trafikflödena för såväl arbetspendling som skolresor och privata resor för regionens och kommunens invånare och besökare.

Ökad tillgänglighet till centrala delar inom centralorten och de mindre samhällen för cyklisterna och gående kan medföra försämringar i framkomlighet för biltrafiken. För att kunna erbjuda förutsättningar för ett tidseffektivt system med hög tillgänglighet och hög turtäthet pekas servicenoder ut och viktiga kommunikationsstråk där satsningar på bebyggelse ska kanaliseras och på så vis stärka resandeunderlaget inom kommunen.

Den fysiska planeringens möjligheter att undanröja hinder i den fysiska miljön och överbygga mentala barriärer som skapas i tid och rum kopplad till avstånd mellan hemmet och kollektivtrafikens hållplatser bör prioriteras. Kommunen ska åstadkomma detta i den fortsatta fysiska planeringen genom att beakta universell utformning samt genom att betona vikten av den sociala hållbarheten inom fysisk planering kopplad till de nationella målen i fråga om folkhälsa, jämställdhet, integration och funktionshinder med mera.

Den regionala kollektivtrafikens influensområde är en strategisk ryggrad för ett hållbart resande. Sträckan E12 mellan Umeå-Lycksele-Storuman är det starkaste stråket för kollektivtrafik med fokus på arbets- och gymnasiependling. Landsvägarna 353, 360, 363 och 365 erbjuder en spindelvävsliknande angoring till Lycksele kommun från flera riktningar. Dagens bussar går främst på tider som är anpassade till skolornas start- och sluttider. Tidsläget är idag ofördelaktigt för arbetspendlare och de som ska uträta ärenden i Lycksele centralort. Översiktsplanen syftar till att skapa förutsättningar inom vilken kommunens Trafikstrategi kan förverkligas med enkla och trygga resor, tillgänglighet mellan tätorten och omgivande byar och landsbygden samt regionalt.

Genom att knyta samman Lycksele Resecentrum och Lycksele flygplats genom anropsstyrd kollektivtrafik kopplas flygplatsen samman med regionbussar, inomkommunala bussar samt persontåg vilket möjliggör för ett ökat resande även från andra byar och orter inom kommunen samt från grannkommunerna att enkelt kunna resa till Stockholm och vidare. Det skapar också bättre förutsättningar för att kunna ta sig till flyget på ett hållbart sätt genom att skapa förutsättningar att lämna bilen hemma.

Lycksele kommun, som många andra mindre kommuner, behöver planera för en ökad andel åldrande befolkning inte minst gällande hållbara och tillgängliga resealternativ. Behovsstyrd kollektivtrafik såväl inom tätort som på längre sträckor inom kommunen är en av kommunens strategier för denna målgrupp, där ringbilen som finns idag verkar för resor mellan landsbygd och tätort.

4.2.1 Ställningstaganden för kollektivtrafik

- Kommunen ska ställa krav om fossilfritt vid upphandling av kollektivtrafik.

- Kommunen ska verka för behovsstyrd kollektivtrafik inom tätort och att ringbil bibehålls för resande som bor utanför tätorten.
- Tillgängligheten mellan Lycksele Resecentrum och Lycksele Flygplats ska stärkas genom anropsstyrd kollektivtrafik.
- Kommunens kollektivtrafikprogram ska utgöra huvuddokument redogörande för genomförande av översiktsplanens intentioner.
- Ny bebyggelse som bostäder och större arbetsplatser ska lokaliseras på ett sådant sätt att det går att ta sig dit med muskelkraft eller kollektivtrafik.

4.3 Vägtrafik

Lycksele kommuns egenskap som knutpunkt i södra Lappland avspeglas i vägnätet. Ett antal gränsöverskridande vägar löper genom kommunen i öst-västlig såväl som nord-sydlig riktning.

Väg E12, som också kallas Blå vägen, löper genom Lycksele tätort på sin sträckning från kust till fjäll. Vägen är utpekad som riksintresse för kommunikation och ingår i EU:s TEN-T-system, vilket ställer krav på till exempel framkomlighet. E12 är viktig som transportstråk av gods, både mellan Norge och Finland, men även för transporter inom regionen och till övriga landet.

Kommunen arbetar aktivt på regional, nationell och internationell nivå för att utveckla hela det öst/västra stråket längs E12 från norska kusten, genom hela Västerbotten och över Kvarken in i Österbotten.

Utöver E12 löper flertalet betydelsefulla länsvägar genom kommunen:

353 Nordmaling - Bjurholm - Lycksele

360 Vilhelmina - Lycksele

363 Umeå - Vindeln - Lycksele - Sorsele

365 Åsele - Lycksele – Norsjö

Dessa fyra länsvägar utgör tillsammans med E12 och väg 699 de delar av vägnätet i kommunen som är med i Trafikverkets utpekade funktionellt prioriterat vägnät (FPV). Detta utpekade vägnät använder Trafikverket som en del av sitt planeringsunderlag. Vägarna har betydelse för olika typer av trafik, alla nämnda vägar är till exempel utpekade för dess betydelse för godstrafik. Länsvägarna och E12 är utpekade kopplat till långväga personresor och kollektivtrafik och vägarna 360, 363 och 365 för dess betydelse för dagliga personresor. De är även indelade i nationellt och internationellt viktiga vägar, till vilken E12 tillhör, Regionalt viktiga vägar, som länsvägarna tillhör, samt kompletterande regionalt viktiga vägar, där väg 699 är utpekad.

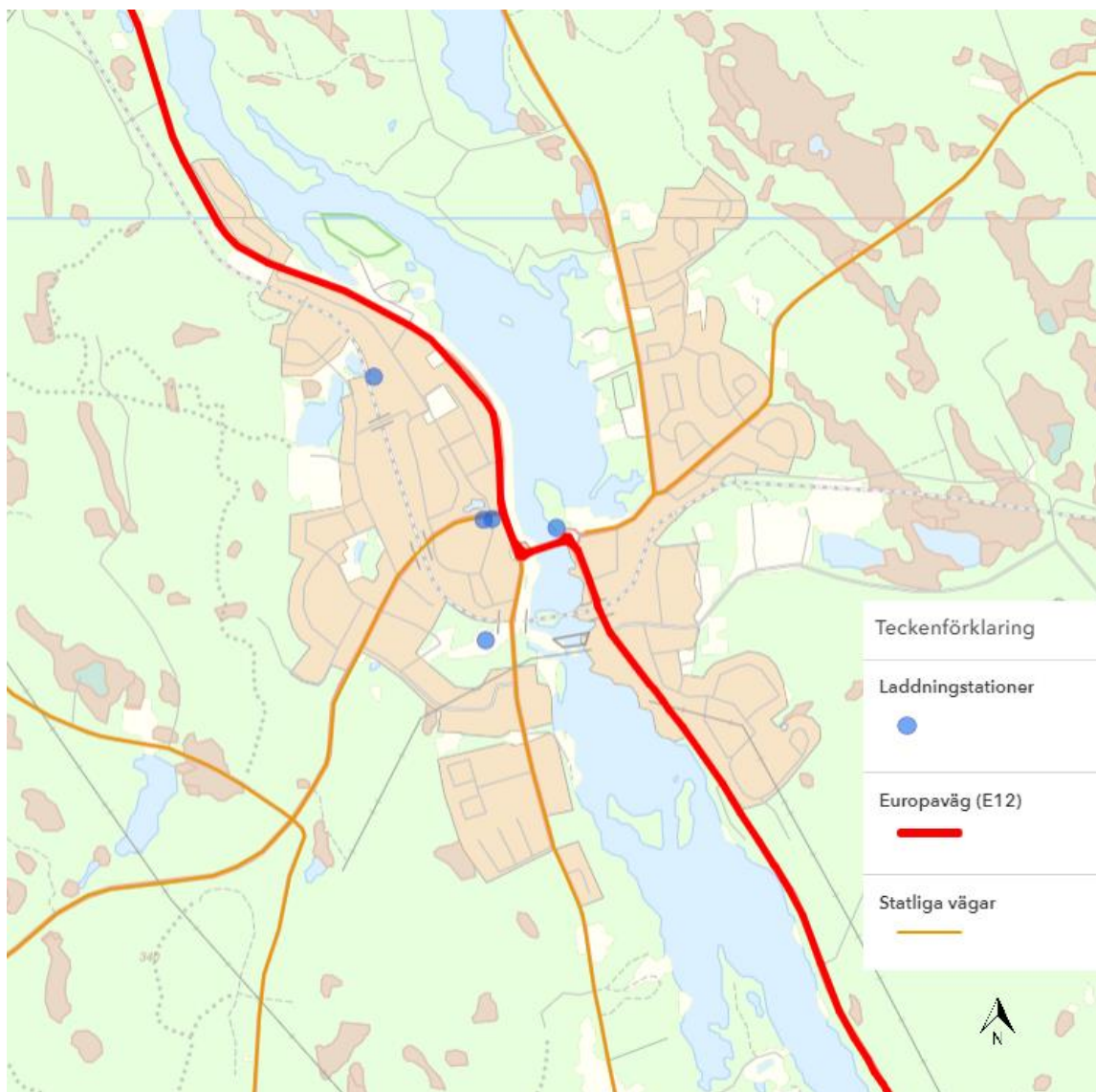
Samtidigt som länsvägarna är positiva för den långväga tillgängligheten finns en intressekonflikt med invånarnas behov av säkerhet och trygghet där vägarna löper igenom bebyggelse. Denna problematik märks tydligast i Betsele, Björksele, Rusksele och Örträsk. Därför ska kommunen, för att öka säkerheten och tillgängligheten på dessa platser verka för att gång- och cykelvägar

anläggs. I Tabell 1 under kapitel 4.1 är föreslagna gång- och cykelåtgärderna uppdelade i huvudansvar och tidshorisont.

Lycksele har ett glest allmänt vägnät. Utöver E12 och länsvägarna finns ett antal mindre allmänna vägar och ett stort antal enskilda vägar.

Ny bebyggelse bör inte placeras inom 30 meter från E12 och 12 meter från övriga statliga vägar. Närmare avstånd ska främst ske av bebyggelse med annat syfte än boenden för att minimera risker för att utsättas för buller samt risker för att olyckor med farligt gods sker i nära anslutning till boendemiljöer. Avståndet är även till för att säkra framkomligheten och trafiksäkerheten på dessa vägar. Vid eventuell exploatering i närhet av E12 och andra statliga vägar ska dialog föras med Trafikverket.

Lycksele kommun deltog 2018–2021 i projektet *Fossilfria transporter i Norr*. Ett konkret utfall av projektet är att kommunen antagit ett antal löften för att möjliggöra fossilfria transporter. En viktig framgångsfaktor för att stimulera elektrifiering av persontrafiken är att täcka länet med offentliga laddstolpar. Detta för att förhindra räckviddsångesten samt göra det möjligt att köra fossilfritt i hela länet. Lycksele kommun har angett ett antal löften för att bidra till uppfyllande av detta. Under perioden 2021–2025 ska minst 60 procent av den tillkommande kommunala fordonsparken drivas med helt fossilfria drivmedel. Under perioden 2026–2030 ska 100 procent av den tillkommande fordonsparken drivas med helt fossilfria drivmedel. Under perioden 2021–2030 ska 500 000 kronor per år investeras i laddinfrastruktur. Utöver det ska kommunen i samverkan med den lokala och regionala transportsektorn verka för etablering av en tankstation för biogas inom Lycksele tätort senast 2025. Det ska också under 2021 ställas krav på en plan för fossilfrihet till år 2030 av de leverantörer som anlitas för transporttjänster inom kommunen. Till 2022 ska det finnas planmässiga förutsättningar för att etablera minst två snabbladdstationer i strategiskt läge inom Lycksele tätort.

Karta 6. Karta över statliga vägar, europaväg samt placeringar för laddningsstationer.

4.3.1 Ställningstaganden för vägtrafik

- Kommunen ska verka för att utveckla statusen på E12 inom TEN-T-nätverket och ökad internationell betydelse.
- Kommunen ska satsa på omställning till fossilfritt genom att verka för etablering av tankstation för biogas inom Lycksele tätort och investering i laddinfrastruktur runt om i kommunen genom att ta fram en ny laddinfrastrukturplan.
- I den fysiska planeringen sträva efter att gatan är självförklarande, det vill säga att gestaltningen och gatans utformning signalerar den skyltade hastigheten.
- Ta fram en policy för fartdämpande åtgärder inom det kommunala vägnätet.

- Kommunen ska i ärenden om bygglov och detaljplanering utgå ifrån gällande riktlinjer för skyddsavstånd till transportleder för farligt gods vid bedömning av avstånd till bebyggelse. Avstånd ska säkerställas med hänsyn till befintliga förhållanden på platsen.
- Vid utveckling av infrastruktur ska skadelindringshierarkin tillämpas för alla relevanta ekosystemtjänster och vid påtaglig skada på naturmiljön vidta kompensationsåtgärder.
- När ett intrång eller skador inte kan uppvägas genom kompensation på grund av den påverkade naturmiljöns känslighet och/eller oersättlighet ska området inte tas i anspråk.
- Ny bebyggelse bör inte placeras inom 30 meter från E12 och 12 meter från övriga statliga vägar. Närmare avstånd ska främst ske av bebyggelse med annat syfte än boenden för att minimera risker för att utsättas för buller samt risker för att olyckor med farligt gods sker i nära anslutning till boendemiljöer.

4.4 Järnväg

Genom Lycksele kommun löper Tvärbanan, som kopplar an till Botniabanan i Umeå, Norra Stambanan i Hällnäs och Inlandsbanan i Storuman. Bangården ligger mitt i tätorten i anslutning till Resecentrum, vilket medför att alla växlingsrörelser med dieseltåg sker inne i centrum. Anslutningsspår till industriområde finns vid Furuvik och Lilltjärn, vilket medger potential att utveckla terminalområden för att möjliggöra mer godstransporter på järnväg.

Tvärbanan har kontaktledningar för eldrift från Umeå till Hällnäs, men vidare mot Lycksele och Storuman är operatörerna hänvisade till diesellok. En elektrifiering av kvarvarande sträcka skulle ha stor effekt både för godstransporternas klimatpåverkan och kostnadseffektivitet samt persontransporternas tillförlitlighet.

Intill järnväg bör ny bebyggelse inte tillåtas inom 30 meter.

4.4.1 Ställningstaganden för järnväg

- Verka för bättre och snabbare person- och godstrafik på järnväg med ökad tillgänglighet genom att fortsätta verka för elektrifiering av Tvärbanan, Hällnäs-Lycksele-Storuman.
- Möjliggöra för mer godstransporter genom att utreda och planera för terminalområden.
- Knyta samman tågtrafiken med flyg- och busstrafiken genom etablering av anropsstyrd kollektivtrafik mellan Lycksele Resecentrum och Lycksele flygplats.
- Kommunen ska i ärenden om bygglov och detaljplanering utgå ifrån gällande riktlinjer för skyddsavstånd till transportleder för farligt gods vid bedömning av avstånd till bebyggelse. Avstånd ska säkerställas med hänsyn till befintliga förhållanden på platsen.
- Ny bebyggelse bör inte placeras inom 30 meter järnväg. Närmare avstånd ska främst ske av bebyggelse med annat syfte än boenden för att minimera risker för att utsättas för buller samt risker för att olyckor med farligt gods sker i nära anslutning till boendemiljöer med ett avstånd och placering som möjliggör underhåll av järnvägen.

4.5 Flygtrafik

Utgångspunkten i översiktsplanen är att Lycksele flygplats ligger kvar och vidare utvecklas för kommunens och regionens tillväxt. Cirka 18 000 till 25 000 passagerare årligen passerar genom flygplatsen. Den utgör ett viktigt nav för kommunen och regionens tjänsteresor, sjukvårdsinsatser, näringslivsverksamheter, turism och godstransport.

Flygplatsen har idag, utöver kommersiell och privat flygtrafik, en omfattande samhällsnyttig verksamhet vilket inkluderar flygambulanstransporter med flygplan och helikoptrar, brandbekämpningsflygplan, brandspaningsflyg, polisverksamhet samt Sjöfartsverkets räddningshelikoptrar. Flygplatsen är idag en temporär beredskapsflygplats och är med sitt strategiska läge avgörande för att inlandet ska kunna erbjudas specialiserad samhällsservice som akutsjukvård, BB samt sjuk- och transplantationstransporter.

Trafikverket har föreslagit att Lycksele flygplats blir en permanent beredskapsflygplats.

För Lycksele flygplats finns lagakraftvunna områdesbestämmelser som visar områden som berörs av hinderytor samt bestämmelser för bebyggelse med mera i anslutning till flygplatsen. Dessa områdesbestämmelser ligger till grund i den fysiska planeringen.

Alla byggnadsobjekt oavsett typ som master, torn, pyloner, skyltar, konstverk, byggnader och liknande som är högre än 20 meter över mark- eller vattenytan ska remitteras till luftfartsverket. Detta gäller oavsett position på svenskt territorium. Befinner sig objektet i en insjö ska även kustbevakningen i Karlskrona remitteras.

4.5.1 Ställningstaganden för flygtrafik

- Verka för elektrifiering och andra hållbara alternativ för att driva flygtrafiken mellan Lycksele och Arlanda på lång sikt samt verka för ökad inblandning av biobränslen från hållbara källor på kort sikt.
- Flygets verksamhet ska ha företräde framför enskilda intressen om samverkanslösningar inte kan göras inom dess influensområden.
- Verka för att på bättre sätt knyta samman flygtrafiken med andra trafikslag inom kommunen så som buss och tåg, vilket stärker Lyckseles roll som central knutpunkt i inlandet.
- Vid etablering av ny bebyggelse, ska detta ske på ett sådant sätt att det ej har en negativ påverkan på flygplatsens verksamhet genom att bygga så att husen inte påverkas av buller från flygplatsen eller påverkas negativt av flyghinderytorna.
- Inga nya bostäder eller annan bullerkänslig bebyggelse får uppföras inom flygplatsen bullermatta. Buller ska inte överskrida 55 dBA FBN och 70 dBA maximal ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad.

4.6 Snöskoter och vattenskoter

Den ökade motoriseringen och mekaniseringen av både arbete och fritid har ökat körning i terräng. Markskadorna har blivit fler under de senaste åren och det tar lång tid för dem att läka. Att köra i barmarksterrängen för nöjes skull eller för att transportera sig ut i skog och mark är förbjudet. All terrängtrafik regleras i terrängkörningslagen och ska ta hänsyn till bebyggelse, jord- och skogsbruk samt friluftslivet.

För rekreation och olika näringar är användandet av snöskoter av värde. För personer med en funktionsnedsättning kan snöskoter ge högre tillgänglighet till naturupplevelser.

Snowled är Lyckseles paraplyorganisation för de olika klubbarna som anlägger och underhåller lederna i kommunen.

Användningen av vattenskoter regleras eftersom den kan orsaka bullerstörningar i fritidsmiljöer och skador på djur- och växtliv. Körning med vattenskoter är endast tillåten i allmänna farleder och områden som godkänts av Länsstyrelsen. I kommunen finns inga allmänna farleder. Det enda område som för tillfället är godkänt för vattenskoterkörning finns i Kattisavan. Kommunen kan föreslå Länsstyrelsen att upplåta fler områden. Det gäller då områden där risken för störning är liten, vilket innebär att tätbebyggda områden och områden med känsligt djur- och växtliv inte är aktuella.

4.6.1 Ställningstaganden för snöskoter och vattenskoter

- Inom tätbebyggt område ska skotertrafik hänvisas till leder.
- Vid all planering ska hänsyn tas till befintliga skoterleder genom att i första hand bevara och synliggöra dessa. I andra hand ska möjlighet att dra leden på annat sätt säkerställas.
- Anläggande av vattenskoterbanor eller banor för liknande fordon får endast ske inom områden som i enlighet med vattenskoterförordningen är godkända för vattenskoter. Undantag kan göras vid tillfälliga arrangemang efter att påverkan på andra intressen övervägts.
- Kommunen ska se över upplåtna områden för vattenskoter och om lämpliga områden finns föreslå fler.
- Kommunen ska genom information förebygga störningar som uppkommer till följd av terrängkörning och vattenskoterkörning.
- Kommunen ska i dialog med skoterklubbarna verka för att stärka trafiksäkerheten där leder korsar vägar eller skidspår.

4.7 Digital infrastruktur

Den digitala infrastrukturen är en viktig del av samhällets tekniska försörjningssystem och är avgörande för att upprätthålla likvärdig service inom hela kommunen. I en till ytan stor landsbygdskommun som Lycksele är såväl bostadsbebyggelse som den digitala infrastrukturens tillgänglighet avgörande för etableringen av verksamheter. Tillgång till

områdesnät och ortssammanbindande nät blir allt viktigare för invånarna i kommunen då flera tjänster blir tillgängliga i bredbandsnäten. Lycksele kommun har i likhet med övriga kommuner i länet tagit ett stort ansvar för att bygga bredbandsnät. Följden har blivit att kommunen har bredbandsnät som täcker prioriterade delar av centralorten och större orter utanför centralorten.

I *Lyckseles Bredbandsstrategi* har kommunens befintliga IT-infrastruktur beskrivits på ett övergripande sätt samt pekats ut områden som är prioriterade för en fortsatt utbyggnad av bredbandsnätet.

Regeringens bredbandsmål till 2025 är att 98 procent bör ha tillgång till bredband om minst 1 Gbit/s, resterande 1,9 procent bör ha tillgång till åtminstone 100 Mbit/s, och 0,1 procent minst 30 Mbit/s. Målet är inkorporerat i Lyckseles strategi för utbyggnad av den digitala infrastrukturen.

Under 2012–2014 utökades stadsnätet i tätorten kraftigt genom köp av Skellefteå Krafts fibernät och kanalisation i kommunen. 98 procent i staden har tillgång eller närhet till fiber och cirka 60 procent utanför tätort och småort. Det finns expansionsmöjligheter i de mindre orterna. Näten har i de flesta fall tillkommit i samarbetsprojekt där kommunen svarat för material och projektledning medan befolkningen i byarna ställt upp med en stor mängd ideellt arbete.

Bredbandsnäten i Västerbotten kan beskrivas i två nivåer:

- ortssammanbindande nät som till vissa delar och genom samverkan bildar ett regionalt nät som täcker hela länet.
- områdesnät som täcker en by eller ett område.

I dagsläget innehar kommunen en ”monopolställning” gällande bredband och kommunen ser gärna att flera lokala aktörer och föreningar kommer med för att driva utvecklingsarbetet. Den utspridda behovsbilden över hela kommunen erbjuder stora möjligheter för entreprenörer.

4.7.1 Ställningstaganden för digital infrastruktur

- Kommunen ska svara för att kontinuerlig utbyggnad av nätet sker i mån av budgeterade och externa anslagna medel.
- Ny bebyggelse ska lokaliseras så det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt att ansluta till fibernätet.

5 Naturmiljö och ekosystemtjänster

Naturligt från grunden. Detta sammanhållande mål för Lycksele kommuns utveckling fodrar ett positivt förhållningssätt till kommunens naturmiljöer. Riktlinjer för genomförandet av översiktsplanens intentioner aktualiseras i kommunens Grönstrukturplan och Naturvårdsstrategi. Planeringen och utveckling av grönstrukturen har sin utgångspunkt i att tillgängliggöra utbudet. En målbild om 13 000 invånare år 2040 innebär viss ökning i befolkningstäthet och förtätning inom befintliga stadsmiljöer. Denna tillväxt där exploatering för såväl boende som verksamhetsbehov trappas upp kräver en aktiv planering för bostadsnära natur. Det är viktigt i de centrala delarna att arbeta konsekvent med grönområden. De gröna resurserna får inte komma i skymundan vid planering för bebyggelse och kommunikationsstråk om utvecklingen ska ske hållbart och om Lycksele fortsatt ska vara en attraktiv stad.

Planeringsunderlag

- Grönstruktur - biologisk mångfald och attraktiva utemiljöer i Lycksele stad
- Naturvårdsstrategi Strategi för naturvård, grönstruktur, friluftsliv och naturturism
- Mångbruksplan för Lyckseles tätortsnära skog. En tillämpning av deltagande planering och flermålsanalys
- Grön infrastruktur i Västerbottens län. Regional handlingsplan
- Hållbara Västerbotten – åtgärdsprogram med miljömålen i sikte 2019 – 2025
- Dricksvattenförsörjning – Regional plan för Västerbottens län
- VISS - Vatteninformationssystem
- Vattenmyndigheternas förvaltningsplan och åtgärdsprogram

5.1 Naturmiljö

Lycksele kommun utgörs av ett vidsträckt brukat barrskogslandskap som genomkorsas av tre älvdalar med odlingslandskap; Öreälven, Umeälven och Vindelälven. Älv- och sjösystemet följer nordväst-sydostliga spricklinjer i berggrunden, som i huvudsak utgörs av revsundsgranit.

Det finns många områden med mycket höga naturvärden i kommunen, alltifrån den forsande nationalälven, Vindelälven, till myllrande milsvida myrar och naturskogar.

Kommunens naturvärden och plan för naturvärden framgår av Naturvårdsstrategin och Grönstrukturplanen som togs fram 2006–2007. Till dessa program finns GIS-underlag som bland annat beskriver och klassar olika områden. Andra viktiga planer är kommunens Mångbruksplan som fungerar som ett underlag och rekommendation kring skötsel och brukande av tätortsnära

skog. Dessa fördjupningsmaterial ska användas i efterföljande planering för att få en helhetsbild av kommunens grönområden och natur.

5.1.1 Grönstruktur

Genom en väl fungerande grön infrastruktur både i tätort, byar och kommunen som helhet skapas goda livsmiljöer för växter och djur. Grönområden ger oss också många andra nyttor så som rekreation, skydd mot klimatförändringar, luftrening, skydd mot buller och ett positivt intryck av stadsbilden.

För en framgångsrik grön infrastruktur krävs samarbete mellan olika aktörer och en välfungerande planering. För kommunens del ligger tyngdpunkten på att värna, vårda och förvalta naturmiljöer i framför allt tätorten och byarna. De värdefullaste naturområdena i och kring staden domineras av skogsmark.

Viktiga tätortsnära naturområden är:

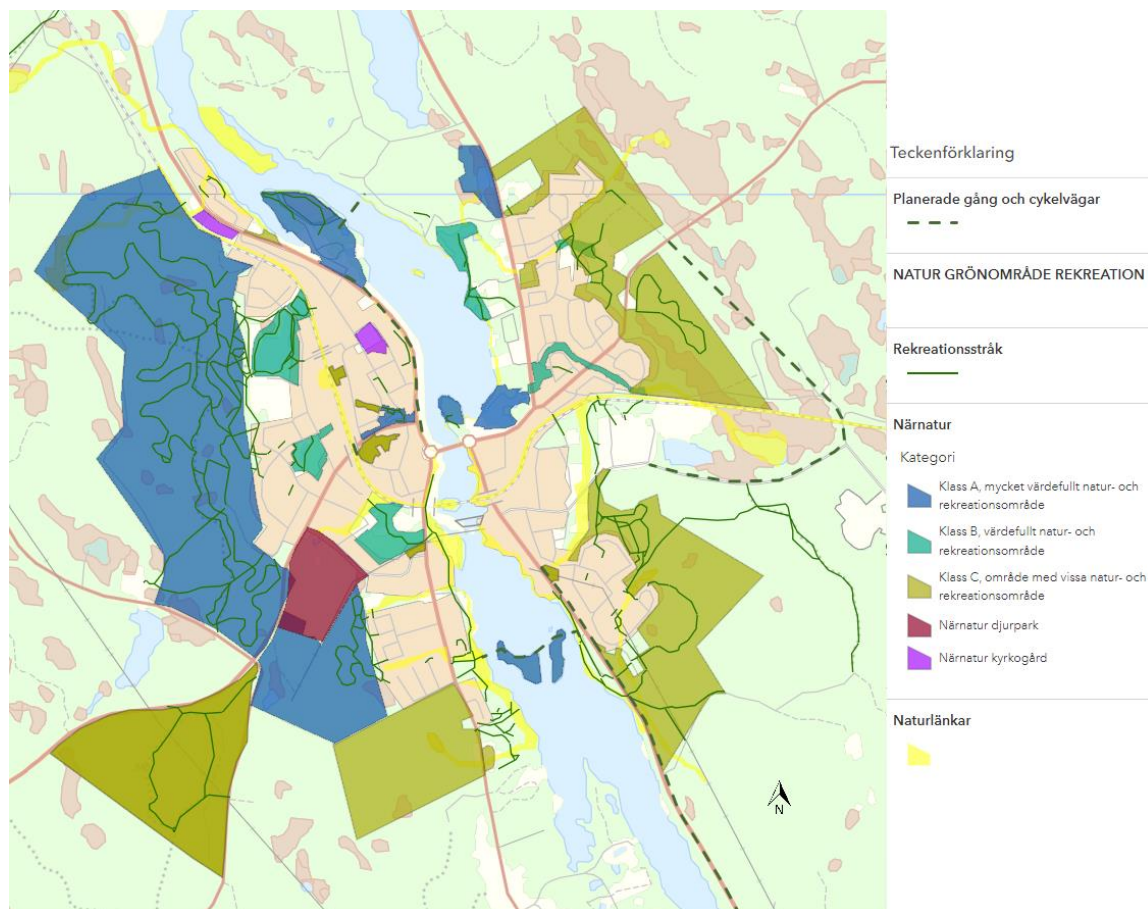
- Gammplatsen: Området är ett av Lyckseles mest välbesökta natur- och kulturområden. Kombinationen av intressanta kulturmiljöer med museum med flera spännande aktiviteter och det fina naturskogsreservatet gör området mycket intressant. I de södra och centrala delarna finns vattenmiljöer i form av två tjärnar, en bäck och några mindre sammanhängande våtmarker. Norra delen består av en mycket fin urskogsartad naturskog med tall- och lövblandskog på näringsrik ibland översvämmad mark.
- Tannberget: Stora delar av området består av äldre 200-årig talldominerad skog med inslag av gran. De äldsta och mest opåverkade delarna ligger längst i norr ovanför Lilltjärns industriområde och upp i de borte norra delarna av motionsspåren (15 km spåret). Skogen ovan Lilltjärns industriområde är en gammal, drygt 200-årig tallskog med inslag av ännu äldre träd, över 300 år. I området finns Lyckseles största motionsanläggning med multifunktionsbana och skidspår. Genom bildande av ett tätortsnära naturreservat på Tannberget kommer kommunen att skydda värdefull skogsmiljö samtidigt som behovet av tätortsnära friluftsområde säkerställs.
- Korpberget: Området består av gammal vacker, mager och gles hållmarkstallskog. Skogen är omkring 200 år gammal utom i ett mindre parti längst i norr där skogen är yngre.
- Prästhalmarna: Östra Prästholmen har en bitvis urskogsartad talldominerad naturskog medan västra prästholmen har en medelålders löv- och barrblandskog.
- Aggavaudden: Aggavaudden utgör utloppsområdet för Lycksbäcken och områdets totalvärde förstärks av vattenmiljöerna och att delar av skogen översvämmas periodvis. Skogen är gammal, 200–400 år.
- Mårkan: Skogen är en gammal, 200–400 år, nästan opåverkad tallnaturskog. Området kan vara Lyckseles finaste tätortsnära naturområde tillsammans med Aggavaudden. Sannolikt är området inte så välbesökt, men stor potential finns.

- Grivetjärnsberget: På berget finns en tallskog på torr och mager mark som övergår i impediment mot toppen av berget. Tallarna har en god åldersspridning med den dominerande generationen kring 200 år men det finns många träd som är mellan 300–400 år gamla. Det är gott om liggande och stående döda träd varav en del har bohål. Området är tidigare tydligt påverkat av brand och har gott om brandspår. En väl utmärkt stig går genom området.

De gröna stråken utgör naturlänkar viktiga för spridning av arter och viktiga transportstråk för att binda samman olika natur- och rekreationsområden. För att kunna upprätthålla en hög biologisk mångfald och grundläggande ekologiska processer är det avgörande att grönområdena inte blir för isolerade från varandra. Gröna stråk efter strandkanterna gynnar utbytet av det biologiska livet och allmänhetens möjlighet att röra sig efter stränderna. Exempel på strandnära områden i eller strax utanför tätorten med höga natur och/eller rekreationsvärden är Hawaiiudden, Killingholmen, Gammplatsen, Aggavauden och Furuviksstrand.

I Grönstrukturplanen beskrivs några angelägna satsningar som skulle gynna grönstrukturen efter älven.

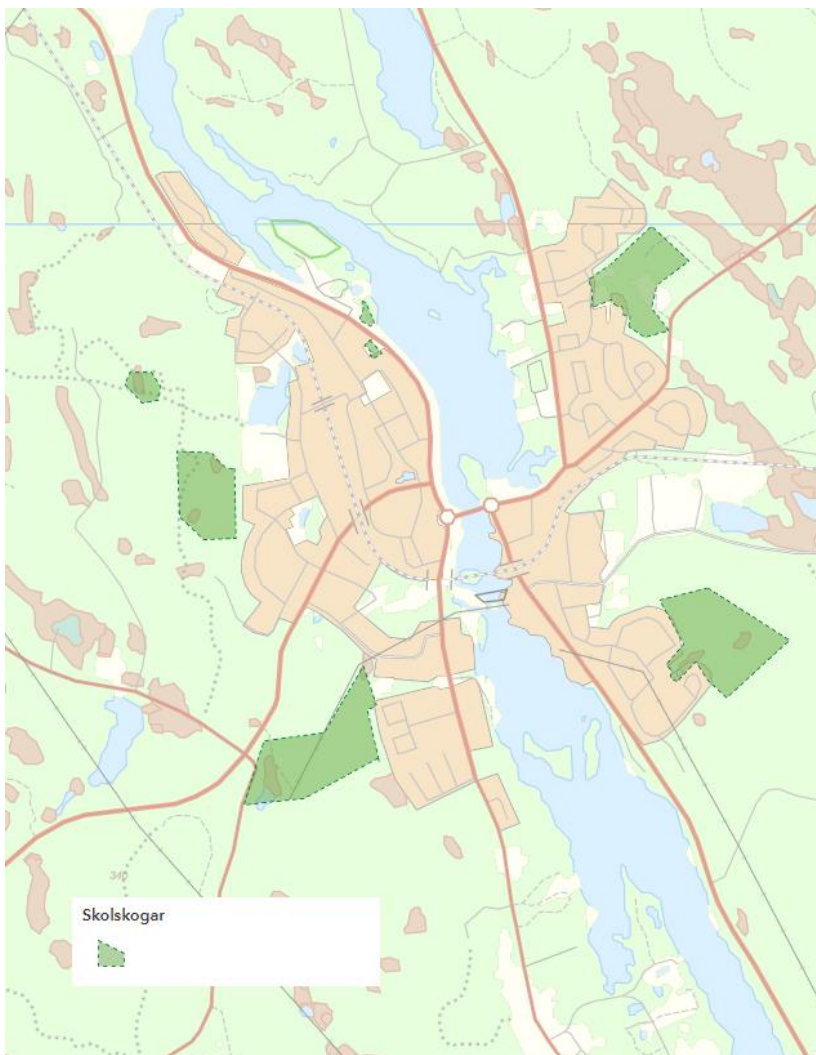
- Gång- och cykelväg på älvens västra sida: Älvskorridoren är idag inte intakt i alla delar och den största bristen finns på västra sidan Lycksele mellan E12-bron och Gammplatsen.
- Överfart över älven vid Gammplatsen
- Grönområdet nedanför Hällforsens kraftverk: Bibehålla de grönområden som finns nedströms kraftverket och utveckla de stigsystem som finns längs båda sidor av älvstranden. Älvsrummet tillgängliggörs därigenom bättre för de boende i Lycksele.
- Utvecklande av stigsystemet efter älvsstranden: På norra sidan finns fina skogsstigar från Ansia upp mot Betselse kraftverk. Ponderosaleden är en ny led som sträcker sig från Ansia via Ponderosa upp mot Lycksbäcken. Här finns potential att göra en sammanhållen cykelrunda genom den norra delen av Lycksele om gång- och cykelväg byggs från centrum upp mot Betseledammen.
- Överfart vid Prästhalmarna: Östra Prästholmen är en mycket värdefull skogsholme med naturskog på delvis näringsrik, sandig mark. Den har högsta värde ur närnatursynpunkt och även högt naturvärde. Västra Prästholmens naturvärden är lägre. Om öarna ska få en ökad besöksfrekvens behövs de tillgängliggöras genom information och genom att man kan nå över från fastlandet med till exempel en dragfärja eller via en hängbro.

Karta 7. Karta över närnatur, rekreationsstråk samt naturlänkar.

5.1.2 Skolskogar

Skolskogarna utgör en viktig del i grönstrukturen. Skolskogarna fyller ett viktigt syfte för att barn och unga ska komma ut i naturen och därigenom lära sig om naturens värde och få in mer naturlig rörelse och aktivitet. Skolskogarna utgör även bynära och tätortsnära skogsmiljöer för rekreation. Skolskogar finns i dagsläget beskrivna och markerade i kommunens kartunderlag för samtliga skolor utom Hedlunda, Knaften, Rusksele och Umgransele. Förskolorna saknar i dagsläget utpekade skogsområden vilket behöver ses över och kartläggas.

Karta 8. Skolskogar.

5.1.3 Ställningstaganden för naturmiljö

- Vid ny bebyggelse ska landskapsbild beaktas och geologiska formationer av betydelse för naturvård bevaras.
- Planläggningen som berör den tätortsnära skogs- och parkmarken ska inte resultera i en minskning av de gröna intressena utan dessa ska kompenseras med likvärdiga områden genom ekologisk kompensation. Värden som stigar, gröna korridorer, fritids- och naturområden ska särskilt värnas.
- Kommunen ska i samband med framtagande av detaljplaner tillämpa skadelindringshierarkin för alla relevanta ekosystemtjänster och vid påtaglig skada på naturmiljön vidta kompensationsåtgärder.
- Kommunen ska bilda ett tätortsnära naturreservat på Tannberget för friluftsliv och biologisk mångfald.

- Kommunen ska bevara och utveckla gröna stråk som möjliggör för människor att röra sig mellan grönområden i staden för att sedan ta sig ut till de gröna ytterområdena i stadens utkanter.
- Skogar, grönområden och parker ska skötas och utvecklas för att gynna den biologiska mångfalden och för att få fler arter att trivas i kommunen.
- Natur- och kulturmiljövärden ska bevaras och göras mer tillgängliga.
- Barriärer till grönområden som begränsar spridning av biologiska arter och tillgängligheten för dessa områden ska åtgärdas.
- Samtliga skolor ska ha tillgång till en skolskog i sitt närområde. Skolskogarna ska säkerställas genom markägaravtal och/eller planbestämmelser.
- Skolskogar ska märkas ut i kommunala kartunderlag för samtliga skolor och förskolor. Inom dessa områden ska exploatering inte tillåtas till annat än byggnader och anordningar för friluftsliv, lek och utbildning.
- Inventeringsunderlag för samtliga skolskogars naturvärden och skötselplan ska tas fram med tydlig målsättning för områdenas vidareutveckling.
- Kommunens tätortsnära skogar ska förvaltas hållbart och ha höga sociala, ekologiska och ekonomiska värden. Vid åtgärder ska kommunen arbeta efter Mångbrukspolicyn för Lycksele kommuns skogsinnehav för att i största möjliga mån undvika slutavverkningar som innebär att hela avdelningar kalavverkas samt att förlänga omloppstiden och låta skogen bli äldre än den normalt skulle bli innan den slutavverkas. Skogarnas rekreativvärde ska prioriteras.
- Kommunens Naturvårdsstrategi och Grönstrukturplan ska revideras.
- Naturliga allmänt tillgängliga badplatser och vattenlekplatser vid tätortsnära sjöar och vattendrag bevaras och utvecklas.
- Nya överfarter över vattendrag ska inte utgöra vandringshinder för organismer som lever i och nära vatten.

5.2 Vatten

Vatten är en av Lycksele kommuns viktigaste naturresurser för djur- och växtliv. Inom kommunen finns cirka 2000 sjöar och tjärnar som är större än en hektar, samt många vattendrag i varierande storlekar. Avrinningen i kommunen sker via tre större nederbördsområden som avvattnas av Öre älv, Umeälven och Vindelälven. Kommunens vattenmiljöer har stora värden för naturvård, kulturvård och friluftsliv. Sjöar och vattendrag nyttjas för exempelvis bad, fiske, paddling, promenader, naturupplevelser och annan rekreation.

Lyckseles vatten ska förvaltas för att trygga dess värde som naturresurs för både djur- och växtlivet. Vattens betydelse för samhällsekonomin, för drickförsörjningen och som hållbar energikälla ska värnas. En hållbar användning av vatten som resurs innebär att vattnets ekologiska och kemiska kvalitet inte får försämrats. Kommunen arbetar systematiskt med

bedömningar och åtgärder för att bibehålla detta och vid behov uppnå vattenstatus enligt miljökvalitetsnormerna.

5.2.1 Miljökvalitetsnormer för vatten

EU beslutade i oktober 2000 om ett ramdirektiv för vatten, vilket har implementerats i svensk lagstiftning genom miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten. Målet är att alla ytvattenförekomster ska ha god kemisk status och god ekologisk potential och att statusen inte får försämrats. För grundvattenförekomsterna är målet god kemisk och god kvantitativ status. Framtida generationers tillgång till rent vatten ska inte försämrats genom dagens användande.

Gemensamt för de tre stora vattendragen i kommunen, Öreälven, Umeälven och Vindelälven är att den ekologiska statusen påverkas av vattenkraft samt att den kemiska statusen bland annat påverkas av föroreningar som PBDE och kvicksilver från långväga lufttransporter.

Sjön Hornträsket samt Vormbäckens vattensystem är kraftigt påverkade av gruvverksamheten i Kristinebergsområdet och är därför förorenade av tungmetaller.

Grundvattenförekomsterna i kommunen uppvisar god kemisk status och kommunens dricksvattenförsörjningskapacitet är god.

Mer detaljerad information om statusklassningar, riskbedömningar, påverkanskällor och åtgärder finns i VISS kartgalleri.

Kommunen ska arbeta utifrån Bottenvikens åtgärdsprogram 2021–2027 där det framgår vilka åtgärder som behöver genomföras. Åtgärderna handlar om genomförande av förvaltningsövergripande vattenplanering, tillsyn av miljöfarlig verksamhet, förorenade områden, jordbruket och att planering måste bedrivas på ett sådant sätt att den bidrar till att miljökvalitetsnormerna kan följas. Konsekvenserna för vattenmiljön och möjligheterna att upprätthålla MKN måste utredas vid fortsatt planarbete och exploatering, inte minst inom vattenskyddsområde och andra känsliga områden. Exempelvis kan nya avloppsanläggningar och hårdgjorda ytor påverka vattenkvalitén.

Kommunen är idag sammankallande för Vattenmyndighetens lokala nätverk i form av VRO 10 samt VRO 11. Kommunen planerar att etablera en sektorsövergripande vattengrupp samt medverka i nätverket inom Vattenråden.

Du kan läsa mer om miljökvalitetsnormerna i Del 4 - Hållbarhetskonskvensbeskrivningen *punkt 5.6.2 Miljökvalitetsnormer Vatten* samt *6.2.1 Vattenmiljö*.

5.2.2 Påverkan från skogsbruk

Det storskaliga skogsbruket påverkar vattenförekomsterna genom uttransport av material och förändrade hydrologiska förhållanden. Kommunen har tagit ställning till att följa mångbruksplanen och på så sätt bedriva ett naturvårdsanpassat skogsbruk. Genom att lämna

fuktstråk/raviner och skogsmiljöer närmast strandzonerna opåverkade från skogsbruk skyddas vattendragen.

Flottningsrensningar och vägtrummor med mera har påverkat vattendragen negativt. Genom att driva och delta i olika projekt samt stötta lokala aktörer kan kommunen bidra till återställningsåtgärder.

5.2.3 Vattenkraftreglering

Inom kommunen har vattenkraftregleringar medfört en kraftig negativ påverkan på den biologiska mångfalden. Störst påverkan har regleringen av Umeälven haft, men även den oreglerade Vindelälven är påverkad av kraftverket i Stornorrfors i Umeå.

Inom kommunen finns åtta vattenkraftanläggningar. Rusforsen, Bålforsen, Betsele, Hällforsen och Tuggensele ligger i Umeälven. I Öreälven finns två mindre anläggningar, Brattfors och Storforsen. I ett biflöde till Öreälven, Vänjaurbäcken, finns ett minikraftverk. Kommunens outbyggda vattendrag är en stor resurs och har ett mycket högt skyddsvärde.

Genom hushållningsbestämmelserna i MB 4 kap är nationalälven Vindelälven och Öreälven med biflöden skyddade mot etablering av vattenkraftverk, vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål.

Ett omfattande arbete med omprövning av vattenkraften har påbörjats nationellt och förväntas pågå under en 20-årsperiod. Målet är att uppnå största möjliga vattenmiljönytta samtidigt som en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel bibehålls. I miljöprövningen beaktas gällande tillstånd, miljökvalitetsnormer, områdesskyddsbestämmelser, elberedskap och dammsäkerhet samt aspekter som kan bli aktuella i det enskilda fallet. Vattenkraftverk inom kommunen påbörjar omprövning senast 2024–2027 beroende på avrinningsområde. Ansökningar om omprövning i Öreälvens avrinningsområde ska vara inlämnat senast 2024. Eftersom kraftverken finns inom ett Natura 2000-område följs prövningen av krav enligt art- och habitatdirektivet och återkallelse av tillstånd kan bli aktuellt.

Kommunen ställer sig i övrigt generellt positiv till effektivisering av befintliga vattenkraftverk där vattendragen redan kraftigt påverkats och om miljökvalitetsnormer, lokala planer för grönstrukturer och områdesskydd kan uppnås. Kommunen ska verka för att fiskvägar tillskapas där så är rimligt och de biologiska effekterna är motiverade.

5.2.4 Ställningstaganden för vatten

- Kommunen ska etablera en sektorsövergripande vattengrupp samt medverka i nätverket inom Vattenråden, vilket är en direktlänk in till Vattenmyndigheten.
- Kommunen ska aktivt genomföra åtgärder för att höja den ekologiska statusen genom olika miljöåterställningsprojekt, till exempel dammutrivningar, omlopp, miljöåterställning

i rensade vattendrag inklusive lekbottnar och återetablering av naturligt förekommande bestånd. Åtgärderna bidrar till att nå miljö kvalitetsnormerna för vatten.

- Kommunala dricksvattentäkter ska ha aktuella vattenskyddsföreskrifter.
- Nya bostadsområden ska försörjas via det kommunala dricksvattennätet.
- Förhållningssättet gentemot värdefulla kulturmiljöer i närheten av vatten är att dessa ska bevaras och förvaltas så att de kan upplevas även av framtida generationer.
- Kommunen ska i samband med planläggning och prövning av ärenden medverka till att miljö kvalitetsnormer för vatten uppnås och att möjligheterna att nå en miljö kvalitetsnorm inte försvåras.
- Kommunen ska verka för att omprövning och annan prövning av vattenkraftverken leder till åtgärder för att uppnå eller bibehålla gynnsam bevarandestatus i Natura 2000-områden och att villkor beslutas som inte försämrar vattenmiljön eller äventyrar möjligheten att nå en miljö kvalitetsnorm.
- Kommunen ska aktivt delta i prövningsgrupper för omprövning av vattenkraften och verka för största möjliga vattenmiljönytta utan att äventyra fortsatt nationell god tillgång till el från vattenkraftverk.
- Nya överfarter över vattendrag ska inte utgöra vandringshinder för organismer som lever i och nära vatten

5.3 Strandskydd

Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Strandskyddet i sig är ett byggnadsförbud vilket innebär hinder att uppföra byggnader eller anläggningar som avhåller allmänheten att beträda stränder eller försämrar livsvillkoren för djur och växter inom strandzonen. För att utföra byggnader eller anläggningar i strandområden krävs dispens. Kommunen kan bevilja dispens under förutsättning att särskilda skäl finns, dessa skäl går att hitta i miljöbalken 7 kap §18. Sedan 2011 har kommunen utpekade strandområden inom vilka ytterligare särskilda skäl finns att bevilja dispens. Inom dessa områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge ska boenden och verksamheter kunna etableras i attraktiva lägen.

Länsstyrelsen i Västerbotten har genom sitt beslut om avgränsning av det generella strandskyddet från 1979 pekat ut sjöar och vattendrag undantagna från strandskyddet.

Länsstyrelsen har dessutom beslutat att strandskyddsdispens inte ska behövas för kompletteringsåtgärder till en huvudbyggnad som vidtas inom 15 meter från huvudbyggnad men inte närmare strandlinjen än 25 meter inom en tomtplats som angetts i beslut om dispens.

Utvecklingsområden för bostäder inom strandnära lägen finns vid Nydala, Lugnet och Solsidan. Frågan om dispens hanteras inom ramen för detaljplanering och dispensansökan enligt miljöbalken.

Se även del 3 kapitel 3 LIS-områden.

5.3.1 Ställningstaganden för strandskydd

Vid prövning av särskilda skäl i dispensansökningar är kommunens riktlinjer följande:

1. Områden där strandskyddsärenden behandlas restriktivt:

- områden som utgör riksintressen för naturvård, kulturmiljö eller friluftsliv och Natura 2000-områden
- tätortsnära områden som är lämpliga för närrecreation, exempelvis badplatser, strövområden
- sjöar och vattendrag med stort värde för det rörliga friluftslivet. Kan till exempel vara turiststråk, strömmande vattendrag och badplatser.

2. Följande synsätt tillämpas vid dispensgivning inom kommunen:

- goda livsvillkor för djur- och växtliv ska bevaras
- öppna landskapstyper över lag samt mellan väg och sjö eller vattendrag där avståndet mellan väg och vatten är litet bör hållas fria från nylokalisering av bebyggelse,
- fria passager måste hållas mot sjöar och vattendrag samt till intressanta strandpartier, fiskeplatser och andra uppehållsplatser.
- där väg går över vattendrag eller nära sjö bör med hänsyn till landskapsbilden och det rörliga friluftslivet bebyggelse undvikas,
- inom för renkötseln speciellt känsliga områden som vadställen, flyttleder, samlingsplatser och dylikt måste lokalisering av bebyggelse undvikas.

5.4 Ekosystemtjänster

Ett av översiktsplanens övergripande mål är en hållbar tillväxt. En avgörande del för att uppfylla det målet är att vi integrerar den gröna infrastrukturen och dess nyttor, så kallade ekosystemtjänster, med övrig fysisk planering. I såväl stad som på landsbygden förser växter och djur vårt samhälle med mängder av tjänster och produkter som bidrar till skapandet av väl gestaltade, attraktiva och klimatstryktåliga boendemiljöer. Utformningen av bebyggelse och grönområden inom såväl stadsmiljöer som på landsbygden ska göras på ett sätt som maximerar ekosystemtjänsternas bidrag vilket utreds för de specifika områden i respektive plan- eller lovärende.

Kommunens intention under planens genomförande är att utveckla ett hållbart samhällsbyggande genom att integrera ekosystemtjänster och tillvaratagandet av dessa inom planering, byggande och förvaltning av densamma i den byggda miljön. Genom tydliga ställningstaganden kan både privata personer och kommunens verksamheter få stöd kring bedömningar i lov och planlägningsärenden.

5.4.1 Stödjande ekosystemtjänster

En kommun som byggs Naturligt från grunden behöver en bra ekologisk grund. Här är det viktigt att värna växt- och djurlivets habitat och möjligheter till ekologiskt samspel. Upprätthållande av de naturliga kretsloppen är avgörande i dessa ekosystem. Stödjande ekosystemtjänster är bland annat energi- och materialflöden så som till exempel vattnets kretslopp, fotosyntesen, kvävet kretslopp samt nybildande av jord och biologisk mångfald.

5.4.2 Försörjande ekosystemtjänster

Försörjande ekosystemtjänster är fysiska tjänster som är ett direkt resultat av naturens arbete. Exempel är bland annat den mat vi får från djur och växter, färskvatten, förnybara bränslen och genetiska material. De utgör samhällets resursbas. En hållbar kommun är en sådan där naturen får bidra med fysiska tjänster under de mest gynnsamma villkor möjliga. I det öppna landskapet erbjuder naturen Lyckselebor möjlighet till matförsörjning genom odling, djurhållning, fiske och jakt. Naturens hydrologiska ekosystem är viktiga som källor för lagring, rening och reglering av kommunens dricksvatten. Naturen försörjer oss med vatten för våra grödor och aktiviteter ämnade att skapa trivsamma boendemiljöer. Utöver det utgör växter och djur viktiga källor för råvaror och material som virke, biokemikalier och gödsel. I Lycksele som på många andra ställen i Sverige utvinns energi från biologiska restprodukter för värme och bränsle. Allemansrätten säkrar tillgängligheten för alla att inte bara vandra fritt utan även ha med sig en korg för bär och svamp.

5.4.3 Kulturella ekosystemtjänster

Kulturella ekosystemtjänster är alla typer av immateriella funktioner som naturen tillhandahåller. Olika upplevelsevärden, naturens betydelse för människors hälsa och kognitiva utveckling, rekreation och estetiska värden är olika exempel. Grönska och natur gynnar fysisk aktivitet som motion, lek och friluftsliv. Det främjar också hälsa, välbefinnande och mental återhämtning. Dessutom kan det ge inspiration, kunskap och förståelse för ekosystemens samband och betydelse för människan. Natur och grönområden erbjuder mötesplatser för människor av olika bakgrund och åldrar och kan dessutom bidra till den lokala identiteten och är en del av kulturarvet. Det offentliga rummet och dess gestaltning blir därför en avgörande faktor för god folkhälsa som är ett av de övergripande målen i kommunens vision och mål. Genom en stadsplanering som bygger på bevarande och närhet till grönska och naturen erbjuds en arena för motion, lek och friluftsliv inom räckhåll oavsett var man befinner sig i kommunen. Lycksele kommun är omgiven av gröna områden som ger möjlighet till vandring, motion och återhämtning. Andra delar i det offentliga rummet såsom friluftsområden och det kulturella landskapet höjer estetiska värden i våra boendemiljöer och uppmuntrar till social interaktion.

5.4.4 Reglerande tjänster

Ekosystemtjänster som är reglerande innefattar alla de tjänster som produceras via naturens egen reglering av kritiska processer, genom att till exempel rena luft och vatten, reglera lokalt och globalt klimat, förhindra översvämningar och jorderosion och pollinera grödor och vilda växter. Träd i en stad kan ha en reglerande funktion gällande luftrening samt buller- och

klimatreglering. Växter kan också utgöra skydd mot och kontroll av erosion. Den största utmaningen för Lycksele är att hantera de skyfall som väntas komma i och med klimatförändringarna. Dagvattenhanteringen kommer behöva öka och mängden hårdgjorda ytor utgör då ett problem. Genom att planera för gröna ytor i staden ökar markens möjlighet att ta upp, kvarhålla och filtrera vatten. Grönska i staden hjälper även till att rena luften från föroreningar samt minska påverkan av buller.

5.4.5 Ställningstaganden för ekosystemtjänster

- Kommunen ska utreda möjligheten att skapa kolonilotter i de centrala lägena inom Lycksele tätort och servicenoderna.
- Utveckla ett hållbart samhällsbyggande genom att integrera ekosystemtjänsterna och tillvaratagandet i planering, byggande och förvaltning av den byggda miljön i Lycksele stad och de mindre tätorterna.
- Testa ett pilotområde i ett mindre kvarter där ekosystemtjänster och dess nyttor ska få genomslagskraft i samband med nybyggnation.

6 Friluftsliv

Kommunens hantering av friluftsområden innebär att planläggningen ska ske på ett sätt så att stor hänsyn tas till friluftsområden genom i första hand bevarande och utvecklande. Områdena ska hållas tillgängliga för en bred skara människor att utöva aktiviteter för att uppnå bland annat bättre folkhälsa, livskvalitet och betydelsefull fritidssysselsättning.

Planeringsunderlag

- Folkhälsopolitiskt program för Lycksele kommun
- Grönstruktur - biologisk mångfald och attraktiva utemiljöer i Lycksele stad
- Naturvårdsstrategi Strategi för naturvård, grönstruktur, friluftsliv och naturturism

6.1 Friluftsliv

Kommunens grönstrukturplan beskriver viktiga och attraktiva utemiljöer i framför allt Lycksele stad och några större byar. Utöver de tätorts- och bynära områdena finns stora naturområden men även lekplatser, badplatser och motionsanläggningar. Lycksele har tillgång till variationsrika naturområden utanför tätorten, allt från älvarna till myrlandskap, odlingslandskap och stora skogar. Idag finns det därför goda möjligheter till ett aktivt och rikt friluftsliv i Lycksele.

Tillgängligheten, kvalitén och närheten till olika friluftsområden är aspekter som behöver belysas i den fysiska planeringen. Den bostadsnära naturen ska vara möjlig att nå till fots från bostaden. I forskningen har 300 meter visat sig vara ett gränsvärde för hur långt man är beredd att gå till ett grönområde för att man ska använda det ofta. Därför har kommunen antagit

ställningstaganden som anger minsta avstånd mellan grönområde och bostadsområden, skolor och äldreboenden. Viktigt är inte bara avståndet utan också möjligheten att på ett enkelt sätt ta sig fram till grönområdet. Barriärer som exempelvis trafikerade vägar försvårar nåbarheten. Varje skola ska ha en skolskog och behovet av lekplatser för alla åldrar ska kartläggas. Kommunen har också tagit ställning för att Klass A och B områden i grönstrukturplanen inte ska exploateras. Som ett ytterligare komplement till grönstrukturplanen planeras en kommuntäckande friluftskartläggning att tas fram. Den kan utgöra ett stöd vid upprättande av detaljplaner, vilka områden som särskilt ska prioriteras för insatser samt ett kunskapsunderlag vid miljöprövningar.

Friluftslivsintressena sammanfaller i hög grad med andra intressen, som till exempel de turistiska intressena, kulturmiljövården samt naturvården. Alla dessa värden ska ses i ett sammanhang och vägas ihop vid beslut om markanvändningen. Där detaljplan saknas sker den allmänna lämplighetsprövningen utifrån riktlinjerna i översiktsplanen samt bestämmelser i Plan- och bygglagen.

6.1.1 Strövområden

Kommunen planerar att tillgängliggöra och främja friluftslivet på flera strövområden och vandringsleder. Det innebär att områden i så stor grad som möjligt bevaras och tillgängliggörs för just friluftsliv.

Ett strövområde är ett område av naturmark eller kulturlandskap i närheten av en tätort som är avsett för friluftsliv. Några befintliga strövområden är:

- Korpberget och Hawaiiudden (Lycksele)
- Lyckans fritidsområde
- Stormon (Paubäcken)
- Stormyrheden (Paubäcken)
- Tannberget
- Bocksliden
- Aggavaudden

6.1.2 Vandringsleder

Ett antal vandringsleder finns i kommunen.

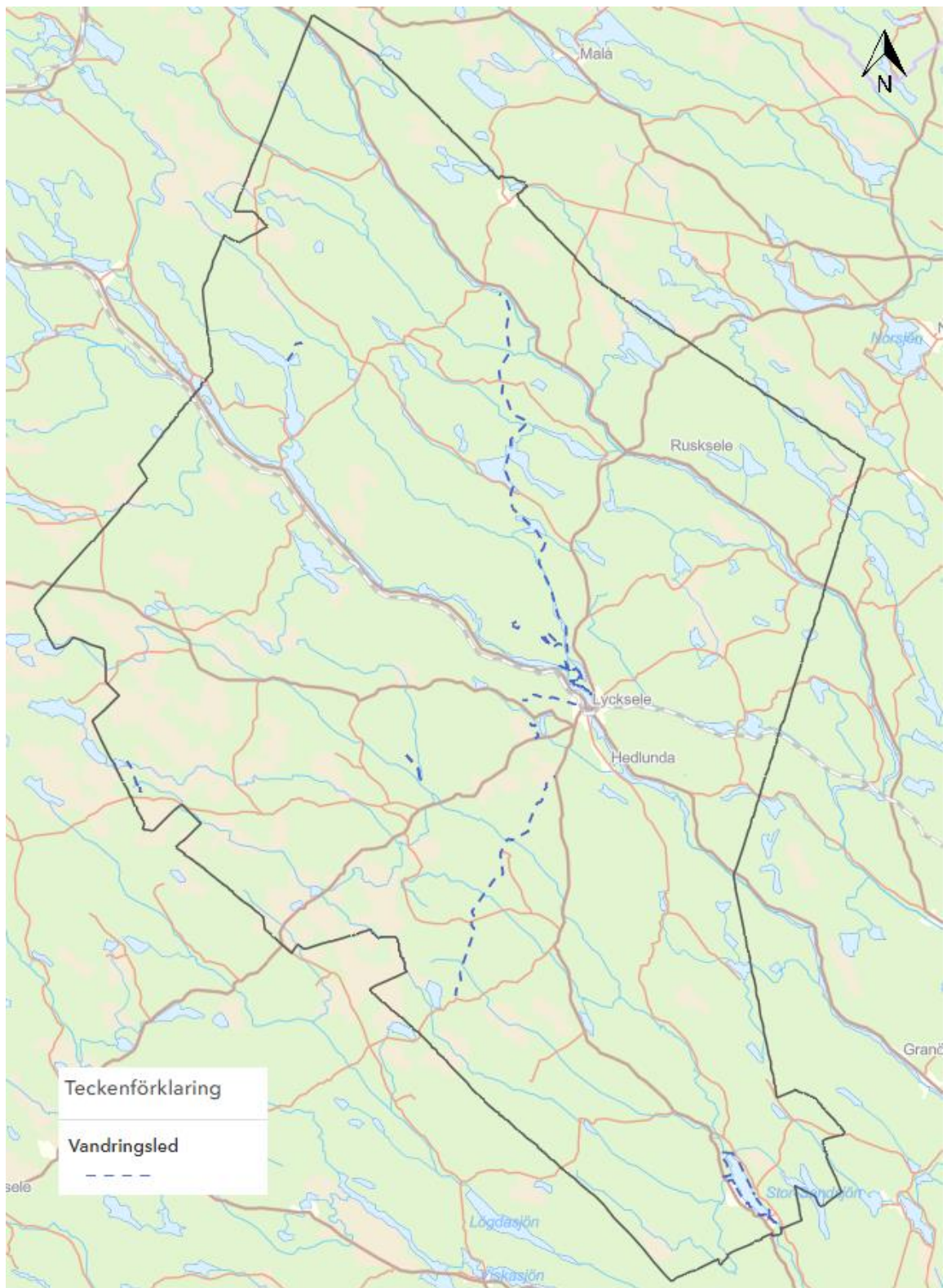
- Domarvägen, som sträcker sig från Lycksele via Falträsk till Björksele.
- Smörbanan, som sträcker sig från Granträsk via Hornmyr och Rödingträsk till väg 353.
- Grivetjärnsleden, en runda på cirka 5,5 km väster om Lycksträsket, som förlängts med led runt Djupavatjärn. En sträcka på totalt 18 km.
- Magdalenastigen, cirka 2 km lång belägen mellan vägarna 365 och 360 sydväst om Lycksele stad.
- Poastigen, en lättvandrad cirka 3 km lång stig som börjar vid Bäverbäcken och leder till Poas koja vid Storberget.
- Lillskogsstigen.

- Ponderosaleden, från Ansia via Ponderosa till Lycksbäcken.
- Öreälvleden
- Örträksjöns vandringsled

Kommunen planerar att utveckla Öreälvleden i samarbete med Nordmalings- och Bjurholms kommuner. Leden är färdigdragen från kusten till Örträsk inom Lycksele kommun. Genom att utveckla denna till Bratten kommer en ny naturskön vandrings-/cykelled att skapas. Det planeras även för en skyltad centrumled från centrum, över Berglundaberget och Tannberget.

En annan åtgärd är att skapa en Paubäcksled som kombinerar stora naturvärden med rika kulturlämningar. Vid utveckling av vandringsleder ska kommunen uppmärksamma det ökade intresset för terrängcykel.

Karta 9: Karta med vandringsleder i kommunen

6.1.3 Tysta områden

Med tätare bebyggelse, ökad trafik och olika industrietableringar, exempelvis vindkraft, blir tysta områden en alltmer eftersökt kvalitet. Människor söker ostördhet och områden fria från buller för möjlighet till återhämtning. Därför ska riksintressen för friluftslivet och mycket viktiga friluftsområden ses som sådana där lägre ljudnivåer är en viktig faktor i enlighet med *Naturvårdsverkets vägledning om buller från vindkraftverk* samt *Naturvårdsverkets Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller*. Se vidare under del 2, kapitel 9.5.5.

6.1.4 Ställningstaganden för friluftsliv

- Kommunen ska ta fram en Friluftslivsplan. Planen ska vara anpassad till det kommunala planeringsbehovet och innehålla riktlinjer för förhållningssätt för bebyggelse och natur inom tätorten och de utpekade servicenoderna. Viktiga förutsättningar att beakta är:
  - barn och ungdomars möjlighet till delaktighet i planeringsprocessen,
  - färdigställande av kulturmiljöstrategi,
  - resursbehoven för det rörliga friluftslivets utveckling som behöver tydliggöras genom budget.
- Vid byggande av ridanläggningar och andra anläggningar för djur ska samma skyddsavstånd som för lantbruk, 500 meter, tillämpas.
- Inom områden med höga kvalitéer för friluftslivet bör allemansrätten ha företräde i samband med remisser vid tillståndsärenden för byggnads- och anläggningsverksamhet och andra miljöpåverkande verksamheter.
- Vid restaurering av byggnation i friluftsområden, till exempel vindskydd, bör tillgängligheten för barn, funktionsnedsatta och äldre beaktas i den mån det är möjligt.
- Strandpromenad längs med Umeälven ska prioriteras.
- Områden viktiga för friluftslivet ska kartläggas med stöd av Naturvårdsverkets metod för identifiering och klassificering.
- Vid all planering av mark och vattenanvändning ska tillgängligheten till natur- och kulturområden för friluftsliv tillses genom till exempel gröna korridorer.
- Vid planering av nya bostadsområden ska behovet av bostadsnära natur inom 300 meter tillgodoses. Grönområden ska prioriteras nära skolor, förskolor och andra viktiga samhällsfunktioner som exempelvis äldreboenden. Avståndet till närmiljö ska inte överstiga 50 meter.
- Riksintressen för det rörliga friluftslivet samt friluftsområden som klassificerats som "mycket viktigt område" i enlighet med Naturvårdsverkets kartläggningsmodell ska hanteras som områden där tystnaden är en viktig faktor. Vid prövning av nya verksamheter får den ekvivalenta ljudnivån 35 dBA inte överskridas i dessa områden klockan 18–06 kvällar och natt samt dagtid lördagar, söndagar och helgdagar.
- Kommunen ska verka för att kulturmiljöer bevaras och nyttjas som en resurs vid planering av områden för friluftsliv.

6.2 Försörjande naturintressen

Försörjande naturintressen, som jakt, fiske och bär- och svampplockning, är en stor fritidssysselsättning i Lycksele kommun. Inom kommunen bedrivs idag organiserad jakt inom avgränsade jaktområden. Det finns också utvecklingsmöjligheter för jaktturism.

Många av kommunens strömmande vatten och sjöar utnyttjas flitigt av fiskeintresserade. Andelen fritt strömmande vatten i kommunen har minskat, och för att kunna behålla strömfisket är det nödvändigt att skydda de strömmande vatten som återstår. Strömlevande fiskarter har trängts hårt av tidigare skogsbruk/flottnings samt vattenkraftutbyggnad. Lax och havsöring är av särskilt skyddsvärde. Övriga intressanta fiskarter är stationär öring, harr och gädda. Samtliga dessa arter som nämnts har stor betydelse för utvecklingen av såväl fritidsfiske som turistbaserat fiske.

Under senare decennier har åtgärder genomförts för att återställa strömmande vattendrag, där stora insatser har gjorts i Vindelälven, men även i Paubäcken. I Öreälven med biflöden pågår omfattande restaureringar som drivs av Länsstyrelsen i samarbete med berörda kommuner.

Nedan följer en sammanfattning av de olika vattensystemens utmaningar kopplat till fiske och kommunens mål för dem.

6.2.1 Vindelälvens vattensystem

Vindelälven är idag ett av länets bästa laxvattendrag och den utvecklingen ska fortgå. Stor uppmärksamhet ska ägnas de problem som förhindrar en sådan utveckling, främst överfisket i södra Östersjön samt Stornorrfors, som tillsammans eliminerar cirka 75 procent av Vindelälvens laxstam. Vindelälvens havsöring är idag närmast utrotad och ett omfattande projekt har igångsatts under 2016 i syfte att återetablera havsöringen i sidovatten till älven. Fisket längs Vindelälven är välorganiserat och upplåtelse för fiske sker till allmänheten genom förrättade fiskeförvaltningsorganisationer. Samordning av fisket i hela Vindelälvens vattensystem sker genom Ume/Vindelälvens Fiskeråd som är en paraplyorganisation för fiskerättsägareorganisationerna. Fiskerådet bildades redan på 1980-talet i syfte att samordna fiskevård, fisketillsyn, forskning, utbildning, opinionsbildning, marknadsföring och information i Ume/Vindelälvsystemet.

Värdefulla vattensystem är hela Vindelälvens och Öreälvens avrinningsområde.

6.2.2 Umeälvens vattensystem

Detta vattensystem är, vad gäller huvudfåran, närmast totalförstört när det gäller reproduktion av öring, beroende på att forssträckorna försvunnit. Under 2016 bildades en samsamarbetsförening längs hela älven i syfte att genomföra projekt med avsikt att höja älvens ekologiska status. Föreningen drivs i samverkan med kommuner, fiskevårdsområden, Naturskyddsföreningen, Umeå Universitet och övriga lokala intressen.

I Umeälven är samtliga kvarvarande strömmande vattendrag värdefulla. Sidovatten som Paubäcken och Rusbäcken är mycket viktiga ur fiskesympunkt eftersom dessa idag är de viktigaste refugerna vad gäller reproduktion av kvarvarande Umeälvsöring. De är också viktiga miljöer för fiskare som efterfrågar strömmande vatten i kommunen.

Dessa små sidovatten tål inte ett högt fisketryck utan måste behandlas varsamt med en aktiv fisketillsyn och en hög nivå avseende fiskeregler. Åtgärder som syftar till en effektiv och biologiskt korrekt förvaltning av kommunens strömmande vattendrag bör prioriteras.

6.2.3 Öreälvens vattensystem

Detta är ett vattendrag som har stor potential. I detta system har öringen närmast försvunnit, bland annat beroende på förstörelse av livsmiljö i samband med flottning samt att ett stort antal vandringshinder, i form av vägtrummor, har stängt av viktiga sidovatten. Länsstyrelsen driver ett projekt där återställningsarbeten efter flottledspåverkade delar av Öreälven pågår. Genom projektet återförs allt uppensat sten- och blockmaterial tillbaka till vattendraget.

I samband med återställandet av vattendrag har många flottledslämningar och strandanknutna stenåldersboplatser gått förlorade. Det är kulturlämningar som berättar om en central del av kommunens historia. Därför bör det längs de vattendrag där återställande planeras och som ännu inte är inventerade genomföras en inventering och dokumentation av befintliga flottledslämningar och andra kulturlämningar. Därefter kan en bedömning av vad som ska värnas göras i samråd mellan expertis inom naturmiljö och kulturmiljö.

Värdefulla vattensystem är hela Vindelälvens och Öreälvens avrinningsområde.

6.2.4 Sjöar

Under senare år har gäddfiske i Västerbottens inlandskommuner attraherat en allt större andel internationella fisketurister. Särskilda insatser har genomförts i olika projekt i syfte att utveckla denna turism. Boendemöjligheter (småskaligt, god standard, vattennära) utgör en hämsko. I syfte att sätta ett ljus på regionens fiske så är det viktigt att medverka i olika former av gemensamma, kommunövergripande fiskesatsningar.

6.2.5 Ställningstaganden för försörjande naturintressen

- Avverkning, dikning, anläggande av enskilda vägar med mera får inte ske på sådant sätt att fiskebestånden kommer till skada. Detta gäller främst de strömmande vattendragen.
- Planläggningen eller ärende om lov ska inte negativt påverka vattenområden av stort värde för friluftslivet och fisket. Skyddsbehovet gäller främst strömmande vattendrag.
- Vid ny exploatering ska särskild hänsyn tas till vilda bestånd av lax, öring och harr.
- Kommunen ska arbeta med beståndsvård, förvaltning och miljöåterställning i kommunens tre älvar med sidoflöden.
- Längs de vattendrag där återställande planeras och som ännu inte är inventerade ska genomföras en inventering och dokumentation av befintliga flottledslämningar, stenåldersboplatser och andra kulturlämningar.

- I samråd med lokala övergripande aktörer som Föreningen Samverkan Umeälven, Ume/Vindelälvens Fiskeråd samt VRO 10 och 11, verka för miljöåterställning och ekologisk förbättring av vattendrag och sjöar.
- Utveckla och uppmuntra lokala initiativ och organisationer, i syfte att ha god lokal förankring samt att föra vattenmiljöfrågor framåt.
- Verka för en ökad fisketuristisk utveckling i kommunen genom att delta i regionala utvecklingsprojekt samt att öka tillgängligheten genom olika informationsåtgärder.
- Verka för att kommunens fiskevårdsområden ges stöd och möjligheter att utveckla sina områden i syfte att öka kommunens attraktivitet.
- Att tillsammans med Ume/Vindelälvens Fiskeråd och övriga kommuner längs Vindelälven samarbeta för utveckling av älvens laxartade bestånd.

7 Areella näringar och resurser

Lyckseles tillväxt ska klaras med långsiktig hållbarhet som grundprincip. Vårt hushållande med resurser innebär ett försiktigt förhållningssätt gentemot våra kulturlandskap, jord- och skogsbruksmarker liksom vattenområden och resurser. Dessa areella näringar ska integreras i kommunens mål och skyddas och utvecklas försiktigt och hållbart.

Planeringsunderlag

- Mångbruksplan för Lyckseles tätortsnära skog. En tillämpning av deltagande planering och flermålsanalys
- Sápmi – en näringsmässig resurs. Näringspolitisk strategi
- Sametingets syn på mineraler och gruvor i Sápmi
- Klimatanpassning. Handlingsplan för samiska näringar och samisk kultur
- Strategi för Västerbottens regionala skogsprogram. Maj 2020
- Mer mat från Västerbotten. Regional livsmedelsstrategi 2021 – 2030
- Jordbruksmark i fysisk planering – vägledning för 3 kapitlet 4 § miljöbalken

7.1 Jordbruk

Ett levande jordbruk tryggar Sveriges livsmedelsproduktion såväl lokalt som regionalt och nationellt. Jordbruket bidrar vidare till ett öppet landskap samt kulturella och biologiska värden. Ett av människans mest grundläggande behov är tillgången till livsmedel. De globala klimatförändringarna medför att förutsättningarna för livsmedelsproduktionen i världen förändras i snabb takt. Vi behöver därför dra vårt stå till stacken för en global och hållbar livsmedelsförsörjning, bland annat genom att producera en större andel av vår egen mat. Det finns goda förutsättningar att lyckas med det då livsmedelsproduktionen i kommunen kan ske med förhållandevis låg miljö- och klimatbelastning. Här finns gott om vatten, frisk luft, grön

energi, bördig jordbruksmark, en rik natur och skog med renbeten och riklig tillgång till bär, svamp, vilda djur och fisk.

Lycksele är i stor utsträckning täckt av skog men längs älvdalar och åar, och även i skogslandskapet bryts skogen upp och kulturlandskapet öppnar sig med åkrar, ängar och jordbrukets ladugårdar och lador. De öppna landskapen bidrar till den biologiska mångfalden. I Västerbotten hotas den biologiska mångfalden av att jordbruksmark läggs ned. Det finns goda möjligheter till en ökad och hållbar produktion av livsmedel i Lycksele och det är en förutsättning för att livskraftiga ekosystem och mark- och vattenresurser bevaras. Men andelen åkermark är liten och utgör bara 1,2 procent av länets markareal, jämfört med 7 procent för riket. Enligt svensk lag är jordbruksmark en tillgång som ska skyddas (3 kap. 4§ miljöbalken).

I den nationella livsmedelsstrategin tydliggörs att regeringen anser att trenden med minskande produktion i Sverige behöver vändas. I den försvarspolitiska inriktningen för 2016 – 2020 konstaterar regeringen att det säkerhetspolitiska läget i Europa har försämrats och att planeringen för totalförsvaret ska återupptas. I propositionen Totalförsvaret 2020 – 2025 lyfts vikten av en trygg livsmedelsförsörjning med en fungerande inhemsk jordbruks- och livsmedelsproduktion. Ungefär hälften av maten vi äter i Sverige importeras till ett värde av nära 100 miljarder kronor årligen. Den enda jordbruksprodukten som jordbruket i Västerbotten producerar mer av än vi konsumerar är mejeriprodukter. Den totala konsumtionen av nöt- och griskött är tre gånger så stor som produktionen i länet. Grönsaksproduktionen är mycket låg. I en krissituation utgår man från näringsvärdet på den producerade maten. Enligt en undersökning av det som produceras i Norrbotten och Västerbotten produceras mat som motsvarar 900 kilokalorier per person och dag vilket är mindre än hälften av dagsbehovet.

Det finns dock målkonflikter mellan livsmedelsproduktion å ena sidan och exploatering och utbyggnad av allmänna och enskilda intressen å andra sidan. Livsmedel är en grundläggande resurs som behöver finnas i händelse av krig eller annan fredstida kris. Det tar många år att skapa en bra jordbruksmark och därför behöver den odlade marken skyddas från exploatering. Likaså behöver den skyddas från risken att förorenas eller på annat sätt göras obrukbar. Att värna den odlade marken säkerställer fortsatta produktionsmöjligheter och att skapade värden inte skadas. Kommunerna har inte så stora möjligheter att direkt påverka jordbruksnäringens utveckling, men har genom sitt så kallade planmonopol relativt stora möjligheter att påverka näringens faktiska produktionsförutsättningar, det vill säga att värna jordbruksmarkens olika värden i den fysiska planeringen. Jordbruksmarkens värden ska då väga tungt.

Mark som brukas eller betas ska betraktas som brukningsvärd och får ej bebyggas annat än i undantagsfall om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen. Väsentliga samhällsintressen kan exempelvis handla om större exploateringar kopplade till bostadsbebyggelse, industri, infrastruktur, tekniska försörjningssystem, rekreativintressen, eller exploateringar som kan hjälpa till att nå miljömålen.

Även jordbruksmark som inte brukas idag ska betraktas som brukningsvärd och undantas från bebyggelse. Små arealer med mark som ligger avsides och isolerat från annan jordbruksmark kan i vissa fall klassas som inte brukningsvärd. Mark som inte brukats under en lång tid och som till hög grad har vuxit igen kan bedömas som inte brukningsvärd. Beviljande av lov ska i sådana fall föregås av utredning av jordbruksmarkens brukningsvärde samt möjligheten att bygga på annan mark i området.

I handläggning och bedömning om jordbruksmarks brukningsvärde ska hänsyn tas till om markens läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar gör att den lämpar sig för jordbruksproduktion. Om det handlar om en markyta som ligger avskild från annan jordbruksmark, är omgiven av bebyggelse eller skog, som är omsluten av barriärer i form av till exempel vägar eller på andra sätt bedöms vara svår att bruka på ett rationellt sätt kan den komma att bedömas som icke brukningsvärd. Om marken förefalls svår att bruka på ändamålsenligt sätt och därmed inte är av brukningsvärde kan en åtgärd som inte hindrar någon annan jordbruksmark från att brukas rationellt genomföras.

Att anlägga koloniområden med odlingslotter på jordbruksmark eller att komplettera befintlig bebyggelse med enstaka ytterligare byggnad ska kunna tillåtas. Det betyder till exempel att befintliga jordbruksverksamheter kan uppföra enstaka kompletteringsbyggnader

Bebyggelse i anslutning till jordbruksmark uppmuntras för att möjliggöra för brukande av mark som inte brukas i dagsläget. Lokaliseringen ska då verka stärkande för de befintliga bystrukturerna och vara samhällsekonomiskt bärande utan att äventyra möjligheten att bedriva jordbruk. Denna typ av bebyggelse får inte heller äventyra möjligheten att på ett ändamålsenligt sätt bruka den jordbruksmark byggnaden ligger intill. För att bevara det öppna landskapet och för att ge möjligheter till odling av vall eller andra grödor i framtiden kan energigrödor odlas på mark som idag inte brukas.

7.1.1 Ställningstaganden för jordbruk

- Jordbruksmark ska inte tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar annat än för att tillgodose väsentliga samhällsintressen. I byar med ingen eller svag befolkningstillväxt kan dock möjligheten att bevilja nylokalisering på jordbruksmark av små arealer som ligger avsides och isolerat från annan jordbruksmark och som inte klassas som brukningsvärd och som inte hindrar ett rationellt jordbruk prövas när detta stärker byns struktur och bykaraktär. Mark som brukas för odling eller djurhållning ska alltid bedömas som brukningsvärd och får inte bebyggas.
- I de fall brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk av annat än väsentligt samhällsintresse ska likvärdig jordbruksmark, i förhållande till sin lämplighet för jordbruksproduktion iordningställas. Det ska kunna säkerställas att brukningsvärdet är jämförbart och bekostas av byggherren.
- Kommunen ska utreda möjligheten att skapa kolonilotter i de centrala lägena inom Lycksele tätort och servicenoderna.

7.2 Skogsbruk

En stor del av kommunens markyta utgörs av skogsmark. Skogen är både en arena för rekreation och en råvarukälla för virke och energiproduktion. Kommunen ska i sin fysiska planering göra avvägningar utifrån skogsmarksområdenas läge och beskaffenhet. Det krävs bra dialog mellan berörda aktörer för att uppnå en likvärdig och ett hållbart nyttjande av skogens resurser inom den tätortsnära skogen och den på landsbygden och övriga delar av kommunen.

Inom Vindelälvens och Öreälvens tillrinningsområden, Paubäckens huvudfåra och andra Natura 2000-områden i kommunen får inga åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön utföras. Utöver dessa speciellt skyddade områden krävs naturvårdshänsyn vid skogsbruk i anslutning till vattenmiljöer, detta för att skydda och upprätthålla god ekologisk status. Kommunen bör i sitt skogsbruk föregå med gott exempel genom att upprätthålla skyddsavstånd till vattendrag och andra vattenmiljöer.

För det tätortsnära skogsbruket finns en mångbruksplan framtagen av kommunen 2009. Mångbruksplanen ska inarbetas i kommunens skogsbruksplanering och annan fysisk planering och bidrar med ett underlag och rekommendationer vid ärende om lov eller planläggning.

7.2.1 Ställningstaganden för skogsbruk

- Kommunens tätortsnära skogar ska förvaltas hållbart och ha höga sociala, ekologiska och ekonomiska värden. Vid åtgärder ska kommunen arbeta efter *Mångbrukspolicyn för Lycksele kommuns skogsinnehav* för att i största möjliga mån undvika slutavverkningar som innebär att hela avdelningar kalavverkas samt att förlänga omloppstiden och låta skogen bli äldre än den normalt skulle bli innan den slutavverkats.
- Kommunen ska i sitt eget skogsbruk upprätthålla en kantzon från vattenmiljöer vid avverkning.
- Kommunens egna skogsbruk ska bedrivas utifrån grön skogsbruksplan.
- Skogsbruk ska bedrivas med hänsyn till befintliga forn- och kulturlämningar i skogen.

7.3 Vattenbruk

Begreppet vattenbruk innebär odling eller uppfödning av fisk och skaldjur i dammar, kassar eller burar. Vattenbruket är miljöpåverkande främst genom de närsalter som finns i foderrester och fiskekrekremer. De sjöar och vattendrag som är aktuella för vattenbruk måste ha kapacitet att tåla belastningar av de närsalter som tillförs. Risken för spridning av skadliga fisksjukdomar är ytterligare en faktor som måste beaktas, speciellt i vattensystem med skyddsvärda fiskebestånd. Ett antal vattenbruksverksamheter bedrivs inom kommunen. En fiskodling för sättfisk finns vid Hällforsens kraftstation inom Lycksele tätort medan kassodling bedrivs i Umeälven norr om Umgransele.

7.4 Rennäring

Rennäringen är en av Lycksele kommuns näringar som är knuten till såväl jord, skog och vatten. Näringen är arealkrävande och extensiv och i behov av stora betesarealer. Varje betesområde har egenskaper som gör det värdefullt under olika perioder på året. Malå Gran, Ran, Vapsten och Ubmeje är samebyar som bedriver rennäring med anspråk på mark- och vattenområden inom kommunen.

Lycksele som samisk förvaltningskommun arbetar aktivt för att synliggöra samisk kultur och stärka möjligheten till ändamålsenlig användning av mark- och vattenområdena i kulturmiljölandskapen där näringen bedrivs. Vissa delar av rennäringens anspråk i kommunen är utpekade som riksintresse. Främst gäller detta områden som används som renbetesmarker (året runt samt vinterbetesmarker). Utöver det finns även flyttvägar, områden för rastbeten, områden för samlingsplatser, svåra passager, speciella betesområden, till exempel i vinterbeteslandet, kalvningsområden och områden kring anläggningar (slakt-, kalvmärknings- och skiljningshagar) som också anses särskilt viktiga. Rennäringen ska bedrivas så att den ger ett rimligt antal samer en tryggad försörjning på ett ekologiskt, ekonomiskt och kulturellt långsiktigt bärkraftigt sätt.

Då rennäringens kräver stora mark- och vattenytor behövs en fungerande dialog och större öppenhet för att hantera de utmaningar som uppstår på grund av intressekonflikter och förändrade förutsättningar i naturen till följd av alltmer påtagliga klimatförändringar. Dialog med samebyar tidigt i planprocessen kan synliggöra områden som ligger utanför riksintresset, men som ändå är av stor vikt för näringen eller kan fungera som lämpliga alternativa vinterbetesmarker eller ersättningsmarker.

7.4.1 Ställningstaganden för rennäring

- I de fall samebyar berörs av nya etableringar eller exploateringar ska kontakt tas i tidiga skeden och ej vänta till formellt samråd. Det möjliggör att fler frågor kan lösas i samförstånd och konflikter undvikas.
- Rennäringsverksamheten ska inte utsättas för störningar i så hög grad att näringens årscykel bryts eller att dess fortsatta existens på annat sätt äventyras inom utpekade renskötseområden.

7.5 Mineraler och täkter

7.5.1 Gruvor

Inom Lycksele kommun återfinns tre utpekade områden där anspråk för gruvnäringen är identifierad.

Det finns intressanta mineralfyndigheter inom kommunens gränser där två områden är prospekteringsvänliga. Gamla "Skelleftefältet" - i huvudsak Kristinebergsområdet samt "Guldlinjen" där Svartliden – Fäbodlidenområdet anses vara geologiskt intressanta inom

kommunen. Riksintresse för mineraler finns utpekade på tre områden i kommunen. Dessa områden och ställningstaganden kring riksintressen beskrivs närmare i Del 3 Riksintressen.

Markägare, rennäringen, natur-, kultur- och fritidsintressen samt miljöfrågor gällande mark och vatten är intressen som kan finnas där gruvnäringen gör anspråk. De olika intressena ska vägas mot varandra och utredas gällande de sociala, ekonomiska och ekologiska aspekterna. Skapande av arbetstillfällen samt goda ekonomiska förutsättningar ses dock som ett viktigt skäl för att ge företräde om det inte påtagligt skadar andra riksintresseområden och sedan miljökonsekvensbeskrivning redovisats och hänsynstagits.

I minerallagen finns regler om hur utvinningen av mineraler möjliggörs. Bergsstaten är den myndighet som ansvarar för tillämpningen av lagen.

7.5.2 Täkter

Vid lokalisering av täkter ska hänsyn tas till riksintressen, ledningar och bebyggelse. Naturgrus utgör en ändlig resurs och har ett skyddsintresse för grundvattnet. Därför ska naturgrustäkter endast tillåtas om det finns starka skäl och då endast inom områden som redan påverkats av tidigare brytningar och som inte utgör klass I och II i Naturvårdsstrategin, naturgrusinventeringen och den nationella våtmarksinventeringen. Numera används i stället bergkross i större utsträckning.

7.5.3 Ställningstaganden för mineraler och täkter

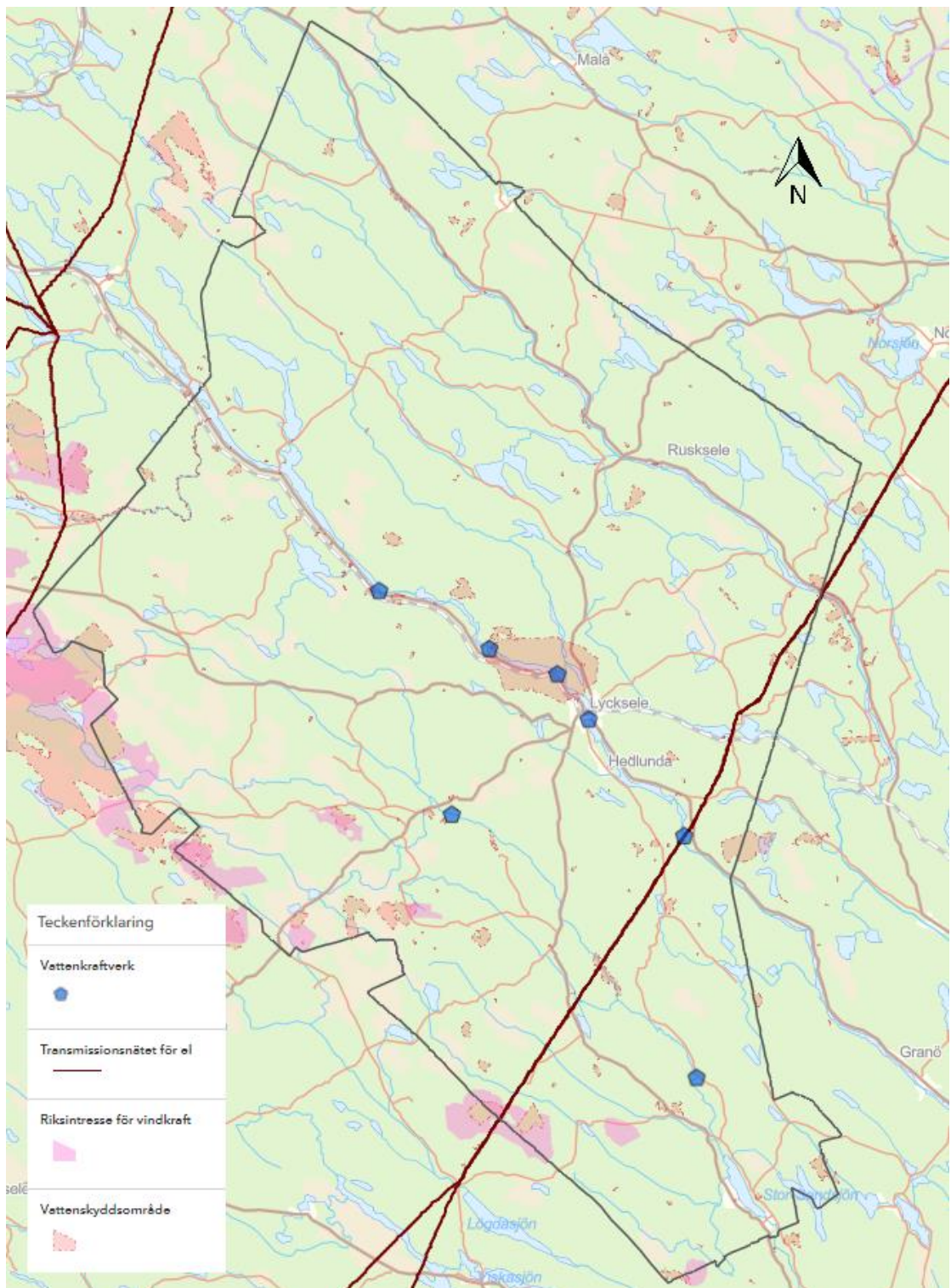
- Matjordstäkter ska ej förekomma inom områden med aktivt jordbruk.
- Grus- och bergtäkter ska inte lokaliseras närmare än 100 meter från sjöar och vattendrag och inte närmare än 500 meter från bostadsbebyggelse.
- Taktverksamhet ska inte ske i områden av klass I i naturgrusinventeringen, klass I och II i våtmarksinventeringen samt klass I och II i Naturvårdsstrategin.
- Nya täkter eller andra verksamheter som riskerar att försämra tillgången eller kvaliteten på grundvattnet ska inte tillåtas inom tillrinningsområde till regionalt viktiga grundvattenresurser.
- Taktverksamhet ska ske med stor hänsyn till omgivande miljöer och så nära den tänkta destinationen för utvunnet material som möjligt i syfte att minimera transporter.
- Den geologiska mångfalden ska bevaras. Förutsättningar för detta utreds och säkras vid hantering av lov och planläggningsärende enligt PBL.

8 Teknisk försörjning

I detta kapitel beskrivs förutsättningar och ställningstaganden för de tekniska systemen gällande energi, vatten, spill- och dagvatten samt avfall. När ny VA-plan tas fram ska utbyggnadsordning framgå.

Planeringsunderlag

- Avfallsplan. Avfallsplan för Lycksele kommun. 2021 – 2030
- Föreskrifter om avfallshantering för Lycksele kommun
- Vindkraft Lycksele. Tillägg till översiktsplan
- Dricksvattenförsörjning. Regional plan för Västerbottens län
- Energi och klimatstrategi för ett hållbart Lycksele

Karta 10. Visar vattenkraftverk, transmissionsnätet för el, riksintresse för vindkraft och vattenskyddsområden

8.1 Energiförsörjning

Lycksele kommun har som ambition att minska energianvändning och minska utsläppen av växthusgaser genom en ökad satsning och utveckling av främst förnyelsebar energi som vindkraft, solceller och energieffektivisering av vattenkraftverk. Kommunens ställer sig också positiv till annan typ av hållbar energi för att fasa ut användningen av energi som bidrar till negativ påverkan på klimatet. Genom bland annat energi- och klimatrådgivning pågår årlig information samt aktiviteter och insatser som leder till att minska negativ klimatpåverkan och energianvändning. De svenska energi- och klimatmålen innebär att energianvändningen ska vara 50 procent effektivare år 2030 jämfört med 2005 samt att elproduktionen år 2040 ska vara 100 procent förnybar. Lycksele kommun har 2011 antagit en Energi- och klimatstrategi för ett hållbart Lycksele. Visionen är att Lycksele kommun ska vara en fossilbränslefri kommun som bidrar till att minska de globala utsläppen av växthusgaser och som är väl förberedd för förändringar i klimat och energitillgång.

I Lycksele är i dagsläget en hög andel av elproduktionen förnyelsebar men med en målsättning om att bli ännu bättre för att säkerställa att hela Sverige och Europa uppnår mål om att vara 100 procent förnybara till år 2040. Majoriteten av elproduktion kommer från vattenkraft och kraftvärmeverk.

Den övergripande målsättningen är en effektiv energianvändning, högt ställda krav på energiomvandling, och en öppenhet för nya hållbara energisystem. Det framtida energibehovet handlar i hög grad om hur vi använder och sköter våra försörjningssystem och hur våra levnadsvanor, bebyggelsens underhåll och drift, trafiksystemets användning, våra resvanor, företagets drift med mera förändras. Energiförsörjningen ser olika ut runt om i kommunen.

8.1.1 Elnät

Genom Lycksele kommun går två 400 kV-ledningar tillhörande transmissionsnätet för el. Ledningarna löper parallellt och går mellan stationerna Vargforsen (Norsjö kommun) till regionnätstationen Tuggen och vidare sydväst genom kommunen. Transmissionsnätet (elöverföring via 400 och 220 kV-ledningar) har de högsta spänningsnivåerna som finns i Sverige och kan likställas med vägnätets europavägar, medan region- och lokalnät arbetar med regional och lokal eldistribution. Transmissionsnätet är viktig infrastruktur för hela Sveriges energiförsörjning och viktigt att ta hänsyn till vid planering. Samråd ska hållas med Svenska Kraftnät när åtgärder planeras inom 250 meter från stamnätsledningar och stationer. Byggnationer i närheten av transformatorstationer och ledningsstråk kan medföra svårigheter vid eventuella framtida förändringar i stamnätet. Särskilt elintensiva verksamheter ställer krav på elnätsstrukturen och att elnätet inte nyttjas fullt ut redan.

Ledningarna alstrar magnetfält och elektriska fält. Det finns en misstanke om att magnetfälten ökar risken för barnleukemi. Kommunen ska därför genom planläggning och yttranden i ärenden om kraftledningar sträva efter att nya kraftledningar och elektriska anläggningar placeras så att exponering för magnetfält kan begränsas. Nya bostäder, skolor och förskolor ska inte placeras

nära el-anläggningar som ger förhöjda magnetfält. För att säkerställa att denna nivå inte överskrids ska ny bebyggelse, där människor vistas varaktigt, placeras minst 80 meter från en 220 kV-ledning respektive 130 meter från en 400 kV-ledning. Dessa avstånd gäller när det bara är en ledning och avståndet behöver vara större om det är flera parallella ledningar. Områden i planen som finns utpekade för utveckling av bostäder och som berör en 400 kV ledning är ett LIS-område vid Arvträsk. I samband med handläggning av ansökan om bygglov måste ovanstående avstånd följas.

8.1.2 Klimatsmart energi

Klimatsmart energi innefattar både en minskad energianvändning och en övergång från fossila bränslen till förnyelsebar energiproduktion. För att uppnå det krävs en klimatsmart resursanvändning där uttaget av naturresurser minskar och återvinningen ökar. Till exempel är vatten en resurs som är viktig att skydda. I Lycksele kommun vill vi fokusera på att optimera vattenanvändningen i våra anläggningar för att minska våra effekter på klimatet. Dessutom krävs energieffektivisering och då främst av byggnaderna. 2012 startade *Energy Performance Contracting (EPC)* ett projekt i form av en affärsmodell för att spara energi och förbättra inomhusmiljön inom kommunens lokaler. Slutresultatet av detta blev att energiförbrukningen minskade från 187 kWh/kvadratmeter till 115 kWh/kvadratmeter.

För att i framtiden kunna lagra energi från källor så som vind- och solkraft, så kallade intermittenta energikällor, behöver vi balansera och jämna ut variationerna i systemet. Lycksele kommun vill därför bidra till och främja energilagringssystem som kan anslutas till elnätet.

8.1.3 Vattenkraft

Norra Sverige har en betydande produktion av vattenkraft. En stor del av den producerade elkraften exporteras till södra Sverige. Inom kommunen finns åtta vattenkraftstationer. Fem av dessa finns i Umeälven, Rusfors, Bålforsen, Betsele, Hållforsen och Tuggensele kraftstationer. Det finns två mindre kraftverk i Öreälven; Brattfors och Storforsen och ett minikraftverk i Vänjaurbäcken. 2019 producerades totalt 1469 GWh från dessa.

Minikraftverk kan tillåtas där det är ekologiskt och ekonomiskt försvarbart och effektivisering av befintliga vattenkraftverk ses som positivt för att ytterligare utvinna förnyelsebar el där vattendragen redan har en kraftigt modifierad status.

Under punkt 5.2.3 kan du läsa mer om vattenkraftregleringen med hänsyn till naturmiljö.

8.1.4 Vindkraft

Områden för vindkraft hanteras i tillägg till översiktsplanen, *Vindkraft Lycksele* antagen av kommunfullmäktige 2009. Utpekade områden upptar en yta av ca 15 000 hektar. Inom dessa områden kan man utvinna uppskattningsvis 1200 GWh/år. I vindkraftplanen beskrivs att vindkraftverk utanför angivna områden ej är lämpligt och att Lycksele kommun gärna ser att vindkraftsanläggningar placeras och byggs inom kommunen. Sedan planen togs fram har utvecklingen inom branschen snabbt gått framåt och kommunen har fattat ett beslut om att inte

behandla ytterligare ansökningar om tillstånd till vindkraft innan en ny vindkraftplan antagits. Utöver utpekade områden kan behov av enstaka verk, för exempelvis några fastighetsägare i en by, förekomma. I dessa fall ska detaljplan upprättas, då verken kommer att hamna i eller i nära anslutning till sammanhållen byggelse. För närvarande pågår byggnation av vindkraft i Vargträsk. Dessutom har Vattenfall byggt en av Sveriges största landbaserade vindkraftparker med totalt 84 vindkraftverk i Blakliden och Fäboderget, i Åsele och Lycksele kommuner. Den totala effekten om 353 MW motsvarar förnybar hushållsel för drygt 220 000 hem. Dessa vindkraftverk väntas leverera el senast 2022. I dagsläget finns 16 av dessa vindkraftverk i Lycksele med en total effekt om 67 MW. Utöver dessa finns tillstånd till uppförande av vindkraftverk inom parkerna Fjällberg, Vinliden, Norrbäck och Hornmyr.

För att säkerställa att etableringar av vindkraft inte hamnar i konflikt med riksintressen för totalförsvarets militära del som omfattas av sekretess måste en förfrågan alltid ställas till Forsvarsmakten i kommande skeden.

Riksintresset för vindbruk beskrivs i del 3, Riksintressen, strandnära utvecklingsområden och andra värden.

8.1.5 Solceller

Solceller är en viktig del i omställningen av energisystemet. Kommunen är positiv till installation av solceller både hos privata aktörer och hos företag. De kommande årtiondena kommer solelen att öka kraftigt. Inom Lycksele kommun finns det outnyttjade mark- och takytor med stor potential för solel. Fram till år 2020 har kommunen sammanlagt sex anläggningar installerade med en total effekt om 80 kW. Genom kommunens energirådgivning uppmuntras en omställning till ett ökat användande av solceller.

8.1.6 Bioenergi och fjärrvärme

I Lycksele kommun består 45 procent av bränsleförsörjningen av bioenergi. Bioenergi är förnybar och framställs ur biomassa, till exempel restprodukter från skogsbruk. Den bioenergi som framställs inom kommunen kommer till stor del från fjärrvärmeverk, men det finns även exempel på småskalig uppvärmning i främst småhus. Bioenergi kan vara en hållbar energikälla, men för det krävs både att den ursprungliga produktionen som skapar restprodukter såväl som att själva energiframställningen bedrivs på rätt sätt. Om produktionen av bioenergi till exempel bidrar till avskogning, minskar den biologiska mångfalden eller orsakar skadliga utsläpp av föroreningar kan den inte bedömas vara hållbar. Skellefteå kraft har från och med 2020 ställt om till att driva fjärrvärmeverken Skogsbacka och Forsbacka helt på biobränsle, oljepannorna drivs av fossilfri olja. Kapaciteten på Skogsbacka värmeverk öppnar upp för möjligheten att nya bostadsområden kan få fjärrvärme levererad. Prisskillnader och svårigheter att koppla vissa områden till det befintliga närverket kan dock förekomma.

8.1.7 Annan energi

I dagsläget används vedeldning och pelletseldningen inom tätorten. Beroende på utveckling kan det bli aktuellt att på olika sätt genom information och andra styrmedel leda om uppvärmning mot mer energieffektiva system.

8.1.8 Ställningstaganden för energiförsörjning

- Ny bebyggelse, där människor vistas varaktigt, ska placeras minst 80 meter från en 220 kV-ledning, 130 meter från en 400 kV-ledning respektive 165 meter från två parallella 400 kV-ledningar.
- Nya bostäder, skolor och förskolor ska inte placeras nära el-anläggningar som ger förhöjda magnetfält.
- Kommunen ska främja omställningen till ett klimatsmart energisystem och en långsiktigt hållbar utveckling.
- Kommunen ska genom information uppmuntra invånare att installera solceller där detta är möjligt och fasa ut uppvärmning genom vedeldning
- Kommunen ställer sig positiv till nya energislag som främjar en hållbar utveckling och minskad klimatförändring
- Kommunen ställer sig positiv till en ytterligare effektivisering av redan befintliga vattenkraftverk.
- Försvarmakten ska remitteras alla höga objekt.
- Kommunen ska ta fram en ny vindkraftplan
- Kommunen ska ta fram en ny energistrategi
- Kommunen ska ta fram en ny klimatstrategi

8.2 Dagvatten

Utsläpp av dagvatten avleds via separata ledningar till recipienterna. I Lycksele tätort leds dagvatten via separata ledningar till Umeälven. Klimatförändringarna tillsammans med ökningen av andelen hårdgjorda ytor i tätorten gör att risken för översvämningar ökar. Arbetet med att ta fram en dagvattenstrategi pågår i Lycksele kommun med mål om en hållbar dagvattenhantering. I strategin kommer det utifrån statsutvecklingsprinciper förtydligas hur dagvatten kan användas som resurs i den fortsatta utvecklingen av Lycksele och samtidigt bidra till stadens gestaltning och attraktivitet.

8.2.1 Ställningstaganden för dagvatten

- Vid nybyggnation och ombyggnad av befintliga dagvattensystem ska lokalt omhändertagande av dagvatten tillämpas i första hand. Hårdgjorda ytor ska minimeras. Den del som på grund av områdets förutsättningar inte kan hanteras lokalt ska avledas i

öppna ”tröga” system, så naturtrogna som möjligt. Dagvatten från trafikerade ytor ska hanteras så att föroreningar reduceras.

- En VA-plan innehållandes en dagvattenstrategi ska arbetas fram för kommunen.

8.3 Vatten och avlopp

Kommunen håller på att upprätta en vatten- och avloppsplan som kommer att vara ett kunskapsunderlag och vägledande i utveckling och underhåll av både befintlig och tillkommande infrastruktur.

8.3.1 Avlopp

I kommunen finns en problematik kring överdimensionerade avloppsreningsverk där utflyttning skett från byarna. Kommunen planerar ombyggnation av ett antal avloppsreningsverk fram till 2030. Dessa är Örträsk, Rusksele, Knaften, Bratten, Tuvträsk, Kattisavan, Björksele, Vormsele och Kristineberg.

Kommunala allmänna anläggningar för avlopp finns i Lycksele, Kristineberg, Vormsele, Björksele, Rusksele, Kattisavan, Bratten, Örträsk, Knaften, Tuvträsk, Busjön, Husbondliden, Betsesele och Umgransele. I övrigt förekommer enskilda avlopp. Alla industriutsläpp leds till kommunens reningsanläggningar. Tillkommande industrianslutningar ska inte tillåtas om de riskerar att orsaka problem i reningsverket eller förorenar slammet.

Utsläpp av avloppsvatten regleras i miljöbalken och dess förordningar. Enligt miljöbalken ska avloppsvatten avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. Det är förbjudet att utan tillstånd eller anmälan anordna ett avlopp eller ändra en befintlig avloppsanordning. I kommunen finns ingen känd övergödningsproblematik och utpekade områden med krav på hög skyddsnivå saknas. En bedömning görs i stället i det enskilda fallet och enskilda avlopp utformas och placeras utifrån de särskilda förutsättningarna på platsen.

Genom tillsyn inventeras och åtgärdas enskilda avloppsanläggningar så att de inte ska orsaka skador på människors hälsa och miljö.

Tillkommande bebyggelse i direkt anslutning till befintligt verksamhetsområde för vatten och avlopp ska, om det är tekniskt och ekonomiskt möjligt, upptas att ingå i verksamhetsområde för vatten och spillvatten eller ges möjlighet att ansluta till det allmänna vatten- och spillvattenledningsnätet genom att nya eller utökade verksamhetsområden skapas. Områden där allmänt vatten och avlopp avses att byggas ut är Nydala, Hedlunda, Furuvik-Karonsbo, Lugnet-Norrunda, Solsidan samt Asptjärnsvägen.

Utanför detaljplanlagda områden ska tillkommande bebyggelse tillåtas endast i de fall avloppsvattnet kan infiltreras eller omhändertas på ett ur miljösynpunkt godtagbart sätt.

8.3.2 Dricksvattenförsörjning

Grundvattentäkterna utgör skyddsområden för vilka särskilda bestämmelser finns upprättade, bortsett från Busjön. I kommunen finns ingen reservvattentäkt eller utpekade potentiella platser för reservvatten. Mer information om skyddsområdena återfinns under vattenskyddsområden, del 3, kapitel 4.2.

Det finns i dagsläget inga planer för att lösa behovet av reservvatten, men genom mobila vattenverk, så kallade vattentropp, går det att lösa. Detta utreds för närvarande av bland annat livsmedelsverket, MSB samt länsstyrelsen. Dessutom planerar kommunen att ta fram en nödvattenplan.

Utifrån kommande planering finns det i stor utsträckning tillräcklig kapacitet och fungerande infrastruktur. Kapaciteten gör att lösa men kommer vid vissa fall kräva investeringar och kapacitetsökningar som kommer att kräva resurser av kapital. I närtid förväntas förutsättningarna inte förändras av ett förändrat klimat utan bedöms stabilt. LAVAB har identifierat potentiella riskfaktorer för förorening av vattentäkterna i form av miljöförstöring, utsläpp samt attentat och sabotage. För att skydda dricksvatten genomför det kommunala vattenbolaget, LAVAB, pågående uppdateringar av vattenskyddsområden samt skydd av vattentäkter, vattenverk, vattentorn och reservoarer genom lås, bommar, staket, larm med mera.

Kommunen har inte någon förvaltningsövergripande vattengrupp men vad gäller reservoarer, vattentorn på råvattentäkt i Lycksele centrum och i Björksele finns det nivåövervakning. Arbetet med en risk- och sårbarhetsanalys på kommunens nät pågår men det finns inte någon vattenförsörjningsplan eller några beredskapsplaner. Kommunen har som mål att ta fram en vattenförsörjningsplan. För översyn av ledningsnäten genomför LAVAB en detaljerad förnyelseplan för de närmaste tre åren och en övergripande plan för kommande 20års-period.

8.3.3 Ställningstaganden för vatten och avlopp

- Enskilda avloppsanläggningars utformning ska inventeras fortlöpande och åtgärdas vid brister för att säkerställa att det inte har negativa effekter på hälsa och miljö.
- Skadliga eller miljöfarliga föroreningar ska inte tillföras avloppssystemet så att processerna i reningsverket störs och/eller slamavskiljningen även i ett långt tidsperspektiv försvåras. Detta genom att tillämpa och följa kommunens ABVA.
- Kommunen ska ha beredskap att dimensionera vatten- och avloppssystemet för minst 15 000 invånare år 2050.
- Ny bebyggelse/nya detaljplaner ska lokaliseras till områden med förutsättningar för kommunalt VA genom anslutning till redan befintligt verksamhetsområde, utökning av befintligt verksamhetsområde eller på platser det är möjligt att skapa nytt verksamhetsområde.

- Vid framtagande av ny VA-plan ska det framgå att kompletteringsbebyggelse ska följa byggnadsordningen och anvisningar för vatten och avlopp.
- Utanför detaljplanelagda områden ska tillkommande bebyggelse tillåtas endast i de fall avloppsvattnet kan infiltreras eller omhändertas på ett ur miljösynpunkt godtagbart sätt.
- Kommunen avser att åtgärda kommunala avloppsanläggningar med för låg eller för hög dimensionering och/eller för låg reningsgrad.
- Vattenförsörjning ska i första hand ske genom det kommunala vattenledningssystemet inom befintligt verksamhetsområde, utökning av befintligt verksamhetsområde eller genom att skapa nya verksamhetsområden.
- Uttag ur enskilda vattentäkter bör i första hand göras genom gemensamhetsanläggningar utanför verksamhetsområde.
- Vid all planläggning samt prövning av ärenden ska alltid frågor om dricksvatten beaktas och prioriteras så att dricksvattenförsörjningen tryggas.
- Kommunen ska verka för att identifiera områden med hög skyddsnivå samt ta fram riktlinjer för VA-hantering inom dessa områden.
- Kommunen ska ta fram en VA-strategi innehållande VA-plan, vattenförsörjningsplan samt dagvattenstrategi med mål om att antas år 2023.
- Kommunen ska under 2022 ta fram en nödvattenplan.
- Kommunen ska lösa behovet av reservvatten genom mobila vattenverk, så kallade vattentropp.
- Kommunen ska säkerställa kapaciteten för kommande planering genom investeringar och kapacitetsökningar där så krävs.
- Vid anläggande av nya avloppsanläggningar ska det säkerställas att recipientens förutsättningar inte försämras och, för att försäkra att miljökvalitetsnormerna för vattenförekomsten upprätthålls.

8.4 Återvinning och avfall

Frågor som rör återvinning och avfall hanteras i [Avfallsplanen 2021–2030](#). Kommunen har ansvar för det avfall från hushållen som inte omfattas av producentansvar.

Avfallet utgör en belastning för samhälle och natur och behöver därför begränsas. Lagar och regler för avfallshanteringen förändras successivt i riktning mot ökad återvinning och återanvändning. Vid återanvändning kan avfallet också utgöra en resurs.

För att uppnå miljömålen ska kommunen verka för att källsortering införs där användare finns eller kan uppstå, och genom information öka förståelsen för åtgärder som måste vidtas.

Avfallshanteringen hanteras inom utvecklingsområden genom att det under planeringsfasen tas fram platser för var soptunnor och förpackningsinsamling placeras. I den mån det är försvarbart ska det finnas fastighetsnära förpackningsinsamling. Om det inte är möjligt ska de boende hänvisas till närmaste tätort för detta.

9 Miljö-, hälso- och riskfaktorer

Översiktsplanens mål är en hållbar utveckling. Den fysiska planeringen bidrar till att förebygga befintliga risker och störningar samt sådana som uppstår till följd av översiktsplanens genomförande. För att uppnå detta ska mark- och vattenområdena planeras och exploateras på ett sätt som beaktar såväl miljö som hälsoriskfaktorer. Översiktsplanen redovisar principer och riktlinjer för hantering av risk och säkerhet. Miljö- och riskfaktorer som behandlas i översiktsplanen och som bör beaktas vid planering kan uppkomma såväl till följd av naturliga processer som verksamhetsbetingade åtgärder. Exempel på risker är ras, skred, erosion och olyckor till följd av mänsklig aktivitet.

Eftersom förväntade klimatförändringar kan antas innebära att det blir varmare och blötare, medför detta ökad avrinning och ökade vattenflöden. Detta leder i sin tur till ökad risk för erosion, ras, skred och slamströmmar och riskerar att bebyggelse samt en stor del av kommunens fornlämningar och kulturspår längs med vattendragen påverkas och/eller förstörs. De bebyggda områden som bedöms ligga i riskområden ska inventeras och dokumenteras.

Miljö kvalitetsnormer (MKN) beskriver tillståndet i miljön och vad människan och naturen bedöms kunna utsättas för utan att ta alltför stor skada. Av 3 kap. 5§ PBL framgår att kommunerna i sin översiktsplan ska visa sin förhållning till MKN för luft, vatten och buller. För bedömning hur kommunen uppfyller miljö kvalitetsnormerna se del 4, kapitel 6.2.1 Vattenmiljö, kapitel 6.3.1 Luftkvalitet samt kapitel 6.3.2 Buller.

Planeringsunderlag

- Handlingsprogram Lycksele kommun 2019–2022. Olycksförebyggande och räddningstjänst verksamhet
- Energi och klimatstrategi för ett hållbart Lycksele
- Klimatanpassa Västerbotten. Regional vägledning och övergripande handlingsplan för klimatanpassning 2020–2025
- Lycksele kommun. Konsekvenser av klimatförändringar
- Risk- och sårbarhetsanalys 2019 – 2023

9.1 Risk och beredskap

Kommunen ska enligt lag ha en beredskap för att hantera krissituationer. Risker för olyckor, översvämningar och erosion är i detta sammanhang viktiga allmänna intressen att ta hänsyn till och kommunens översiktsplan är viktig i arbetet med att minska riskerna och sårbarheten i kommunen. Övergripande överväganden för lokalisering av ny bebyggelse, industri, kommunikation eller andra nya anläggningar inom planområdet görs med hänsyn till riksfrågorna för människor hälsa och miljö över lag.

Kommunens krisledningsnämnd innehar krisledningens ansvar som utövas i enlighet med lagens krav. Kommunens risk- och sårbarhetsanalys är fastställd utifrån lokala risker och extraordinära händelser och revideras varje mandatperiod.

Räddningstjänsten är organiserad med två räddningsstyrkor placerade i Lycksele samt Ruskesele. Samtliga styrkor har en anspänningstid på fem minuter vilket innebär att i tätbebyggda områden ska räddningsstyrkan vara insatsberedd på cirka 15 minuter. Insatstiden kan i glesbygden uppgå till 60 minuter och mer till den mest avlägsna bebyggelsen. Läs mer om kommunens och räddningstjänstens arbete i Handlingsprogram Lycksele kommun 2019–2022, Olycksförebyggande och räddningstjänst verksamhet.

Bensinstationer är en riskkälla som vid en olycka kan få konsekvenser på omgivningen. Dessutom kan de innebära olägenheter för människor och miljö.

Inom Lycksele kommun finns ett antal anläggningar som är klassade som farliga anläggningar. En anläggning kan klassas som farlig om miljö- och hälsofarliga ämnen hanteras som kan ge upphov till stor omgivningspåverkan eller om allvarliga olyckor kan uppkomma till följd av verksamhetens art. Vid detaljplanering ska därför hänsyn tas till eventuella riskavstånd eller att åtgärder genomförs för att minimera risken. De platser som klassas som farliga anläggningar är:

- Kristinebergsgruvan
- Svartlidengruvan (Mellan Lycksele och Storumans kommuner)
- Lycksele flygplats och Helikopterplattan Lycksele lasarett
- Rusfors kraftstation
- Vissa större bergtäkter

9.1.1 Ställningstaganden för risk och beredskap

- Minst 70 procent av kommunens invånare ska kunna nås av en räddningsstyrka inom 10 minuter.
- Räddningstjänsten och kommunens krisledningsnämnd ska finnas med i samhällsplaneringen så att deras frågor hänsyntas.
- Vid plan- och lovhandläggning ska hänsyn tas till skyddsavstånd kopplade till verksamheter som hanterar brandfarliga och explosiva ämnen. Detta bör ske i samråd med räddningstjänsten.
- Räddningstjänsten ska arbeta för att öka kunskapen hos fastighetsägare till bostäder med längre ankomsttid än 10 minuter för räddningstjänsten, genom regelbundna brandskyddsutbildningar.
- Räddningstjänsten ska prioritera brandskyddskontroll och annan kontroll för sårbarheten i områden med lång framkörningstid (mer än 20 minuter).
- Kommunen ska i sin fysiska planering säkra tillgången på släckvatten på orter med lång framkörningstid (mer än 20 minuter).

- Geoteknisk undersökning ska tas fram vid framtagande av ny bebyggelse vid detaljplaner inom riskområden. I de fallen blocknedfall och bergras bedöms vara en risk ska även dessa hanteras i detaljplanehandläggning.
- Ny bebyggelse ska inte hänvisas till mark som riskerar att översvämmas eller till områden med risk för ras och skred.

9.2 Transport av farligt gods

Miljöfarligt gods är ett samlingsbegrepp för ämnen och produkter med egenskaper som kan skada människor, miljö och egendom om de hanteras fel under transport, lagring eller vid olycka. Transporter av farligt gods inom kommunen sker på väg eller järnväg. Rekommenderade vägar för farligt gods är huvudvägarna till grannkommunerna, väg E12, 360, 363 och 365 då det saknas alternativa vägar. Dessa vägar passerar bland annat kommunens skyddade dricksvattentäkter men även andra skyddsvärda områden.

När ny bebyggelse eller annan markanvändning planeras intill stråk där farligt gods transporteras, behöver särskilda säkerhetsrisker beaktas för att undvika att människor, miljö och egendom kommer till skada vid en eventuell olycka. Länsstyrelsen i Västerbotten och Länsstyrelsen i Norrbotten har tagit fram riktlinjer, *skyddsavstånd till transportleder för farligt gods*, med rekommenderade skyddsavstånd samt övriga rekommendationer som kommunen ska nyttja vid plan- samt bygglovshandläggning.

Skyddsavstånd från vägar rekommenderade för farligt gods är mellan 30–50 meter. Utförligare bedömningar om risker och lämpliga avstånd till bebyggelse görs i detaljplaneprocessen eller vid bygglovsprövning.

För allmänna vägar inom kommunen bör ett byggnadsfritt avstånd om 12 meter hållas. För väg E12 gäller i stället 30 meter vilket det också gör för järnvägen.

9.2.1 Ställningstaganden för transport av farligt gods

- Kommunen ska i ärenden om bygglov och detaljplanering utgå ifrån gällande riktlinjer för skyddsavstånd till transportleder för farligt gods vid bedömning av avstånd till bebyggelse. Avstånd ska säkerställas med hänsyn till befintliga förhållanden på platsen.

9.3 Miljöfarlig verksamhet och förorenade områden

I Lycksele kommun finns flera anläggningar eller verksamheter som bedriver miljöfarlig verksamhet och som länsstyrelsen eller kommunen har tillsyn över.

Verksamheter som klassas som miljöfarliga är sådana som kan orsaka utsläpp till mark, vatten eller luft, som hanterar kemikalier eller avfall, eller som kan störa omgivningen genom buller. För att få driva en miljöfarlig verksamhet kan det krävas tillstånd eller anmälan. Exempel på miljöfarlig verksamhet är avloppsreningsverk, deponier, motorsportsbanor, skjutbanor, bensinstationer, tillverkningsindustrier med flera. Genom företagens egenkontroll och myndigheternas tillsyn övervakas verksamheternas påverkan på miljön.

Förorenade områden är mark- och vattenområden (inklusive grundvatten) samt byggnader och anläggningar som är så förorenade att de kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa och/eller miljö. Identifiering har gjorts av områden där verksamhet bedrivits eller bedrivs som kan ge upphov till markföroreningar. På Länsstyrelsens nationella databas finns en karta med information om förorenade områden i kommunen (EBH-stödet). Dessa områden inventeras och riskklassas innan det bestäms om åtgärd ska vidtas. I de fall ny markanvändning kan föranleda sanering sker processen enligt miljöbalken. Både Länsstyrelsen och kommunen kan vara tillsynsmyndighet över områdena. Ofta är frågorna komplicerade och det kan ta lång tid att undersöka risker och ta ställning kring insatser och skyddsbehov.

Av de förorenade områden i kommunen som Länsstyrelsen har tillsyn över finns Rävlidmyrgruvan, Kristinebergsgruvan, Svartlidengruvan och Hornträskgruvan med som de mest prioriterade områdena i länet.

Vid framtagande av nya detaljplaner sker genom plangruppen en dialog med kommunens olika verksamheter. Kommunens myndighetsenhet har som roll att bland annat uppmärksamma vilka förorenade områden som kan finnas samt bistå med stöd kring bedömningar av vilka undersökningar som behövs och risker i området. I samband med bygglovsansökningar görs en avstämning mot kartskikt som visar förorenade områden. Om det behövs ska undersökningar eller avhjälpandeåtgärder genomföras innan bygglovets beviljas.

Eftersom vatten är en av våra viktigaste resurser är det av stor vikt att undvika att områden värdefulla för dricksvatten förorenas.

9.3.1 Ställningstaganden för miljöfarlig verksamhet och förorenade områden

- Vid bebyggelse inom ett område som kan vara förorenat ska markens status alltid utredas och vid behov åtgärdas så att risken för miljö- och hälsopåverkan minskas.
- Miljöfarlig verksamhet ska inte placeras så att den genom sin verksamhet eller vid olycka kan skada värdefulla miljöer, såsom riksintressen eller andra miljöer värdefulla för kulturmiljön eller den biologiska mångfalden.

9.4 Luft

Luftföroreningar påverkar både människors hälsa och naturen genom ökad sjuklighet, ökad dödlighet, växtskador, försurning och övergödning. Dessutom är luftföroreningar en enorm kostnad för samhället på grund av sjukvårdskostnader och eftersom luftföroreningarna skadar byggnader. Förutsättningar för ren luft är sämst inom tätbebyggda områden. Främst är det utsläpp från vägtrafik och uppvärmningsprocesser kopplade till fjärrvärme och vedeldning som försämrar luftkvalitén. Öppna gaturum och samspel med ekosystemtjänster är några stadsbyggnadsmässiga åtgärder som bromsar en överkoncentrering av lokala luftföroreningar. För att Lycksele kommun ska bibehålla god luftkvalité inom tillväxtmålen krävs ett fortlöpande arbete med åtgärder samt en proaktiv tillämpning av stadsbyggnadsprinciper. Trafikutvecklingen och val av uppvärmningssystem är en viktig pusselbit för att fortsatt klara en god luftmiljö.

Lycksele kommun utförde, från mitten av 1980-talet fram till 2008, luftmätningar i centralorten men eftersom miljökvalitetsnormerna uppfylls har mätningarna avslutats.

9.4.1 Ställningstaganden för luft

- Fortsätta arbetet med åtgärder för bra luft i tätorten genom att planera för ökad grönska och öppna gaturum.
- Använda sig av en proaktiv tillämpning av stadsbyggnadsprinciper vid all samhällsplanering för att undvika att situationer skapas som bidrar till ökade luftföroreningar.
- Prioritera gång- och cykeltrafikanter i samhällsplaneringen för att göra det lättare att färdas med muskelkraft.
- Planera för laddinfrastruktur i Lycksele tätort samt på strategiska platser runt om i kommunen för att underlätta för en ökad omställning från fossildrivna fordon till eldrivna fordon genom att ta fram en ny laddinfrastrukturplan.
- Vid planering av ny förskoleverksamhet ska särskild hänsyn tas till barnens utemiljö avseende externa bullerkällor och luftkvalitet. Förskolor ska inte vara placerade i närheten av vältrafikerade vägar eller i närhet till områden där den huvudsakliga uppvärmningen är vedeldning/pellets/olja vilket kan leda till ökade halter partiklar och stoft i luften.

9.5 Buller

En av målsättningar med kommunens fysiska planering är att uppnå en god bebyggd miljö. Däri ingår att bibehålla och skapa boendemiljöer fria från oönskat ljud. Buller är en av de faktorer som påverkar människors hälsa och möjligheter till en god livskvalitet. Lycksele kommun omfattas inte av miljökvalitetsnormer för buller på grund av kommunens storlek och trafikmängd.

Identifierade bullerkällor som kan påverka miljön vid bostäder och friluftsområden och därför behöver beaktas vid detaljplanering är industriområdena, flygplatsen, ambulanshelikopterns flygstråk, järnvägen och vägarna E12, 360, 363 och 365.

9.5.1 Omgivningsbuller från industriell verksamhet och annan verksamhet med likartad ljudkaraktär

Sedan 2015 har miljöbalken och plan- och bygglagen samordnats när det gäller buller och bostäder. Sedan dess ska beräknade värden för omgivningsbuller redovisas i planbeskrivningen till detaljplaner eller bygglov, om det inte kan anses obehövt med hänsyn till bullersituationen. Det är lämpligt att både befintliga och förväntad framtida bullersituation tas med i beräkningarna. I en planeringssituation är det viktigt att inte bara klara lägsta godtagbara ljudkvalitet, utan att alltid sträva efter bästa möjliga ljudmiljö. Detaljplanen kan ställa krav på skyddsåtgärder och ange om bebyggelsen måste ges en särskild utformning för att den ska bli lämplig för sitt ändamål och undvika olägenhet för människors hälsa. I första hand ska

möjligheten att dämpa bullret från källan undersökas. I de fall detaljplan saknas ska i stället den totala bullerexponeringen utredas i samband med bygglov.

Boverket har 2020 publicerat en reviderad vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller vid planläggning och bygglovsprövning av bostadsbyggnader. I vägledningen anges när bostadsbebyggelse bör bedömas som olämplig ur bullersynpunkt och vilka ljudnivåer utomhus som bör föranleda kompensationsåtgärder. Även om riktvärdena kan hållas ska kommunen sträva efter att uppnå bästa möjliga ljudkvalitet. I planläggningen kan tre olika zoner användas för bostadsbebyggelse i områden som är utsatta för industri- eller annat verksamhetsbuller. Ljudnivåerna som anges för de olika zonerna kan också användas vid planläggning av skolor, förskolor och vårdlokaler.

Zon A

Bostadsbyggnader bör kunna medges upp till angivna nivåer.

- 50 dBA L_{eq} dag kl. 06-18
- 45 dBA L_{eq} kväll kl. 18-22, lör, sön samt helgdagar (06–22)
- 45 dBA L_{eq} natt kl. 22-06

Zon B

Bostadsbyggnader bör kunna medges upp till angivna nivåer förutsatt att tillgång till ljuddämpad sida finns och att byggnaderna bulleranpassas.

- 60 dBA L_{eq} dag kl. 06-18
- 55 dBA L_{eq} kväll kl. 18-22, lör, sön samt helgdagar (06–22)
- 50 dBA L_{eq} natt kl. 22-06

Högsta ekvivalenta ljudnivåer vid ljuddämpad sida och uteplats är:

- 45 dBA L_{eq} dag kl. 06-18
- 45 dBA L_{eq} kväll kl. 18-22
- 40 dBA L_{eq} natt kl. 22-06

Zon C

Bostadsbyggnader bör inte medges över angivna nivåer.

- > 60 dBA L_{eq} dag kl. 06-18
- > 55 dBA L_{eq} kväll kl. 18-22, lör, sön samt helgdagar (06–22)
- > 50 dBA L_{eq} natt kl. 22-06

Naturvårdsverkets vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller gäller för bostäder, skolor, förskolor och vårdlokaler där ett ärende om detaljplan eller bygglov påbörjats före den 2 januari 2015. Följande riktvärden bör ej överskridas:

- 50 dBA L_{eq} dag kl. 06-18
- 45 dBA L_{eq} kväll kl. 18-22, lör, sön samt helgdagar (06–22)

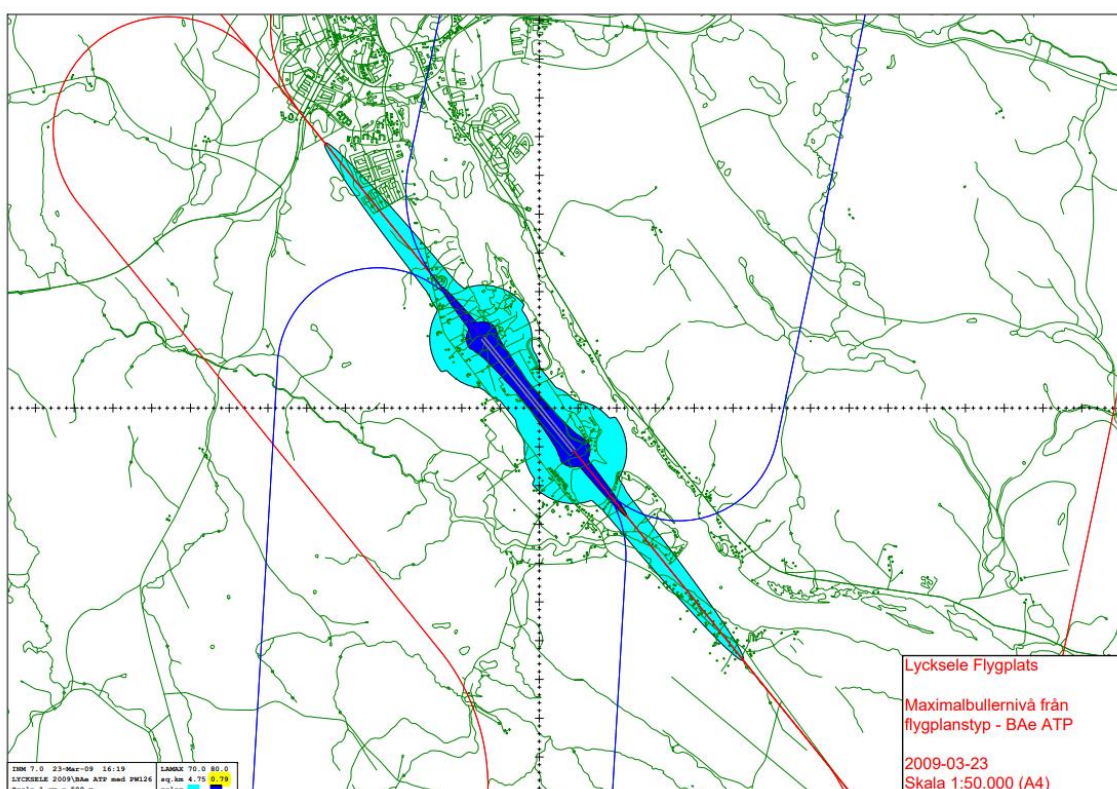
- 40 dBA L_{eq} natt kl. 22-06

9.5.2 Buller från flygtrafik och flygplatser

Bullerberäkningar med anledning av verksamhet vid Lycksele Airport visar på begränsningar av markutnyttjande för bostadsändamål. Utgångspunkten är att de riktvärden som anges i 6 § trafikbullerförordningen inte ska överskridas vid bostäder. Riktvärdena är:

- 55 dB(A) FBN

- 70 dB(A) L_{Amax}

9.5.3 Buller från väg- och spårtrafik

Riktvärdena i trafikbullerförordningen bör användas vid planläggning och hantering av bygglov. Riktvärdena är:

- 60 dBA ekvivalent utomhus vid fasad
- 50 dBA ekvivalent utomhus vid uteplats
- 70 dBA maximal utomhus vid uteplats

9.5.4 Övriga bullerkällor

Buller uppkommer från en rad andra källor som exempelvis idrottsplatser, motor- och bilprovningsbanor, skjutbanor, vindkraft och skolgårdar. Naturvårdsverket och Boverket har tagit

fram vägledning och stöd hur buller från denna typ av verksamhet ska hanteras. Kommunen bör tillämpa vägledningarna i sin helhet.

9.5.5 Tysta områden

Tillgång till tysta områden och platser med bra ljudkvalitet är en viktig del av en attraktiv bebyggelse. Människor söker ostördhet och områden fria från buller för möjlighet till återhämtning. Naturområden fria från oönskat ljud är avstressande och anses utveckla självkänsla och mental hälsa. Med tätare bebyggelse, ökad trafik och olika industrietableringar blir tysta områden en alltmer eftersökt kvalitet. I en stad kan trädgårdar, parker och rekreationsområden utgöra lugna miljöer som nödvändigtvis inte behöver vara helt tysta men fria från oönskat ljud orsakat av mänsklig aktivitet. På landsbygden hittas fler tysta områden exempelvis skyddade områden, stora skogsområden och jordbruksmark.

Riksintressen för det rörliga friluftslivet och mycket viktiga friluftsområden i kommunens friluftslivskartläggning ska ses som sådana där lägre ljudnivåer är en viktig faktor.

Utgångspunkten i dessa områden ska vara att följa de riktvärden som finns för friluftsområden i *Naturvårdsverkets vägledning om buller från vindkraftverk* samt *Naturvårdsverkets Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller*. I vissa tätortsnära naturområden och områden som ligger intill trafikerade vägar kan vägledningarnas angivna ljudnivåer vara svåra att klara inom hela området men utgångspunkten bör vara att begränsa bullret. Följande riktvärden ska gälla för angivna friluftsområden:

- 40 dBA ekvivalent dag kl. 06-18
- 35 dBA ekvivalent kväll kl. 18-22, lör, sön samt helgdagar (kl. 06-22)
- 50 dBA maximal natt kl. 22-06

För vindkraftparker anges riktvärdet till L_{eq} 35 dBA.

Se även kapitel 6.1 om friluftsliv.

9.5.6 Ställningstaganden för buller

- Riksintressen för det rörliga friluftslivet samt friluftsområden som klassificerats som "mycket viktigt område" i enlighet med Naturvårdsverkets kartläggningsmodell ska hanteras som områden där tystnaden är en viktig faktor. Vid prövning av nya verksamheter ska den ekvivalenta ljudnivån 35 dBA inte överskridas i dessa områden klockan 18–06 kvällar och natt samt dagtid lördagar, söndagar och helgdagar.
- Vid planering av ny förskoleverksamhet ska särskild hänsyn tas för barnens utemiljö avseende externa bullerkällor.
- Kalavverknings ska inte ske mellan industriområden och bostadsområden i de fall kommunen äger marken.
- Mellan industriområden och bostadsområden ska det finnas ett respektavstånd. Avståndets bredd utreds och fastslås i planläggningsarbetet baserat på bullernivåer.

- Inga nya bostäder eller annan bullerkänslig bebyggelse får uppföras inom flygplatsen bullermatta. Buller ska inte överskrida 55 dBA FBN och 70 dBA maximal ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad.
- Vid risk för buller i nya bostadsområden ska utredningar genomföras i samband med detaljplanering.
- Vid risk för buller i befintliga bostadsområden ska utredningar genomföras i samband med detaljplanering av nya industriområden eller ny infrastruktur.

9.6 Radon

Statens Geotekniska Institut har utfört en kommunomfattande markradonöversikt.

Radon är en radioaktiv ädelgas (Rn) som kan orsaka problem om den tränger in i dåligt ventilerade byggnader. Förutom från byggnadsmaterial (ex blå lättbetong) kan radongas avges från radioaktivt mineral i marken. Det är markradonet som under de senaste åren visat sig vara den främsta orsaken till förhöjda radondotterhalter i byggnader. Inom större delen av Lycksele kommun är berggrundens och jordlagrets radonaktivitet och markens genomsläpplighet normal till låg. Områden som utgör hög risk för markradon är områden med isälvsgrus och särskilt blockrik morän. Omkring 10 procent av kommunens bebyggelse bedöms ligga inom högriskmark.

I delar av kommunen föreligger risk för förhöjd radonavgång från marken. Då värdena kan variera kraftigt inom utpekade områden, bör fastighetsägarna inom områdena göra mätningar, främst i permanentbostäder, för att klarlägga om förhöjda värden föreligger. Även utanför högriskområden kan det behöva mätas radonhalter vid bostäder för att säkerställa att radonhalterna hanteras om dessa överskrider gränsvärdena. Innan bygglov för ny- eller ombyggnad lämnas bedömer myndighetsnämnden om det krävs särskilda byggnadstekniska åtgärder för bebyggelse i dessa områden.

9.6.1 Ställningstaganden för radon

- Vid bebyggelse inom ett område som kan vara förorenat ska markens status alltid utredas och vid behov åtgärdas så att risken för miljö- och hälsopåverkan minskas.

9.7 Klimat

Klimatet förändras och det ställer krav på oss att både minimera klimatpåverkan och att anpassa oss efter nya förutsättningar. Utsläppen av växthusgaser i Lycksele är höga och enligt trenden bedöms dessa fortsätta stiga. Den mängd utsläpp som sker inom kommunens gränser i dagsläget visar på att vår budget är slut inom fem år. Om vi överstiger den riskerar vi att bidra till en temperaturökning om minst tre till fyra grader. Inom Lycksele är framför allt transporter samt konsumtion de områden som bidrar mest till våra växthusgasutsläpp. För att sträva efter att uppnå minskade utsläpp från transporter ska kommunen skapa goda förutsättningar för muskeldriven trafik och möjliggöra klimatsmarta lösningar där detta inte är möjligt. Kommunen ska också ta fram en laddinfrastrukturplan samt byta ut kommunens egen fordonsflotta till

fordon och maskiner som drivs fossilfritt. Dessutom utreds möjligheterna för lokaltrafik inom Lycksele tätort och att bevara funktionen med ringbil utanför tätorten för att möjliggöra för kollektivt resande. För att säkerställa att trenden bryts och att vi håller oss inom vår budget ska kommunen ta fram en klimatbudget som visar på hur vår minskning av växthusgasutsläpp måste ske samt i vilken takt.

Klimatförändringarna handlar för kommunens del framför allt om att det blir varmare och blötare. Vintern påverkas mest med höjda temperaturer och mer nederbörd.

Vegetationsperioden kommer att bli längre. Medeltillrinningen i älvarna förväntas öka över året och per säsong, med undantag från sommaren då den kan minskas procentuellt. För tilltinningens årsdynamik kommer mönstret vara detsamma, med tidigare vårflödestoppar och högre vinter- och höstflöden. Fler flödestoppar kan öka den kontinuerliga erosionen och successivt leda till skador på älvsslånter. Kraftiga regn speciellt under höst- och vinterhalvåret då marken ofta är vattenmättad kan också komma att orsaka översvämningar av VA-system och bebyggelse, och skapa problem med erosion, ras och skred.

Genom att belysa eventuella effekter av ett förändrat klimat finns större chans att i ett tidigt skede kunna förebygga tänkbara problem som kan uppstå.

För att kunna hantera framtida utmaningar kommer kommunen ta fram en klimatanpassningsplan som beskriver tillvägagångssätt för att minska konsekvenser och sårbarheter kopplade till ett förändrat klimat. I en handlingsplan specificeras även lämpliga anpassningsåtgärder för att hantera utmaningarna. Exempel på utmaning är säkrande av dricksvatten samt dricksvattnets kvalitet vid perioder av torka eller höga vattenflöden.

9.7.1 Ställningstaganden för klimat

- En klimatstrategi ska tas fram för Lycksele kommun som ska ligga till grund för kommunens fysiska planering och åtgärder för att minska klimatpåverkan.
- Kommunen ska ta fram en klimatanpassningsplan för att göra oss förberedda på de förändringar som kommer drabba kommunen i och med ett förändrat klimat.
- Kommunen ska ta fram en klimatbudget och sätta upp mål för att uppnå parisavtalets mål om 1,5 grader.
- Kommunen ska ta fram en plan för att uppfylla behovet av laddningsstationer för den ökade flottan av elbilar.
- Kommunen ska verka för att invånarna ska ha möjlighet till alternativ till bilen för vardagliga resor genom att säkerställa tillgången till säkra gång- och cykelbanor och genom att boenden och service placeras inom rimliga avstånd från varandra.

9.8 Översvämning, ras och skred

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har gjort översiktliga karteringar av översvämningsskänliga områden i kommunen. Risker för översvämning kan finnas vid låglänta delar efter Umeälven och Vindelälven. De större vattendragen är också utsatta för erosion vilket

kan föranleda att ras och skred inträffar. Översiktliga stabilitetsutredningar har tagits fram av MSB och sju områden efter Ume- och Vindelälven finns kartlagda inom vilka viss skredrisk bedöms föreligga. SGU har kartunderlag som visar på stränders eroderbarhet vilket kan ge en anvisning om stränders lämplighet för olika markanvändning. Dessa underlag finns att se på SGI:s webbaserade kartvisning.

Länsstyrelsen har genomfört en skyfallskartering som omfattar tätorten. Kommunens genomförande av översiktsplan beträffande till exempel förtätningen ska ske med hänsyn tagen inom tätorten till hantering av yt- och grundvatten.

I samband med handläggning av bygglov och detaljplaner kan stabilitetsutredningar behöva genomföras. Områden bestående av sediment har större förutsättningar att drabbas av skred, och i dessa områden kan det krävas en stabilitetsutredning. Områden med liten marklutning med morän- eller friktionsjordar är exempel på områden där utredningar normalt inte behövs så länge inte slänter tillskapas genom utfyllnad eller schaktning.

1998 utförde MSB (dåvarande Räddningsverket) en stabilitetskartering över sju områden inom Lycksele kommun. Denna kartläggning visade att inte alla områden kunde räknas som stabila. Resultatet går att se i kartunderlaget som tagits fram av flera myndigheter gällande ras, skred och erosion under kartlagret "Översiktlig stabilitetskartering i finkorniga jordarter (före 2001) – huvudstudie 1B".

Vid översvämningar, ras och skred kan förutom risk för människors hälsa och skador på egendom även skador uppstå på vägnät, elanläggningar, avloppsanläggningar med mera. Dessa kan i sig även ge skador som indirekt får effekter till exempel genom att verksamheter som är beroende av elförsörjning slutar att fungera. Kommunen ska i sin krishanteringsplan ha beredskap att anvisa omledningsvägar relaterat till försämrad framkomlighet för statlig och kommunal infrastruktur i händelse av kris. Handlingsprogram Lycksele kommun 2019–2022, Olycksförebyggande och räddningstjänst verksamhet utgör kommunens strategi.

9.8.1 Ställningstaganden för översvämning, ras och skred

- Ny bebyggelse planeras så att den inte tar skada eller orsakar skada vid en översvämning från minst ett 100-årsregn.
- Befintlig bebyggelse kartläggs utifrån översvämnings-, ras- och skredrisker för att kunna planera för eventuella åtgärder där risker finns.
- Risken för översvämning från ett 100-årsregn bedöms i detaljplan och eventuella skyddsåtgärder säkerställs.
- Bebyggelse som bedöms som samhällsviktig verksamhet ges en högre säkerhetsnivå och planeras så att funktionen kan upprätthållas vid en översvämning.
- Framkomligheten till och från planområdet ska säkerställas.
- Kommunen ska kartlägga dagvattennätet inför risker för skyfall.

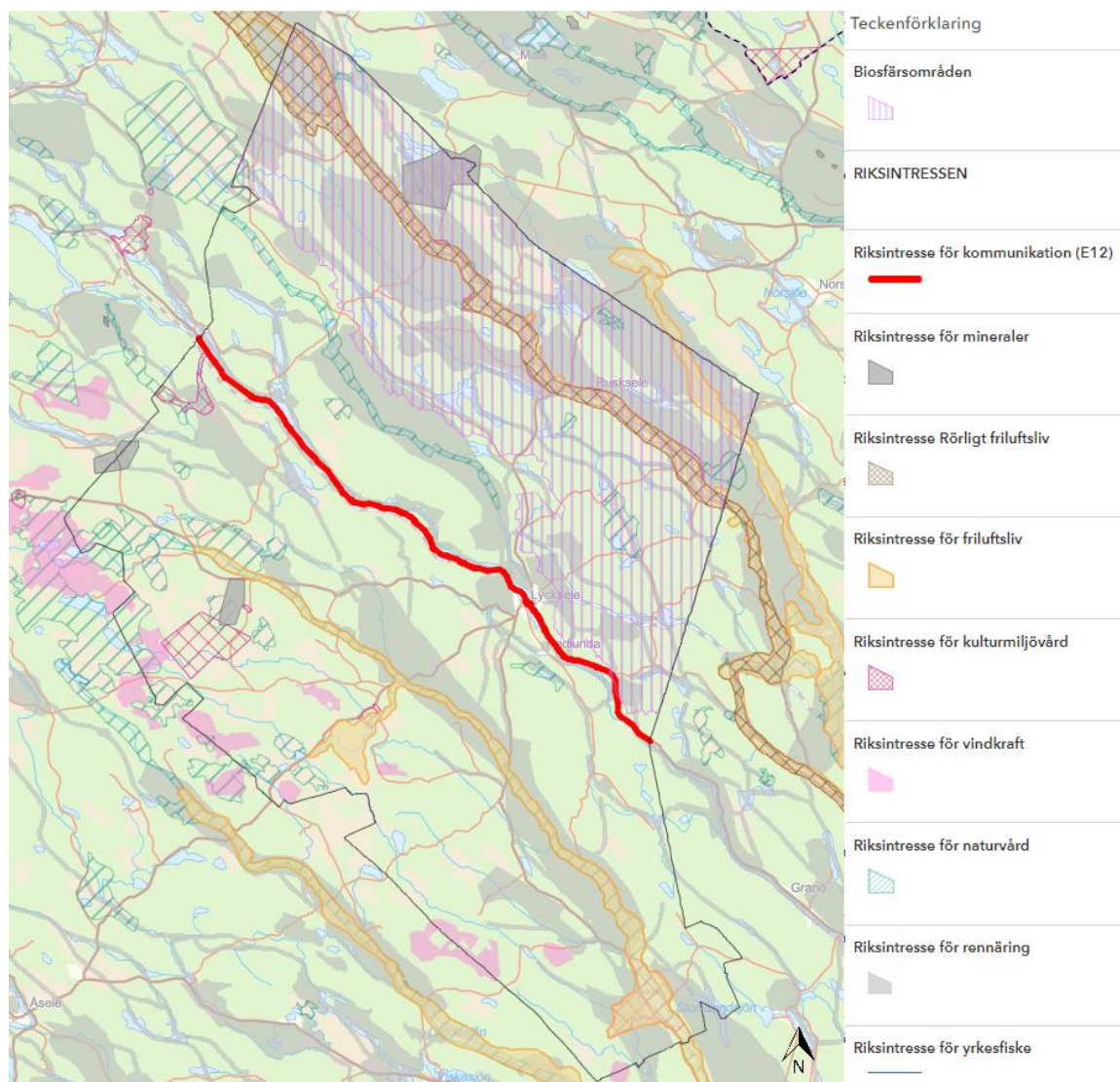
- Kommunen ska ta fram en handlingsplan för områden med risker för översvämning för att undvika att befintliga bebyggda miljöer samt nyproduktion inom dessa områden påverkas.
- Inför detaljplanering och bygglov ska stabilitetsutredningar genomföras där stabilitetsproblem kan misstänkas.

Del 3 – Riksintressen, LIS och andra värden

Del 3 - Riksintressen, LIS-områden och andra värden redovisar hur kommunen tar hänsyn till riksintressen och andra värden som finns idag. Under kapitel 5.3, del 2, LIS redovisas områden där ytterligare skäl finns att bevilja dispens från strandskyddet. Redovisningen av LIS-områden i översiktsplanen är vägledande vid prövning av ansökningar om dispenser från strandskyddet och upphävande av strandskyddet i detaljplaner.

I den övergripande kartan nedan kan ni se de flesta riksintressena och biosfärområden inom kommunen. Under respektive rubrik visas det specifika riksintresset.

Karta 11. Karta över riksintressen.

Riksintressen gäller geografiska områden som har utpekats därför att de innehåller nationellt viktiga värden och kvaliteter. Dessa mark- och vattenområden beslutas av riksdagen eller nationella myndigheter. Det innebär att en viss användnings anspråk ska anses ha företräde och därför skyddas från andra åtgärder som förstör värdena. I Lycksele kommun finns anspråk för riksintressen för rennäring, naturvård, yrkesfiske, kulturmiljövård, friluftsliv, värdefulla ämnen och material, energiproduktion (Vindbruk), kommunikation (E12) och totalförsvar (ej öppet redovisade). Områden som pekas ut ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada deras värden. Översiktsplanen innehåller beskrivning av riksintressena samt kommunens förhållningssätt till det mark- och vattenanspråk detta innebär.

Riksintresse för vindbruk hanteras i det Tematiska tillägget för Vindbruk.

I biosfärsområden pågår samverkan för att utveckla hållbara lösningar för framtiden, såväl ekonomiska som ekologiska och sociala. Både för oss som lever nu och för kommande generationer. Biosfärområden innebär inga nya restriktioner, begränsningar eller inskränkningar. Genom samarbeten mellan olika aktörer kan vi i stället hjälpas åt att stärka områdets bärkraft. Det handlar om att tillsammans stödja, bevara och utveckla människors livskvalitet och den rika och unika naturen och kulturen i Vindelälven- Juhttátahka så att alla kan leva, uppleva och bo i såväl stad som landsbygd, idag och i framtiden. Detta viktiga arbete görs över kommun- och länsgränser.

1 Riksintressen enligt Miljöbalken 3 kap

Grundläggande hushållningsbestämmelser gäller för riksintressen enligt miljöbalkens tredje kapitel som avgränsas av statliga verk och myndigheter i samråd med länsstyrelsen och kommuner.

Mark- och vattenområden som är utpekade som riksintressen enligt de grundläggande hushållningsbestämmelserna, ska skyddas från sådana åtgärder, som påtagligt skadar områdenas värden respektive påtagligt försvårar näringarnas bedrivande, utvinning av material eller tillkomsten av utnyttjande av anläggningar.

Finns det oförenliga riksintressen inom samma område ges företräde åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med vattnet och den fysiska miljön i övrigt. En sådan vägning får dock inte strida mot de särskilda hushållningsbestämmelserna i MB 4 kap och om områden behövs för en anläggning för totalförsvaret ska försvarsintresset ges företräde.

Anspråk på områden av riksintresse enligt de grundläggande hushållningsbestämmelserna görs genom särskilt beslut av för sektorn ansvarig central myndighet.

1.1 Riksintresse för rennäringen (MB 3:5)

Renskötsel har stor utbredning inom kommunen och betydande mark- och vattenområden är utpekade som riksintresse för rennäringen. Rennäringen är i särklass den tydligaste yttringen av samisk kultur. Detta gör att rennäringen är en unik näringsgren med lång tradition. Tillgång till naturliga och sammanhängande betesmarker och flyttvägar är en grundläggande förutsättning för renskötseln och nödvändigt för dess fortsatta existens. Konkurrensen mellan rennäringen och andra markanvändare har ökat över tid. Ett ändrat klimat innebär dessutom stora utmaningar för rennäringen då naturliga flyttleder, sjöisar och vattendrag inte längre kan nyttjas på samma sätt

som tidigare. För rennäringen har det bidragit till att samebyars betesmarker minskat och fragmenterats.

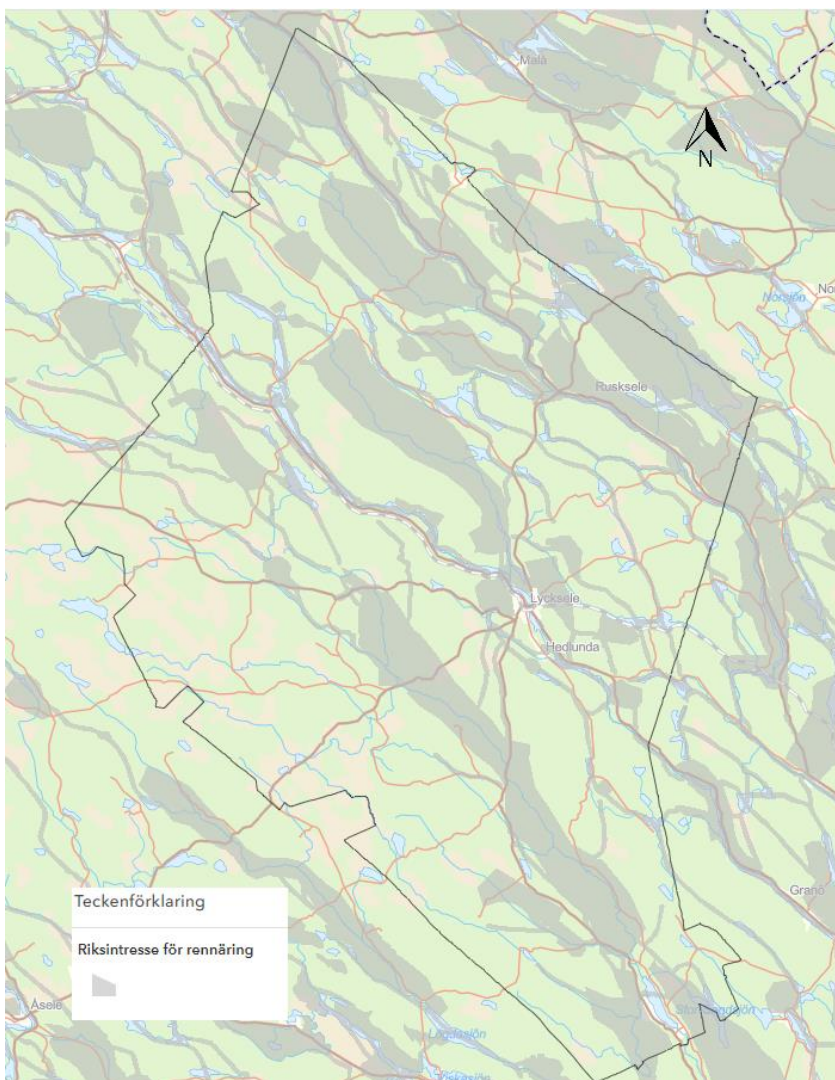
Sametinget ansvarar för att peka ut rennäringens riksintressen. Det handlar om olika strategiska områden som kräver ett funktionellt samband för att helheten ska fungera. Det är viktigt att de funktionella sambanden inte bryts, då det hindrar renarnas förflyttning och strövande. Rennäringen är en förutsättning för den samiska kulturen och riksintresseskyddet för rennäringen tillkom på grund av rennäringen svårigheter att hävda sig mot starka exploateringsintressen. För rennäringens fortsatta existens är marken av största betydelse. Vid planering ska riksintresset för rennäring ses i ett landskapsperspektiv och de funktionella sambanden bibehållas. Markanspråks påverkan på område för riksintresset bör även beakta annan markanvändning som direkt såväl som indirekt inverkar på rennäringen.

Kärnområden: Dessa är viktiga områden dit renarna söker sig själva och områden där samebyns viktigaste anläggningar finns. Här kan renarna hållas stationärt för bete och reproduktion.

Flyttleder: Områden som behövs för att flytta renarna mellan olika betesområden.

Svåra passager: Områden som är svåra genomfarter till följd av geografiska hinder och infrastruktur.

Riksintresse för rennäringen sammanfaller ofta med andra riksintressen. Kommunen bedömer att riksintresse för naturvård och kulturmiljövård kan samexistera med rennäringen utan att konkurrera med varandra. När rennäringen sammanfaller med allmänna intressen ska rennäringen prioriteras. Genom att andra verksamheter anpassas så att de inte påtagligt försvårar bedrivande av näringen kan i vissa fall efter analys och utredning exploatering och verksamhet tillåtas. I ett övergripande planeringsskede är det svårt att upptäcka detaljer och förebygga konsekvenser på områdesspecifik nivå. Det är därför angeläget att dialog hålls med rennäringen i ett tidigt detaljplaneskede för att klargöra om och i vilken omfattning riksintresset kan komma att skadas. Berörda samebyar ska delges så mycket information om åtgärden att de kan fatta ett informerat beslut om projektet.

Karta 12. Riksintressen för rennäring

1.1.1 Ställningstaganden för riksintresse för rennäring

- Byggnationer och etableringar kring väg E12 som sammanfaller med riksintresse för rennäring bör undvikas om området inte redan är exploaterat. För etablering på eller intill redan exploaterat område ska tidig dialog föras med berörda samebyar.
- Planläggning och eventuell större exploatering som berör rennäringens riksintressen ska alltid föregås av dialog med berörd sameby och vid större ärenden också med Sametinget.
- Exploatörer ska ta tidig kontakt med samebyarna, senast samtidigt som kontakter tas med andra aktörer som markägare, för diskussioner om vilka störningar och ekonomiska förluster som kan uppstå för rennäringen, även sådana ekonomiska förluster som kan

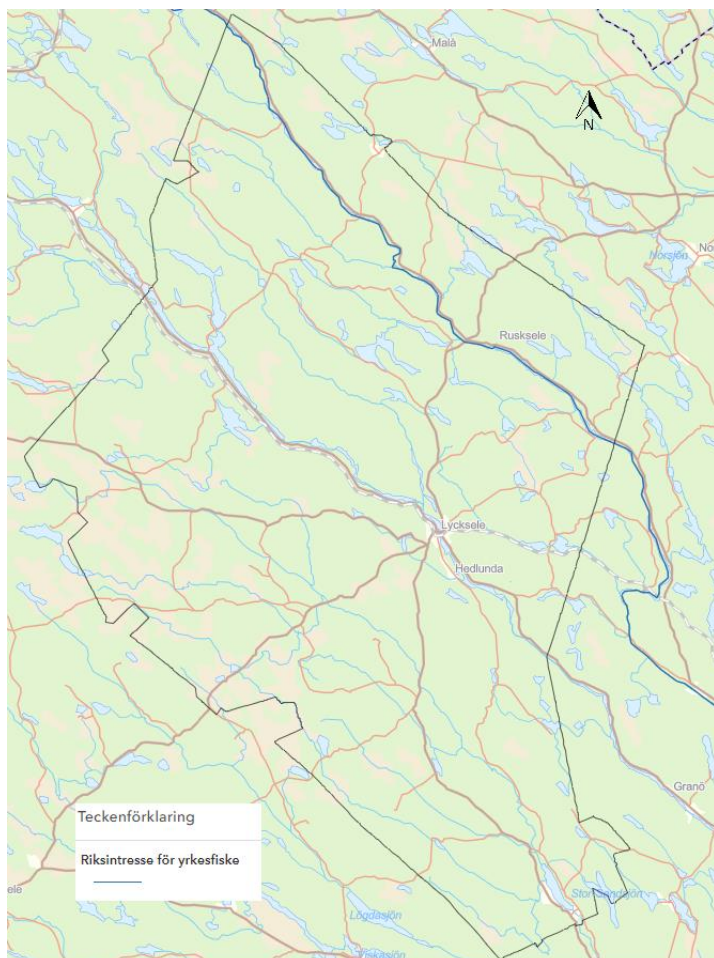
kompenseras. Åtgärderna ska också om möjligt belysas i förhållande till redan befintliga intrång inom samebyns marker för bedömning av kumulativa effekter.

- När områden av betydelse för rennäringen berörs ska konsekvenserna för rennäringen och eventuella kumulativa effekter för berörda samebyar lyftas fram och hanteras.

1.2 Riksintresse för yrkesfisket (MB 3:5)

Områden av riksintresse för yrkesfisket ska säkerställa fiskesektorns tillgång till fångstområden, både i havet såväl som i inlandets vattendrag och sjöar. Enligt Miljöbalkens bestämmelser om riksintresse bedömer Havs- och vattenmyndigheten vilka områden som är av vikt.

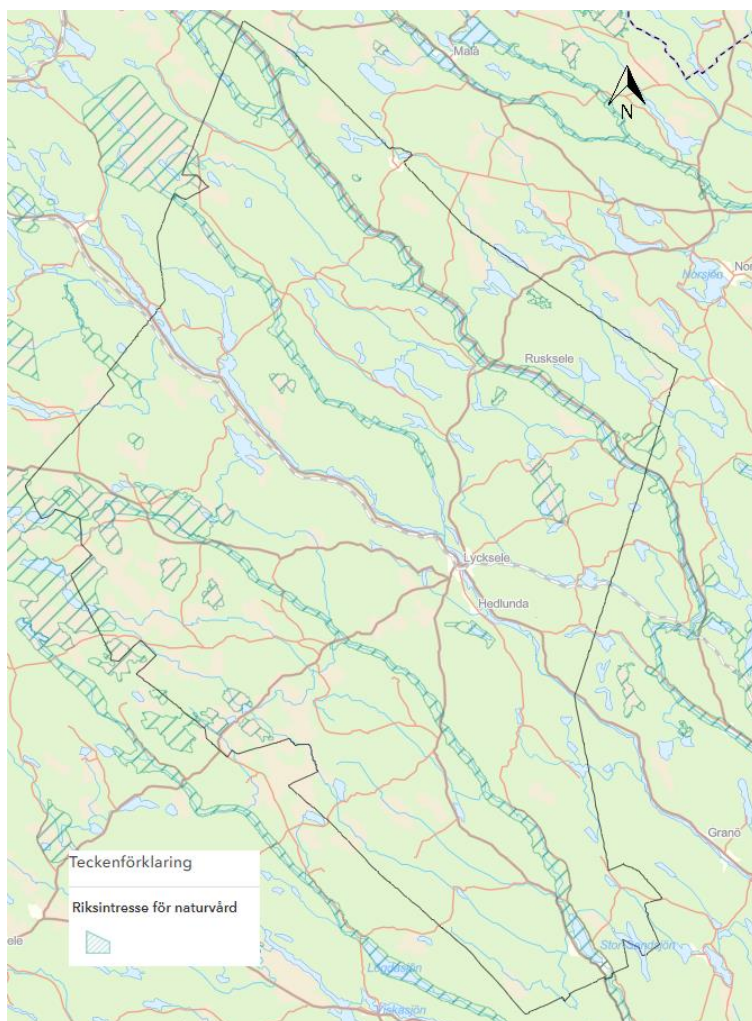
I Lycksele kommun är Vindelälven utpekad som riksintresse för yrkesfisket baserat på dess roll som fiskvandningsled, samt lek- och uppväxtområde. Vindelälven är i flera fall utpekad som riksintresse, bland annat för dess betydelse kopplat till friluftsliv och kulturmiljövård. Flera av dessa intressen kan samexistera utan större konflikt.

Karta 13. Riksintresse för yrkesfisket

1.3 Riksintresse för naturvård (MB 3:6)

Områden av riksintresse för naturvård ska representera huvuddragen i svensk natur, belysa landskapets utveckling och visa mångfalden i naturen ur ett nationellt perspektiv. Urvalet av områden av riksintresse för naturvård görs av Naturvårdsverket i samarbete med bland annat länsstyrelserna och kommunerna. I Lycksele är 15 områden avgränsade som riksintresse för naturvård enligt MB kap 3:6, och ska representera huvuddragen i svensk natur, belysa landskapets utveckling och visa mångfalden i naturen.

Karta 14. Riksintressen för naturvård

1.3.1 Sikmyran

Cirka 15 km nordväst om Lycksele tätort ligger Sik-, Ändlösta- och Stormyran, vilka tillsammans bildar ett för regionen ovanligt stort våtmarkscomplex. Myrkomplexet ligger cirka 260 meter över havet och sträcker sig från Ytter-Busjön i söder till Stor-Holmträsket i norr. Avvattningen sker åt

nordnordväst via Sikbäcken. Ett flertal våtmarkstyper återfinns i området. Här finns mer eller mindre tallbevuxna mossar med tydliga kärrdråg och vackra gölsystem. Talldominerade sumpskogar finns utmed Sikbäcken och ett stort välutbildat flarkgölsystem i en blandmyr med mossesträngar och ett stort blött topogent kärr med restsjöar samt genomkorsande vattendrag.

1.3.2 Altarliden

Altarliden är ett berg med två toppkalotter och mycket varierande skogsbestånd. Den södra delen består av rakt brandpräglad tallskog medan den norra hyser delvis urskogsartad granskog. Sluttningarna är genomgående produktiva och kläds av yngre granskog med stort lövinslag. Södra toppen täcks av delvis grov gammal tallskog av kråkris-ljungtyp. De övriga delarna är grandominerande med frisk blåbärsristyp i fältskiktet. Området är mycket lite kulturpåverkat och innehåller rikligt med torrträd, brutna stubbar och lågor.

1.3.3 Rävlieden

Rävlieden är ett skogsområde som drabbades av en brand under andra hälften av 1800-talet. Efter branden har skogen lämnats helt orörd, vilket gör skogen till en mycket ovanlig naturtyp. Efter branden utvecklades skogen till en så kallad lövbränna, en lövträdsdominerad succession efter brand. Det tidigare mycket stora björkinslaget håller på att bytas ut mot gran. Skogen är homogen och beskrivs numera bäst som granskog av frisk blåbärsristyp i lidläge med ett stort inslag av björk. Det finns enstaka äldre granar av överståndartyp, som överlevde branden. I övrigt är beståndsåldern 100–125 år.

1.3.4 Lycksabäcken

Lycksabäcken är en bäck som omges av deltan och dyner och avvattnar Lycksamyran via Lycksträsket till Umeälven. Söder om Norrbybergsvägen rinner bäcken först genom ett område med dödismorän. Ner mot Mettjaur finns ett stort område med omfattande isälvserosion med grova isälvsediment. Här finns också grusvittrade block av Revsundsgranit. Framför det drumliniserade Mörttjärnberget, strax norr om bäcken, finns välformade vattenfyllda proximala tråg, skapade av glacial erosion. Den kraftiga isälvserosionen fortsätter ner till Åtjärnen och nedanför tjärnen ansluter dräneringsrännor både från norr och söder till Lycksabäcken.

1.3.5 Storbacken

Storbacken är ett skogsberg med en brant nordostsida med en för regionen rik växtlighet. Det är basiska bergarter i form av vulkaniter, som är orsaken till områdets rika växtlighet. Bland annat återfinns en av de rikaste guckuskolokalerna i länet inom området. Den artrika växtligheten är framför allt knuten till de fukt- och källstråk som finns i liden. Delar av området består av urskogsartad blandskog. Skogen i den sydöstra delen är däremot luckhuggen och består i vissa delar av yngre skog.

1.3.6 Grubbheden

Grubbheden ligger på Stöttingfjället. I området finns utbildade moräner som korsas av drumliner vilket indikerar ett komplicerat och ovanligt händelseförlopp. Grubbheden är ett pedagogiskt intressant område med former som bildats tvär och längs med inlandsisens rörelseriktning.

1.3.7 Krokmyran och Rörmyran

Nordväst om Lycksele tätort, främst inom Storumans kommun, ligger Krokmyran och Rörmyran som är ett mosaikartat kärrkomplex med allt ifrån öppna strukturerade kärrytor till tätt slutna sumpskogar. En stor andel utgörs av skogskärr, vilka ofta har sträng- och flarkstrukturer.

1.3.8 Våtmark vid Långtjärnen med flera

Området är en mosaikartad, uppsplittrad våtmark som grupperar sig kring en bäck och ett sjösystem nära Vormträsk. Långtjärnen är en orörd, välutbildad och viktig representativ myr med fina vattendragssystem.

1.3.9 Vindelälven

Vindelälven är den sydligaste av landets fyra outbyggda fjällälvar. Älven rinner upp i Vindelfjällsområdet i gränstrakterna mellan Västerbottens och Norrbottens län och har ett omväxlande lopp med flera sjöar och ett stort antal forsar och sel. Vindelälven är ett framstående exempel på en väsentligen opåverkad storälv med särpräglade former av "sydlig" karaktär. Det är den enda återstående storälven som liknar de sydligare, nu utbyggda storälvarna och är därigenom ett nyckelområde för förståelsen av denna älvtyps ekologi och landskapsutveckling.

1.3.10 Rockträskheden

Rockträskheden kännetecknas av komplexa avlagringar av morän och isälvssediment som visar på en komplicerad avsmältning av inlandsisen. En ås uppträder söder om Rockträskheden. Öster om Rockträsket ligger morän med ett stort inslag av sediment i de översta lagrena.

1.3.11 Lycksamyran

Lycksamyra utgör ett mycket stort och mångformigt myr- och sumpskogsområde i dödisterräng, beläget 280–360 meter över havet. Området är övervägande plant och består av stora öppna myrar omväxlande med tallrismyrar, sumpbjörkskogar och storblockiga barrskogsklädda moränkullar.

1.3.12 Stöttingfjället

Stöttingfjället är ett stort förfjällsområde med flera väldigt lite kulturpåverkade, granskogsklädda berg. Området sträcker sig i nordväst-sydostlig riktning och är ett storkuperat högländ, 400–700 meter över havet med långa lider och stora mellanliggande myrkomplex och sjöar. Stöttingfjället utgör det tredje största riksintresset för naturvård i kommunen. I stort sett finns alla regionens myrtyper representerade och många av våtmarkerna har mycket höga naturvärden.

1.3.13 Öre älv

Öreälven är en skogsälv och ett av landets bästa exempel på en kraftigt slingrande älv, ett så kallat meandrande vattendrag. Meandersträckorna, ravin- och terraslandskapen, strandvall- och drumlinsystemen samt de mycket aktiva fluviala processerna ger Öreälven ett mycket högt naturvärde. Älven har ett rikt insektsliv och flora och är även intressant ur fiskesynpunkt. Längs älven finns ett värdefullt odlingslandskap.

1.3.14 Mejvanhede – Mejvanbäcken

Området innehåller både isälvslagringar och spår efter isälvserosion. Åsen är typisk och välutbildad och innehåller flera dödisgröpar. Torrdalen och slukrännorna visar på isälvens eroderade vattenflöde. I samband med isavsmältningen kanalisades stora mängder av smältvatten ner mot de lågpartier där Mejvanbäcken rinner idag. Dessa vattenflöden, som huvudsakligen pågick under istiden, gav upphov till ansamlingar av stora mängder isälvsmaterial.

1.3.15 Brännäs

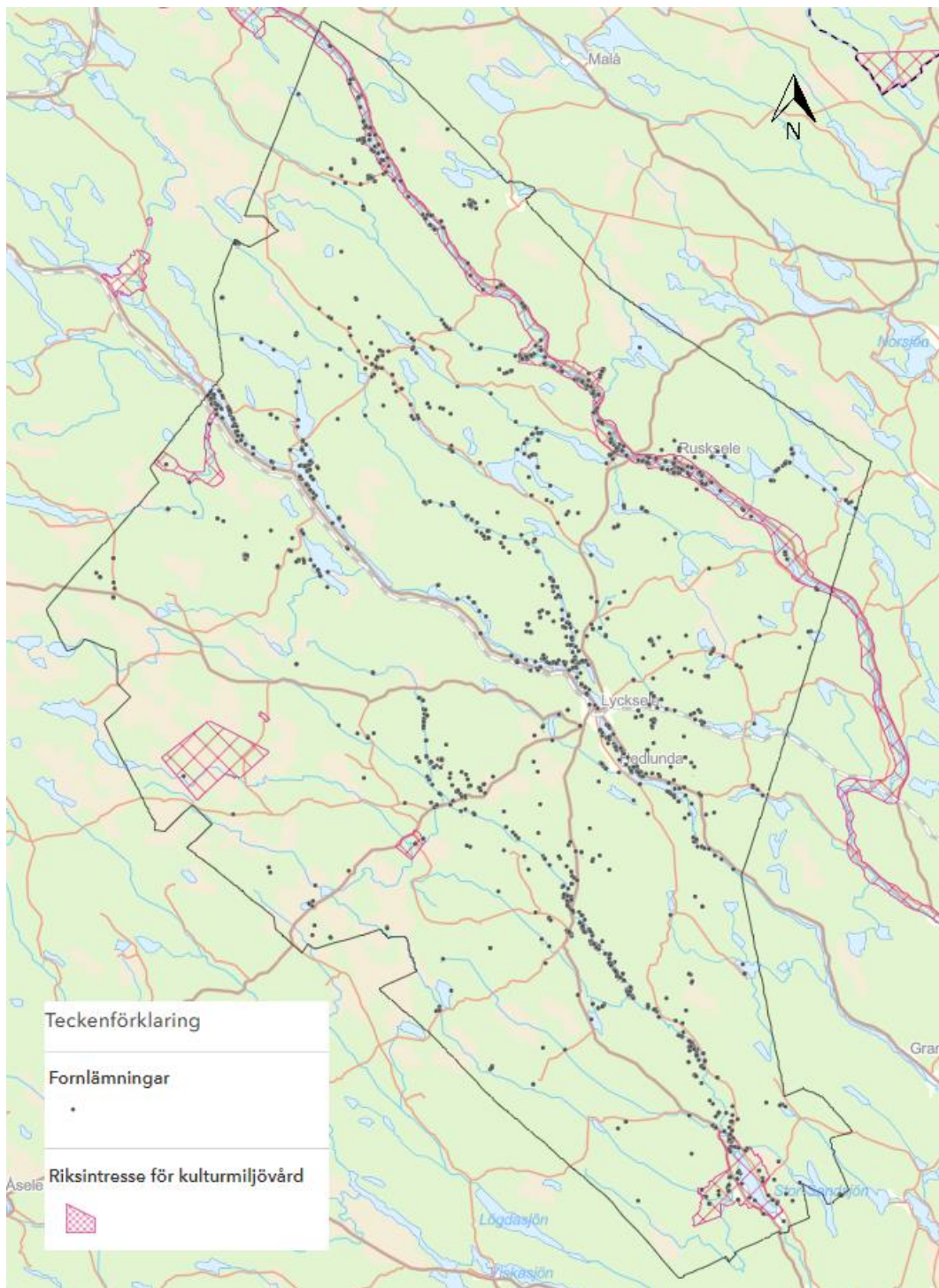
Mitt emellan kommunerna Lycksele och Malå ligger ett område, rikt på drumliniseringar med två tydliga system som sträcker sig från nordväst. Det ena systemet utgörs av drumliner från nordväst överlagrade av ett yngre system med oftast mindre former från nordväst. De båda systemen utgör antingen olika generationer eller återspeglar en rörelsevidning hos samma is.

1.3.16 Ställningstagande för riksintressen för naturvård

- Riksintressen ska vara till gagn för samhället i stort och kommunen ska nyttja riksintressenas egenskaper och innehåll för att berika besöksnäringen och framhålla turistiska besöksmål.
- Ingrepp som påverkar riksintresse för naturvård bör undvikas i största möjliga mån. Mindre bebyggelse kan tillåtas om det görs på ett sådant sätt att områdets värden bevaras.
- Om områden för riksintresse för vindbruk och riksintresse för naturvård sammanfaller ska naturvård prioriteras.

1.4 Riksintresse för kulturmiljövård (MB 3:6)

Riksantikvarieämbetet är den myndighet som ansvarar för att peka ut kulturmiljöer av riksintresse. Kulturmiljöerna av riksintresse ska bidra till att ge en bild av såväl landets som länets historiska utveckling. De representerar olika tidsepoker med exempelvis forntidsmiljöer, kyrkplatser, äldre industrianläggningar och miljöer präglade av samisk kultur och av jordbruksnäringar.

Karta 15. Riksintresse för kulturmiljövård och fornlämningar.

1.4.1 Vindelälven

Vindelälven är ett riksintresse för kulturmiljövård på grund av sin älvdalsbygd med bymiljöer och öppna odlingslandskap vid en oreglerad älv samt lämningar från det tidigare skogsbruket i form av kolningsplatser, tjärdalar och flottningsanläggningar. Lämningar efter jakt (fångstgropar), efter tidigare kommunikationer (äldre vägar, färjeställen och broar) samt efter vattenkraftens utnyttjande (sågplatser, spånhyvlar och kvarnar). Människans avtryck i landskapet spänner över tiden från stenålder till våra dagar. Vid Vindelälven är Ruksele (1694) och Björksele (1704) de två äldsta bosättningarna inom Lycksele kommun. -

1.4.2 Stöttingfjällets översilningssystem och byar

Området är av riksintresse på grund av dess odlingslandskap i skogsbygd med bymiljöer och en mångfald av övervattnade våtmarker som tydligt berättar om ängsbrukets betydelse och det intensiva nyttjandet av naturliga slåttermarker före jordbrukets rationalisering. Området omfattar en del av stöttingfjället samt de bebyggelsehistoriskt intressanta byarna Bjurträsk-Söderby, Fäbodliden och Vägsele.

Bjurträsk-Söderby: Byn är en oregelbunden lidby, indelad i två bydelar. Den äldre och lägre belägna Bjurträsk i väster vid Bjurträsket och den yngre och högre belägna Söderby i öster. På utmarken söder om byn finns omfattande översilningsanläggningar för ängskultivering, främst i Norrån. Även minnen från äldre samisk kultur återfinns bland annat i Fäbodbrännan som är en gammal lappvall.

Fäbodliden: Byn Fäbodliden är en karaktäristisk lidby som utvecklades ur ett fäbodställe, insynat som nybygge 1789. Gårdarna ligger på rad längs byavägen. Den äldre bydelen innehåller kulturhistoriskt intressant och välbevarad bebyggelse, inklusive fägata med sommarladugårdar.

Vägsele: En fornlämningsmiljö bestående av ett flertal fångstgropssystem vid Granån där fynd av skrävsten tyder på förekomst av boplats från stenåldern. I området ingår även ett av Lycksele lappmarks första nybyggen i Vägsele, anlagt 1704.

1.4.3 Pausele – Pauliden

Pausele-Pauliden består av odlingslandskap med övervattnade slåttermarker med ett omfattande kanalsystem som visar på ängsbrukets intensitet och betydelse före jordbrukets rationalisering under 1800-talet. Området består av flera kilometerlånga kanaler och diken som grävdes för hand under 1840-talet för att leda vatten från bäckar till övervattning av slåttermysrar och strandängar. I området ingår även lämningar från flottningssepoken samt förhistoriska fångstgropssystem.

1.4.4 Örträsk

Örträsk är en by- och fornlämningsmiljö i skogsbygd i ett område där den agrara kolonisationen av Lycksele lappmark tog sin början under det sena 1600-talet. Uttryck för riksintresset är dess välbevarade bebyggelse i öppet odlingslandskap, lämningar från renskötseln i äldre tid genom

visten, härdar med mera. Väster om sjön ligger ett område med fångstgropar, stenåldersboplatser och vattenledningar från ängsbruket av 1800-talstyp. I området ingår också Örträskdammen i Öreälven strax nedströms utloppet ur sjön, ett märkligt minne från flottningsepoken.

Områden med riksintresse för kulturmiljövård ska brukas på ett sådant sätt att dess värden bevaras. Mindre ingrepp får ske om det sker på ett varsamt och bevarande sätt. Åtgärder för att öka tillgängligheten är tillåtna om det görs på ett sådant sätt att områdets karaktär bevaras.

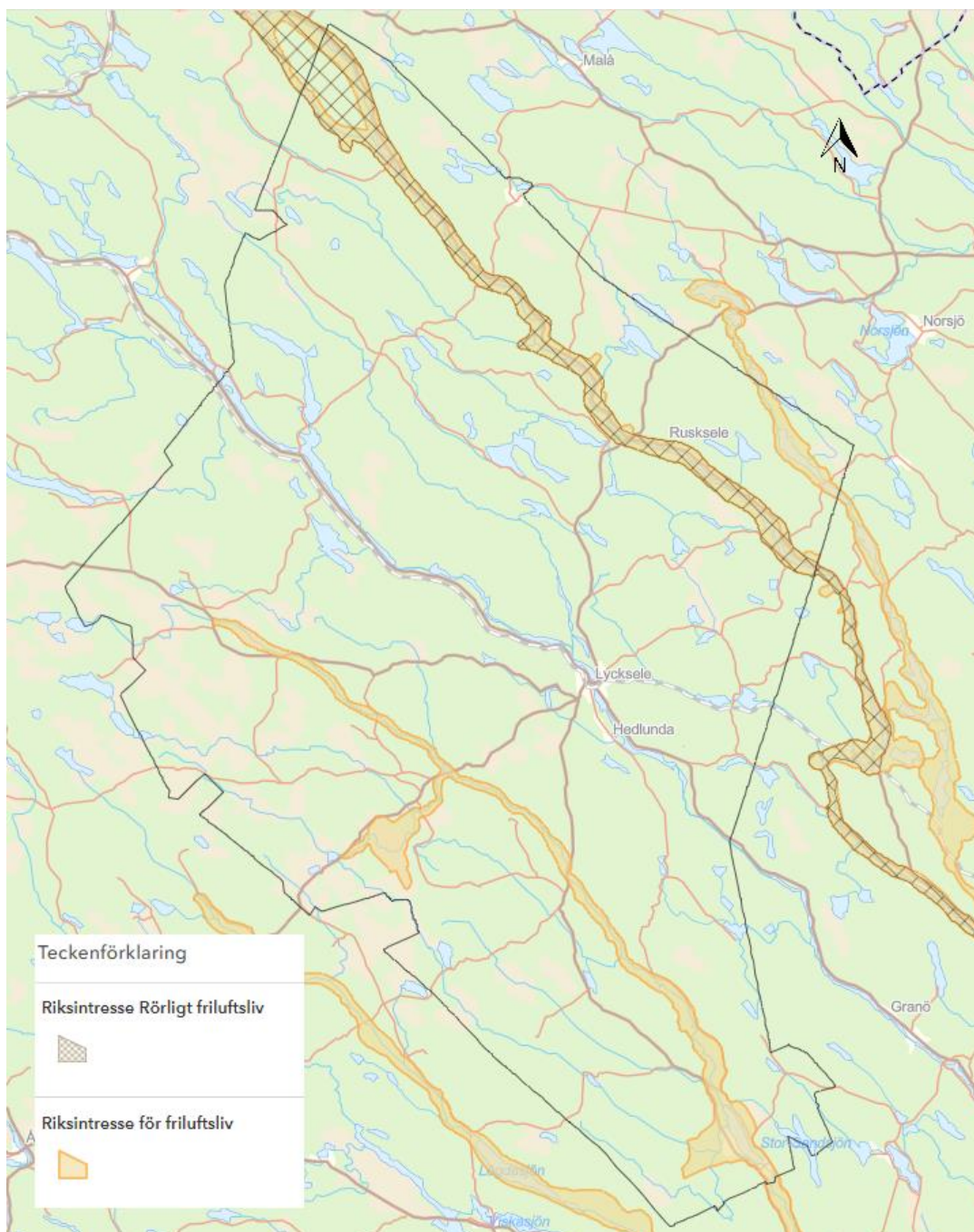
1.4.5 Ställningstaganden för riksintresse för kulturmiljövård

- Riksintressen ska vara till gagn för samhället i stort och kommunen ska nyttja riksintressenas egenskaper och innehåll för att berika besöksnäringen och framhålla turistiska besöksmål.
- Vindkraftverk ska inte placeras så att de sänker det kulturella värdet inom områden för kulturmiljövård.

1.5 Riksintresse för friluftsliv (MB 3:6)

Områden av riksintresse för friluftslivet pekas ut av Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. För att ett område ska vara av riksintresse för friluftslivet ska det ha höga friluftsvärden sett i ett nationellt perspektiv på grund av särskilda natur- och kulturkvaliteter, variationer i landskapet och god tillgänglighet för allmänheten. Områden av riksintresse för friluftslivet som finns i Lycksele kommun är Vindelälven, Åman samt Öreälven.

Riksintresset för friluftsliv tillgodoses genom att de i översiktsplanen pekas ut som områden där ljudkvalitén är viktig och där buller från exempelvis vindkraftverk ska vara lägre än vad riktlinjerna anger. Målet är att buller i dessa områden ska understiga 35 dBA.

Karta 16. Riksintresse för friluftsliv och rörligt friluftsliv.

1.5.1 Vindelälven (nationalälven)

Vindelälven är en av landets fyra outbyggda fjällälvar. Den rinner upp i Vindelfjällen och går ihop med Umeälven vid Vännäsby. Den naturliga växlingen i vattenstånd över året präglar älvsnaturen och gör den unik och mångformig. Vindelälven är omväxlande med många långa forsar, sel och i de nedre delarna höga nipor och raviner. Den stora variationen av natur- och kulturmiljövärden

innebär att älvdalen har stora värden för turism och friluftsliv. Det finns goda förutsättningar att bevara vattendragets värden i och med att Vindelälven är nationalälv. Längs älven finns flera naturreservat och Natura 2000-områden.

Huvudkriteriet för att Vindelälven utpekats som riksintresse för friluftslivet är för att det är ett område med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och kulturlandskapet. Det är också utpekad för att det är ett område med särskilt goda förutsättningar för land- och vattenanknutna friluftaktiviteter och därmed berikande upplevelser. Förutsättningar för bevarandet och utvecklingen av värdena är att områdets karaktär av att vara en opåverkad fjällälv bibehålls. Särskild vikt ska läggas vid att bevara de delar som kännetecknas av orördhet och större sammanhängande gröna stråk samt viktiga reproduktionsområden för fisk.

1.5.2 Åman

Åman är ett biflöde till Vindelälven som rinner genom ett omfattande sjö- och åssystem. Åmanområdet ger en bra bild av landskapets utveckling efter senaste istiden. Området utgörs till största del av torra sandiga tallhedar vilket gör området lätt att röra sig i. Åman klassas som riksintresse för friluftsliv på grund av dess särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och kulturlandskapet samt för dess särskilt goda förutsättningar för land- och vattenanknutna friluftaktiviteter.

Förutsättningarna för bevarande och utveckling av områdets värde är områdets karaktär av opåverkat vattendrag med sin intressanta geologiska formation. Särskilt viktigt är det att bevara de delar som kännetecknas av orördhet och större sammanhängande gröna stråk liksom de områden som erbjuder stillhet och tystnad.

1.5.3 Öreälven

Öreälven är en typisk skogsälv med vackert meandrande lopp, branta raviner och nipor. Öreälvens huvudfåra med tillhörande strandparti ger en bra bild av landskapets utveckling efter senaste istiden. Älvstränderna översvämmas regelbundet vid vårfloden vilket skapar en artrik vegetation. Öreälvens lugna lopp gör den till ett bra vatten för paddling. Längs älven går vandringsleden Öreälvsleden från Örträsksjön till älvmyningen. Älven erbjuder bra laxfiske. Genom planering och framtagande av förlängning av Öreälvsleden samt den nyttillkomna leden i Örträsk tillgängliggörs och ökar upplevelsevärde i riksintresset för Öreälven. Vid senaste revidering av riksintressena utökades Öreälvens riksintresse inom kommunen till att även omfatta delar av Vargån och Granån. Området vid Granån är populärt för skidåkning på vårvintern och här finns en övernattningskoja som står öppen för allmänheten att nyttja.

Öreälven är ett område av riksintresse för friluftsliv då det är ett område med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och kulturlandskapet och på grund av dess goda förutsättningar för land- och vattenanknutna friluftaktiviteter. För att bevara områdets utveckling och värden behöver områdets karaktär av opåverkad skogsälv och välutbildade geologiska formationer bibehållas. Särskild vikt ska läggas vid att bevara de delar som

kännetecknas av orördhet och större sammanhängande gröna stråk, områden som erbjuder stillhet och tystnad samt viktiga reproduktionsområden för fisk.

1.5.4 Bevarandevärde

Dessa områden med riksintresse för friluftsliv ska bevaras. Åtgärder med syfte att stärka området tillgänglighet eller andra mindre ingrepp är tillåtna om det görs på ett sådant sätt att områdets värden bevaras.

1.5.5 Ställningstaganden för riksintresse för friluftsliv

- Riksintressen ska vara till gagn för samhället i stort och kommunen ska nyttja riksintressenas egenskaper och innehåll för att berika besöksnäringen och framhålla turistiska besöksmål.

1.6 Riksintresse för mineralutvinning (MB 3:7)

I kommunen finns tre områden, Kristineberg, Svartliden och Fäboliden, utpekade som riksintresse för mineraler. Fyndigheter på dessa områden består av ämnen som SGU bedömer vara viktiga.

1.6.1 Kristineberg

Gruvverksamheten etablerades i Kristineberg på 1940-talet. Gruvan är idag en av Sveriges djupaste gruvor med drift under 1000 meters djup. De malmer som identifierats i området är sulfidmalmer med koppar, zink, guld, silver och bly. Mineralfyndigheterna i och runt Kristinebergsgruvan är viktiga från försörjningssynpunkt och representerar värden i miljardklassen. Riksintresset omfattar inga buffertzoner utan anses vara Kristinebergsgruvans naturliga fortsättning.

Riksintresset sammanfaller med tre naturreservat och biflöden till Vindelälven med skyddsstatus som Natura 2000-område.

1.6.2 Svartliden

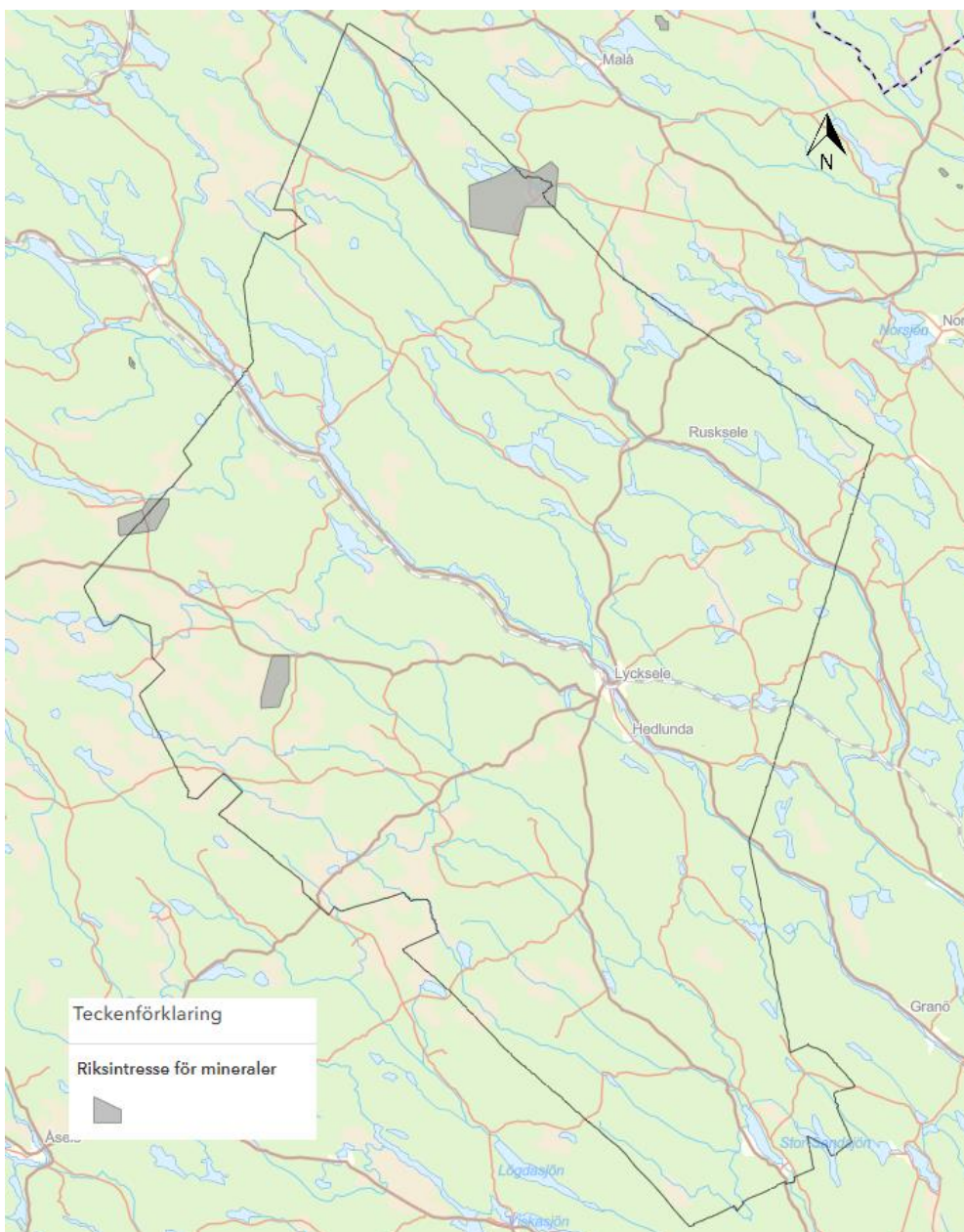
Riksintresset ligger både i Storuman och Lycksele kommuner. Svartlidenfyndigheten hittades 1994 av mineraljägare. Malmfyndigheten innehåller metallen guld. Mineralfyndigheten har stor betydelse för landets försörjningsberedskap. Riksintresset ligger med närhet till Paubäcken som skyddas genom Natura 2000-område och naturreservat.

1.6.3 Fäbodliden

Inom riksintresset finns idag ingen aktiv gruvverksamhet. Områdets storlek uppgår till 257 hektar. Fyndigheten innehåller guld och i viss utsträckning även silver. Fyndigheten är viktig ur försörjningssynpunkt. Riksintresset sammanfaller med riksintresse för naturvård och biflöden till Öreälven som har status som Natura 2000-område. Mineralområdet ligger även i anslutning till riksintresse för kulturmiljö.

Mot bakgrund av det riksintresse för mineral som finns i Kristineberg och Svartliden där gruvdrift redan pågår och de potentiella arbetstillfällena som verksamheter kopplade till mineralbrytning kan ge är kommunen generellt positiv till fortsatt gruvdrift i dessa områden då de redan är påverkade. Dock anser kommunen att det krävs mycket noggranna, oberoende utredningar av vilka ekologiska, sociala och ekonomiska konsekvenser som utökad gruvbrytning skulle innebära. För Fäbodliden pågår slutförhandlingar för tillstånd till gruvdrift. Beroende på utgången där kommer kommunen att ta ställning till eventuell utökad verksamhet när så blir aktuellt.

Karta 17. Rikisintressen för mineraler.

1.6.4 Ställningstaganden för riksintressen för mineralutvinning

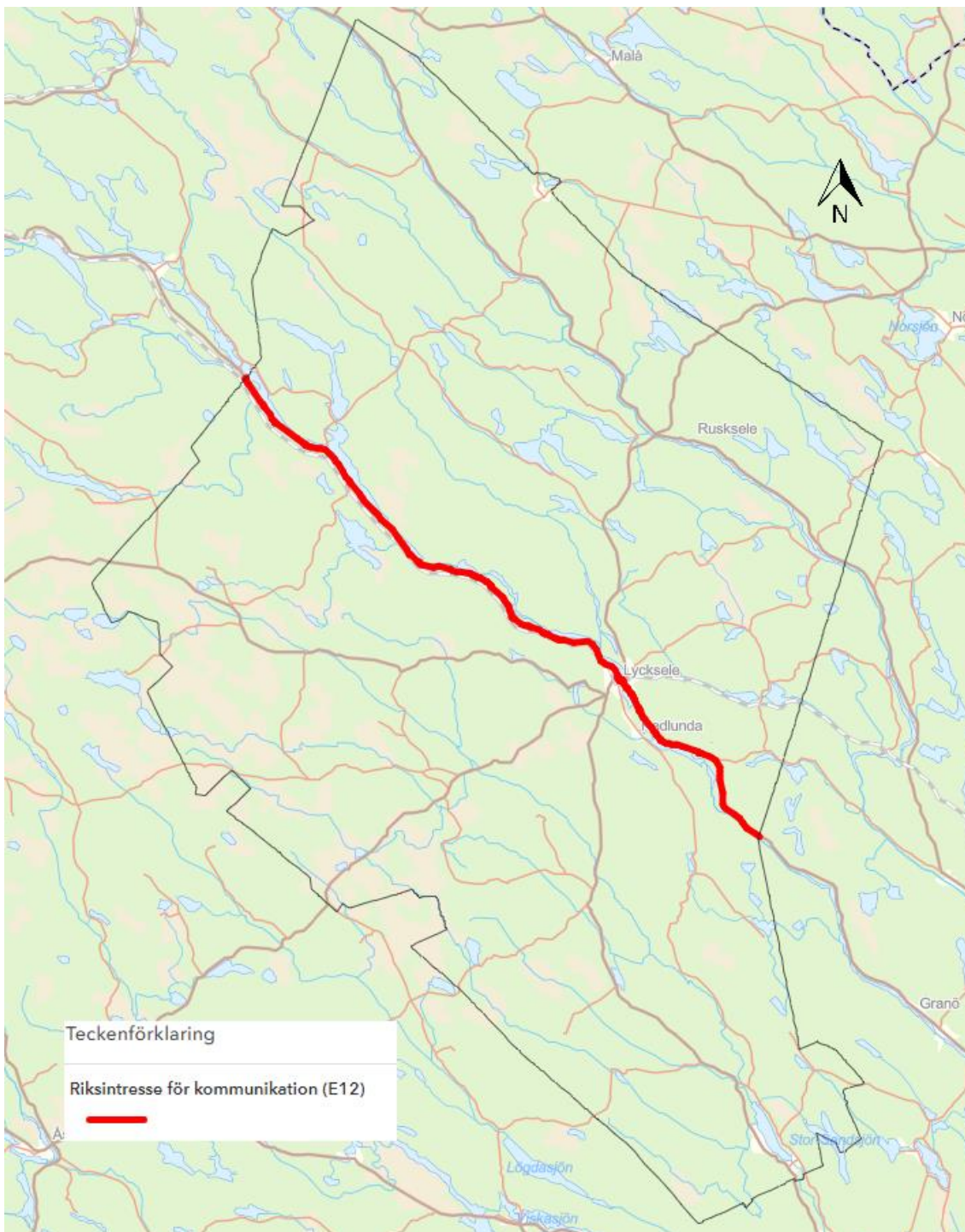
- Planläggning och eventuell större exploatering som berör rennäringens riksintressen ska alltid föregås av dialog med berörd sameby och vid större ärenden också med Sametinget.
- Exploatörer ska ta tidig kontakt med samebyarna, senast samtidigt som kontakter tas med andra aktörer som markägare, för diskussioner om vilka störningar och ekonomiska förluster som kan uppstå för rennäringen, även sådana ekonomiska förluster som kan kompenseras. Åtgärderna ska också om möjligt belysas i förhållande till redan befintliga intrång inom samebyns marker för bedömning av kumulativa effekter.
- Riksintresse för det rörliga friluftslivet ska betraktas som områden där tystnaden är en viktig faktor. Vindkraftsparker som påverkar ljudnivån mer än 35 dBA inom riksintresset ska ej tillåtas. Vid prövning av andra typer av verksamheter ska den ekvivalenta ljudnivån 35 dBA inte överskridas i dessa områden klockan 18–06 kvällar och natt samt dagtid lördagar och helgdagar.
- Uppförande av ny bostadsbebyggelse ska inte tillåtas inom riksintresse för vindbruk och riksintresse för mineraler.
- När områden av betydelse för rennäringen berörs ska konsekvenserna för rennäringen och eventuella kumulativa effekter för berörda samebyar lyftas fram och hanteras

1.7 Riksintresse för kommunikationer (MB 3:8)

Det är Trafikverket som ansvarar för att peka ut anläggningar av riksintresse för kommunikationer. Det kan handla om vägar, järnvägar, flygplatser med mera. I Lycksele är E12 utpekad som riksintresse. Väg E12 ingår i det av EU utpekade Trans European Transport Network, TEN-T. Vägen går mellan Umeå och riksgränsen (Norge) och utgör en anslutning till flygplats av riksintresse (Umeå Flygplats). Vägen ingår också i det nationella stamvägnätet som riksdagen fastställt. Vägarna i det nationella stamvägnätet är av särskild nationell betydelse. Väg E12 ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller nyttjandet av vägen. Ny bebyggelse bör inte placeras inom 30 meter från E12 och 12 meter från övriga statliga vägar. Närmare avstånd ska främst ske av bebyggelse med annat syfte än boenden för att minimera risker för att utsättas för buller samt risker för att olyckor med farligt gods sker i nära anslutning till boendemiljöer. Även i de fall ny bebyggelse inte sker i direkt anslutning till E12 kan det få inverkan på riksintresset för kommunikation. För att skapa trafiksäkerhet och upprätthålla framkomligheten ska därför dialog ske med Trafikverket när inverkan på riksintresset kan uppstå, även vid indirekt påverkan.

Riksintresse för kommunikationer sammanfaller med riksintresse för rennäringen på ett flertal platser. Det gäller område vid Kattisavan, Rusfors, Norrlunda, Karonsbo samt mellan Överbo och Tuggensele. Eftersom väg E12 redan gjort anspråk på marken har den företräde. Dock gäller

fortfarande att intrånget gentemot rennäringens intressen så långt som möjligt ska begränsas genom att där behov finns anordna passager eller andra åtgärder som kan underlätta. Vid ombyggnation eller andra ändringar som rör väg E12 ska samråd hållas med berörda samebyar.

Karta 18. Riksintresse statliga vägar.

1.7.1 Ställningstagande för riksintresse för kommunikationer

- Byggnationer och etableringar kring väg E12 som sammanfaller med riksintresse för rennäring bör undvikas om området inte redan är exploaterat. För etablering på eller intill redan exploaterat område ska tidig dialog föras med berörda samebyar.
- Där väg E12 gör intrång gentemot rennäringen ska intrånget så långt som möjligt begränsas genom att där behov finns anordna passager eller andra åtgärder som kan underlätta.
- Vid ombyggnation eller andra ändringar som rör väg E12 ska samråd hållas med berörda samebyar.
- Planläggning och eventuell större exploatering som berör rennäringens riksintressen ska alltid föregås av dialog med berörd sameby och vid större ärenden också med Sametinget.
- Exploatörer ska ta tidig kontakt med samebyarna, senast samtidigt som kontakter tas med andra aktörer som markägare, för diskussioner om vilka störningar och ekonomiska förluster som kan uppstå för rennäringen, även sådana ekonomiska förluster som kan kompenseras. Åtgärderna ska också om möjligt belysas i förhållande till redan befintliga intrång inom samebyns marker för bedömning av kumulativa effekter.
- När områden av betydelse för rennäringen berörs ska konsekvenserna för rennäringen och eventuella kumulativa effekter för berörda samebyar lyftas fram och hanteras.
- Bebyggelse med direktutfarter mot större allmänna vägar ska undvikas.
- Ny bebyggelse bör inte placeras inom 30 meter från E12 och 12 meter från övriga statliga vägar. Närmare avstånd ska främst ske av bebyggelse med annat syfte än boenden för att minimera risker för att utsättas för buller samt risker för att olyckor med farligt gods sker i nära anslutning till boendemiljöer.
- Kommunen ska verka för att utveckla statusen på E12 inom TEN-T-nätverket och ökad internationell betydelse.

1.8 Riksintresse för vindbruk (MB 3:8)

Det är Energimyndigheten som pekar ut områden för riksintresse av vindbruk. Grundläggande för att ett område pekats ut som riksintresse för vindbruk är att det råder goda vindförhållanden på platsen. Totalt finns åtta områden som framför allt ligger på Stöttingfjället på gränsen mot Vilhelmina och Åsele kommuner. Några av riksintressena har lagakraftvunna tillstånd för uppförande av vindkraftverk och byggnation har påbörjats. Riksintresset sammanfaller på flera områden med höga naturvärden, naturreservat och riksintresse för naturvärden. Riksintresset för kulturmiljö kan i vissa fall också påverkas även om de geografiskt inte sammanfaller. Normalt görs bedömning om vilket riksintresse som ska få företräde i samband med miljöprövningen. Alla ärenden avseende höga objekt måste skickas på remiss till Försvarsmakten. Med höga objekt

avses objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse respektive 45 meter inom sammanhållen bebyggelse vilket gäller samtliga planerade vindkraftsetablering

Nedan beskrivs riksintresseområdena för vindbruk. De benämns med det geografiska områdets namn eller med namn på de vindkraftsparker som beviljats tillstånd inom eller delvis inom området.

1.8.1 Norrbäck vindkraftspark

Området omfattar 55 tillståndsgivna vindkraftverk och ligger på gränsen mot Vilhelmina kommun. Området berör delvis riksintresse för vindbruk men även naturreservat och riksintresse för naturvård. Området är känt för sin orördhet, urskogs och vildmarkskaraktär.

1.8.2 Vinliden vindkraftspark

Området har tillstånd till totalt 11 vindkraftverk. Delvis berörs riksintresse för vindbruk vilket kolliderar med riksintresse för naturvård och kulturmiljövård.

1.8.3 Fjällberg vindkraftspark

Området omfattar totalt 48 vindkraftverk varav delar finns inom Åsele kommun. Området omfattar delar av ett större riksintresse. Riksintresset berör naturreservat och riksintresse för naturvården. Fjällberg vindkraftspark berör också ett riksintesseområde något längre söderut som tangerar ett naturreservat.

1.8.4 Navarträskliden

Området har i kommunens *Vindkraftplan* inte pekats ut som ett område för vindbruk. Anledningen till det har sekretess.

1.8.5 Hornmyran vindkraftspark

Området är av riksintresse för vindbruk och omfattar tillstånd för 9 vindkraftverk. Området berör ett naturreservat.

1.8.6 Fäbodberget vindkraftspark och Vargträsk vindkraftspark

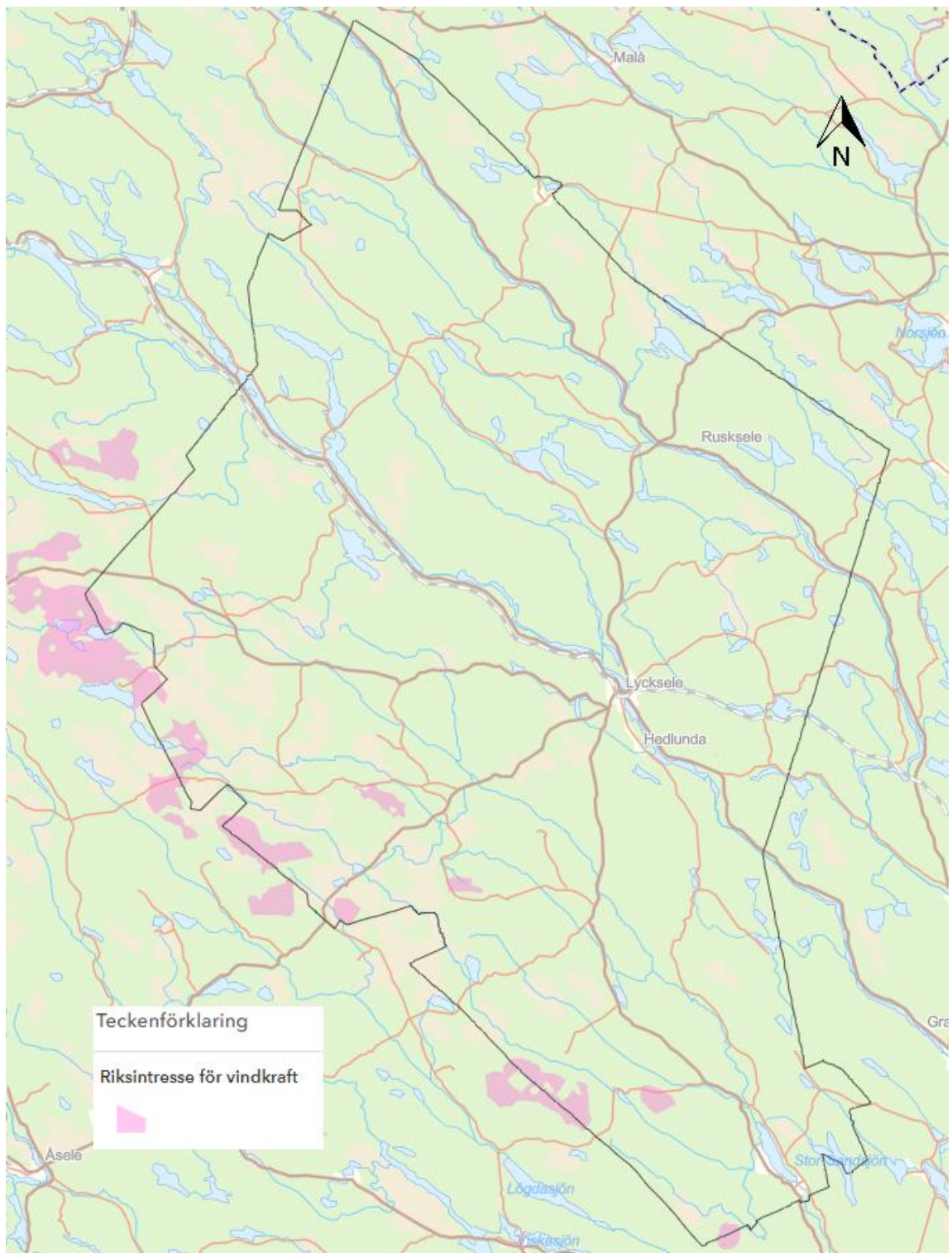
Områdena ligger intill varandra på gränsen mot Åsele kommun. Båda parkerna ligger inom riksintresset för vindbruk och omfattar totalt 53 vindkraftverk. I direkt anslutning till och delvis inom riksintresset finns två naturreservat.

1.8.7 Storliden

Området är ett mindre riksintesseområde som inte redovisas i kommunens Vindbruksplan eftersom kommunen valt att andra intressen ska gå före.

1.8.8 Rönnliden

Området är ett mindre riksintesseområde som inte pekats ut i kommunens vindkraftsplan. Området berör ett naturreservat.

Karta 19. Riksdalen för vindkraft.

Vindkraft ska främst placeras på områden utpekade i Vindbruksplanen och områden utanför bedöms ej som lämpliga. Riksintresseområden för vindbruk sammanfaller i vissa fall med riksintresse för naturvården. Vindkraftverk är höga och påverkar områden långt utanför deras etableringsområde. I de fall där riksintresseområden för vindbruk ligger i anslutning till riksintresseområden för kulturmiljö bör vindkraftverken placeras så att de påverkar kulturmiljöns värden så lite som möjligt. Där konflikt uppstår mellan vindbruk och naturvård eller kulturmiljövård bör naturvård och kulturmiljö prioriteras.

1.8.9 Ställningstaganden för riksintresse för vindbruk

- Planläggning och eventuell större exploatering som berör rennäringens riksintressen ska alltid föregås av dialog med berörd sameby och vid större ärenden också med Sametinget.
- Exploatörer ska ta tidig kontakt med samebyarna, senast samtidigt som kontakter tas med andra aktörer som markägare, för diskussioner om vilka störningar och ekonomiska förluster som kan uppstå för rennäringen, även sådana ekonomiska förluster som kan kompenseras. Åtgärderna ska också om möjligt belysas i förhållande till redan befintliga intrång inom samebyns marker för bedömning av kumulativa effekter.
- Riksintresse för det rörliga friluftslivet ska betraktas som områden där tystnaden är en viktig faktor. Vindkraftsparker som påverkar ljudnivån mer än 35 dBA inom riksintresset ska ej tillåtas. Vid prövning av andra typer av verksamheter ska den ekvivalenta ljudnivån 35 dBA inte överskridas i dessa områden klockan 18–06 kvällar och natt samt dagtid lördagar och helgdagar.
- Vindkraftverk ska inte placeras så att de sänker det kulturella värdet inom områden för kulturmiljövård.
- Om områden för riksintresse för vindbruk och riksintresse för naturvård sammanfaller ska naturvård prioriteras.
- Uppförande av ny bostadsbebyggelse ska inte tillåtas inom riksintresse för vindbruk.
- Uppförande av anmälningspliktiga vindkraftparker inom riksintresse för vindbruk ska ske så att ytterligare vindkraftverk kan etableras och riksintresset därmed kan nyttjas fullt ut.
- Alla ärenden avseende höga objekt ska skickas på remiss till Försvarmakten. Totalförsvaret ska alltid kontaktas tidigt i ärenden som berör objekt högre än 20 meter utanför tätort och högre än 45 meter inom tätort.
- När områden av betydelse för rennäringen berörs ska konsekvenserna för rennäringen och eventuella kumulativa effekter för berörda samebyar lyftas fram och hanteras.

1.9 Riksintresse för totalförsvaret (MB 3:9, 3:10)

I Lycksele kommun finns inga riksintressen för totalförsvarets militära del som kan redovisas öppet. Inom kommunen kan de riksintressen som inte redovisas öppet framför allt påverkas av uppförandet av höga byggnadsobjekt så som master och vindkraftverk. Det innebär att alla

ärenden avseende höga objekt måste skickas på remiss till Försvarmakten. Med höga objekt avses objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse respektive 45 meter inom sammanhållen bebyggelse.

Sammanhållen bebyggelse definieras utifrån tätortsavgränsningen på Lantmäteriets översiktskarta i skala 1:250 000.

1.9.1 Ställningstaganden för riksintresse för totalförsvaret

- Om områden behövs för en anläggning för totalförsvaret ska försvarsintresset ges företräde.
- Alla ärenden avseende höga objekt ska skickas på remiss till Försvarmakten. Totalförsvaret ska alltid kontaktas tidigt i ärenden som berör objekt högre än 20 meter utanför tätort och högre än 45 meter inom tätort.

2 Riksintressen enligt Miljöbalken 4 kap

Mark- och vattenområden som är utpekade enligt de särskilda hushållningsbestämmelserna i 4 kap MB är i sin helhet av riksintresse med hänsyn till de natur- och kulturintressen som finns i områdena.

Exploateringar får inte påtagligt skada riksintressena eller på annat sätt utgöra hinder för riksintressenas skydd. Undantag får endast göras för utveckling av befintliga tätorter och det lokala näringslivet. Om det finns särskilda skäl utgör bestämmelserna inte heller hinder för anläggningar för utvinning av sådana fyndigheter av ämnen eller material som är utpekade som riksintressen enligt 3 kap 7 § miljöbalken. Detta undantag gäller dock inte Natura 2000-områden. Dessutom gäller de särskilda bestämmelser som anges under varje typ av område. Riksintressen enligt 3 kap kan inte vägas mot riksintressen enligt 4 kap MB.

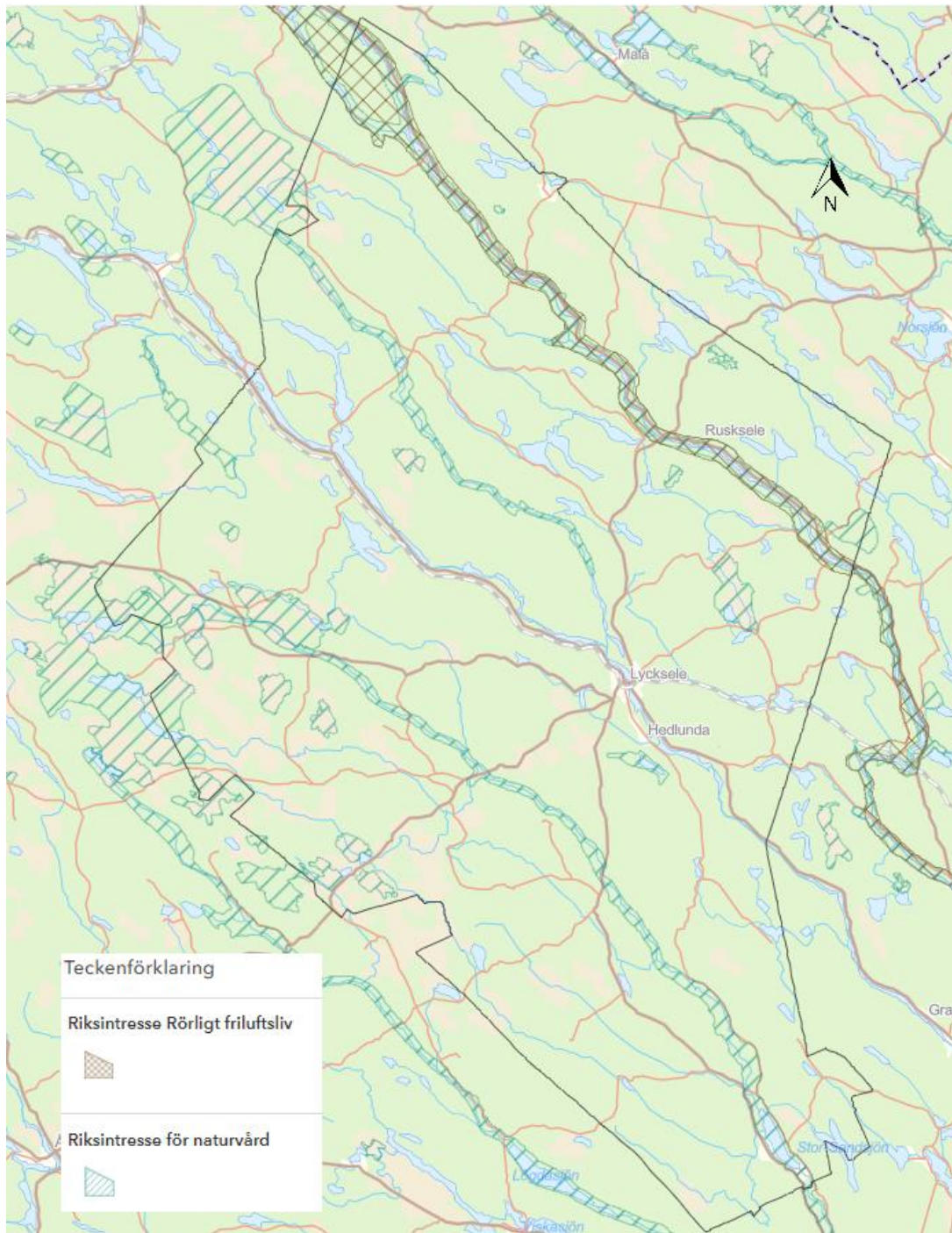
2.1 Områden där turism och friluftslivs särskilt ska beaktas samt områden där vattenkraftreglering inte får utföras (MB 4:2, MB 4:6)

En stor del av Lycksele kommun omfattas av de särskilda hushållningsbestämmelserna. Dessa är:

- Vindelådalen (MB 4:2)
  - Områden där turism och friluftsliv, främst det rörliga friluftslivet, särskilt ska beaktas, vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön.
- Nationalälven Vindelälven samt Öreälven (MB 4:6)

- Vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål får inte utföras i älvarna med tillhörande vattenområden, källflöden och biflöden.

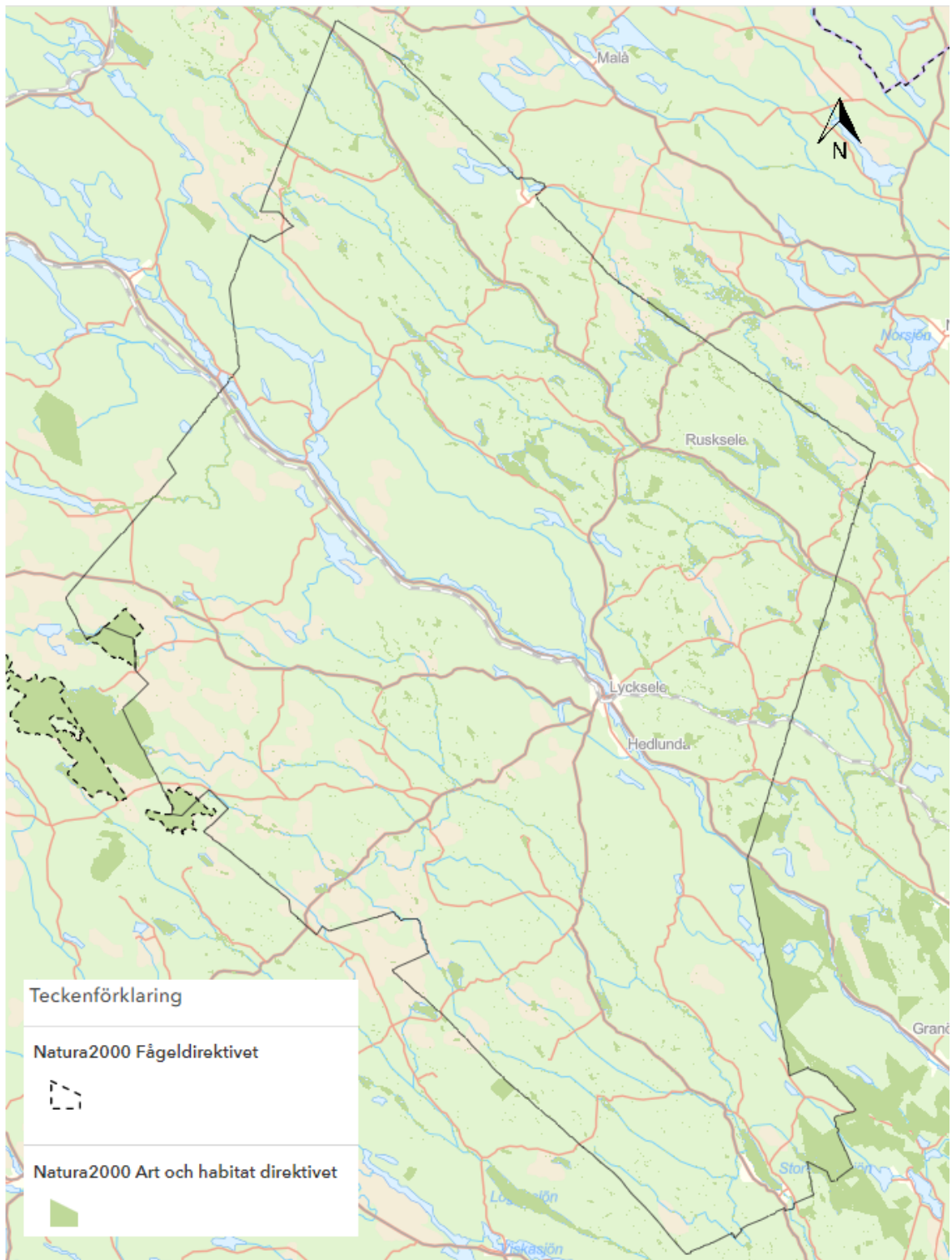
Karta 20. Riksintresse för naturvård och rörligt friluftsliv.

2.1.1 Ställningstaganden för Områden där turism och friluftslivs särskilt ska beaktas samt områden där vattenkraftreglering inte får utföras (MB 4:2, MB 4:6)

- Riksintressen ska vara till gagn för samhället i stort och kommunen ska nyttja riksintressenas egenskaper och innehåll för att berika besöksnäringen och framhålla turistiska besöksmål.
- Riksintresse för det rörliga friluftslivet ska betraktas som områden där tystnaden är en viktig faktor. Vindkraftsparker som påverkar ljudnivån mer än 35 dBA inom riksintresset ska ej tillåtas. Vid prövning av andra typer av verksamheter ska den ekvivalenta ljudnivån 35 dBA inte överskridas i dessa områden klockan 18–06 kvällar och natt samt dagtid lördagar och helgdagar.

2.2 Natura 2000-områden (MB 4:8)

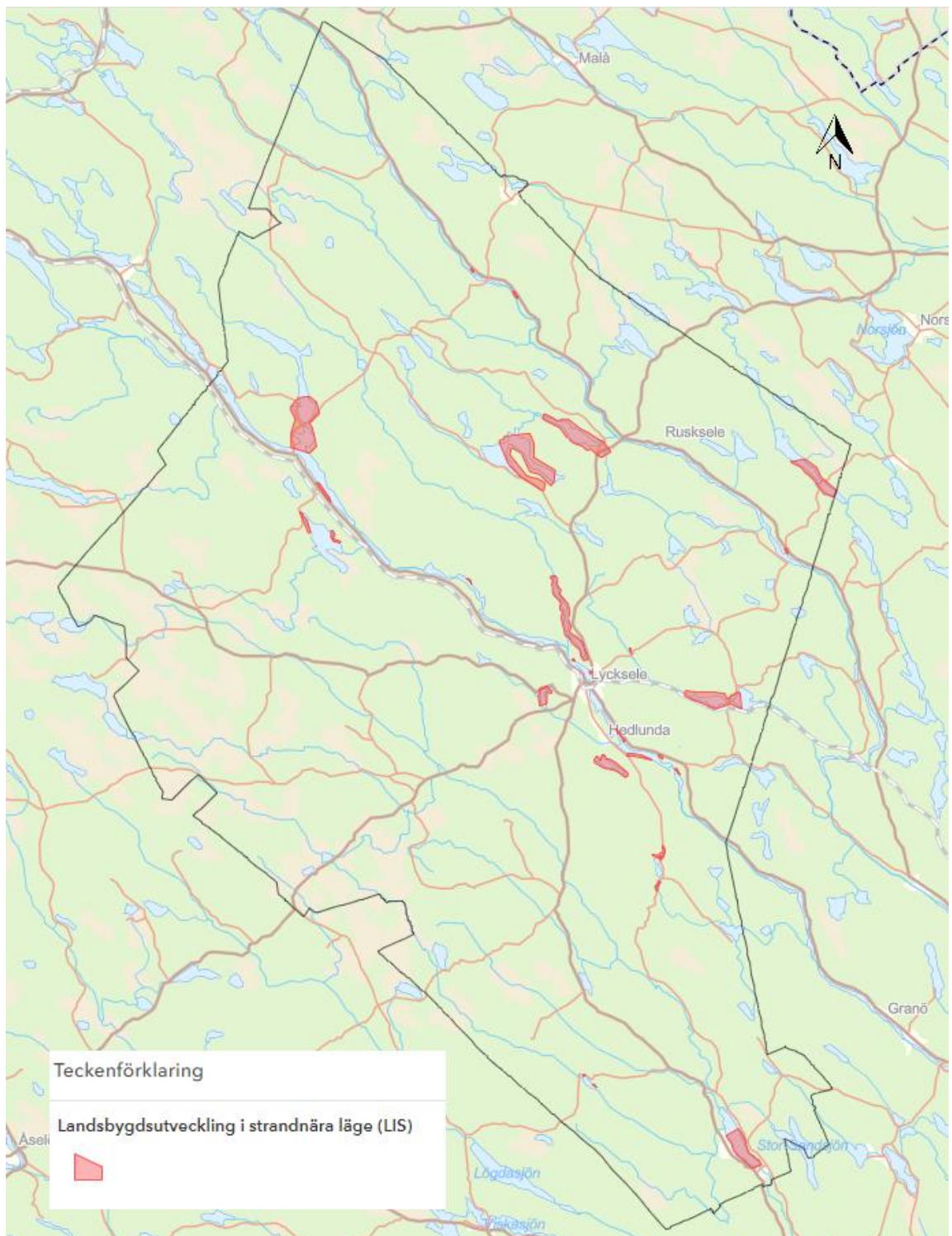
Natura 2000-områdena har en särställning bland riksintressena enligt 4 kap i MB. I det fall naturmiljön i ett område som är utpekad som Natura 2000-område kan påverkas, ska en särskild prövning göras enligt 17 kap 27–28 §§ MB. Ett Natura 2000-område kan inte vägas bort i diskussioner om exploatering för utvidgning av tätbebyggt område eller för lokalt näringsliv.

Karta 21. Natura 2000-områden.

3 LIS-områden

Kommunen har sedan 2011 utpekade så kallade LIS-områden (områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen). Inom dessa områden finns ytterligare särskilda skäl att bevilja dispens från strandskyddet vilket bland annat möjliggör nybyggnation av bostadshus i strandnära lägen. Områdena är framtagna både med hänsyn till fritidshusbebyggelse och bostadsbebyggelse. Områdena kan behöva utvärderas och förändras om ny lagstiftning kring strandskyddet beslutas. Strandskyddslagstiftningen är under översyn för närvarande.

Karta 22. LIS-områden

4 Andra värden

4.1 Kulturmiljö

I detta kapitel beskrivs förutsättningar och ställningstaganden gällande kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Inom Lycksele kommun finns flera kulturhistoriskt värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt fornlämningar och kulturlandskap.

Planeringsunderlag

- Kulturmiljövårdsprogram
- Kulturmiljöstrategi
- Kulturminnesprogram
- Kulturplan Region Västerbotten 2020–2023

Gamplatsen är ett område som under flera hundra år utgjort en viktig mötes- och handelsplats. Där finns idag Skogs- och Samemuseet som berättar om skogen och den samiska kulturhistorien, liksom Lycksele Hembygds-gilles friluftsmuseum med drygt 40 kulturbyggnader. Här finns också Liksjuon Sámiensjærbrrie - Lyckseles Sameförenings sameviste och ett stort fornlämningsområde bestående av cirka 100 orörda husgrunder och kåtatomter efter den tidigare kyrkstaden, en stenåldersboplats samt ett naturreservat. I den kulturbotaniska trädgården, Kulturbotan, samlas gamla kulturväxter in och bevaras. Där är de arrangerade med inspiration från samisk- och nybyggarkultur.

Därutöver finns det en mångfald av kulturhistoriskt värdefulla miljöer utanför tätortsområdet som listas i detalj i kommunens kulturmiljöstrategi. Ett exempel på dessa är Provåkersberg som är en karaktäristisk utflyttning från Selbyn till en mera frostskyddad höjd uppe i liden. I byn finns det två äldre gårdar och en bostadslägenhet på en senare avstyckning, omgivande odlingslandskap jämte anslående utsikt över Öre älvdal.

Ett annat exempel är en kulturmiljö med många spår efter flottningsepoken som ligger utefter Rågobäcken, nordväst om Vindelgransele. Skogsvägen över Rågobäcken och upp efter älven går förbi ett torvtäcksområde och slutar vid en flottningskoja.

Även samiska lämningar, till exempel efter skogssamisk renskötarkultur vid Fäbodbrännan och lämningar kring Gammelhemsjön, som kan knytas till Vapstens samebys flyttningsled, är kulturhistoriska arv på landsbygden som ska tillvaratas. På så sätt kommer kommunen också i framtiden kunna erbjuda de unika kunskaps- och upplevelsevärden som dessa miljöer medför.

Kända fornlämningar redovisas i den digitala översiktsplanens kartsnitt.

Inom kommunen finns också ett antal kulturmiljöer vilka beskrivs närmare under Del 3 Riksintressen.

De kulturhistoriska värdena behöver inte bara uppmärksamhet och skydd utan också förvaltning och vård. För att kunna påverka och inse värdet av bland annat kulturbyggnader och kulturmiljöer krävs i många fall utbildning både till ägarna av dessa, till förtroendevalda och tjänstepersoner samt till allmänheten, om vilka värden de förfogar över.

Lycksele kommun förväntar att den kulturmiljöstrategi som påbörjades 2014 bör vara klar för antagande 2022. Strategin ska ge långsiktig och övergripande vägledning i kommunens kulturmiljöarbete och vara en plattform för arbetet med kulturmiljöernas förvaltning. Den ska utgöra ett viktigt kunskapsunderlag till privatpersoner och kommunen i fråga om vård- och underhållsåtgärder i kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Varsamt underhåll och anpassade tillägg i befintliga kulturmiljöer bidrar till att stärka kulturvärdena inom kommunen och skapar attraktiva boende- och rekreativmiljöer. I miljömålet "Levande sjöar och vattendrag" framhålls bland annat att det i närheten av vatten finns värdefulla kulturmiljöer som måste bevaras och förvaltas så att de kan upplevas även av framtida generationer.

Sedan kommunens tidigare kulturmiljöprogram antogs har mycket ny kunskap framkommit. Synen på kulturarvet har också förändrats, exempelvis värderas den yngre bebyggelsen, från 1900-talets mitt och framåt, numera högre från kulturhistorisk synpunkt. Kulturarvet lyfts fram som en resurs för det hållbara samhället, vilket kommer framgå i den nya kulturmiljöstrategin. Kulturmiljöstrategin kommer, för att nå översiktsplanens mål och för att kunna leva upp till krav och föreskrifter i de nationella miljö kvalitetsmålen, plan och bygglagen och miljöbalken, sammanställa en beskrivning av befintliga kulturvärden i kommunen samt visa på ett helhetsperspektiv på landskapet så att strukturer och landskapets historia beskrivs. (se europeiska landskapskonventionen som Sverige gick med i 2011).

4.1.1 Ställningstaganden för kulturmiljö

- Kommunens *kulturmiljöstrategi* ska vara vägledande vid bedömning av byggnader och bebyggelsemiljöer för att säkerställa att kulturhistoriskt värdefulla byggnader, bebyggelsemiljöer samt kulturlandskap bevaras och således beaktas i tillståndsprövningar och exploateringsärenden
- Vid exploatering i kulturhistoriskt intressanta miljöer bör den tillkommande bebyggelsen stärka de befintliga värdena gällande struktur, utformning, gestaltning med mera. Kulturmiljöstrategin är vägledande som underlag till ärendeprovningen.
- För att värna kulturmiljön i samhällsplaneringen ska medborgardialog användas som verktyg i såväl övergripande som i detaljplaneprocesser.
- Särskilt utpekade kulturmiljöer i kulturmiljöstrategin ska följas upp med skyddsbestämmelser i framtida detaljplaner.
- Kulturmiljövärden ska integreras i alla led i planeringsprocessen; såväl vid detaljplanearbete som vid bygglovshandläggning.

4.2 Vattenskyddsområden

Dricksvatten är ett av de viktigaste livsmedel vi har och det behöver därför skyddas från föroreningar och annan negativ påverkan.

I vattenförsörjningsplanen för Västerbottens län har tio dricksvattenresurser identifierats i kommunen som bedöms vara särskilt viktiga. Dessa finns att tillgå i Öreälvens dalgång, Umeälvens dalgång, Lycksbäckens dalgång och i Vindelälvsåsen. Områdena går att se i Västerbottens länsstyrelses regionala dricksvattenförsörjningsplan.

Samtliga kommunala vattentäkter är grundvattentäkter som bedöms ha en god kemisk samt kvantitativ status. Kommunen har 21 vattenverk i dagsläget. Grundvattentäkterna, bortsett från Busjön, har skyddsområden med särskilda bestämmelser. Skyddsområdena är under revidering varav några är nya och andra under fortsatt genomgång. För närvarande håller sju nya vattenskyddsområden på att uppdateras. Vattenverken skyddas också genom lås, bommar, staket och larm.

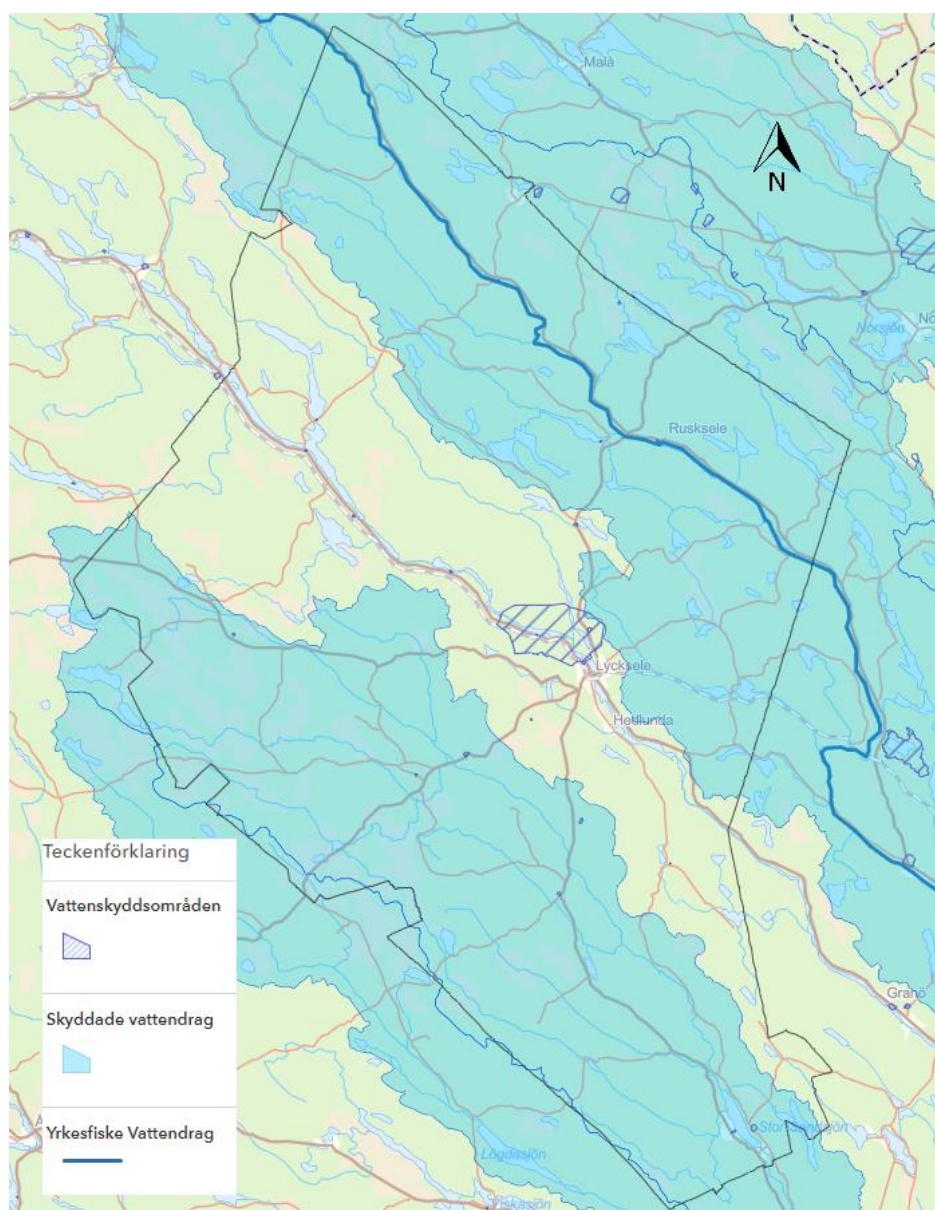
Lycksele stads grundvattentäkt finns i en prioriterad dricksvattenförekomst för regionen. Dricksvattenbildningen sker genom inducerad infiltration från Umeälven, det vill säga att pumpning ur magasinet skapar ett vattenflöde från älven genom sediment i magasinet.

Den centrala dricksvattentäkten har skyddsföreskrifter och ett skyddsområde som delats in i tre zoner. Primära skyddszonen täcker den del av grundvattenmagasinet där uppehållstiden för vattnet innan vattentäkten nås är mindre än 100 dygn. Sekundär skyddszonen omfattar den del av Umeälven från vilken en eventuell förorening snabbt kan transporteras till vattentäktområdet. Även tillrinningsområdet för denna del av Umeälven ingår i området. Tertiära skyddszonen omfattar Umeälven med tillflöden upp till Bålforsdammen. Eftersom vattentäkten skyddas genom filtrering i grundvattenmagasinet och utspädning i älven har delar av tillrinningsområdet lagts utanför skyddsområdet.

Konkurrerande intressen som generellt kan utgöra hot mot grundvattnet inom skyddsområdena består av vägar och tillhörande trafik, industriell verksamhet av olika slag, bebyggelse med tillhörande anläggningar, jordbruk, djurhållning, skogsbruk, fritids- och rekreationsverksamhet med mera. Dricksvattentäkten i Lycksele hotas främst av vägar, järnväg och bebyggelse. E12:an som är en prioriterad väg för transporter av farligt gods går genom sekundära och tertiära skyddsområdet och strax utanför det primära skyddsområdet. Uppströms gruvor med anrikningsverk kan utgöra hot om exempelvis dammar brister. Andra hot är ras, översvämningar, attentat och sabotage. Tidigare har omfattande täktverksamhet av naturgrus samt ett tidigare asfaltverk funnits inom den sekundära skyddszonen. Verksamheterna avslutades för ett antal år sedan och efter det sanerades delar av området, då stora mängder bly upptäckts i marken. Planerade utvecklingsområden för bostäder vid Solsidan och Lugnet sker inom sekundär skyddszon för Lycksele vattenskyddsområde vilket ställer krav på försiktighet vad gäller schaktning, avlopp och dagvattenhantering.

Genom de vattenskyddsföreskrifter som upprättats för dricksvattentäkterna finns skydd som ska motverka risken för förorening av grundvattnet. Dispens från föreskrifterna eller tillståndsmedgivanden får inte beviljas om syftet med skyddet motverkas. Innan tillstånd eller medgivande beviljas ska myndigheten alltid samråda med Lycksele Vatten och Avlopp AB (LAVAB). För några mindre vattenverk där skyddsområden och föreskrifter inte hunnit uppdateras är det angeläget att det arbetet fortskrider för att uppnå ett fullgott skydd. För att åtgärda läckage/förluster och förorening av dricksvatten via ledningsnätet finns en detaljerad förnyelseplan för de närmaste tre åren och en övergripande plan för de kommande 20 åren.

Karta 23. Vattenskyddsområden.

4.2.1 Ställningstaganden för vattenskyddsområden

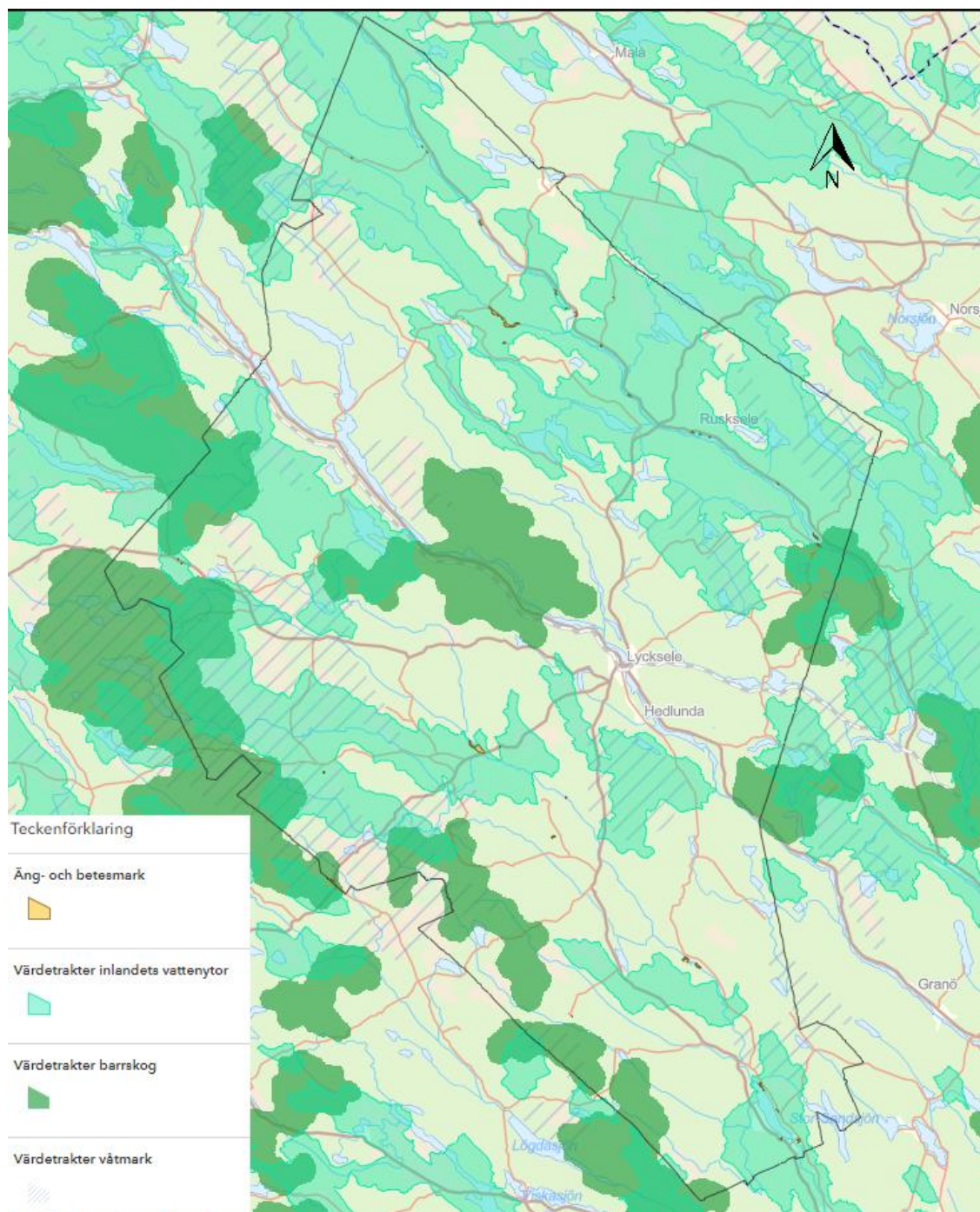
- Samtliga kommunala dricksvattentäkter med en produktion som överstiger 10 m³ per dygn ska senast år 2027 ha aktuella vattenskyddsföreskrifter och vattenskyddsområden.
- Kommunen ska ta fram en VA-plan.
- Nya täkter eller andra verksamheter som riskerar att försämra tillgången eller kvaliteten på grundvattnet ska inte tillåtas inom tillrinningsområde till regionalt viktiga grundvattenresurser.
- Nya anläggningar ska ske med hänsyn till de restriktioner som finns för verksamheten inom skyddsområdena.
- Vid upprättande av nya fritidsområden ska kommunen verka för att upprätta skyddsföreskrifter för vattentäkt/vattentäkterna inom dessa områden.
- Vid ansökan om medgivande enligt vattenskyddsföreskrifterna ska tillsynsmyndigheten samråda med LAVAB.

4.3 Stora opåverkade områden

Stora opåverkade områden ska enligt 3 kap 2 § miljöbalken så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka områdenas karaktär. I samverkan med flera aktörer har Länsstyrelsen tagit fram en regional handlingsplan för grön infrastruktur. Med grön infrastruktur menas nätverk av natur som bidrar till fungerande livsmiljöer för växter och djur och till människors välbefinnande. Syftet med planen är att bevara biologisk mångfald genom att se till att växter och djurs livsutrymmen är av tillräcklig yta och kvalitet samt att det finns möjlighet till spridning av arter i landskapet.

I handlingsplanen identifieras värdetrakter varav Lycksele berörs av värdetrakter för våtmarker, skogar samt sjöar och vattendrag. Värdetrakterna är stora sammanhängande områden med en hög täthet av värdekärnor, det vill säga områden med höga naturvärden.

Insatser för naturvården kan med fördel prioriteras till värdetrakterna. Det gäller exempelvis satsningar på friluftsliv, områdesskydd och restaureringar. I samband med exploatering ska värdetrakterna tillgodoses genom att de särskilt beaktas i tillämpning av de allmänna hänsynsreglerna och hushållningsbestämmelserna i miljöbalken.

Karta 24. Värdeområden för inlandets vattenytor, barrskog och våtmarker samt äng- och betesmarker.

4.3.1 Ställningstaganden för stora påverkade områden

- I samband med remisser och tillståndsprövningar ska värdeområdena särskilt beaktas.
- De skogliga värdeområdena bör ej exploateras annat än i undantag eller endast för enstaka exploateringar såsom enskilda byggnader och mindre vägar.

4.4 Ekologiskt känsliga områden

Enligt miljöbalken 3 kap 3 § ska mark- och vattenområden som är särskilt känsliga utifrån ekologisk synpunkt så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.

Specifik hänsyn måste tas till dessa känsliga områden i den kommunala verksamheten, såväl vid planläggning som vid olika typer av åtgärder och verksamheter, för att vi ska kunna åstadkomma ett tillräckligt bra skydd.

Ekologiskt känsliga områden är områden som har ekologiska funktioner som är särskilt känsliga för störningar och ingrepp. De känsliga områdena innehåller som regel många ovanliga växter och djur, ofta för att deras livsmiljöer tidigare har skadats eller gått förlorade.

Behovet av skydd för ekologiskt känsliga områden är utpekade i miljöbalken. Dessutom kräver flera av de nationella miljömålen skydd av dessa områden för att vi ska kunna uppnå miljömålen. Utan särskilt skydd är risken uppenbar att vi förlorar många värdefulla ekosystem och många växt- och djurarter som är viktiga för den biologiska mångfalden.

Våtmarker

Kommunens större våtmarker har inventerats (VMI) och naturvärdeklassats. Ett stort antal har mycket högt eller högt naturvärde, klass 1 och 2. Dessa bör helt undantas från ingrepp. Fyra myrområden ingår i den nationella Myrskyddsplanen och tillhör landets allra mest värdefulla våtmarker.

Fågellokaler

Flera viktiga rast- och häckningsplatser för fåglar finns i kommunen bland annat Sikmyran, Blåviken/Rusele, Maskenträsket, Lomtjärn, Lapptjärn, Saddimyran, Västerstormyran och Sörmyran.

Skyddsvärda statliga skogar

En inventering av statliga naturskogar och urskogsartade skogar (SNUS) genomfördes 2003 och 2004. Områdena redovisas i naturvårdsverkets rapport 5497 Skyddsvärda statliga skogar. Flera av de inventerade områden finns i Lycksele kommun.

Nyckelbiotoper och sumpskogar

Skogsstyrelsen och skogsbolagen har inventerat nyckelbiotoper och sumpskogar. Dessa områden visar var det kan finnas höga naturvärden.

Naturvårdsavtal, frivilliga avsättningar

Naturvårdsavtal finns för 20 områden i kommunen. Genom certifieringssystem för skogsbruk sker också frivilliga avsättningar av områden med höga naturvärden

Geovetenskapliga värden

Inom kommunen finns ett flertal områden med höga geovetenskapliga naturvärden. Skyddsvärda förekomster av naturgrus har identifierats i länsstyrelsens naturgrusinventering från 1986.

Värdefulla odlingslandskap

Den biologiska mångfalden i odlingslandskapet har missgynnats av det moderna jordbruket. Ängs- och betesmarksinventeringen från 2002 och framåt visar ett antal områden med höga värden.

Naturområden i och i närheten av tätort

Kommunens naturvårdsstrategi och grönstrukturplan klassar och redovisar grönområden i och i närheten av tätorten, Kristineberg och Örträsk. Här ingår också skolskogarna.

Övriga naturvårdsobjekt

Naturvårdsstrategin beskriver och klassar ett antal naturområden. Objektsbeskrivningar med klassning finns för biflöden till de tre stora älvarna.

4.4.1 Ställningstaganden för ekologiskt känsliga områden

- Områden som innehåller många särskilt ovanliga växter och djur samt ekologiska funktioner som är särskilt känsliga för störningar och ingrepp ska betraktas som ekologiskt känsliga områden.

4.5 Natura 2000-områden (MB 4:8 och 7:27-29)

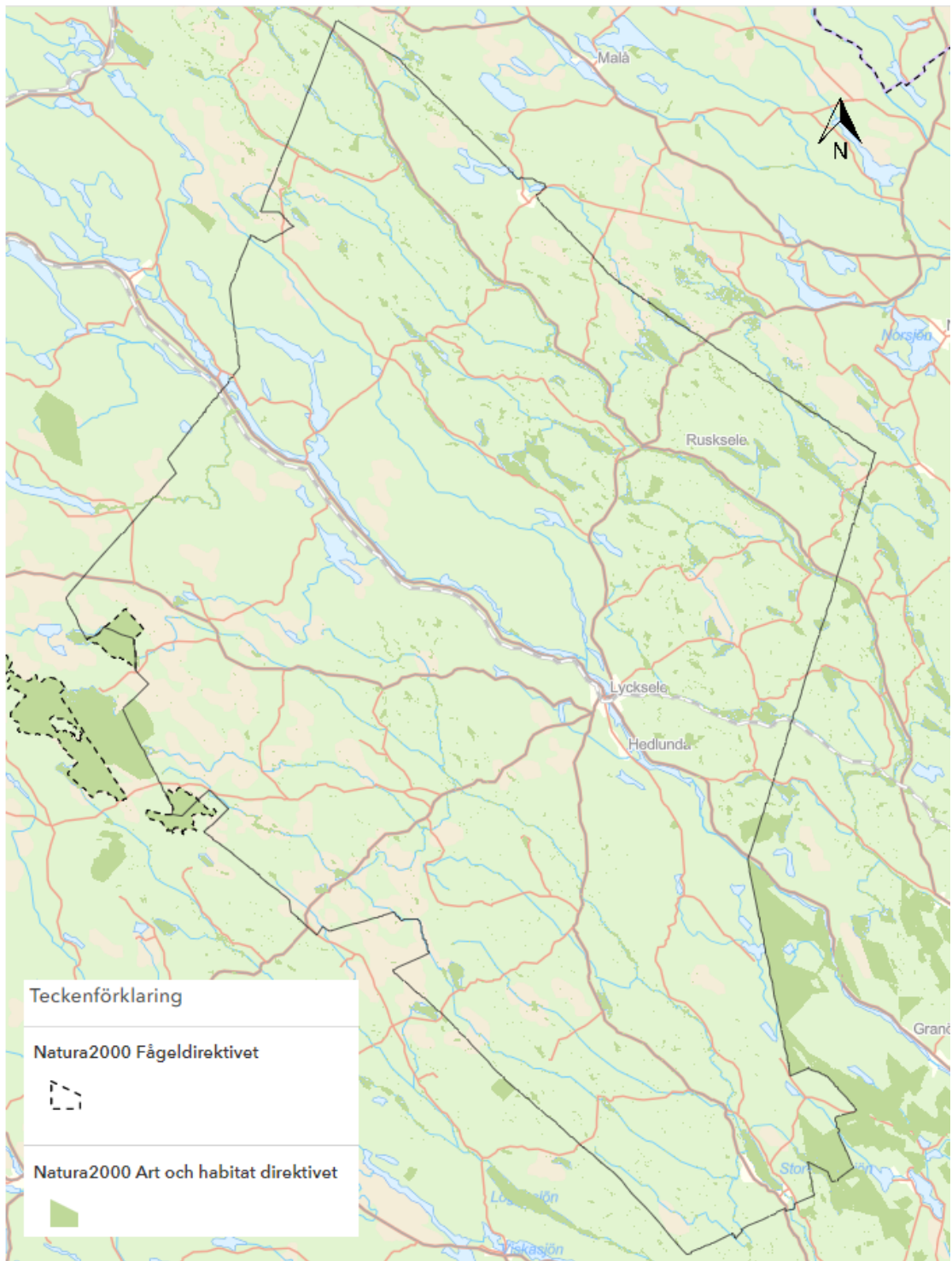
Natura 2000 är ett nätverk av skyddade områden i hela EU och finns för att främja den biologiska mångfalden, genom bevarande och förbättring av naturmiljön. Dessa områden innehåller arter eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv.

Naturvårdsverket samordnar arbetet med Natura 2000 i Sverige. Länsstyrelserna utför stora delar av arbetet, men viktiga aktörer är också Skogsstyrelsen, kommuner, markägare och jordbrukare.

För de områden som omfattas av Natura 2000 har Länsstyrelsen tagit fram bevarandeplaner som bland annat beskriver området värden, vad som kan utgöra ett hot samt vilka bevarandemål som finns för de olika arterna och livsmiljöerna. Bevarandeplanen revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras.

Inom Lycksele kommun finns för närvarande ett 30-tal Natura 2000-områden. De framgår närmare av Karta 25 nedan. Flera av dem har skydd som naturreservat. Natura 2000-området Mörkliden/Rävliden sammanfaller med riksintresse för mineraler liksom Natura 2000-område för Öreälven och Vindelälven.

Genom att sträva efter bevarande av områden med höga naturvärden ökar kommunens attraktionskraft vilket bidrar till lokal ekonomisk utveckling.

Karta 25. Natura 2000-områden.

4.5.1 Ställningstaganden för Natura 2000-områden

- Kommunen ställer sig positiv till fler Natura 2000-områden för att främja den biologiska mångfalden och att för klimatets skull bevara värdefull skog.

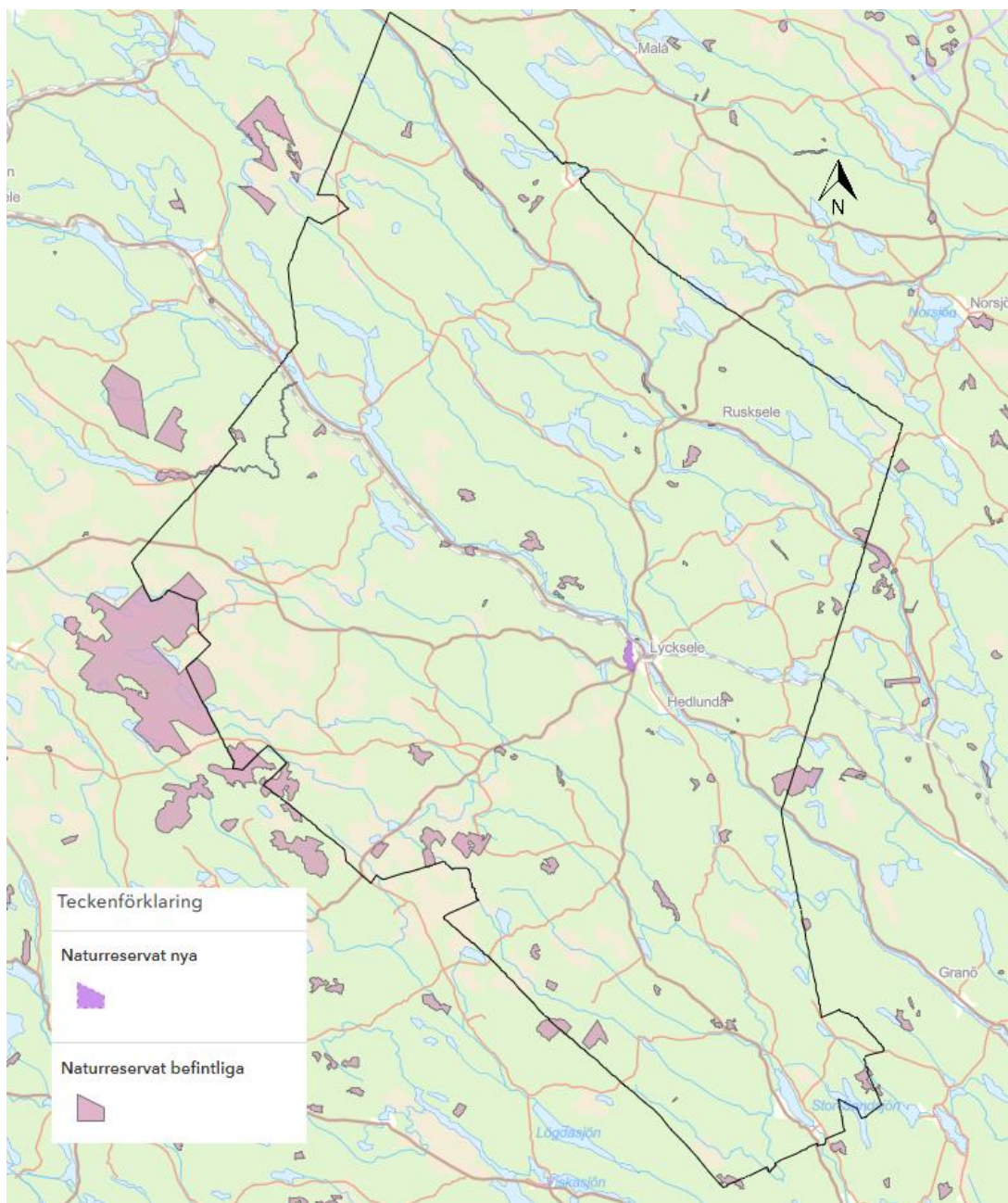
4.6 Natur- och kulturresevat (MB kap 7:4–9)

Naturresevat är ett av de vanligaste sätten att långsiktigt skydda värdefull natur. Eftersom människans påverkan under de senaste femtio åren har förstört naturmiljöer i en långt snabbare takt än någonsin i historien finns ett behov av att skydda värdefulla områden. Skyddsformen naturresevat är ett sätt att värna och vårda våra skogar, vattendrag, betesmarker och andra naturmiljöer.

Ett naturresevat kan bildas i syfte att:

- bevara biologisk mångfald
- vårda och bevara värdefulla naturmiljöer
- tillgodose behov av områden för friluftslivet
- skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer
- skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Inom Lycksele kommun är 59 områden avsatta som naturresevat och föreskrifter till skydd för områdenas naturvärden är fastställda. Tannberget kommer att skyddas som naturresevat och området planeras att fortsatt utvecklas som friluftsområde.

Karta 26. Naturreservat.

Kulturresevat som skyddsinstrument infördes med miljöbalken 1999. Avsikten är att möjliggöra vård och bevarande av värdefulla kulturpräglade landskap. I ett kulturresevat kan hela området natur- och kulturmiljövärden skyddas och vårdas. Därmed omfattas byggnader, anläggningar, lämningar och marker. Även sådana värden som består av verksamheter, kunskaper och traditioner kan hanteras inom ramen för kulturresevatets förvaltning. I Lycksele finns i dagsläget inte några kulturresevat.

Genom att sträva efter bevarande av områden med höga natur- och kulturvärden ökar kommunens attraktionskraft vilket bidrar till lokal ekonomisk utveckling.

4.6.1 Ställningstaganden för natur- och kulturresevat

- Kommunen ställer sig positiv till fler natur- och kulturresevat för att främja natur- och kulturmiljöer och på så vis bidra till lokal ekonomisk tillväxt och utveckling

4.7 Biotopskydd (MB 7:11)

Biotopskyddsområde är en skyddsform som kan användas för små mark- och vattenområden, så kallade biotoper. Det handlar om områden som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter. Biotoperna är också viktiga för vanligare arter, samt för omväxling i landskapet. Genom att skydda sådana värdefulla naturmiljöer förbättras förutsättningarna för att långsiktigt bevara den biologiska mångfalden. Skyddet bidrar också till att Sverige uppfyller FN:s överenskommelse om biologisk mångfald samt de nationella miljökvalitetsmål som riksdagen har antagit.

Skillnaden mellan biotopskyddsområden och till exempel naturresevat är att det är ett antal biotoper som får skyddas som biotopskyddsområde. Det finns två typer av skydd där det ena innebär ett generellt skydd för vissa typer av biotoper och den andra innebär att skydd för en särskild biotop beslutas i varje enskilt fall.

Skogsvårdsstyrelsen beslutar om biotopskydd på skogsmark och länsstyrelsen fattar beslut om övrig mark. Områden kan vara upp till 5 ha stora och skyddet motsvarar ett resevatsskydd. I Lycksele kommun har hittills cirka 40 områden fått denna form av skydd.

4.7.1 Ställningstaganden för biotopskyddsområden

- För att främja små mark- och vattenområden och bidra till den biologiska mångfalden ställer sig kommunen positiv till biotopskyddsområden.

4.8 Samrådsområde (MB 3:6 och 12:6)

Skogsvårdsstyrelsen och länsstyrelsen kan besluta att speciella bestämmelser om samråd ska gälla för vissa åtgärder och verksamheter som kan skada naturmiljön i ett område. De gör då en bedömning av åtgärden.

4.8.1 Ställningstaganden för samrådsområde

- Utveckla samarbetet med Skogsstyrelsen och ta fram samrådsområden där särskild hänsyn ska tas till skogsvårdslagen

Del 4 – HållbarhetskONSEKVENSBESKRIVNING

Översiktsplanen vilar på fyra strategiska fokusområden, med ett hållbarhetsperspektiv som genomsyrar alla områden. Fokusområdena är *attraktiv livsmiljö, hållbara kommunikationer, natur- och kulturmiljöer som tillgång* samt *hållbar näringslivsutveckling*. Översiktsplanen syftar på en utvecklingstakt mot 13 000 invånare år 2040. De utvecklingsförslag som bedöms medföra positiva och negativa miljöeffekt är:

- Utbyggnad av bostadsområden på Nydala, Lugnet, Furuviik, Hedlunda och Solsidan
- Utredningsområden av industriområdena Furuviik, Hälsingfors och Rusksele
- Utredningsområden för elintensiva etableringar Tuggensele och Forsdala
- Förtätning av tätorten
- Utbyggnad i strandnära lägen
- Ny infrastruktur främst nya gång- och cykelvägar
- Bevarande av natur- och friluftslivsområden
- Prioritering av grönområden
- Prioritering av brukningsvärd jordbruksmark
- Insatser för att bromsa klimatförändringarna

Översiktsplanens utvecklingsförslag bedöms bidra till både positiva och negativa konsekvenser.

Ny bostadsbebyggelse riskerar att påverka rennäringsen genom att mark tas i anspråk inom riksintresse för rennäringsen. Konsekvenserna behöver utredas mer ingående i samband med detaljplanering och genom tidig dialog kan viss påverkan undvikas och rennäringsens behov bättre tillgodoses. Ny bostadsbebyggelse kommer innebära att grönområden ianspråk tas och att strandnära miljöer kan privatiseras. Dessa effekter är mer påtagliga i tätorten jämfört med landsbygden. Det finns en osäkerhet i hur stora effekterna blir på grönområden då det är avgörande hur områdena detaljplaneras. Buller från flygplatsen och väg E12 blir en viktig faktor att ta hänsyn till vid detaljplanering av bostadsområden. De nya bostadsområdena kommer att hamna i kommunens ytterkanter och i flera fall innebära att barn behöver skolskjuts för att ta sig till skola. Bebyggelse planeras inom vattenskyddsområde för Lycksele tätort och det är osäkert hur stora riskerna är för att bebyggelsen ska ha negativa effekter på vattenkvalitén. Riskerna är här beroende av planeringens utformning och omfattning.

Det finns ett behov av att utöka mark för industrier. Planförslaget föreslår att befintliga områden får växa. Både industriområdet vid Furuviik och Rusksele riskerar genom en utökning att påverka riksintresse för rennäringsen.

Risker med ras, skred, farligt gods och på grund av förorenad mark påverkas i liten utsträckning av planförslaget och kommer behöva utredas vid detaljplaneläggning för att säkerställa att risker undviks. Skapande av arbetstillfällen ska ses som ett viktigt skäl för fortsatt utvinning av mineraler och därmed finns fortsatt risk för förorening av mark och vatten i gruvornas omgivning.

Nya gång- och cykelvägar kommer att stärka tillgänglighet till viktiga målområden och möjliggöra fina motionsstråk och goda fossilfria transportmöjligheter. Fler laddstolpar för elbilar, elektrifiering av järnvägen och en ny godsterminal kan alla bidra till minskning av fossila utsläpp. Planförslaget prioriterar säkra överfarter samt gång- och cykelvägar vilket även det bidrar till en mer levande stad och trygga möjligheter att röra sig inom kommunen utan att behöva använda bilen. Stadsrummet utformas på ett sådant sätt att barn, äldre, personer med funktionsnedsättningar samt till viss del kvinnor prioriteras och kan vistas tryggt i staden.

Ett flertal insatser och ställningstaganden kommer att bidra till positiva effekter för friluftslivet och den biologiska mångfalden genom att exploatering inte kommer att ske i skolor, genom hyggesfritt skogsbruk i tätorten och om möjligt bildande av naturreservat på Tannberget. Vidare finns ställningstaganden om maxavstånd mellan bostadsområden och grönområden. Mycket viktiga friluftsområden ska också ges särskild hänsyn vid etablering av bulleralstrande verksamheter. Detta kan i sin tur innebära en liten risk för att det inom kommunen inte kan produceras lika mycket vindkraftsenergi som tidigare översiktsplan möjliggör.

För att säkerställa att Lycksele ska vara en attraktiv plats att bo på har det gjorts en bedömning om planförslaget bidrar till en god folkhälsa, trygga miljöer, mötesplatser samt boendesegregation. Genom att ta ställning för blandad bebyggelse skapas områden som är mindre segregerade samt en mer levande stad vilket i sin tur bidrar till att känslan av trygghet ökar. Planförslaget bedöms bidra positivt till kommunens ekonomi genom att erbjuda attraktiva boendemiljöer och utveckling av näringslivet. Planförslaget säkerställer dessutom bevarande av natur- och friluftsliv vilket kan fungera som attraktionskraft för att välja Lycksele som bostadsort. Ställningstaganden kring ökade möjligheter för pendling bidrar till att fler kan bo kvar i Lycksele trots arbete på annan ort och att stora etableringar blir möjliga då personer som bor utanför kommunen kan pendla till Lycksele för att arbeta.

Planförslaget föreslår att ett antal strategier och planer ska tas fram. Dessa ska bidra med fördjupningar och ett bättre kunskapsunderlag för åtgärder och vägledningar i detaljplanläggning, prövningar av bygglov och miljötillstånd. En klimatstrategi är prioriterad och kommer att belysa vilka åtgärder och förbyggande insatser som behöver vidtas för att klimatanpassa och bromsa klimatförändringarna.

Miljö kvalitetsmålen och miljö kvalitetsnormerna bedöms inte påverkas av planförslagets utvecklingsinriktning på ett sätt så att målpuppfyllelse förhindras. Planförslaget påverkar inte heller lagskyddade områden så att deras syften riskerar att påverkas. Riksintresse för

naturvården prioriteras framför riksintresse för vindbruk. I övrigt tillgodoses riksintressena genom ställningstaganden i planen.

1 Inledning

Alla kommuner ska ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. Översiktsplanen är inte bindande men ska ge vägledning om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den bebyggda miljön ska brukas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen är ett strategiskt dokument för kommunen, men kan också användas av verksamhetsutövare som bakgrundsmaterial vid lokalisering av miljöfarliga verksamheter.

Från och med valet år 2022 ersätts aktualitetsprövning av översiktsplaner med krav om att kommunfullmäktige ska ta fram en planeringsstrategi varje mandatperiod. Strategin ska antas senast 24 månader efter ordinarie val. I en planeringsstrategi ska fullmäktige ta ställning till kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen och till översiktsplanens aktualitet. Planeringsstrategin som är mer framåtsyftande ska medverka till en ökad kontinuitet. Det krävs inte något särskilt samråd eller någon miljöbedömning av planeringsstrategin.

Denna rapport utgör en hållbarhetskonsekvensbeskrivning med integrerad MKB (miljökonsekvensbeskrivning) enligt PBL (Plan- och bygglagen) och MB (Miljöbalken). Hållbarhetskonsekvensbeskrivningen innehåller det lagstadgade kravet i en MKB och belyser och bedömer dessutom de sociala och ekonomiska konsekvenserna. Genom att beskriva och ta hänsyn till de ekologiska, sociala och ekonomiska konsekvenserna skapas en mer holistisk förståelse för hur utvecklingen kan komma att påverka kommunen. Den ekologiska bedömningen berör främst naturmiljö, vatten, jordbruk och klimatpåverkan. Den sociala bedömningen handlar till stora delar om välbefinnande, påverkan på människors hälsa, jämställdhet och rättvisa. Den ekonomiska bedömningen utgår från en långsiktig ekonomisk resurshushållning.

2 Metod

Syftet med hållbarhetskonsekvensbeskrivningen är att i alla led integrera sociala, ekologiska och ekonomiska perspektiv i planeringen och beslutsfattandet så att en hållbar utveckling främjas. Syftet är vidare att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekterna av den planerade markanvändningen och dess inverkan på miljö, samhällsekonomi och folkhälsa.

Arbetet med den nya översiktsplanen påbörjades våren 2020. Samtliga av kommunens verksamhetsområden och bolag har involverats och haft möjlighet att påverka innehållet i översiktsplanen. WSP som kommunens externa partner har bidragit till processen i form av bollplank och processtöd. Samebyarna har bjudits in till möten under processen. Samrådstiden pågick december 2021 – februari 2022. Ett flertal yttranden och synpunkter inkom från

myndigheter, företag, organisationer och privatpersoner. Synpunkterna har noterats eller inarbetats i planen. I somliga fall har det lett till nya ställningstaganden och justering av utvecklingsområden. Hållbarhetskonsekvensbeskrivningen har tydliggjorts och omarbetats utifrån ändringar i planen. Varje utvecklingsförslag av bostads- och industriområde har fått en utförligare konsekvensbeskrivning. Hållbarhetsbedömningen har varit en integrerad del i översiktsplaneprocessen sedan hösten 2020. Ett första avgränsningssamråd genomfördes med Länsstyrelsen oktober 2020 och därefter hölls ett uppföljande samråd i april 2021.

Styrgruppen bestående av politiker, samhällsplaneringschef och kommunchef har fått genomföra viktning av vilka hållbarhetsaspekter de värderar högst.

Konsekvensbedömningarna har utgått från översiktsplanens utvecklingsinriktning och ställningstaganden. Som underlag för bedömningarna har planer, kartunderlag och andra myndigheters vägledande underlag använts.

Genom bedömningsprocessen har berörda fått komma till tals och olika alternativ har vägts mot varandra. Ett alternativ som är viktigt samhällsekonomiskt kan i vissa fall ha fått väga tyngre än de miljömässiga och sociala värdena samt omvänt att sociala och miljömässiga värden ibland vägt tyngre.

2.1 Identifierade områden att förbättra

WSP genomförde tidigt i processen intervjuer bland tjänstepersoner och politiker för att identifiera viktiga områden att genomlysas och förbättra. Flera av de identifierade förslagen har inarbetats i planen. Infrastruktur lyftes som en viktig fråga. Bättre möjligheter till cykel- och gångstråk i tätorten efterfrågades. Samtidigt framhölls att det redan finns goda möjligheter till cykling genom ett väl utvecklat gång- och cykelvägnät. Elektrifiering av järnvägen lyftes som en möjlighet till hållbara transporter. Målgruppen efterlyste bättre bussförbindelser mellan flygplatsen och resecentrum i syfte att minska enskilda transporter. Utbyggnad av laddinfrastruktur och fortsatt bredbandsutbyggnad var viktiga förbättringar att beakta. Hållbart resande och rekreation som mervärden när förändringar genomförs och tillgänglighet till offentliga miljöer för att säkra trygghet för alla oavsett förutsättningar var ytterligare aspekter som togs upp.

Risken för översvämningar lyftes som viktigt att ta hänsyn till bland annat till följd av de förväntade klimatförändringarna.

Folkhälsa, attraktiva boenden och grönområden har av politiken lyfts som det viktigaste för ett mer hållbart Lycksele. Arbetstillfällen har också nämnts som viktigt.

3 Avgränsning

För att avgränsa hållbarhetsbedömningen har planens mest betydande påverkan på ekonomi, människors hälsa och miljö undersökts och bedömts. Inom ramen för bedömningen har innehållet i hållbarhetsbeskrivningen avgränsas; geografiskt, sakligt och tidsmässigt.

Utvecklingsförslag som kan komma att ha betydande påverkan på miljö, ekonomi eller sociala faktorer har analyserats och bedöms vara:

- Utbyggnad av bostadsområden på Nydala, Lugnet, Furuviik, Hedlunda och Solsidan
- Utredningsområden för industri Furuviik, Hälsingfors och Rusksele
- Utredningsområden för elitensiva etableringar Tuggensele och Forsdala
- Förtätning av tätorten
- Utbyggnad i strandnära lägen
- Ny infrastruktur främst nya gång- och cykelvägar
- Bevarande av natur- och friluftslivsområden
- Prioritering av grönområden
- Prioritering av brukningsvärd jordbruksmark
- Insatser för att bromsa klimatförändringarna

Geografiskt omfattar konsekvensbeskrivningen primärt Lycksele kommun och miljöeffekterna beskrivs på en kommunövergripande strategisk nivå. I ett senare skede kommer i samband med handläggning av lov, tillstånd eller detaljplanering ytterligare påverkan behöva beaktas. För utveckling- och utredningsområdena avseende bostäder och industri har det redogjorts för flera av riskerna och motstående intressen inom de specifika områdena. För planens sociala och ekonomiska konsekvenser förs ett resonemang ur ett övergripande perspektiv.

Följande aspekter har bedömts vara av vikt att beskriva och analysera: utsläpp till luft, buller, vattenmiljö, naturmiljö, kulturmiljö och landskapsbild, rekreation och friluftsliv, säkerhet och risker, klimat, jordbruksmark, boendesegregation, öppenhet och trygg miljö, mötesplatser, boendattraktivitet, kommunal ekonomi och rennärning.

Tidsperspektivet som beskrivs i översiktsplanen är 20 år med utblick mot 2040, varför detta även utgör hållbarhetsbedömningens tidsmässiga avgränsning. Sannolikt kommer inte alla ställningstaganden och utvecklingsförslag att kunna realiseras inom planens tidshorisont.

4 Alternativ

I en konsekvensbeskrivning ska olika alternativ beskrivas och bedömas. Nollalternativet beskriver förväntad utveckling av kommunen om planförslaget inte genomförs. Utöver nollalternativet beskrivs planförslaget och översiktligt också de utvecklingsalternativ som valts bort under processens gång.

4.1 Nuläget

Lycksele kommun omfattar 5636 km² och karakteriseras av ett vidsträckt brukat barrskogslandskap som genomkorsas av tre älvar med inslag av odlingslandskap. Kommunen ligger i mitten av Västerbottens län och gränsar mot åtta av länets övriga fjorton kommuner. Kommunen är den befolkningsmässigt största kommunen i södra Lappland med 12 264 invånare 31 december 2021. Majoriteten, närmare 70 procent, bor i Lycksele stad som ligger vid Umeälven och Blå vägen (E12).

Sedan 70-talet har befolkningen minskat och gått från drygt 14 000 invånare till drygt 12 000 invånare. Trots den minskade befolkningen finns ett underskott av bostadsenheter för bland annat barnfamiljer, ungdomar och äldre som vill byta boendeform. Lediga tomter finns i tätorten, Hedlunda, Betsele, Umgransele och Knaften. Vid Nydala finns ett område med attraktiva strandnära lägen som iordningställs för bebyggelse under 2022. LIS-områden finns utpekade på ett flertal platser i kommunen i anslutning till befintlig infrastruktur.

Då kommunen är stor till ytan och innehåller många byar med få invånare, innebär det svårigheter och utmaningar med att upprätthålla service för alla.

4.2 Nollalternativet

Nollalternativet innebär att kommunen inte har någon reviderad eller antagen översiktsplan sedan aktualitetsprövningen 2009. De ställningstaganden och riktlinjer som då antogs kommer fortsatt att vara det underlag som ligger till grund för kommunens utveckling och ställningstaganden vid olika etableringar. En översiktsplan som inte är aktuell kan bli begränsande för kommunens utveckling.

Nollalternativet innebär att planen inte digitaliseras och visar inte på ett samlat sätt den övergripande utvecklingsinriktningen på karta.

4.3 Huvudalternativ

Huvudfokus för översiktsplanen är ett långsiktigt hållbart samhälle. Hållbarhetsperspektivet, såväl miljömässigt som socialt och ekonomiskt, genomsyrar hela planen. Fyra strategiska fokusområden har identifierats som särskilt viktiga i översiktsplanen. Fokusområdena är *Attraktiv livsmiljö*, *Hållbara kommunikationer*, *Natur- och kulturmiljöer som tillgång* samt *Hållbar*

näringslivsutveckling. Översiktsplanen tar avstamp i fokusområdena med planering som syftar på en utvecklingstakt mot 13 000 invånare år 2040.

Huvudalternativet är moderniserad utifrån Boverkets ÖP-modell 2.1 och är därmed mer lättillgänglig för olika intressenter. Tydligare ställningstaganden gällande målkonflikter finns i den nya planen. Några exempel på nya visioner som skiljer mellan nollalternativet och huvudalternativet är: nya utrednings- och utvecklingsområden för bostäder, industrier och elintensiva etableringar, laddstolpar och elektrifiering av tvärbanan, gång- och cykelväg mellan Lycksele-Bocksliden, Lycksele-Betsese, runt industriområdet Furuvik samt i Ruskesele och Örträsk. Genom ställningstaganden föreslås maxavstånd mellan grönområden och bostadskvarter. Skolskogar och områden med höga natur- och rekreationsvärden undantas från exploatering.

4.4 Övriga alternativ

I ett tidigt skede har mer expansiva förslag i bebyggelseutvecklingen avfärdats.

Bebyggelseutveckling längs med transportstråken var till en början önskemål eftersom infrastrukturen redan fanns och det medgav närhet till andra orter än Lycksele. Efter bedömning har förslagen plockats bort eftersom efterfrågan av nya bostäder inom dessa områden ej bedöms bli särskilt stor.

Föreslagna utvecklings- och utredningsområden för bostäder och industrier har efter samrådet reviderats och konsekvenserna har analyserats. Det har lett till att områdena fått nya avgränsningar eller i vissa fall helt tagits bort från planen. Två utredningsområden för elintensiva etableringar har tillkommit.

Specifika fritidshusområden pekades till en början ut men dessa har avfärdats då det för närvarande inte bedöms finnas någon stor efterfrågan. Fortsatt finns dock möjlighet att uppföra enstaka fritidshusbebyggelse men inget som kommunen aktivt planerar för.

Länge fanns frågan om revidering av LIS-områden med. Utifrån läget med nytt lagförslag samt att LIS-områdena bör ses utifrån en långsiktig planering så har befintliga områden fått finnas kvar som tidigare utan förändringar i riktlinjer eller utpekade områden.

5 Underlag

I detta kapitel beskrivs de planer och program samt mål och lagstiftning som hållbarhetskonsekvensbeskrivningen och översiktsplanen har att förhålla sig till. Åtgärder och insatser som planeras ska följa gällande miljö kvalitetsnormer och riksintressena ska tillgodoses.

5.1 Fokusområden

Översiktsplanen bygger på fyra fokusområden; attraktiv livsmiljö, hållbar näringslivsutveckling, natur- och kulturmiljö som tillgång samt hållbara kommunikationer.

5.1.1 Attraktiv livsmiljö

Fokusområdet för attraktiv livsmiljö innebär att Lycksele ska dra nytta av sina unika miljöer som innebär närhet till naturen och lugnet men också till upplevelser och kommers. Lycksele ska kännas personlig och vänlig men så stor att det som behövs finns. Det ska vara gott att leva oavsett var i kommunen du bor. Det ska finnas bostäder för alla och ett utbud av boendeformer som matchar behovet.

Den fysiska planeringen i kommunen ska utgå från befintliga bebyggelsestrukturer för att bättre nyttja och stärka den service och infrastruktur som redan finns. Vid ny bebyggelse, vare sig det sker genom förtätning eller genom nyproduktion ska det ske på ett sådant sätt att rekreation och andra ekosystemtjänster tas till vara. Det ska finnas planberedskap för boenden i attraktiva lägen och det ska finnas en mångfald i kommunens utbud oavsett om man vill bo i tätort eller på landsbygd. Översiktsplanen ska förespråka funktionsblandad bebyggelse där bostäder, arbetsplatser och service är integrerade vilket skapar levande kvarter under större delen av dygnet och bidrar till en ökad trygghet och säkerhet.

Planering för nylokalisering av verksamheter ska liksom övrig bebyggelseplanering utgå från befintliga strukturer för att bättre nyttja och stärka den service och infrastruktur som redan finns. Lokalisering ska göras genomtänkt beroende på typ av verksamhet och dess omgivningspåverkan.

5.1.2 Hållbara kommunikationer

I Lycksele ska det vara lätt att nå och att nås. Såväl biltrafik, kollektivtrafik, elektrifierad tvärbana och flyget är viktiga för att kommunen ska vara socialt och ekonomiskt hållbar i framtiden. En väl utbyggd infrastruktur är betydelsefull för att knyta ihop Lycksele kommun med regionen och omvärlden men också för att länka samman stad och land.

Översiktsplanen ska bidra till förverkligande av kommunens trafikstrategi. Den fysiska planeringen ska säkerställa att det hållbara resandet är enkelt och tryggt. Detta innebär till exempel att ny bebyggelse lokaliseras intill kommunikationsstråk som kan öka underlaget för kollektivtrafiken samt att viktiga målpunkter är tillgängliga för gående och cyklister. Hänsyn ska

gå före framkomlighet ju fler människor som befinner sig i berörd miljö. Det innebär att gående och cyklister ska prioriteras framför biltrafik där det finns intressekonflikter. Gång och cykel ska få en hög prioritet i planering av infrastrukturen. Kommunen ska genom sin fysiska planering fortsatt agera för att möjliggöra god digital kommunikation för alla invånare och besökare.

5.1.3 Natur- och kulturmiljö som tillgång

Med natur- och kulturmiljö som tillgång menas att vi ska se dessa miljöer som en fantastisk resurs. Inte bara för den biologiska mångfalden utan även för de ekosystemtjänster som den ger oss människor. Naturmiljöer ger oss frisk luft, rent vatten och platser för rekreation och upplevelser. Kulturmiljöerna minner om landskapets förändring, vår egen historia och berikar livsmiljön. Dessutom ger naturen oss våra energikällor i form av skog, vind och vatten, naturresurser som mineraler och täkter samt betesmarker viktiga för rennäringen. Det samiska kulturlandskapet är en tillgång och viktigt för både kommunens profil som samiskt förvaltningsområde samt för Sápmi som helhet.

Den fysiska planeringen har en viktig uppgift att värna, vårda och utveckla natur- och kulturmiljöer på ett balanserat och långsiktigt hållbart sätt. Översiktsplanen ska tydliggöra viktiga strukturer som värnas och utvecklas samt hur eventuella intressekonflikter ska hanteras.

5.1.4 Hållbar näringslivsutveckling

En hållbar näringslivsutveckling innebär att Lycksele kommun ska vara en möjliggörare som tar vara på krafter, som människor med vilja att vara med och utveckla och forma kommunen. Arbete och sysselsättning är grunden för ett fungerande samhälle. Det ska skapas goda förutsättningar för näringslivet och kommunens utveckling. Det ska finnas god planberedskap för nya och befintliga verksamheter och kunna erbjuda bra förutsättningar för dessa genom teknisk infrastruktur, goda kommunikationsmöjligheter samt attraktiva livsmiljöer.

5.2 Kommunala och regionala planer

Flera kommunala och regionala planer ligger som utgångspunkt och styrning för översiktsplanen. Några av dessa är:

- Bostadsförsörjningsprogram 2019 – 2022
- Västerbotten – en attraktiv region där olikheter skapar utvecklingskraft. Regional utvecklingsstrategi 2020–2030
- Trafikförsörjningsprogram för perioderna 2020 – 2023 och 2021 – 2024
- Folkhälsopolitiskt program för Lycksele kommun
- Grönstruktur - biologisk mångfald och attraktiva utemiljöer i Lycksele stad
- Naturvårdsstrategi. Strategi för naturvård, grönstruktur, friluftsliv och naturturism
- Dricksvattenförsörjning. Regional plan för Västerbottens län
- Jordbruksmark i fysisk planering – vägledning för 3 kapitlet 4 § miljöbalken
- Risk och sårbarhetsanalys 2019

5.3 Miljökvalitetsmål, Agenda 2030 och friluftslivsmål

Agenda 2030 och de globala målen för en hållbar utveckling syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

Nedan listas de agenda 2030-mål som berörs av översiktsplanen. Huruvida planförslaget är förenligt med miljömålen bedöms i avsnittet *Agenda 2030 och miljökvalitetsmål*.

- (1) Ingen fattigdom
- (2) Ingen hunger
- (3) God hälsa och välbefinnande
- (4) God utbildning för alla
- (5) Jämställdhet
- (6) Rent vatten och sanitet för alla
- (7) Hållbar energi för alla
- (8) Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
- (9) Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
- (10) Minska ojämlikhet
- (11) Hållbara städer och samhällen
- (13) Bekämpa klimatförändringarna
- (15) Ekosystem och biologisk mångfald
- (16) Fredliga och inkluderande samhällen

Det svenska miljömålssystemet består av ett generationsmål och 16 miljökvalitetsmål. Generationsmålet visar riktningen för vad som måste göras inom en generation för att miljökvalitetsmålen ska nås. Miljökvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till och fungerar som vägledning för hela samhällets miljöarbete. Sveriges miljömål bidrar till att vi uppnår den ekologiska dimensionen av de globala målen i Agenda 2030.

Nedan listas de nationella miljökvalitetsmål som berörs av översiktsplanen. Huruvida planförslaget är förenligt med miljömålen bedöms i avsnittet *Agenda 2030 och miljökvalitetsmål*.

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet

- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Sverige har tio friluftslivsmål fastställda av riksdagen 2012. Målen ska leda mot att alla människor ska ha möjlighet att vistas i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en viktig grund. Målen kopplar också an mot målen för folkhälsa och genom att uppfylla friluftslivsmålen uppnås en del av folkhälsomålen och miljö kvalitetsmålen som i sin tur bidrar till uppfyllande av Agenda 2030-målen. De tio friluftslivsmålen är: *Tillgänglig natur för alla, Starkt engagemang och samverkan, Allemansrätten, Tillgång till natur för friluftsliv, Attraktiv tätortsnära natur, Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling, Skyddade områden som resurs för friluftslivet, Ett rikt friluftsliv i skolan, Friluftsliv för god folkhälsa samt God kunskap om friluftslivet.*

5.4 Riksintressen och Natura 2000

Kommunen har utpekade riksintressen för naturvård, kulturmiljö, friluftsliv, rörligt friluftsliv, rennärning, vindbruk, mineraler, yrkesfiske och för totalförsvaret. I planförslaget del 3 Riksintressen, LIS och andra värden redovisas utförligare de områden av riksintresse som finns inom kommunen. Där framgår områdenas värden, kommunens ställningstaganden samt prioriteringar vad avser riksintressena. Enligt miljöbalken ska riksintressena skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka områdenas karaktär. Om ett område är av riksintresse för flera oförenliga ändamål ska det riksintresse som främjar en långsiktigt god hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt ges företräde. Totalförsvarets riksintresse ska ges företräde framför andra riksintressen. Riksintressen enligt 3 kapitlet miljöbalken kan med undantag för totalförsvaret och mineraler inte vägas mot riksintressen enligt 4 kapitlet. Trots riksintressen enligt 4 kapitlets starka ställning utgör de inte hinder för utveckling av befintliga tätorter och lokalt näringsliv.

Natura 2000-områdena har en särskild ställning bland riksintressena enligt 4 kap miljöbalken. I de fall naturmiljön i ett område som är utpekad som Natura 2000-område kan påverkas ska en särskild prövning göras enligt 7 kap 27–28 § miljöbalken. Ett Natura 2000-område kan inte vägas bort i diskussioner om exploatering av tätbebyggt område eller för lokalt näringsliv.

5.5 Skyddade områden

Det finns flera skyddade områden med höga natur-, kultur- och friluftsvärden i kommunen. Flera av dessa är skyddade på olika sätt. I kommunen finns 59 naturreservat, 68 biotopskyddsområden och 20 områden med frivilliga naturvårdsavtal. Fyra av kommunens våtmarker har klassats med mycket högt naturvärde enligt den nationella myrskyddsplanen och Vindelälven är utpekad som ramsarområde, vilket innebär att det klassas som ett unikt och naturligt våtmarksområde värdefullt för biologisk mångfald. Flera av kommunens vattendrag och sjöar omfattas av det

generella strandskyddet. Centralortens vattentäkt omfattas av skydd enligt 7 kap 21 § miljöbalken. Nya och uppdaterade vattenskyddsområden håller på att arbetas fram för flera av de mindre kommunala vattentäkterna.

5.6 Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormerna finns som mål eller krav i 5 kapitlet miljöbalken. I dagsläget finns normer för vattenkvalitet, buller och utomhusluft. Miljökvalitetsnormerna är bindande miljötillstånd som ska följas upp efter en viss tidpunkt. Miljökvalitetsnormerna ska följas när kommunen planerar och planlägger, bedriver tillsyn och ger tillstånd till att bedriva verksamheter. Nedan beskrivs hur miljökvalitetsnormerna för luft och vatten uppfylls inom kommunen. Eftersom Lycksele inte har ett invånarantal som överstiger 100 000 behöver inget åtgärdsprogram eller kartläggning genomföras för buller.

5.6.1 Luft

Miljökvalitetsnormerna för luft anger både gräns- och målvärde för luftkvaliteten. För utomhusluft omfattas parametrarna kvävedioxid/kväveoxider, partiklar (PM10/PM2,5), marknära ozon, bensen, kolmonoxid, arsenik, kadmium, nickel och bens(a)pyren. De normer som vanligtvis är svåra att följa är partiklarna PM10 och kvävedioxid. En bidragande orsak till luftföroreningar är trafik, vedeldning och utsläpp från industrier. Utifrån kartläggning som kommunen gjort bedöms miljökvalitetsnormerna inte överskridas. Översiktsplanens konsekvenser rörande luftkvalitet kopplat mot miljökvalitetsnormerna redovisas i del 4, kapitel 6.3.1, konsekvenser på luftkvalitet.

5.6.2 Vatten

En miljökvalitetsnorm för vatten beskriver den kvalitet en så kallad vattenförekomst ska ha nått vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå det som inom vattenförvaltning kallas god status. Inga åtgärder får tillåtas som leder till försämrad kvalitet eller som försvårar åtgärder för att förbättra kvalitén på vattenförekomster.

Lycksele kommun ingår i Bottenvikens vattendistrikt och tillhör Umeälven och Öreälvens huvudvattenavrinningsområden. Grundvattenförekomsterna i kommunen uppvisar god kemisk status. Däremot uppnår kommunens vattendrag och sjöar inte god kemisk status med avseende på kvicksilver och PBDE. Problemet härrör från långväga luftburna utsläpp som ackumulerats under en lång tid. Problemet är av en sådan omfattande karaktär att det i dagsläget bedöms saknas tekniska förutsättningar att åtgärda dem. Sjön Hornträsket och Vormbäcken i Kristineberg uppnår ej god kemisk status till följd av höga zink och kopparhalter vilket bland annat härrör från lakvatten till följd av gruvdrift i området. Den ekologiska statusen klassas som otillfredsställande respektive dålig. De flesta av kommunens sjöar och vattendrag har i övrigt god eller måttlig ekologisk status. Paubäcken utmärker sig med den högsta ekologiska statusen. Umeälven räknas som kraftigt modifierat vatten och är påverkat av vattenkraften.

I Lycksele är inte övergödning av sjöar och vattendrag ett stort problem. Uttransport av näringsämnen inom kommunen påverkar dock tillförseln till Bottenviken. Lokala problem med

gödningseffekter kan förekomma vid exempelvis bristfälligt fungerande mindre avloppsanläggningar.

Översiktsplanens konsekvenser på vattenkvalitet redovisas under del 4, kapitel 6.2.1, konsekvenser på vattenmiljö.

6 Konsekvensbedömning

I detta kapitel beskrivs översiktsplanens konsekvenser. Inledningsvis beskrivs konsekvenserna för vart och ett av planens utvecklings- och utredningsområden gällande bostäder och industri. Därefter beskrivs konsekvenserna utifrån olika aspekter med ett hållbarhetsperspektiv uppdelat i ekologiska, sociala och ekonomiska konsekvenser. Först beskrivs kortfattat nuläget för den aktuella aspekten, därefter redogörs för konsekvenserna och slutligen vilka åtgärder kommunen planerar att genomföra samt ställningstaganden som motverkar negativa effekter. Syftet är att lyfta fram de effekter som kan påverka hållbarheten både positivt och negativt, kortsiktigt som långsiktigt, tillfälligt eller bestående, kumulativt eller inte kumulativt. Bedömningarna är gjorda på en mer övergripande nivå och bygger på att vissa insatser genomförs. Det är dock inte troligt att alla förslag kan verkställas inom planens tidshorisont.

Bedömningarna baseras på kunskap och tillgänglig information om olika delområden och aspekter. Bedömningarna görs på en övergripande nivå och fördjupningar kommer att behövas i samband med detaljplanering eller ansökningar om tillstånd eller lov. Det finns en osäkerhet i bedömningarna kopplat till hur olika värden kommer att hänsynstas vid en önskan om exploatering samt kring platsspecifika konsekvenser. Vidare är det osäkert hur olika problem kommer att hanteras. I vissa fall kan kunskapsunderlag saknas. Många av konsekvenserna är bedömda som möjligheter till eller risker för olika konsekvenser. Tidplanen för framtagande av översiktsplanen och hållbarhetskonsekvensbeskrivningen har varit mycket snäv och en del förslag och ändringar har kommit sent i processen, vilket innebär att en del underlag har granskats översiktligt, med risk för att detaljer inte beaktats. Förslagets huvudsakliga konsekvenser bedöms dock vara beskrivna.

Konsekvenser redovisas på en skala utifrån om de bedöms ha en positiv påverkan, både positiv och negativ påverkan, ingen eller liten negativ påverkan samt negativ påverkan, se tabell 2. Konsekvenserna relaterar till den aspekt som berörs, men också till miljökvalitetsnormer och riksintressen.

Positiv påverkan	Markeras med grön bakgrund
Både positiv och negativ påverkan	Markeras med blå bakgrund

Ingen eller liten negativ påverkan	Markeras med gul bakgrund
Negativ påverkan	Markeras med röd bakgrund

Tabell 2. Konsekvensbedömning utifrån fyrgradig skala.

6.1 Utvecklings- och utredningsområden

Under arbetet med översiktsplanen har ett antal områden bedömts som lämpliga för bostäder alternativt industrier. Dessa har markerats i mark- och vattenanvändningskartan för utveckling eller för utredning. Utvecklingsområden gäller för områden där kommunen ser möjligheter för utveckling och som har utretts översiktligt för att avgöra att det är ett lämpligt område utan allt för stor negativ påverkan. Utredningsområden gäller för områden där det finns oklarheter och motstående intressen som behöver utredas mer grundläggande innan det går att avgöra om exploatering är möjlig. Nedan följs en konsekvensbedömning för respektive utvecklings- eller utredningsområde för att se vilka fördelar samt risker som finns för dessa områden.

6.1.1 Solsidan bostadsområde (utvecklingsområde)

Vid solsidan finns möjligheter till älvsnära bostäder vilket bedöms som attraktivt för ett flertal personer. Det är ett vackert område med närhet till natur för de som bor där. Dessutom är cykelmöjligheterna in till Lycksele tätort goda.

Området ligger på riksintresse för rennärning men gränserna har utifrån dialog med en renägare från berörd sameby ändrats för att säkerställa viktiga flyttleder för renarna. Den förändrade gränsdragningen har också bidragit till att området inte krockar med det värdefulla naturområdet Mårkan.

En konsekvens vid utveckling av området är att naturmark kommer att behöva ianspråkta. Mitt i området går Ponderosaleden; en viktigt led inom centralt läge. Området har därutöver viktiga friluftslivsvärden såsom närhet till vatten, stigar och skog. Genom hänsyn vid planeringsskedet kan goda förutsättningar för fortsatt friluftsliv i området bibehållas. Viktiga värden att ta hänsyn till är tillgång till strandområdet, stigar och Ponderosaleden samt bibehållande av sammanhängande skogsmiljöer. I detaljplaneskedet är det viktigt att bostadstomter eller vägar inte placeras på Ponderosaleden om denna inte kompenseras inom området. Bostadsområdet ligger strandnära intill Umeälven vilket innebär att hänsyn behöver tas till växt- och djurlivet samt allmänhetens möjlighet att passera närmast stranden. En konsekvens som kan uppkomma är att området privatiseras och att allmänheten därigenom upplever att det inte är möjligt att vistas där. Genom detaljplaneringen kan olika åtgärder såsom anläggande av promenadstråk närmast stranden och bevarande av stigar ändå medföra att området utvecklas och fortsatt blir attraktivt

för allmänheten. Delar av området ingår i LIS-planen och det kan vara ett särskilt skäl att upphäva eller ge dispens från strandskyddet.

Översvämningsrisken bedöms låg men det kan finnas risk för erosion intill strandkanten. Området berör flera fornlämningar vilka behöver beaktas och utredas mer vid detaljplanering.

Området ligger inom sekundärt vattenskyddsområde för Lycksele dricksvattentäkt och omfattas av skyddsföreskrifter. Det finns en intressekonflikt mellan skyddsbehov för dricksvatten och bebyggelseutveckling vilket behöver utredas ytterligare. I dagsläget finns inget större gemensamt vatten och avlopp och det finns utmaningar med att koppla in området på de centrala anläggningarna. Om det byggs många nya bostäder i området skulle konsekvenser som förening av dricksvattenbrunnar kunna uppkomma.

Bara en liten del av området ligger inom riskområde för radon vilket kan förebyggas genom radonsäker byggkonstruktion. Andra negativa konsekvenser på människors hälsa bedöms ej uppkomma till följd av exploatering i området.

Eftersom det inte finns någon skola i nära anslutning till området kommer barn som bor i området behöva skolskjuts. Det kan leda till en ökad kostnad för kommunorganisationen. Att åka skolskjuts till skolan gör dessutom att barnen förlorar en värdefull chans till vardagsmotion samt att vi planerar för ett fortsatt bilberoende.

6.1.2 Lugnet bostadsområde (utredningsområde)

Lugnet är ett område som ligger mellan Umeälven och väg E12. Området bedöms ha ett attraktivt strandnära läge med älvsutsikt. Inom området finns en bra lekplats men som ligger nära väg E12. Delar av området är redan bebyggt och den planerade utvecklingen förväntas ske i anslutning till detta. Det gör att området har en väl fungerande infrastruktur. Dessutom bidrar en utveckling av området till att nya områden inte behöver tas i anspråk i samma utsträckning. Dock gör dess läge mellan älven och E12an att det bara kommer få plats ett fåtal bostäder. För en barnfamilj kan läget mellan en större väg och ett vattendrag upplevas som oattraktivt då det finns vissa uppenbara risker med placeringen utifrån barnens säkerhet. Större grönområden med höga natur- och rekreationsvärden finns i närheten av bostadsområdet. Tillgängligheten till grönområdena begränsas däremot av barriärer som väg E12, järnväg och älven. Dessutom bidrar närheten till väg E12 till ökade risker med farligt gods samt buller. Området ligger inte inom högriskområde för radon.

På grund av områdets närhet till E12 kan en utveckling av området tänkas riskera att bidra till påverkan på riksintresset för kommunikationer vad gäller trafiksäkerhet och framkomlighet. Detta gör att en dialog bör föras med Trafikverket under djupare undersökning och senare planskede för att säkerställa att området kan exploateras samt att det i så fall sker på ett sätt som inte bidrar till påverkan på riksintresset.

Det finns ingen skola inom området och på grund av väg E12 finns det ingen säker väg för barn att ta sig till skolan. Därför kommer skolskjuts krävas för dessa barn. Skolskjutsen kommer

troligtvis inte leda till någon ansevärd ökning av kostnaderna då det sannolikt går att nyttja redan befintlig skolskjuts i form av busstrafik. Att åka skolskjuts till skolan gör att barnen förlorar en värdefull chans till vardagsmotion samt ett fortsatt bilberoende.

Området ligger inom sekundärt vattenskyddsområde för Lycksele dricksvattentäkt och omfattas av skyddsföreskrifter. Här finns en intressekonflikt som behöver beaktas.

Eftersom området ligger strandnära behöver en fri passage lämnas närmast stranden. Området är inte utpekade som ett viktigt friluftsområde men kan ha en viss funktion för närboende. Passage och gångstråk bedöms som möjliga att tillskapa vid exploatering. Påverkan på växt- och djurlivet bedöms kunna anpassas så att gröna spridningsvägar och den viktigaste strandnära zonen bibehålls. Eftersom området ligger strandnära krävs att det finns särskilda skäl att upphäva strandskyddet, vilket behöver utredas ytterligare. Lugnet ligger inom översvämningssområde för Umeälvens 100årsflöden. Risken för erosion är relativt låg. Det finns en ravinkant längs strandkanten och vid framtagande av detaljplaner för området behöver dessa faktorer undersökas nog.

Lugnet ligger inom riksintresse för rennäring. Utifrån dialog med en renägare inom berörd sameby har områdets utformning reviderats för att bibehålla en passage om 250 meter för renarna att förflytta sig genom.

6.1.3 Furuviik bostadsområde (utvecklingsområde)

Utvecklingsområdet för Furuviik ligger i anslutning till ett redan befintligt bostadsområde och delar av området är redan detaljplanelagt. Inom området finns skola och infrastruktur. Det bedöms som lätt att lösa tillgången till gång- och cykelvägar. Området ligger nära väg E12 vilket skapar goda pendlingsmöjligheter men kan också bidra till buller inom området. En skyddsbarriär mellan bostadsområdet och väg E12 bedöms som nödvändigt vilket inte heller anses vara något problem då utvecklingsområdet är stort. Inom området finns god närhet till grönområden samt till skoterleder och skidspår. Vid utveckling av bostadsområdet är det lämpligt att tillse att skidspåret som binder an till Bocksliden fortsatt kan vara kvar. Det är också viktigt att bostadsområdet bevarar gröna korridorer.

Då området kan komma leda till ökad trafik och att vägen till området ansluter till E12 kan en exploatering tänkas ha en risk för indirekt påverkan på riksintresse för kommunikationer. Detta gör att en dialog kan behöva föras med Trafikverket senare planskede för att säkerställa att området kan exploateras samt att det i så fall sker på ett sätt som inte bidrar till påverkan på riksintresset. Behovet av dialog grundas till stor del på exploaterings faktiska omfattning.

I området finns flera stigar vilka bör användas för att skapa strukturer när området uppförs. Området är klassat som ett klass C område i grönstrukturplanen och möter inte hinder mot bostadsbebyggelse. Det angränsar mot Furuviiksskolans skolskog, vilken ska lämnas orörd från exploatering.

I dagsläget finns det inte någon dagligvaruhandel i området men i och med en utökning av Furuviks bostadsområde kan möjligheterna för att etablera sådan handel öka i och med en ökad efterfrågan.

I anslutning till utvecklingsområdet finns en skjutbana vilket kan ha konsekvenser i form av buller och miljögifter. Om bostäder ska byggas inom området bör skjutbanans verksamhet flyttas, genom att förslagsvis skapa möjligheter att nyttja andra skjutbanor inom kommunen. Risker kring eventuella föroreningar kan också behöva utredas.

Genom en ökad befolkning i Furuvik ökar incitamenten för att skapa bättre cykelvägar till och från tätorten, goda överfarter samt för daglig varuhandel. Det är också av fortsatt vikt att bullerdämpande barriärer mellan väg och industriområden upprätthålls.

Det finns inga förhöjda risker för radon i området.

6.1.4 Nydala bostadsområde (utvecklingsområde)

Nydala ligger intill Umeälven och i anslutning till ett koloniområde samt kyrkogård och utgör en naturlig fortsättning på befintlig infrastruktur och bostadsutveckling. Området ligger nära flygplatsen vilket kan medföra att människor upplever sig störda av ambulanshelikoptern och flygverksamhet. Dessutom behöver hänsyn tas till flygplatsens hinderytor och höjden på bostäder i området anpassas efter det. Öster om koloniområdet finns en björkskog som ska lämnas för fri utveckling enligt mångbruksplanen och som har höga biologiska värden. Björkskogen ligger som en lämplig inramning mot koloniområdet och i anslutning till välanvända rekreationsstråk som är en fortsättning på de stråk som löper från Hälleforsens kraftverk och vidare mot Berglunda. Området väster om Hedlundavägen är till stora delar kalavverkat och utgör en ganska enformig närnatur varför övriga skogsmiljöer blir viktiga inslag i grönstrukturen inom området. Om dessa inte hänsynstas riskerar området att mista viktiga grönområden och stråk. Bostädernas tillgång till grönområden behöver analyseras ytterligare så att de finns tillgängligt, i tillräcklig storlek och kvalitet. Området ligger strandnära och kräver att påverkan på strandskyddets syften utreds och säkerställs samt att det finns särskilda skäl att upphäva strandskyddet om åtgärder eller bebyggelse ska uppföras inom den zonen. Inom området finns en bäck och fornlämningar att ta hänsyn till.

Det finns ingen bra passage vid Hedlundavägen för att ta sig till skolan vilket kan innebära att skolskjuts behövs för barn som bor i området. Att åka skolskjuts till skolan gör att barnen förlorar en värdefull chans till vardagsmotion samt att vi planerar för ett fortsatt bilberoende. Ekonomiskt innebär det ökade kostnader för kommunen.

Det finns ingen ökad risk med radon i området.

6.1.5 Hedlunda bostadsområde (utvecklingsområde)

Hedlunda ligger i ett jordbrukslandskap strax utanför tätorten och tillgodoser efterfrågan på bostadsbebyggelse i mer lantliga miljöer. För att säkerställa att jordbruksmarken inte bebyggs har utvecklingsområdets gränser anpassats. Det finns utmaningar med att binda ihop området med

annan infrastruktur utan att ta kanter av jordbruksmark i anspråk, något som kan behöva en mer djupgående detaljutredning. Tillgången till gång- och cykelvägar bedöms god. Även tillgången till grönområden bedöms god. Det finns inga kända fornlämningar och inte någon ökad risk med radon. Trots att området ligger relativt nära flygplatsen bedöms påverkan från buller vara låg utifrån flygplatsens bullerberäkningar. Det finns en skola inom gångavstånd.

Området ligger inom riksintresse för rennäring men efter dialog med en renägare inom berörd sameby bedöms utvecklingsområdet kunna behållas då det inte hindrar passage och eftersom det ligger i anslutning till redan befintlig bebyggelse. Dock måste berörd sameby kontaktas vid detaljplaneskedet. Ett mindre utvecklingsområde nordväst om Hedlunda har helt valts bort eftersom det skulle påverka rennäringen.

Elledning som går mitt i området kan behöva anpassningar.

6.1.6 Furuviik industriområde (utredningsområde)

Området ligger i anslutning till befintlig industri och annan liknande verksamhet och där finns redan befintlig infrastruktur. I området finns järnväg och i närområdet planeras för en omlastningscentral. Avståndet till bostäder bedöms som tillräckligt för att kunna förebygga buller. Detta gör området intressant för fortsatt utveckling. Eftersom området är lokaliserat inom riksintresse för rennäringen finns osäkerheter huruvida området är möjligt att utveckla ytterligare. Rennäringen är redan påverkad av befintliga verksamheter, järnväg och annan infrastruktur i närområdet och är därför känslig för ytterligare påverkan. Området utgör en svår passage så som det ser ut idag och samtidigt finns där fina betesmarker som är svåra att nyttja fullt ut med anledning av järnvägen. Området är utpekade som ett utredningsområde och en fortsatt utveckling av industri här kommer att behöva ta hänsyn till rennäringens behov.

Då området kan komma leda till ökad trafik och att vägen till området ansluter till E12 kan exploatering tänkas ha en risk för indirekt påverkan på riksintresse för kommunikationer. Detta gör att en dialog kan behöva föras med Trafikverket under djupare undersökning och senare planskede för att säkerställa att området kan exploateras samt att det i så fall sker på ett sätt som inte bidrar till påverkan på riksintresset. Behovet av dialog grundas till stor del på exploateringens faktiska omfattning.

6.1.7 Hälsingfors industriområde (utredningsområde)

Området är utpekade eftersom det ligger intill redan befintlig verksamhet i form av åkeri. Området har begränsade utvecklingsmöjligheter eftersom det ligger nära bostäder och risk för störande buller kan uppkomma. Området har begränsningar vad avser möjligheten att bygga på höjden till följd av flygets verksamhet.

6.1.8 Rusksele industriområde (utredningsområde)

Utredningsområdet ligger i anslutning till befintligt industriområde och befintlig infrastruktur finns. En fortsatt utökning av området bedöms som fördelaktigt jämfört med anläggande av ett helt nytt område. En skjutbana berörs och kan behöva flyttas eller på annat sätt anpassas.

Området omfattas av riksintresse för rennäringsen och en tidig dialog behövs med rennäringsen innan området kan utredas vidare.

6.1.9 Tuggensele elintensiva etableringar (utredningsområde)

Området ligger nära Tuggensele regionnätstation vilket bedöms kunna innebära goda elnätstrukturer och god möjlighet att försörja en eventuell etablering med tillräcklig elkapacitet. Motstående intressen är riksintresse för rennäringsen vilket kan innebära konsekvenser som mer i detalj behöver utredas inför en eventuell etablering.

På grund av områdets närhet till E12 kan en utveckling av området tänkas riskera att bidra till påverkan på riksintresset för kommunikationer vad gäller trafiksäkerhet och framkomlighet. Detta gör att en dialog bör föras med Trafikverket under djupare undersökning och senare planskede för att säkerställa att området kan exploateras samt att det i så fall sker på ett sätt som inte bidrar till påverkan på riksintresset.

6.1.10 Forsdala elintensiva etableringar (utredningsområde)

Området ligger inom område där kapaciteten för elförsörjning bedöms som god. Området är sedan tidigare inte exploaterat med industri. Området vidrör i de södra delarna riksintresse för rennäringsen och i norr grönområden som bedöms ha mycket höga natur- och rekreationsvärden. Det är osäkert om området alls lämpar sig för denna typ av etablering och om det finns konflikter som medför att området ej bör bebyggas. Området är tilltaget för att möjliggöra en utredning inom ett större område.

6.2 Ekologiska konsekvenser

Här beskrivs de ekologiska konsekvenserna vilket är de konsekvenser som på något sätt bedöms påverka miljön, positivt eller negativt.

6.2.1 Vattenmiljö

Här beskrivs planförslagets påverkan på vattenmiljön. Bedömningarna utgår från:

- Påverkan på vattenmiljön från nya bostadsområden
- Påverkan på strandskyddets syften
- Påverkan på vattenskyddsområden
- Möjligheter till avlopp i nya bostadsområden
- Påverkan på miljö kvalitetsnormerna för vatten

6.2.1.1 Nuläge

Lycksele genomkorsas av tre stora älvar; Umeälven, Vindelälven och Öreälven. Vindelälven utgör en av landets nationalälvar och har stora natur-, kultur- och friluftsvärden. Umeälven har stort friluftsvärde inte minst centralt, men saknar biologiskt värdefulla miljöer förutom några fågelrika områden. Övergödning liksom försurning av ytvatten i kommunen utgör inga stora miljöproblem. Förorening av ytvatten förekommer i anslutning till gruvområdet i Kristineberg. Grundvattnet i

kommunen är av god kvalitet och resurserna är goda. Hot mot dricksvattenförsörjningen kan utgöras av fortsatta exploateringar inom vattenskyddsområden och klimatförändringar. Kommunen har inte några ytvattentäkter utan enbart grundvattentäkter, en större dricksvattentäkt för tätorten och flera mindre i byarna. För närvarande pågår ett arbete med att fastställa sammanlagt sju nya vattenskyddsområden för de mindre vattentäkterna. Flera hushåll har också egen brunn.

Lycksele kommun är glest befolkat och förekomsten av oexploaterade stränder är generellt god. Närmast tätorten finns en efterfrågan på strandnära tomter och kommunen planerar fortsatt för expansion i strandnära lägen efter Umeälven. För att bevara stadens attraktivitet behöver strövområden, badplatser och andra för friluftslivet särskilt attraktiva områden undantas från exploatering både direkt men också med ett visst skyddsavstånd. Hit hör exempelvis Aggavauden, Korpberget, Hawaiiudden och generellt Umeälvens stränder inom och i anslutning till tätorten. LIS-områden har funnits utpekade i kommunen sedan 2011 och det har lett till en ökad exploatering av strandnära miljöer men också en utveckling och möjlighet för medborgarna att bygga i attraktiva lägen.

6.2.1.2 Konsekvenser

Planförslaget påverkar vattenmiljöerna genom nya områden för bostäder och industri. Bebyggelse påverkar vanligen vattendrag och grundvatten genom bland annat grumling och att hinder skapas i det naturliga flödet av vatten. Exploatering medför även en ökad andel hårdgjorda ytor vilket innebär en ökad avrinning av dagvatten och föroreningar. Vid upprättande av nya detaljplaner kommer de mer platspecifika konsekvenserna att kunna bedömas och mer i detalj förebyggas.

I planen föreslås områden för utveckling av bostäder som ligger inom strandskyddsområde. Genom riktlinjer om vilket synsätt som ska gälla vid dispensgivning från strandskyddsbestämmelserna samt var man ska vara restriktiv med dispens från strandskyddet visar kommunen på en riktning för hur strändernas värden ska bevaras. Kommunens LIS-plan från 2011 är fortsatt gällande med de riktlinjer och områden som togs fram då.

Vattentäkterna i kommunen har skyddsföreskrifter och en uppdatering av gamla föreskrifter är under översyn. Uppdatering av de gamla skyddsföreskrifterna kommer att medföra att dricksvattentäkterna får ett bättre skydd mot åtgärder som kan skada dem. Utökad bebyggelse inom den sekundära skyddszonen för Lycksele vattentäkt föreslås vid Solsidan och Lugnet. Grundvattnets skyddsbehov kan där komma i konflikt med ny bebyggelse genom ökad risk för utsläpp av föroreningar. Det är osäkert hur stora riskerna är vad gäller effekter på vattenkvalitén och detta behöver mer i detalj analyseras innan exploatering. I kommande planeringsskeden kan det bli aktuellt med skyddsåtgärder kring hur dagvatten och avlopp ska hanteras för fördröjning och rening av vatten. Områdena är trots konflikten utpekade för bostäder eftersom det bygger på utveckling av redan bebyggda områden. Inga ingrepp som strider mot skyddsföreskrifterna kommer att tillåtas vilket även det blir en senare prövning

Det bedöms möjligt att ansluta föreslagna utvecklings- och utredningsområden till kommunalt avlopp även om det finns utmaningar inom vissa områden exempelvis Solsidan där avloppsvattnet måste pumpas.

Nya och förlängda tillstånd till gruvdrift kan påverka vattenmiljöerna negativt.

Miljökonsekvensbeskrivning och ansökan om tillstånd till sådana verksamheter ska belysa och beskriva förebyggande åtgärder. Påverkan på miljökvalitetsnormerna kan i samband med det granskas mer i detalj. Genom ställningstaganden om genomförande av återställningsarbeten och deltagande i sektorsövergripande vattengrupp bidrar kommunen till att förbättra den ekologiska potentialen i sjöar och vattendrag och därigenom möjligheten att nå mål kopplat till miljökvalitetsnormerna. Kommunen ska också aktivt delta i prövningsgrupper för omprövning av vattenkraften och där verka för att miljökvalitetsnormerna ska uppnås. Andra insatser sker genom tillsyn och skyddsåtgärder i samband med detaljplanering.

Aspekt	Konsekvens
Påverkan på vattenmiljön från nya bostadsområden	Ingen eller liten negativ påverkan Bebyggelse påverkar vattenmiljön genom ökad avrinning av dagvatten och föroreningar samt genom att naturliga vattenflöden leds om eller stoppas upp. Riskerna ska minimeras genom bevarande av grönytor och genom att mer i detalj ta hänsyn till dessa i detaljplaneringsskedet.
Påverkan på strandskyddets syften	Ingen eller liten negativ påverkan Planförslaget pekar på byggande efter ständerna och kommer medföra att strandnära områden privatiseras. Genom att följa riktlinjer och god planering ska negativa konsekvenser motverkas.
Påverkan på vattenskyddsområden	Ingen eller liten negativ påverkan Bebyggelse planeras inom sekundära zonen för vattenskyddsområde, vilket innebär risker med utsläpp av föroreningar. Riskerna utreds mer i detalj i samband med planeringsskedet. Områdena har valts eftersom de är en naturlig fortsättning på befintlig bebyggelse.
Möjligheter till avlopp i nya bostadsområden	Positiv påverkan

	Det kommunala avloppsledningsnätet planeras att byggas ut i flera av utvecklingsområdena vilket möjliggör att fler kan anslutas till kommunalt avlopp.
Påverkan på miljökvalitetsnormerna för vatten	Positiv påverkan Genom deltagande i sektorsövergripande vattengrupp, prövningsgrupp för omprövning av vattenkraften och återställningsarbeten bidrar kommunen till att vattendrag och sjöar når god ekologisk potential. Vidare ska kommunen genom tillsyn och planering medverka till att miljökvalitetsnormerna uppnås och att möjligheterna att nå en miljökvalitetsnorm inte försvåras.

Tabell 3.

6.2.1.3 Förslag till åtgärder

Kommunen har tagit ställning att hantera dagvatten genom lokalt omhändertagande. Hårdgjorda ytor ska minimeras och föroreningar reduceras. Därigenom minskar konsekvenserna vid ny exploatering. Fördjupade konsekvensanalyser och åtgärdsförslag tas fram och redovisas i samband med detaljplanering och i VA-planen. Vid nyproduktion och förtätning av bebyggelse ska hänsyn tas till hantering av dagvatten och till vattenmiljöer genom att undanta kantzoner vid vatten och våtmarker från byggnation.

Kommunen följer de strandskyddsregler som gäller för dispens samt översiktsplanens särskilda riktlinjer.

Kommunen har påbörjat arbetet med att revidera vattenskyddsföreskrifterna för flera av de mindre dricksvattentäkterna. Den centrala dricksvattentäkten har ett relativt nytt skyddsområde med tillhörande föreskrifter.

Kommunen har ett stort intresse av att bibehålla god vattenkvalitet och ska verka för att tillförsel av kväve, fosfor och närsalter till vattendrag och sjöar inte leder till överskridande av miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten. Det görs genom inventering av enskilda avlopp, tillsyn och handläggning av anmälsärenden enligt miljöbalken. Kommunen ska också ta fram en avloppsplan kopplad till hur VA-försörjningen påverkar vattnets kvalitet.

Utförligare beskrivningar av hänsyn till vattenmiljön finns i Översiktsplanen, framför allt under avsnitten Vatten, Strandskydd, Försörjande naturintressen, Dagvatten, Vatten och avlopp, LIS-områden och Vattenskyddsområden.

6.2.2 Naturmiljö

Här beskrivs planförslagets påverkan på naturmiljön. Bedömningarna utgår från:

- Påverkan på grönområden
- Påverkan på naturmiljöer till följd av gruvor och vindkraft
- Påverkan på naturreservat, riksintressen och andra skyddade områden

6.2.2.1 Nuläge

Lycksele kommun utgörs av ett vidsträckt barrskogslandskap. Skogarna varierar allt från Stöttingfjällets granskogar med de stora myrområdena till de mer talldominerade sandhedarna efter älvarna och vattendragen. Flera områden är värdefulla både för den biologiska mångfalden och friluftslivet. Dock bedrivs idag ett effektivt och mekaniserat skogsbruk på merparten av all skog. Genom områdesskydd har en del naturskogar kunnat skyddas men fortsatt behövs insatser för bevarande och utvecklande av den biologiska mångfalden och goda rekreativmiljöer.

Skogsmiljöerna har en viktig funktion inte minst i staden och byarna. Skogen ger en vacker inramning och landskapsbild och bidrar till attraktiva stadsnära grönområden. Skogsmiljöerna närmast älven utgör genomgående viktiga grönstråk och förstärkning samt bevarande av bland annat dessa områden lyfts i planförslaget som viktiga för stadens fortsatta attraktivitet. Hot mot grönområdena utgörs av avverkningar och exploatering. Blir inskränkningarna för stora i naturmiljöerna och allmänt attraktiva platser kommer staden att förlora sin attraktivitet. De senaste åren har bostadsnära skogsmiljöer avverkats eftersom de utgör flyghinder och fler områden kan komma att påverkas. Kvarvarande skogar intill områden som avverkats för flygplatsens hinderytor är känsliga för ytterligare slutavverkningar eller annan exploatering.

Etableringar som gruvor och vindkraft tar stora markområden i anspråk och kan ofta konkurrera om värdefulla skogsmiljöer.

6.2.2.2 Konsekvenser

Planförslaget innebär påverkan på grönområden genom inanspråktagande av ny mark för bostadsområden och industriområden. Förutom det direkta ingreppet och förlust av habitat riskerar barriärer att skapas och spridning av växter och djur försvåras. Genom förtätning av staden finns risk att grönytor försvinner. Eftersom naturmiljön varierar mellan olika områden kommer även de platsspecifika konsekvenserna att variera. De platsspecifika konsekvenserna behöver därför utredas i detalj inför miljötilstånd, detaljplaner och bygglov. För att minimera påverkan blir det av central vikt att planera för bevarande, förstärkning och hänsyn kopplat till de naturvärden som finns på platsen. Det ska göras med utgångspunkt från de ställningstaganden som finns i planförslaget och andra strategiska dokument. De utvecklingsområden som framgår av utvecklingsinriktningen berör inte naturvårdsskyddade områden förutom strandskydd och vattenskyddsområden.

I planförslaget lyfts flera betydelsefulla grönområden i närheten av tätorten. Genom skapande av ett tätortsnära naturreservat på Tannberget skyddas värdefull natur. Planförslaget visar också

vikten av att bevara gröna stråk centralt efter älven och lyfter skolskogarna som betydelsefulla att bevara och frånta från exploatering. Detta har genomgående positiv effekt på naturmiljön.

Inom kommunen finns tre riksintresseområden för mineraler. Dessa områden sammanfaller med och finns i så nära anslutning till naturreservat och Natura 2000-områden att det vid gruvdrift bedöms finnas risk att naturområdena påverkas negativt. Detta behöver därför utredas mer i detalj inför tillståndsprovning. Gruvbrytning medför negativa konsekvenser på naturmiljön genom ökade metallhalter i mark och vatten samt utsläpp av miljögifter och ianspråktagande av mark.

Åtta riksintresseområden för vindbruk finns i de västra delarna av kommunen. Dessa sammanfaller med naturreservat och riksintresse för naturvården. Vindkraft tar stora naturområden i anspråk och kan påverka faunan som rovfåglar, fladdermöss och rennäring. Specifika miljökonsekvensbeskrivningar behöver tas fram vid denna typ av större etableringar. Kommunen har i planförslaget inte pekat ut några nya områden lämpliga för vindkraft men har i ställningstaganden kring riksintressena valt att prioritera riksintresse för naturvården framför riksintresse för vindbruk vilket är en positiv effekt för naturmiljön jämfört med nuläget.

Aspekt	Konsekvens
Påverkan på grönområden	Både positiv och negativ påverkan Grönområden ianspråk tas vid exploatering av nya bostadsområden och industrimark. Viktiga grönområden och skolskogar undantas från exploatering.
Påverkan på naturmiljöer till följd av gruvor och vindkraft	Negativ påverkan Denna typ av verksamhet påverkar naturmiljön negativt genom att stora markområden tas i anspråk och för gruvor även genom förorening och utsläpp.
Påverkan på naturreservat, riksintressen och andra skyddade områden.	Både positiv och negativ påverkan Nytt naturreservat på Tannberget bidrar positivt genom att fler områden skyddas. Riksintresse för naturvården ska prioriteras framför riksintresse för vindbruk. Naturskyddade områden ligger i anslutning till områden intressanta för gruvor och vindkraft och en exploatering skulle kunna påverka lagskyddade områden negativt.

Tabell 4.

6.2.2.3 Förslag till åtgärder

Av planförslaget framgår att kommunen planerar för ett tätortsnära naturreservat på Tannberget vilket både gynnar den biologiska mångfalden och grönområden i tätorten.

Nya bostadsområden ska utformas på ett sätt så att det gynnar den biologiska mångfalden genom skapande av öppna dagvattenytor, plantering av buskar och träd och genom att lämna mer gröna områden.

Skolskogarna lyfts i planförslaget och prioriteras för friluftsliv, lek och utbildning.

Genom att förtätning/komplettering av bebyggelse inte tillåts inom klass A och B områden i kommunens grönstrukturplan skyddas tätortsnära natur viktig både för rekreation och biologisk mångfald. Den bostadsnära naturen upprätthålls genom ställningstaganden om minsta avstånd om 300 meter från bostadsområden och 50 meter från viktiga samhällsfunktioner som skolor och äldreboenden. Tillgängligheten till naturområden ska tillses genom gröna korridorer. I Översiktsplanen redogörs för några prioriterade grönstråk att utveckla. Det är exempelvis gång- och cykelväg efter älven mellan centrum och Gammplatsen, cykelled efter norra sidan av älven samt området nedanför Hällforsens kraftverk.

En annan mycket viktig insats är att förvalta kommunens skogsinnehav genom att undvika slutavverkningar och prioritera skogens rekreativvärde.

Bland riksintressena har kommunen valt att prioritera riksintresse för naturvård framför riksintresse för vindbruk.

Genom revidering av Grönstrukturplanen och Naturvårdsstrategin hålls planerna aktuella och naturvärden i kommunen synliggörs. Det underlättar vid planering, drift och olika tillstånds och ansökningsärenden.

Utförligare beskrivningar av hänsyn till grönstruktur, rekreativområden, biologisk mångfald och ekosystemtjänster finns under avsnitten Naturmiljö och ekosystemtjänster samt Friluftsliv i Översiktsplanen.

6.2.3 Jordbruksmark

Här beskrivs planförslagets påverkan på jordbruksmark. Bedömningarna utgår från:

- Påverkan genom bostadsbyggande på jordbruksmark

6.2.3.1 Nuläge

Basen i kommunens jordbruk är mjölkproduktion, nötköttsproduktion eller fårproduktion med vallodling. Antalet bönder har minskat de senaste decennierna och antalet gårdar som livnär sig på jordbruket understiger tio.

6.2.3.2 Konsekvenser

Planförslaget innebär att jordbruksbygder kan komma att påverkas av utbyggnad av nya bostäder. Det gäller vissa LIS-områden som exempelvis Örträskbygden och kommunens ambitioner att växa i Hedlunda. Risken för att stora markområden exploateras eller att jordbruksmark fragmenteras bedöms som liten då utbyggnadstakten bedöms bli låg och jordbruksmarken värnas i planen. Genom ställningstagande ska den brukningsvärda jordbruksmarken skyddas från exploatering och bara undantagsvis bebyggas om det behövs för samhällsviktiga intressen. Efter att utredning genomförts kan i undantagsfall bostäder beviljas på jordbruksmark som saknar brukningsvärde. Genom att bevara mark som brukas kan det öppna landskapet och den biologiska mångfalden i dessa miljöer skyddas samtidigt som en fragmentering av jordbruksmarken förhindras.

Aspekt	Konsekvens
Påverkan genom bostadsbyggande på jordbruksmark	Positiv påverkan Planförslaget tydliggör att brukningsvärd jordbruksmark inte ska bebyggas.

Tabell 5.

6.2.3.3 Förslag till åtgärder

Genom ställningstagande i översiktsplanen tillåts bebyggelse på jordbruksmark enbart om det behövs för samhällsviktiga intressen eller om jordbruksmarken inte klassas som brukningsvärd. Kommunens ställer sig vidare positiv till att igenväxande jordbruksmark får användas till annan typ av odling exempelvis energigrödor för att på så sätt lättare kunna ta marken i anspråk för annan odling vid eventuell krissituation.

6.2.4 Klimat

Här beskrivs hur planförslaget tagit hänsyn till klimatförändringar. Bedömningarna utgår från:

- Påverkan på klimatet från transporter
- Påverkan från förnyelsebar energitillverkning
- Klimatanpassningar

6.2.4.1 Nuläge

Kommunen har genom sitt ansvar för den fysiska planeringen en nyckelroll för att begränsa klimatpåverkan och arbeta för att nå miljö kvalitetsmålet "begränsad klimatpåverkan". För att vi ska kunna nå klimatmålen krävs stora insatser. Utsläpp av växthusgaser måste ske på ett sådant sätt att vi inte överstiger en temperaturökning på mer än 1,5 grader jämfört med förindustriell tid (år 1870). Det kräver en väsentlig minskning av utsläpp samt ett väsentligt upptag av växthusgaser genom så kallade kolsänkor, vilket i Lycksele främst handlar om skogen. I dagsläget

ligger temperaturökningen på cirka 1,3 grader (sedan förindustriell tid). Trenden går mot att vi får perioder med mer extrema vädersituationer. Skogsbränder, översvämningar samt ras och skred är konsekvenser som blir vanligare.

Växthusgasutsläppen påverkas främst genom vår energiframställning, våra transporter, den mat vi äter samt hur vi konsumerar. Lycksele är en bilburen stad med behov av flyg för att kunna nå ut till omvärlden. Flera av kommunens utmaningar för att minska den egna klimatpåverkan ligger i att utveckla och minska påverkan från transporter.

Samtidigt produceras i kommunen klimatvänlig energi i form av vattenkraft och vindkraft. Förutsättningar för att kunna effektivisera redan befintliga kraftstationer finns och möjligheter till ökad produktion av förnyelsebar energi.

6.2.4.2 Konsekvenser

Genom ett flertal åtgärder inom bland annat kommunikationer och transport bidrar kommunen till att uppfylla miljö kvalitetsmålet begränsad miljöpåverkan. Översiktsplanen tar ställning för ett samhälle som strävar mot mer klimatvänliga transporter där laddstationer för elbilar blir fler och gång- och cykelvägar prioriteras, både till områden inom tätorten men också till mer avlägsna målpunkter. En utökad laddinfrastruktur kan stimulera till att fler fossildrivna bilar byts ut mot elbilar vilket kan vara behjälpligt i klimatarbetet för en kommun med stora avstånd. Framtagande av ett område för ny godsterminal kommer möjliggöra mer transporter på järnväg. Elektrifiering av tvärbanan till Hällnäs är ytterligare ett steg mot ett minskat klimatavtryck.

Samtidigt leder fortsatt gles befolkningstäthet och långa avstånd till ett stort behov av transporter. Förtätning av staden kommer innebära minskade transportbehov men samtidigt finns en önskan och utvecklingsinriktning som också pekar på utvecklingsområden i ytterkanten och strax utanför Lycksele tätort liksom ett flertal LIS-områden som kan medföra att fler tar bilen där kollektivtrafik saknas. Dessa utvecklingsområden för bostäder bedöms ändå som mest lämpliga för bostadsutveckling då det är i nära anslutning till tätorten. Dock är det av stor vikt att säkra överfarter samt gång- och cykelvägar prioriteras när dessa områden utvecklas med bostäder. När införande av kollektivtrafik utreds bör dessa områden prioriteras för att säkerställa hållbara alternativ. Att bebyggelsen samlas på ett fåtal utvecklingsområden ökar potentialen för fungerande kollektivtrafik.

I planförslaget prioriteras riksintresse för naturvård framför riksintresse för vindbruk vilket kan innebära att färre vindkraftverk byggs i kommunen jämfört med vad som skulle kunna byggas. Likaså kan utpekande av tysta områden för friluftslivet med ställningstaganden om krav på låga ljudnivåer innebära att inte lika många vindkraftverk kan tillåtas i kommunen jämfört med nuläget. Färre vindkraftverk innebär att kommunen producerar mindre av förnyelsebar energi än vad som är möjligt men i stället prioriteras andra viktiga värden såsom biologisk mångfald och att mycket viktiga friluftsområden får vara fria från buller. Tillgång till tysta platser ökar attraktionskraften till natur- och friluftsliv vilket i sin tur kan leda till ett ökat intresse för miljö och klimat. Fortsatt finns flera områden att utveckla och bygga vindkraftparker på och prioriteringen

visar på riktning vid uppkomna konflikter. Utpekade områden i vindkraftplanen har inte förändrats i och med översiktsplanen. Kommunen ställer sig positiv till utbyggnad och effektivisering av redan befintliga vattenkraftverk vilket skulle gynna produktionen av förnyelsebar el. Kommunen ställer sig också positiv till utveckling av andra klimatsmarta energislag om möjligheter ges.

I planen anges att kommunen ska ta fram en klimatanpassningsplan, klimatbudget och handlingsplan för områden med risker för översvämning. Planen beskriver problematik kring översvämningar med följder som ras, skred, erosion eller förstörd egendom vilket kan vara en effekt av ett förändrat klimat som nu behöver tas ännu mer på allvar. Utvecklingsinriktningen pekar på utvecklingsområden i anslutning till Umeälven och där kommer översvämningrisker kontrolleras i samband med bygglov och framtagande av detaljplaner. Översiktliga översvämningsskarteringar finns för Umeälven och Vindelälven. Eftersom det ska bedömas i detaljplaneskedet bedöms det som en konsekvens som hanteras.

Aspekt	Konsekvens
Påverkan på klimatet från transporter	Både positiv och negativ påverkan Gång- och cykelvägar prioriteras liksom fler laddstolpar, elektrifiering av tvärbanan och godsterminal. Bostadsområden i utkanten av tätorten och inom LIS-områden kan bidra till att fler väljer att ta bilen. För att säkerställa en så liten påverkan som möjligt ska gång- och cykelvägar till dessa områden prioriteras. Områdena bedöms som mest lämpliga för utbyggnad av bostäder då alternativen bedöms hamna längre från tätort alternativt bli mer utspridda. Med sammanhållen bebyggelse finns bättre förutsättningar för kollektivt resande.
Påverkan på förnyelsebar energitillverkning	Både positiv och negativ påverkan Kommunen ställer sig positiv till energieffektivisering av befintliga vattenkraftverk. Prioritering av friluftsområden och riksintresse för naturvård kan innebära att färre vindkraftverk kan byggas jämfört med nuläget. Detta bedöms dock vara den bästa prioriteringen då unika naturmiljöer inte går att återskapa och att åtgärder för den biologiska

	mångfalden bedöms som viktiga även för klimatet.
Klimatanpassningar	Positiv påverkan Planförslaget föreslår att risker med ras och skred samt översvämningar utreds ytterligare i samband med detaljplanering samt att en klimatanpassningsplan ska tas fram.

Tabell 6.

6.2.4.3 Förslag till åtgärder

Genom utbyggnad av gång- och cykelvägar som föreslås i utvecklingsinriktningen gynnas gång- och cykeltrafikanter vilket bidrar till att minska utsläppen av växthusgaser.

Kommunen ställer sig i planen positiv till effektivisering och utbyggnad av redan befintliga vattenkraftstationer och tar där med ställning för ett klimatvänligt energisystem.

Översiktsplanen tillåter ingen ny bebyggelse inom områden med risk för 100 årsflöden efter Umeälven och Vindelälven.

Genom att bevara grönområden och tillse att gröna stråk bevaras i detaljplaneringen kommer ekosystemtjänster som naturen bidrar med kunna ge svalka vid värmeböljor men också fungera som en buffert för att ta hand om regnvatten vid stora skyfall.

Klimatanpassningsplanen som ska tas fram blir ett viktigt underlag för framtiden och kommer att bidra till riktning och konkreta åtgärder i syfte att förbereda samhället för de risker vi står inför. Där kommer ytterligare ställningstaganden att kunna ge vägledning som bidrar till att uppfylla både lokala och nationella mål och fokusområden.

Ett åtgärdsprogram för cykel ska tas fram. Programmet ska innehålla både tematiska och geografiska åtgärder.

6.3 Sociala konsekvenser

Här beskrivs de sociala konsekvenserna. Det är de konsekvenser som på något sätt påverkar vår hälsa, vårt välbefinnande eller vår sociala samvaro, positivt och negativt.

6.3.1 Luftkvalitet

Här beskrivs planförslagets påverkan på luftkvalitén. Bedömningarna utgår från:

- Påverkan på miljökvalitetsnormerna
- Påverkan på luftföroreningar på grund av trafik

6.3.1.1 Nuläge

Lokala utsläppskällor är i många fall avgörande för luftkvaliteten på orten. Identifierade utsläppskällor är biltrafik, fjärrvärme och vedeldning. De mest sannolika områdena där människor exponeras för föroreningar bedöms vara gator med stora trafikmängder i centrala delarna av Lycksele. Lyckseles topografi orsakar vid speciella väderförhållanden markinversion som medför att luftföroreningar stannar kvar lokalt i marknivå. Förutom topografin kan hus, gatans bredd och gaturummens struktur orsaka att föroreningar blir kvar i markplan till följd av luftens cirkulation. Det finns inget som tyder på att luftkvaliteten skulle vara så dålig att miljökvalitetsnormerna överskrids.

6.3.1.2 Konsekvenser

I den skattning som Lycksele kommun genomfört utifrån tidigare luftkvalitetsmätningar bedöms i dagsläget miljökvalitetsförordningens gräns- och riktvärden uppfyllas. Med en ökad befolkningstillväxt kan fler människor i tätorten komma att ta bilen som transportmedel. Den ökade befolkningstillväxten är dock så blygsam att några stora förändringar inte är att vänta. Några stora förändringar i gaturummen eller ändrade transportvägar föreslås inte ske genom planen. Likaså väntas inte några stora förändringar i uppvärmningssätt eller nya industrier att bidra till förändrad luftkvalitet. Planen bedöms således inte medföra en sådan förändring av luftkvaliteten att miljökvalitetsnormerna för luft riskerar att överskridas.

Nya bostadsområden i utkanten av tätorten och ny bebyggelse inom strandnära utvecklingsområden kan medföra att fler behöver använda bilen. Detta bedöms ändå som det bästa alternativet för utveckling av bostäder då alternativen skulle bli längre från tätorten. Dock är det av stor vikt att kollektivtrafik och gång- och cykelbanor prioriteras till och från dessa områden. I utvecklingsområdet Hedlunda finns viss samhällsservice som skola och förskola vilket möjliggör att fler kan gå till skolan i stället för att åka skolskjuts. Mellan Hedlunda och Lycksele tätort finns dessutom gång- och cykelväg som planeras att fullt ut bli sammanhängande. Planen föreslår även fler gång- och cykelvägar för att sammanbinda mer tätbebyggda delar av kommunen med intressanta målpunkter eller byar. Om fler kan välja att cykla och gå kan utsläpp från biltrafik minska.

Planen öppnar för fler laddstationer för elbilar. Genom att underlätta omställningen från fossildrivna transporter mot eldrivna fordon kan luftföroreningarna minska förutsatt att de fossildrivna transporterna inte fortsätter på samma nivå.

Aspekt	Konsekvens
Påverkan på miljökvalitetsnormerna	Ingen eller liten negativ påverkan Inga stora förändringar avseende transporter, uppvärmning eller industriutsläpp väntas ske.

Påverkan på luftföroreningar på grund av trafik	Både positiv och negativ påverkan Påverkan beror på hur människor väljer att transportera sig. Planförslaget möjliggör goda förutsättningar till utsläppsfria transporter. Samtidigt kan bebyggelseutveckling långt från tätorten bidra till att fler väljer bilen och att luftkvaliteten därmed kan försämrats något. Dessa områden bedöms trots det som de mest lämpliga då andra områden förväntas kräva längre transporter och mindre möjligheter för att utveckla kollektivt resande.
---	---

Tabell 7.

6.3.1.3 Förslag till åtgärder

Gång- och cykeltrafikanter ska prioriteras i samhällsplaneringen för att göra det lättare att färdas med muskelkraft. Utvecklingsinriktningen pekar mot utveckling av fler gång- och cykelvägar utanför tätorten.

Kommunen ska planera för ökad grönska och öppna gaturum. Nya förskolor ska inte placeras nära vältrafikerade vägar eller intill områden där den huvudsakliga uppvärmningen är vedeldning, pellets- eller oljeförbränning.

6.3.2 Buller

Här beskrivs planförslagets påverkan på buller. Bedömningarna utgår från:

- Utredningsområden för industri
- Utbyggnad av bostäder i närheten till flygplatsen
- Utbyggnad av bostäder i närheten till vältrafikerade vägar
- Bullrande verksamheters påverkan på friluftsområden

6.3.2.1 Nuläge

I Lycksele finns goda förutsättningar för att skapa miljöer och bostadsområden fria från buller, men det finns en del faktorer att ta hänsyn till. Oönskat ljud eller skadligt ljud leder till ohälsa och minskat välbefinnande. Buller skapar irritation och obehag för den som påverkas av det.

Bullerkällor i Lycksele är de större trafikerade vägarna som väg E12, 365, 363, 360, järnvägen, flyget, ambulanshelikoptern, industriområdena samt kommande vindkraftparker. Flygplatsen har en relativt begränsad verksamhet men där den påverkar bostäder finns risk för att människor ska uppleva sig störda.

6.3.2.2 Konsekvenser

Planens påverkan på buller är främst kopplad till byggande av bostäder intill vältrafikerade vägar och inom ambulanshelikopters flygstråk. Hur omfattande konsekvenserna blir beror på vilka skyddsavstånd och andra bullerdämpande åtgärder som kan vidtas och vilka förslag som realiserar.

Vid planläggning av nya bostäder inom Nydala riskerar viss störning att uppkomma till följd av ambulanshelikopters flygverksamhet. Buller från flyg skulle kunna vara en risk men i och med få avgångar enbart under dagtid bedöms risken som liten. All planläggning behöver ske så att riktvärden för flygplatsens verksamhet inte riskerar att överskridas. Detta utreds närmare i samband med detaljplanering.

Buller från fordonstrafik är starkt kopplat mot lokalisering och anpassning av nya bostäder intill vältrafikerade vägar. Bebyggelseutveckling intill vältrafikerade vägar förväntas i anslutning till Lycksele tätort och väg E12. Inför upprättande av detaljplan behöver utredning ske så att nationella bullerriktvärden inte överskrids. Även om bullerriktvärden inte överskrids finns risk att en del människor kan uppleva sig störda av buller från trafiken. Framför allt utvecklingsområde för bostäder i Lugnet riskerar att påverkas av buller då avståndet till väg E12 är litet. Området bedöms ändå som attraktivt på grund av närheten till älven. Dock krävs det att området utreds inför byggnation av bostäder.

Den utveckling av industriområden som föreslås i Ruskele och Furuviik bedöms inte innebära några ökade risker för buller jämfört med nuläget då de inte lokaliseras närmare bostäder. Industriområdet i Hälsingfors ligger däremot nära bostäder och där lämpar sig inte bullrande verksamheter. I planeringsskedet ska beräknade värden för omgivningsbuller redovisas och hänsyn tas till de riktvärden som gäller för industri.

För att hindra att viktiga friluftsområden påverkas av oönskat ljud har kommunen tagit ställning att utpeka så kallade "tysta områden" där ljudnivåerna från exempelvis nya vindkraftparker inte får överstiga 35 dBA. På så vis tillgodoses de särskilda värden som tystnaden inom dessa områden utgör. Jämfört med nuläget bedöms ställningstagandet bidra positivt för att förhindra oönskat ljud i friluftsområden.

Aspekt	Konsekvens
Utredningsområden för industri	Ingen eller liten negativ påverkan. Industriområdena ligger med ett skyddsavstånd till bostäder. I Hälsingfors är avståndet kortare och här lämpar sig enbart mindre bullrande verksamheter. Genom beräkningar i planeringsskedet kontrolleras att riktvärden kan innehållas.

Utbyggnad av bostäder i närheten till flygplatsen	Ingen eller liten negativ påverkan. Planläggning av bostadsområden i närheten av flygets bullermatta ska ske på ett sådant sätt att riktvärden kan hållas.
Utbyggnad av bostäder i närheten till vältrafikerade vägar	Ingen eller liten negativ påverkan. En del bostäder kommer planeras intill väg E12 med risk för påverkan av buller.
Bullrande verksamheters påverkan på friluftsområden	Positiv påverkan Tysta områden prioriteras och kommer bidra positivt till ljudnivån inom friluftsområden.

Tabell 8.

6.3.2.3 Förslag till åtgärder

Av planförslaget framgår att ny bebyggelse inte ska tillåtas inom flygplatsens bullermatta och att det vid risk för bullerstörningar i nya bostadsområden ska genomföras utredningar i samband med detaljplaneringen. Ingen kalavverkning ska ske mellan industriområde och bostadsområde i de fall där kommunen är markägare.

Kommunen har valt att peka ut friluftsområden med särskilda ljudkvalitéer där buller från etableringar eller verksamheter ej får överstiga 35 dBA. Det gäller dels riksintressen för det rörliga friluftslivet, dels områden som klassats som "mycket viktigt område" i den kartläggning av friluftsområden som ska tas fram i enlighet med Naturvårdsverkets modell.

Fler ställningstaganden återfinns under avsnittet "Buller" i Översiktsplanen.

6.3.3 Boendesegregation

Här beskrivs planförslagets påverkan på boendesegregation. Bedömningarna utgår från:

- Tillgänglighet till gemensamhetsytor
- Tillgänglighet till natur- och friluftsliv
- Utbud av varierande bebyggelse
- Jämlikhet

6.3.3.1 Nuläge

Lucksele kommun består främst av villor och lägenhetshus. Lägenhetshus finns främst inom tätorten men också i viss utsträckning inom noderna. Priserna för att köpa ett boende är ungefär samma som resterande av Västerbottens inlandskommuner. Jämfört med

Västerbottens kustkommuner och kommuner i södra Sverige är prislassen relativt låg. Det möjliggör för en större grupp att köpa ett boende där valmöjligheterna blir större för en större grupp. Dock kvarstår de som inte har de ekonomiska medlen för att köpa sig ett eget boende. För dessa finns hyreslägenheter alternativt villor på landsbygden, vilket å andra sidan förutsätter körkort. Inom Lycksele tätort finns lägenhetshus främst centralt i tätorten. Stor del av kommunens planering utgår från att många har tillgång till en egen villa med möjligheter till egen trädgård, egen skoter och så vidare. Möjligheterna för de som bor i lägenheter är därför mer begränsade med få gemensamhetsplatser samt få möjligheter till odling, skoterparkering etcetera. Utöver detta, i en kommun som till ytan är stor men med en förhållandevis liten befolkning finns utmaningar kring service, framkomlighet och tillgänglighet för de som inte bor centralt vilket kan bidra till att alla inte har möjlighet att bo där de vill.

Ekonomiskt svaga grupper betraktas i regel vara äldre, ensamstående med barn samt ensamstående utan barn, i huvudsak unga vuxna. I Lycksele finns en tydlig skillnad i disponibel inkomst vad gäller ensamstående i relation till övriga hushåll. Synligast är detta för ensamstående utan barn.

Översiktsplanen från 2006 tar inte upp bostadssegregation och det finns inte något utpekat mål att arbeta efter detta. Frågor kring hälsa som kan komma att kopplas till boendesegregation nämns sporadiskt. I bostadsförsörjningsprogrammet (2019–2022) står det att kommunen ska sträva efter att bygga ett samhälle som ger möjligheter för alla att bo och verka inom kommunen och ge utslagna människor möjligheter att komma in i samhällets gemenskap. Det står också att det befintliga bostadsbeståndet ska tillgänglighetsanpassas och att boendesituationen för särskilda grupper ska förbättras.

Gemensamhetsytor kan skapa förutsättningar för grupper som inte har tillgång till egen tomt att kunna ta del av samma saker så som odlingslotter, vistelseplatser utomhus samt tillgång till sådant som annars kan vara förbehållet de med en egen villa så som större lokaler, gästrum och gemensam plats för en skoter.

I nuläget finns det inga ställningstaganden kring att jobba med segregation och integration i den fysiska miljön.

6.3.3.2 Konsekvenser

För att minska boendesegregation krävs blandad bebyggelse, det vill säga att varje område ska ha ett utbud av varierande boendeformer. På så sätt möjliggör man för att personer med blandad ekonomi kan bo på samma områden. Utöver det krävs det att man skapar möjligheter så att man oavsett ekonomisk bakgrund kan ta del av sociala värden så som utrymmen för möten, för aktiviteter och för möjligheter att vistas i naturen. Genom att säkerställa att det på områden där det finns lägenhetshus inom lämpligt avstånd finns tillgång till grönområden och gemensamhetsytor säkerställer man att befolkningen får ta del av samma saker oavsett var man bor och vilken ekonomi man har. Planen tar främst hänsyn till detta genom att prioritera blandbebyggelse och närhet till natur- och friluftslivsområden.

Aspekt	Konsekvens
Tillgänglighet till gemensamhetsytor	Positiv påverkan. Planförslaget tar upp allmänna gemensamhetsytor samt gemensamhetsytor för ny bebyggelse vilket skapar bättre förutsättningar för att ta del av ett större utbud oavsett hur man bor.
Tillgänglighet till natur- och friluftsliv	Positiv påverkan. Planförslaget vill säkerställa närhet till naturområden och säkerställa stadsnära friluftsliv vilket skapar goda förutsättningar för invånarna i Lycksele att nå ut till naturen oavsett boendeform.
Utbud av varierande bebyggelse	Positiv påverkan. Planförslaget uppmuntrar blandbebyggelse vilket bidrar till minskad bostadssegregation
Jämlikhet	Positiv påverkan. Genom blandbebyggelse, gemensamhetsytor och närhet till natur- och friluftsliv blir Lycksele en mer jämlik plats där alla kan del av det som erbjuds oavsett hur man bor och vilken ekonomi man har.

Tabell 9.

6.3.3.3 Förslag till åtgärder

Förslag till ny översiktsplanen tar hänsyn till boendesegregation genom att vid nybyggnation sträva efter blandbebyggelse. Vid nyproduktion och omvandling av bostäder ska kommunen sträva efter variation när det gäller upplåtelseformer, hustyper och lägenhetsstorlekar så att personer med olika förutsättningar och behov kan bo och trivas i samma bostadsområden. Flerbostadshus ska så långt det är möjligt förses med gemensamhetslokaler och en gemensam bostadsgård med goda vistelsevärden. Grönområden ska prioriteras nära skolor, förskolor och andra viktiga samhällsfunktioner som exempelvis äldreboenden vilket skapar möjligheter för alla, oavsett bakgrund att ta del av naturen.

Planen tar avstamp i universell utformning vilket innebär att all fysisk planering ska utgå från att miljöerna ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning

eller specialutformning, en förutsättning för att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i samhället på lika villkor som andra.

6.3.4 Trygg närmiljö

Här beskrivs planförslagets påverkan på trygg närmiljö. Bedömningarna utgår från:

- Barns tillgång till trygga miljöer
- Jämställdhet
- Hantering av trafik
- Användning av stadsrummet

6.3.4.1 Nuläge

Lycksele är en relativt liten stad vilket både kan bidra till en känsla av trygghet och en känsla av otrygghet. Inom kommunens tätbebyggda områden är det oftast lugnt och inte sådant liv och rörelse som kan bidra till att invånarna känner sig otrygga. Samtidigt kan en känsla av otrygghet skapas på kvällen när gaturummen avfolkas och möten med andra människor är få. Riskabla överfarter över vägar med tung trafik och höga hastigheter bidrar till en känsla av otrygghet. I tidigare översiktsplan finns det inga ställningstaganden kring detta.

6.3.4.2 Konsekvenser

Översiktsplanen föreslår ett mer koncentrerat befolkningsunderlag och eftersträvar en funktionsblandning mellan bostäder och verksamheter vilket ger förutsättningar för ett levande stadsrum. Detta kan öka trygghetskänslan inom de mer täta kommundelarna, men inte inom alla områden och troligen inte mellan olika bebyggelseområden. Utbyggnaden av trygga och säkra platser, av gång- och cykelvägar samt av säkra överfarter är viktiga av flera skäl, inte minst ur ett barn- och jämställdhetsperspektiv. Funktionsuppdelade handelsplatser eller industrier leder till att de är avbefolkade kvällstid vilket kan skapa otrygghet. Det finns svårigheter med dessa typer av områden då det av andra anledningar inte är lämpligt att bygga bostadsområden tillsammans med industrier och bedöms därför som det bästa alternativet trots att det kan skapa en känsla av otrygghet inom delar av kommunen delar av dygnet.

Aspekt	Konsekvens
Barns tillgång till trygga miljöer	Positiv påverkan. Planförslaget bidrar positivt till barnen genom att skapa tryggare leder och överfarter för gång- och cykel.
Jämställdhet	Både positiv och negativ påverkan. Otrygga handels- och industriområden skapar områden som framför allt för kvinnor kan upplevas som otrygga under kvällstid. Dessa bedöms trots det som det mest lämpliga alternativet då industri och viss typ av handel kan påverka mer negativt om det sker i anslutning till

	bebyggelse. Däremot bidrar levande stadsrum till tryggare platser för både kvinnor och män att vistas. Trygga gång- och cykelvägar samt trygga överfarter bidrar till en trygg miljö för cyklister och gångtrafikanter vilket i en högre utsträckning är kvinnor än män som använder.
Hantering av trafik	Positiv påverkan. Genom att skapa trygga överfarter och prioritera gång- och cykeltrafik ökar känslan av trygghet i trafiken.
Användning av stadsrummet	Både positiv och negativ påverkan. Stadsrummet används där det är möjligt på ett sådant sätt att det skapar trygghet för de som vistas där. Områden för industri och handel uppfyller inte detta under främst kvällar och helger. Placeringen av dessa områden bedöms dock som den mest lämpliga då andra placeringar bedöms få större negativa konsekvenser för bland annat buller och föroreningar.

Tabell 10.

6.3.4.3 Förslag till åtgärder

Översiktsplanen föreslår ett stort fokus på säkerhet och tillgänglighet genom att utforma trygga gång- och cykelvägar och att tillgängligheten ska prioriteras för fotgängare och cyklister. På så vis skapas en mer levande stad vilket ökar tryggheten, både genom ett mer levande stadsrum och genom mer trygga stråk att röra sig på. I den fysiska planeringen ska gatan vara självförklarande, det vill säga att gestaltningen och gatans utformning signalerar den skyltade hastigheten vilket även det ökar tryggheten.

6.3.5 Kulturmiljö och landskapsbild

Här beskrivs planförslagets påverkan på kulturmiljö och landskapsbild. Bedömningarna utgår från:

- Påverkan på fornlämningar och kulturspår
- Påverkan på riksintressen för kulturmiljövård
- Påverkan på landskapsbild

6.3.5.1 Nuläge

Inom Lycksele kommun finns kulturhistoriskt intressanta byggnader och bebyggelseområden. I planförslaget nämns fyra områden av riksintresse för kulturmiljövård. Därutöver finns också ett stort antal fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar. Gammlplatsen är ett område som

under flera hundra år varit en mötes- och handelsplats och som idag utgör ett viktigt kulturhistoriskt område med Skogsmuseet, kulturhistoriska byggnader, fornminnen och kulturbotanisk trädgård. Lycksele kommun har som samisk förvaltningskommun ett särskilt ansvar att ge personer i kommunen som talar samiska möjlighet att bevara och utveckla sitt språk.

6.3.5.2 Konsekvenser

I samband med etablering av nya bostäder finns risk att kulturmiljöer och fornlämningar påverkas negativt. Utvecklingsområdena och Nydala berör flera fornlämningar. Innan etablering sker behöver förutsättningarna utredas och skyddsåtgärder kan behöva vidtas. I samband med restaureringsprojekt i vattendrag riskerar gamla kulturspår att försvinna dock är restaurering av vattendrag av stor vikt och behöver genomföras för att bevara den biologiska mångfalden.

LIS-områden efter Vindelälven och inom Örträskbygden berör riksintressen för kulturmiljövården och bevarande av det öppna jordbrukslandskapet. LIS-områdena har funnits sedan 2011 och innebär inget nytt jämfört med nuläget och ska inte innebära några negativa konsekvenser eftersom nybyggnation ska anpassas till befintlig bystruktur. Vad avser vindkraftverk och gruvor föreslås inte något nytt som riskerar att påverka riksintressen för kulturmiljövården negativt. Risk för negativ påverkan på riksintressen för kulturmiljövården bedöms eventuellt kunna uppkomma genom att gruvområden eller vindkraftverk blir synliga inom dessa områden och att de blir ett modernt inslag i en annars kulturhistorisk miljö. Den risken gäller framför allt de riksintressen som ligger på Stöttingfjället som finns i områden med goda vindförhållanden och utpekade riksintressen för vindbruk. Någon ändrad markanvändning inom riksintressena för kulturmiljövården föreslås inte i planförslaget och sammantaget bedöms därför påverkan på riksintresse för kulturmiljövården som positiv.

En tilltalande landskapsbild innehåller ofta kulturella inslag liksom storslagna vyer med orörd natur. Landskapsbilden riskerar främst att påverkas av höga byggnadsverk som vindkraft och master samt täkter och mineralutvinning som utgör kala fläckar i skogslandskapet och som syns på långa avstånd. Påverkan av vindkraft bedöms främst ske i sydvästliga delarna av kommunen från Stöttingfjällets utsiktsområden och lidbyar. Konsekvenser på landskapsbilden är svåra att värdera och kan variera beroende på betraktaren och platsen. Jämfört med nuläget påverkar planförslaget inte landskapsbilden.

Aspekt	Konsekvens
Påverkan på fornlämningar och kulturspår	Ingen eller liten negativ påverkan Utveckling av bostadsområden inom områden med fornlämningar kan innebära att fornlämningar går förlorade under förutsättning att tillstånd till ingrepp i fornlämning beviljas. Viss påverkan kan ske vid etablering av

	vindkraftsverk samt vid ny bebyggelse inom LIS-områden.
Påverkan på riksintressen för kulturmiljövård	Både positiv och negativ påverkan Riksintressen för kulturmiljövård prioriteras högt och står inte i konflikt med något annat intresse. Viss risk att vindkraftverk i närliggande riksintresse för vindbruk kan komma att störa landskapsbilden finns.
Påverkan på landskapsbild	Ingen eller liten negativ påverkan Viss påverkan kan ske från vindkraftverk inom närliggande riksintresse för vindbruk.

Tabell 11.

6.3.5.3 Förslag till åtgärder

En kulturmiljöstrategi håller på att tas fram och beräknas vara klar juni 2022. Av planförslaget framgår att Kulturmiljöstrategin ska vara vägledande som underlag vid bedömningen av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt fornlämningar och hur kulturlandskap ska värderas och beaktas i tillståndsprovningar och exploateringsärenden.

Särskilt utpekade kulturmiljöer i kulturmiljöstrategin kommer att följas upp med skyddsbestämmelser i framtida detaljplaner.

Av planförslaget framgår att vindkraftverk inte ska få placeras så att de sänker det kulturella värdet inom riksintressen för kulturmiljövård.

Utförligare beskrivningar om kulturmiljöer finns framför allt under avsnitten Riksintressen samt Kulturmiljö i Översiktsplanen.

6.3.6 Friluftsliv och rekreation

Här beskrivs planförslagets påverkan på rekreation och friluftsliv. Bedömningen utgår från:

- Påverkan på tillgänglighet och tillgång till rekreationsområden
- Påverkan på grönstrukturen och friluftsområden
- Påverkan på riksintresse för friluftsliv och rörligt friluftsliv, Åman, Vindelälven, Öreälven
- Påverkan på de nationella friluftsmålen

6.3.6.1 Nuläge

Kommunen har goda förutsättningar att utveckla och behålla friluftsområden i och utanför tätorten och byarna. Samtidigt finns en utmaning med andra intressen såsom averkningar och exploatering som konkurrerar om samma mark. Tillgång till en varierad natur finns i kommunen med vattenkontakt, skogsmiljöer och idrottsanläggningar. Tre områden utgör riksintresse för

friluftslivet; Vindelälven, Öreälven och Åman. Det finns goda möjligheter till utevistelse i naturen för bär och svamplockning, jakt och fiske liksom andra uteaktiviteter i lugna skogsmiljöer.

Tillgången till närnatur och skolskogar är generellt god, men i vissa delar är det önskvärt att grönstrukturen stärks eller att skötselplaner tas fram, liksom att en fortsatt god förvaltning sker.

Genom beskrivningar i Naturvårdsstrategin och Grönstrukturplanen finns ett kunskapsunderlag om olika områdens värden och förslag på insatser. Eftersom programmen togs fram 2006–2007 finns behov av att se över dem och göra vissa uppdateringar.

6.3.6.2 Konsekvenser

Ianspråktagandet av områden för bebyggelse och verksamheter kan påverka friluftslivet negativt medan ökad tillgänglighet, förbättrad infrastruktur, fritidsanläggningar och olika former av områdesskydd, kan påverka friluftslivet positivt.

Översiktsplanen synliggör ett antal tätortsnära naturområden som Gammplatsen, Tannberget, Korpberget, Prästhalmarna, Aggavauden, Mårkan och Grivetjärnsberget. Om Tannberget kan skyddas som naturreservat skulle det skapa ett varaktigt skydd och upprätthålla fortsatt god tillgång till ett friluftsområde med mycket höga rekreations- och naturvärden. Om områdesskydd ej kan skapas kommer det att innebära att Lyckseles finaste närnaturområde riskerar att slutavverkas. Strövområden som nämns utöver utpekade naturområden är bland annat Bocksliden, Stormon och Stormyrheden. Flera vandringsleder finns omnämnda och några nya planeras att iordningställas. Gröna korridorer föreslås stärkas eller tillskapas runt Umeälvens centrala delar genom överfarter och stärkande av stigsystem och en gång- och cykelväg mellan bron och Gammplatsen. Dessa insatser skulle tillgängliggöra andra grönområden samt generellt stärka infrastruktur och friluftsliv. Skolskogarna ska undantas från exploatering och avståndet mellan bostäder och grönområden får inte överstiga 300 meter. Så kallade "tysta områden" föreslås för att säkerställa att ljudkvaliteten fortsatt är god i mycket viktiga friluftsområden.

Utvecklingsinriktningen och förslag om förtätning kan innebära att natur- och friluftsområden ianspråktagas och att friluftslivet inskränks på vissa platser. Konsekvenserna blir beroende av hur detaljplaneringen utformas och var förtätning sker. Utveckling av strandnära bostadsbebyggelse efter Umeälven kan innebära att strandnära miljöer privatiseras. Genom riktlinjer i översiktsplanen ska dispens från strandskyddet behandlas restriktivt i rekreationsområden som exempelvis badplatser och strövområden. En utredning behöver tas fram inför detaljplanering i områdena och konsekvenserna kan då belysas mer ingående. Utökande av befintliga industriområden kommer att ta naturmark i anspråk. I detaljplanens utformning kan hänsyn tas till rekreationsvärdena genom skadelindringshierarkin. De industriområden som föreslås anläggas inte i grönområden som anses ha höga eller mycket höga värden i grönstrukturplanen förutom en mindre del av det område som föreslås för elitensiva etableringar i Forsdala. Den värdefulla naturmiljö bör så långt möjligt undvikas för exploatering men finns med i utredningsområdet då det ligger direkt intill ett viktigt ställverk.

I planen föreslås inga åtgärder som direkt påverkar riksintresse för friluftslivet negativt. Riksintressena för friluftsliv skulle kunna påverkas negativt av nya gruvor eller vindkraftparker. Sådana etableringar tillståndsprövas och då utreds påverkan på riksintressena. Vindelälvens riksintresseområde för det rörliga friluftslivet ska inte påverkas negativt av buller genom de ställningstaganden om låga ljudnivåer som finns i planen.

Genom visioner och ställningstaganden som föreslås i planen bedöms kommunen bidra till att uppfylla flera av de nationella friluftslivsmålen. Bland annat mål med koppling till tillgänglighet, folkhälsa och rörelse i naturen.

Aspekt	Konsekvens
Påverkan på tillgänglighet och tillgång till rekreationsområden	Både positiv och negativ påverkan Tätortsnära friluftsområden synliggörs och de viktigaste områdena undantas från exploatering. Stärkande av stigsystem samt utveckling av gång- och cykelbanor ökar tillgängligheten. Förtätning och nya utvecklingsområden kan komma att ta natur- och friluftsområden i anspråk vilket kan minska tillgång och tillgänglighet till rekreationsområden i dessa områden. Det är av stor vikt att tillgången trots det säkerställs i anslutning till dessa områden.
Påverkan på grönstrukturen och friluftsområden	Både positiv och negativ påverkan Gröna korridorer och tätortsnära grönska synliggörs. Friluftsområden kan komma att påverkas av förtätning och expansion av industri- och bostadsområden. De allra viktigaste områdena ska inte exploateras.
Påverkan på riksintresse för friluftsliv och rörligt friluftsliv, Åman, Vindelälven, Öreälven	Ingen eller liten negativ påverkan Planförslaget föreslår inget som kan påverka negativt. Dock kan riksintresse för friluftsliv komma att påverkas negativt av utveckling av nya gruvor

	eller vindkraftsparkar. Detta ska utredas vid eventuella etableringar.
Påverkan på de nationella friluftsmålen	Positiv påverkan Kommunen bedöms bidra till att uppfylla flera av de nationella friluftslivsmålen, bland annat mål med koppling till tillgänglighet, folkhälsa och rörelse i naturen.

Tabell 12.

6.3.6.3 Förslag till åtgärder

Kommunen planerar för ett naturreservat på Tannberget vars område är populärt för rörelse och vistelse i naturen. Om ett områdesskydd kan skapas medför det att ett friluftsområde med mycket höga naturvärden skyddas för framtiden.

I planen beskrivs ett antal angelägna satsningar för grönstrukturen efter älven.

Skolskogarna ska få skötselplaner och får genom ställningstaganden i planen högre prioritet än bebyggelse och annan exploatering i områdena.

Kartläggning av kommunens friluftslivsområden samt klassificering kommer att ske, vilket höjer kunskapen om olika områden och kan framöver utgöra underlag för annan planering.

Kulturmiljöer ska tas tillvara som en resurs vid planering av friluftsområden.

Av planen framgår att kommunen ska verka för att fiskevårdsområden ges stöd och möjligheter att utveckla sina områden i syfte att öka kommunens attraktivitet.

Fiskets attraktivitet och Vindelälvens laxartade bestånd ska fortsatt utvecklas tillsammans med Ume/Vindelälvens Fiskeråd och övriga kommuner längs Vindelälven.

Fler åtgärder och ställningstagande kopplat mot friluftslivet återfinns framför allt under kapitlen Naturmiljö och ekosystemtjänster samt Friluftsliv.

6.3.7 Säkerhet och risker

Här beskrivs planförslagets konsekvenser kopplat till risker och säkerhet. Dessa har avgränsats till:

- Påverkan från transporter av farligt gods
- Påverkan på grund av översvämning (flödesutjämning)
- Risker med ras och skred
- Påverkan på grund av förorenad mark
- Påverkan på grund av gruvor

6.3.7.1 Nuläge

Inom kommunen finns ett antal anläggningar som är klassade som farliga anläggningar. En anläggning kan klassas som farlig om miljö- och hälsofarliga ämnen hanteras som kan ge upphov till stor omgivningspåverkan eller om allvarliga olyckor kan uppkomma till följd av verksamhetens art. De farliga anläggningarna är Kristinebergsgruvan, Svartlidengruvan, Lycksele flygplats, helikopterplattan Lycksele lasarett, Rusfors kraftstation samt vissa större bergtäkter. Transport av farligt gods inom kommunen sker på väg eller järnväg och rekommenderas till väg E12, 360, 353 och 365 då det saknas alternativa vägar. Dessa vägar passerar bland annat genom kommunens skyddade dricksvattentäkter men även andra skyddsvärda områden.

I Lycksele finns flera anläggningar eller verksamheter som bedriver miljöfarlig verksamhet. Dessa verksamheter är sådana som kan orsaka utsläpp till mark, vatten eller luft, som hanterar kemikalier eller avfall eller som kan störa omgivningen genom buller. Förorenade områden är mark- och vattenområden (inklusive grundvatten) samt byggnader och anläggningar som är så förorenade att de kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa och/eller miljö. Dessa områden inventeras och riskklassas innan det bestäms om en åtgärd ska vidtas. Bland de områden som Länsstyrelsen har tillsyn över finns Rävliedenmyrgruvan, Kristinebergsgruvan, Svartlidengruvan och Hornträskgruvan. Dessa områden är bland de mest förorenade i länet och finns på länsstyrelsens prioriteringslista över områden som är i behov av efterbehandlingsåtgärder.

Områden med risk för översvämningar kan finnas vid låglänta delar efter Umeälven och Vindelälven. Risk för ras och skred förekommer och kan behöva utredas vid exploatering. Efter älvarna finns risk för erosion med ras och skred som en konsekvens.

6.3.7.2 Konsekvenser

I planen identifieras risker som ras, skred, erosion och olyckor till följd av mänsklig aktivitet. Mineralutvinning, förorenade områden och transporter med farligt gods är områden som uppmärksammas med risker för människors hälsa och/eller risk för olyckor.

Transporter av farligt gods sker på vägar och järnväg. För att minska risken att farligt gods på vägar påverkar boenden i närheten ska bebyggelse placeras med ett skyddsavstånd till vägarna. Inom de områden som föreslås för bostadsutveckling bedöms föreslagna skyddsavstånd som möjliga att hålla. Dock gäller detta inte alltid för redan bebyggda områden där risken således kvarstår.

Risker för översvämningar, ras, skred och erosion med skador på egendom som följd finns framför allt efter älvarna. Skyfall inom framför allt tätorten med områden med hårdgjorda ytor kan också skapa problem med översvämningar. I planen planeras för en hållbar kommun där stort fokus ligger på att bevara alternativt tillskapa grönområden, främst inom tätbebyggda områden. Med dessa åtgärder finns goda möjligheter till naturlig infiltration av nederbörd och dagvattenhantering. Risken för översvämningar vid skyfall bibehålls eller minskar vilket i sin tur minskar risken för ras och skred. Vid planering tas hänsyn till områden med risk för

översvämning, skred och erosion. Underlag för detta utgår främst från kartor med 100 årsflöden efter Umeälven och Vindelälven, MSB:s kartläggning av områden med skredrisk, SGU:s kartläggning av stränders eroderbarhet samt Länsstyrelsens skyfallskartering. Den planerade bostadsutvecklingen efter Umeälven kommer att behöva ta hänsyn till dessa underlag. Olyckor till följd av ras och skred förebyggs liksom tidigare genom krav på undersökningar i samband med bygglov och anpassning av bebyggelse utifrån vetenskap om risker. Kommunen ska utöver detta genomföra ett anta åtgärder för att förebygga risker. Dit hör åtgärder som framtagande av kartläggning av dagvattennätet, handlingsplan för områden med risker för översvämning samt kartläggning av risker i områden med befintlig bebyggelse.

De mest förorenade områdena i kommunen ligger vid gruvområden och tillsyn över dessa sker genom Länsstyrelsen. Kommunen har i övrigt områden med lägre risk för förorening och ingen av dessa bedöms i dagsläget vara i behov av skyndsamma undersökningar eller saneringar utan i de flesta fall kan utredningar vänta till detaljplanering eller inför ändrad användning av området. Det kan bli aktuellt med exploatering inom områden som kan vara förorenade exempelvis vid förtätning av staden eller ändrad markanvändning inom tätorten. Undersökningar och sanering sker genom process enligt miljöbalken med krav från tillsynsmyndigheten. Dessa krav aktualiseras i samband med ändrad markanvändning eller vid risk för människors hälsa och miljön. Risk för att bostäder eller annan känslig markanvändning uppförs inom förorenade områden bedöms därför som liten.

Utveckling av områden för industri och elintensiv verksamhet föreslås ske genom expanderingsområden som mer eller mindre redan är påverkat av annan exploatering. Genom skyddsavstånd mellan bebyggelse och industrier förebyggs risken att någon drabbas av utsläpp från miljöfarliga verksamheter. Nya gruvor eller utökad brytning av mineraler kan förväntas inom redan etablerade gruvområden, riksintresse för mineraler i Fäbodliden och ett område vid Vindelgransele. Gruvor kan också etableras på andra ännu ej kända områden. Gruvorna innebär risker genom dammhaverier och risk för föroreningsskador på mark och vatten. Risker kan också uppkomma genom ökad trafik och transporter av farligt gods. Trots riskerna bedömer kommunen att skapande av arbetstillfällen kan vara ett skäl till att gruvor etableras i kommunen sedan konsekvenser utretts gällande sociala, ekonomiska och ekologiska aspekter.

Aspekt	Konsekvens
Påverkan från transporter av farligt gods	Ingen eller liten negativ påverkan Nya bostadsområden kan komma att uppföras intill transportstråk för farligt gods. Skyddsavstånd bedöms som möjligt att hålla inom utpekade utvecklings- och utredningsområden för bostäder.
Påverkan på grund av översvämning (flödesutjämning)	Positiv påverkan

	Genom bevarande av grönytor minskar eller bibehålls risken för översvämning vid nederbörd. Vid planering av nya bostäder tas hänsyn till översvämningskarteringar.
Risker med ras och skred	Ingen eller liten negativ påverkan Utredningsområden föreslås efter älven där det finns risker kopplat till ras. Risken utreds närmare i detaljplaneskedet.
Påverkan på grund av förorenad mark	Ingen eller liten negativ påverkan Planförslaget föreslår ingen ändrad markanvändning inom förorenade områden. Dock kan ändrad markanvändning inom potentiellt förorenade områden bli aktuellt vid förtätning eller ändrad användning inom tätorten. Föroreningsnivåer ska då undersökas och risker förebyggas.
Påverkan på grund av gruvor	Ingen eller liten negativ påverkan Mineralutvinning påverkar genom ökade transporter, föroreningar och genom att de utgör en viss säkerhetsrisk. Jämfört med nuläget är påverkan beroende av vilka nya gruvor eller utökning av befintliga som kan bli aktuellt.

Tabell 13.

6.3.7.3 Förslag till åtgärder

I det nya planförslaget ska bebyggelse inte hänvisas till mark som riskerar att översvämmas eller till områden med väsentlig risk för ras och skred. Inom riskområden ska geotekniska undersökningar genomföras för att säkerställa att det inte finns några väsentliga risker. Vidare ska risken för översvämning samt framkomligheten till ett område vid en översvämning bedömas vid framtagande av nya detaljplaner. Kommunen ska kartlägga dagvattennätet med avseende på risker kopplat till skyfall. För att undvika risker på redan bebyggda områden ska kommunen ta fram en handlingsplan för områden med risker för översvämning för att undvika att bebyggda områden påverkas. Innan ett potentiellt förorenat område exploateras ska det undersökas och om behov finns även saneras. Miljöfarlig verksamhet ska inte placeras så att den genom sin verksamhet eller vid olycka kan skada värdefulla miljöer.

6.3.8 Mötesplatser

Mötesplatser handlar om olika strukturer, både gröna områden och bebyggelseområden, där det finns möjligheter att mötas. Det kan till exempel handla om kultur- och fritidsaktiviteter, gemensamhetslokaler eller parker. Mötesplatser är viktiga ur ett socialt perspektiv och kan fungera för att motverka ofrivillig ensamhet. Det skapar också en plats för alla att mötas oavsett bakgrund, boendesituation eller ekonomi. Mötesplatser skapar ett mer levande stadsrum.

Här beskrivs planförslagets påverkan på mötesplatser. Bedömningarna utgår från:

- Tillgång till mötesplatser för barn
- Jämlikhet
- Användning av stadsrummet

6.3.8.1 Nuläge

I nuläget finns det i Lycksele tätort relativt få mötesplatser. Biblioteket är en plats för förutsättningslösa möten inomhus som inte kostar pengar. Utomhus finns det ett antal parker och lekparker. I Kristineberg finns Thornégården som kan fungera som en mötesplats. I Rusksele kan Blåklockans lokaler samt Restaurang 363 användas som mötesplats tillsammans med Ruskselehandlar'n. I Kattisavan finns såväl byalokal som Kattisavans Livs och Camping med matsal, samlingslokaler och butik. I Örträsk finns de två butikerna Handlar'n och Ica Nära samt byalokalen och Restaurang Pärlan som kan fungera som mötesplatser.

6.3.8.2 Konsekvenser

I förslaget till ny översiktsplan tas mötesplatser upp i högre utsträckning. Framst vid nybyggnation men också genom att bevara service inom servicenoderna så att dessa serviceställen kan fungera som träffpunkter. Genom att fokusera på att öka tillgängligheten till friluftsliv och natur ökar möjligheten för fler personer att mötas på dessa platser. Planering av utegym och skydd av Tannberget som naturreservat skapar goda förutsättningar för möten centralt i Lycksele tätort.

Aspekt	Konsekvens
Tillgång till mötesplatser	Ingen eller liten negativ påverkan Planförslaget tar i låg utsträckning hänsyn till mötesplatser specifikt anpassade för barn. Närhet och tillgänglighet till mötesplatser möjliggör för barn och unga att ta del av de mötesplatser som erbjuds. Mötesplatser för vuxna kan i vissa fall också fungera för barn. I fördjupade översiktsplaner bör fokus på barnperspektivet få ett större utrymme.
Jämlikhet	Positiv påverkan

	Genom att skapa mötesplatser i lägenhetshus eller i det offentliga stadsrummet ökar jämlikheten i kommunen då fler får tillgång till det som annars kan vara förbehållet de med god ekonomi eller som har en egen tomt.
Användning av stadsrummet	<p>Positiv påverkan</p> <p>Genom att skapa mötesplatser i stadsrummet genom parker, gemensamhetsanläggningar och närhet till grönområden ökar stadsrummets användningsområden och staden används i mindre utsträckning som genomfart och blir i högre utsträckning en plats att stanna till på vilket ökar tryggheten samt bidrar till ökade spontana möten och en levande stad.</p>

Tabell 14.

6.3.8.3 Förslag på åtgärder

Förslag till åtgärder för att uppnå god tillgång till mötesplatser tas bland annat upp genom att tillgodose mötesplatser för äldre, gemensamhetsanläggningar i flerbostadshus samt närhet och tillgång till grönområden.

6.3.9 Folkhälsa

Folkhälsa är ett övergripande mål för Lycksele kommun. Det finns med i kommunens vision och mål och ligger också till grund för framtagandet av översiktsplanens fyra fokusområden. Folkhälsa handlar både om den fysiska hälsan och den mentala hälsan. Möjlighet till rörelse och rekreation men också till trygghet, tillit och möjlighet att göra sig hörd och ha inflytande över sitt eget liv bidrar till en god folkhälsa. Den miljö vi lever i har en stark påverkan på vår hälsa. Luftkvalitet, buller, kemikalier och tillgång till och kvaliteten på naturområden har en direkt påverkan på hur vi mår och på vårt välbefinnande. God folkhälsa är dessutom en jämlikhetsfråga då det har visat sig att de med sämst sociala och ekonomiska faktorer också har svårast att uppnå en god hälsa. För att uppnå god folkhälsa bör det vara nära till mötesplatser, natur- och friluftslivsområden samt goda möjligheter att färdas med muskelkraft. På så vis kan man minska riskerna för övervikt och fetma men också för psykisk ohälsa så som stress, oro och sömnsvårigheter.

Här beskrivs planförslagets påverkan på mötesplatser. Bedömningarna utgår från:

- Jämlikhet
- Tillgång till natur- och friluftslivsområden
- Utformning av stadsrummet
- Tillgänglighet

6.3.9.1 Nuläge

Enligt Koladas mätningar kring agenda 2030-målet God hälsa och välbefinnande är siffrorna för Lycksele kommun låga. Invånare med bra självskattat hälsotillstånd ligger på 63 procent vilket kan jämföras med riket som ligger på 72 procent eller Västerbotten som ligger på 66 procent.

I gällande översiktsplan nämns folkhälsa i kapitlet om social hållbarhet. Där finns målet att det ska vara gott att leva i Lycksele. Flera av de sociala hållbarhetsaspekterna, så som demokrati, rättvisa och kultur påverkar alla folkhälsan. Dessutom finns det mål om social trygghet, goda uppväxtvillkor, ökad hälsa i arbetslivet, öka fysisk aktivitet, goda matvanor och säkra livsmedel samt minskat bruk av tobak och alkohol – alla aktiviteter som bidrar till en bättre folkhälsa. Ett mål i den gällande översiktsplanen är att införa ett ledningssystem för ett hållbart Lycksele där folkhälsa är inkluderat. Ett annat mål är att skapa samhällsliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.

6.3.9.2 Konsekvenser

Eftersom folkhälsa var med som en viktig parameter inför framtagandet av fokusområden i planförslaget är det högt prioriterat. Det syns inte minst i prioriteringarna till närhet till friluftsliv, rekreation och grönområden. Utöver detta prioriteras folkhälsa utifrån att de sociala aspekterna av hållbar utveckling ska hänsynas vid nybyggnation genom att skapa mötesplatser, trygga överfarter och öka möjligheterna till att färdas med muskelkraft. Det bidrar positivt till både den mentala och den fysiska hälsan. Genom att översiktsplanen är hållbarhetsintegrerad och använder sig av en hållbarhetskonsekvensbeskrivning (HKB) i stället för en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) påverkas folkhälsa positivt då en HKB tar hänsyn till en mängd sociala och ekonomiska faktorer som bidrar till en god hälsa så som tillgänglighet, jämställdhet, mötesplatser, inflytande och integration. Översiktsplanen tar hänsyn till trygga överfarter för oskyddade trafikanter, närhet och tillgänglighet till friluftsliv och natur, stadsnära grönska och mötesplatser riktade till alla oavsett boendeform för att nå de som annars inte brukar ha tillgång till detta.

Aspekt	Konsekvens
Jämlikhet	<p>Positiv påverkan.</p> <p>Planförslaget bidrar till ökad jämlikhet som i sin tur bidrar till en ökad folkhälsa, genom att sträva efter blandade upplåtelseformer med olika verksamheter i samma områden som bostäder vilket ökar chanserna för trygghet genom att människor rör sig i området större delar av dygnet. Dessutom pekar det på fördelar för barns och ungas uppväxtvillkor genom att flera olika sorters vuxna finns nära som förebilder och resultat i skolan sägs öka då studiemotiverade elever drar med sig övriga elever. Det</p>

	påverkar integration och människors upplevelse av trygghet och delaktighet.
Tillgång till natur- och friluftslivsområden	Positiv påverkan. Planförslaget prioriterar stadsnära grönska samt närhet till natur- och friluftslivsområden vilket bidrar till god folkhälsa genom att fler får tillgång till natur samt till ökad rörelse.
Utformning av stadsrummet	Positiv påverkan. Stadsrummet utformas på ett sådant sätt att det bidrar till en ökad god folkhälsa hos befolkningen genom blandbebyggelse, gröna korridorer och säkerställande av närhet till grönska.
Tillgänglighet	Positiv påverkan. Folkhälsan gynnas genom möjlighet till rörelse och rekreation genom att planförslaget strävar efter att prioritera gång- och cykeltrafikanter, säkra överfarter, närhet till natur- och friluftslivsområden och stadsnära grönska.

Tabell 15.

6.3.9.3 Förslag till åtgärder

I förslag till översiktsplan fokuseras det på blandade upplåtelseformer och olika verksamheter i samma områden vilket ökar chanserna för trygghet genom att människor rör sig i området större delar av dygnet. Dessutom pekar det på fördelar för barns och ungas uppväxtvillkor genom att flera olika sorters vuxna finns nära som förebilder och resultat i skolan sägs öka då studiemotiverade elever drar med sig övriga elever. Det påverkar integration och människors upplevelse av trygghet och delaktighet.

Stadsnära grönska samt ett säkerställande om att alla ska ha mindre än 300 meter till naturområden bidrar också till en god folkhälsa. Friluftslivsområden prioriteras högt och ska bevaras i den mån det är möjligt. Dock finns det risk att friluftsområden som inte ligger i anslutning till bebyggelse riskerar att bara besökas av vissa grupper. I de fördjupade översiktsplanerna för tätort samt noder bör det säkerställas att friluftsområden tillgängliggörs inom ett rimligt avstånd.

Planering med fokus på gång- och cykeltrafikanter kommer öka andelen som rör sig med muskelkraft vilket både kommer bidra till en minskad övervikt men också renare luft och mindre buller vilket alla är hälsfaktorer.

6.3.10 Rennäring

Här beskrivs planförslagets påverkan på rennärningen. Bedömningarna utgår från:

- Påverkan på grund av utbyggnad av bostadsområden och industriområden
- Påverkan på riksintresse för rennäringen

6.3.10.1 Nuläge

Lycksele kommun utgör en del av Sápmi och stora områden är av riksintressen för rennäringen. Samebyarna Malå, Gran, Ran, Ubmeje (Umbyn) och Vapsten bedriver rennäring i kommunen. För rennäringen är nästan all mark inom en sameby viktig då det är en verksamhet som är beroende av stora naturområden och av att kunna flytta renarna däremellan. Varje ny markexploatering skapar hinder och störningar, vilka kan leda till att renarna inte får betesro och/eller att renarnas rörelsemönster förändras. I takt med ökad exploatering och förändringar i klimatet har samebyarnas marker redan minskat och rennäringen blivit trängd. Rennäringen bidrar till att uppfylla flera för kommunen relevanta miljö kvalitetsmål såsom *levande sjöar och vattendrag, ett rikt växt- och djurliv och myllrande våtmarker*.

6.3.10.2 Konsekvenser

Nästan all markexploatering leder till att rennäringen påverkas genom fysiska hinder eller störningar, vilket kan leda till att renarna inte finner betesro och att deras rörelsemönster förändras. Konsekvenserna kan begränsas genom samråd och genom att ta hänsyn till rennäringens önskemål och synpunkter. Kommunen anser att dialog med rennäringen är viktig och har genom ställningstagande lyft vikten av samråd i samband med olika projekt. I ett övergripande planeringskede är det svårt att upptäcka detaljer och förebygga konsekvenser på områdesspecifik nivå varför fortsatta dialoger med rennäringen är av betydelse. Därigenom kan detaljer som är svåra att upptäcka i den övergripande planeringen belysas och tas hänsyn till i ett senare skede. Planen tydliggör även att rennäringen ska prioriteras när riksintresse för rennäringen sammanfaller med andra allmänna intressen.

Rennäringen är beroende av stora sammanhängande naturområden och i takt med en ökad exploatering och klimatförändringar har samebyarnas marker redan minskat. Översiktsplanen kan innebära att rennäringen blir än mer trängd. I huvudsak är det de delar i planen som föreslår nya områden för exploatering som bedöms kunna orsaka negativa effekter. Planen redovisar nya områden för bostäder, elintensiva etableringar och industrier vilka kan orsaka negativa effekter på rennäringen inom berörd sameby. I dialog med rennäringen har områdena anpassats så att de tagits bort eller omformats. Samråd har visat att renägare har farhågor kring utveckling av Furuviks industriområde och att det finns svårigheter med fortsatt utveckling av området. Det är därför det utvecklingsförslag som bedöms ha störst negativ effekt på rennäringen. Trots att kommunen anpassat gränserna kvarstår risk för att rennäringen påverkas negativt då området har både en svår passage och fina betesmarker.

Även andra utredningsområden som föreslås i planen riskerar att påverka rennäringen negativt. Genom att hålla ihop bebyggelse och lämna passager har konsekvenserna mildrats. Att benämna områdena som utredningsområden är en anpassning för att visa att områdenas utvecklingspotential är osäker och att konsekvenserna kan vara för stora för att accepteras. Flera

av områdena föreslås inom riksintresse för rennäringen. Trots att det finns risk för negativa konsekvenser inom framför allt föreslagna industriområden bedöms områdena vara intressanta att utreda mer i detalj innan de helt tas bort, eftersom de har andra goda förutsättningar såsom redan pågående industriell verksamhet och god infrastruktur. Alternativet att ta helt nya markområden i anspråk har bedömts innebära andra negativa effekter och skulle splittra upp industri på ännu fler platser och begränsa markanvändningen inom de områdena.

Utöver den direkta påverkan inom varje område finns också risk att kumulativa effekter uppkommer om alla utvecklingsförslag genomförs och att konsekvenserna kan bli negativa trots att de var för sig är små. Det är därför viktigt att i samband med tillståndsprövningar och detaljplaneprocesser inte bara se till varje enskilt projekts påverkan på rennäringen utan i stället undersöka den sammantagna effekten. Det kan då visa sig att de föreslagna utvecklingsområdena och utredningsområdena delvis eller i sin helhet inte lämpar sig för den nu föreslagna verksamheten.

Aspekt	Konsekvens
Påverkan på grund av utbyggnad av bostadsområden och industrier	Negativ påverkan All utbyggnad som finns med i planförslaget kan bidra till att rennäringen blir än mer trängd än den är idag. Mer ingående utredningar och dialog behövs vid detaljplanering för att minimera de negativa effekterna och genomföra skadelindrande åtgärder.
Påverkan på riksintresse för rennäringen	Negativ påverkan Planförslaget föreslår bostadsbebyggelse och industriområde inom riksintresse för rennäringen. Genom att göra industriområdena till utredningsområden tydliggörs att det inte är säkert att områdena är lämpliga för etablering.

Tabell 16.

6.3.10.3 Förslag till åtgärder

Av planförslaget framgår att det i de fall där samebyar berörs av nya etableringar eller exploateringar ska kontaktas tidigt i processen och ej vänta till formellt samråd. Det möjliggör att fler frågor kan lösas i samförstånd och konflikter undvikas. Åtgärdernas effekter ska belysa kumulativa effekter som uppstår till följd av pågående eller planerade verksamheter.

Ställningstaganden finns om att rennäringen inte ska utsättas för störningar i så hög grad att näringens årscykel bryts eller att dess fortsatta existens på annat sätt äventyras inom renskötselområden.

6.4 Ekonomiska konsekvenser

Här beskrivs de ekonomiska konsekvenserna. Det är de konsekvenser som på något sätt påverkar den kommunala ekonomin, positivt och negativt.

6.4.1 Boendeattraktivitet och demografisk balans

Boendeattraktivitet handlar om att skapa boenden som tilltalar de som bor i Lycksele och lockar de som skulle kunna tänka sig att flytta hit. Demografisk balans handlar om att befolkningens ålder ska vara jämnt fördelad mellan invånarna.

Här beskrivs planförslagets påverkan på boendeattraktivitet och demografisk balans.

Bedömningarna utgår från:

- Tillgång till rätt typ av boende
- Möjligheter till inflyttning från andra kommuner

6.4.1.1 Nuläge

Åldersfördelningen i kommunen är jämn, med en viss övervikt i de äldre åldersgrupperna. Den långsiktiga utvecklingen av detta är en åldrande befolkning i mindre kommuner, särskilt i inlandskommuner. År 2017 är andelen 60 år och äldre cirka 31 procent av den totala befolkningen i kommunen, strax under en tredjedel.

Utifrån dialogmaterial från bostadsförsörjningsprogrammet kan sägas att åldersgruppen 65+ efterfrågar 2: or och 3: or, ca 55–80 kvadratmeter. Om det tillskapas gemensamhetsutrymmen och uthyrningslägenheter (för ex besökanden) så kan lägenheten minskas i storlek. När de pratar om gemensamhetsutrymmen definieras det som ett utrymme att vistas i tillsammans, dricka kaffe, läsa tidningen, kanske läsa en bok från en gemensam bokhylla etcetera. Möjlighet till träningsrum och bastu är något som gruppen också lyfter fram. De medverkande ser sig gärna boende i byggnader som är något lägre, helst två-trevåningshus för att få en naturnära känsla.

I åldersgruppen 30–64 år önskade en del flytta till en hyresrätt eller bostadsrätt. Dessa var främst i åldersgruppen 51–64. En del önskade flytta från sin villa i tätorten till landsbygden. På frågan om vart nyproducerade lägenheter ska lokaliseras framkommer flertalet önskemål, men ofta förekommande är det centrala läget. En genomgående trend är en önskan om närhet till naturen, och fler tar upp detta som anledning till varför de vill att flerbostadshus utlokaliseras till landsbygden. På frågan om var de skulle kunna tänka sig att bygga en villa framkommer det älvsnära och naturnära läget.

För åldersgruppen 18–30 år beskrevs bland annat närhet och läge, låg kostnad och social samlevnad som viktigt. Det som kunde utvecklas var utbudet av lägenheter i tätort, särskilt i mindre storlek. Standarden på befintliga lägenheter önskades också utvecklas. Flera utvecklingsförslag uttryckte att det bostadsutbud som finns inte passar, lägenheterna är i fel storlek, för dyra eller är otillgängliga. Bland annat efterlyses studentpriser för ungdomar samt en förenkling av befintliga kösystem.

För personer som flyttar till Lycksele är majoriteten barnfamiljer eller vuxna i barnafödande ålder. Behovet för denna målgrupp är oftast villor. För att locka dessa att flytta till platsen bör attraktiva och/eller relativt billiga boenden erbjudas. Älvs- och naturnära lägen kan kompensera för en ökad kostnad medan villor på övriga platser kan locka till exempel personer från Västerbottens kuststäder genom ett lägre pris.

För att tillse dessa önskemål samt skapa förutsättningar för personer från andra kommuner att flytta till Lycksele krävs en ökad byggnation av lägenheter, gärna i lägre byggnader för att skapa en flyttkedja där äldre lämnar sina villor och flyttar till lägenheter där deras sociala behov tillgodoses. För ungdomar krävs billiga lägenheter vilket kan vara en större utmaning då nyproducerat ofta får en högre prislapp. Ett alternativ där är att renovera och anpassa befintliga lägenheter. Tillskapandet av ny bebyggelse bör ske på attraktiva lägen vilket enligt dialogmaterialet är naturnära och älvsnära. På så sätt får de som bor i Lycksele möjlighet till attraktiva boenden och det tillskapas möjligheter för personer utanför kommunen att hitta ett passande boende, antingen genom tillskapande av byggbara tomter i attraktiva lägen alternativt genom att en flyttkedja skapas då fler lägenheter produceras och de som flyttar dit lämnar en villa efter sig.

Att tillskapa attraktiva boende som lockar personer utanför kommunen att flytta till Lycksele bidrar till att upprätthålla en demografisk balans

Tidigare gällande översiktsplan hanterar inte den här frågan.

6.4.1.2 Konsekvenser

I planförslaget hanteras attraktivt boende och demografi. Planförslaget tar hänsyn till önskemål från bostadsförsörjningsprogrammets dialogmaterial bland annat genom att säkerställa en variation av upplåtelseformer så att det byggs så väl villor som lägenheter av olika storlek, att planberedskapen stärks för attraktiva lägen så som älvsnära samt att det tillskapas boenden som tilltalar den äldre målgruppen.

Aspekt	Konsekvens
Tillgång till rätt typ av boende	Positiv påverkan Genom att ha en planberedskap för attraktiva lägen samt genom att flerbostadshus ska förse med gemensamhetslokaler och gemensam bostadsgård skapas tillgång till rätt typ av boende för rätt personer. Det bidrar också till en flyttkedja som ytterligare bidrar till tillskapande av boenden.

Möjligheter till inflyttning från andra kommuner	<p>Positiv påverkan</p> <p>Genom tillskapande av jobb (se avsnittet för arbetsmarknad och näringsliv) samt attraktiva lägen bidrar planförslaget till en ökad inflyttning till kommunen vilket bidrar till en demografisk balans. Tillskapande av boenden anpassade efter den äldre målgruppens behov bidrar till en flyttkedja vilket bidrar till att fler boenden som önskas av personer som flyttar in från andra kommuner kommer ut på bostadsmarknaden.</p>
--	--

Tabell 17.

6.4.1.3 Förslag till åtgärder

Flerbostadshus ska så långt som möjligt fördes med gemensamhetslokaler och en gemensam bostadsgård, samt säkerställa närheten till grönområden, vilket i stor utsträckning säkerställer önskemålen från åldersgruppen 65+. Det som inte hänsyntas i förslag till översiktsplanen är sådant som inte hanteras i en översiktsplan.

Genom att säkerställa planberedskap för attraktiva siter samt attraktiva boenden uppmuntras en balanserad demografi då en åldrande befolkning tillsammans med en positiv nettoinflyttning av barnfamiljer bidrar till det.

6.4.2 Arbetsmarknad och näringsliv

En god arbetsmarknad och ett växande näringsliv innebär fler i arbetslivet. Detta leder inte bara till en bättre ekonomi för individen och för kommunen i stort utan bidrar till en mängd sociala hållbarhetsfaktorer så som god hälsa.

Här beskrivs planförslagets påverkan på arbetsmarknad och näringsliv. Bedömningarna utgår från:

- Möjligheter för utveckling och etablering av näringar
- Arbetsmöjligheter

6.4.2.1 Nuläge

De senaste åren har ett flertal företag etablerat sig och trenden visar på att det kan komma att bli fler. Det är gynnsamt för kommunen och bidrar till stärkt kommunalekonomi (se avsnittet nedan). I Lycksele har etableringar som SmåA (småföretagarnas a-kassa) samt arbetsförmedlingen varit ett lyft för en kommun där majoriteten av privata företag återfinns inom den klassiska industrisektorn, främst skogsnäring, gruvindustri och metallbearbetning. I Lycksele är kommunen och regionen de största arbetsgivarna. Det finns en viss brist på

akademisk arbetsförsörjning vilket ibland kan vara en utmaning vid nyanställningar. Andelen förvärvsarbetande är hög (cirka 82 procent).

Tidigare gällande översiktsplan nämner ingenting om arbetsmarknad och näringsliv.

6.4.2.2 Konsekvenser

I förslag till översiktsplan prioriteras ett växande näringsliv. Prioritering av pendlingsmöjligheter öppnar upp både för att personer i Lycksele kan arbeta på annan ort och för att säkerställa att nya etableringar kan anställa den mängd människor som kommer behövas vilket kan vara betydligt fler än det finns tillgängligt i Lycksele. Genom ökade möjligheter för arbetspendling kan Lycksele kommuns invånare nyttja sina grannkommuner för fler och mer varierande arbetstillfällen och verksamheter inom kommunen kan säkerställa tillräcklig arbetskraft genom att kunna anställa personer från andra orter i högre utsträckning.

Aspekt	Konsekvens
Möjligheter för utveckling och etablering av näringar	Positiv påverkan. Planförslaget bidrar positivt till en arbetsmarknad och ett växande näringsliv genom att planera för nya siter och möjligheter för de näringar som finns inom kommunen. Genom att utveckla pendlingsmöjligheter ökar möjligheterna att utveckla större näringar inom kommunen och använda sig av arbetskraft från andra kommuner för att säkerställa behovet av arbetskraftsbehovet.
Arbetsmöjligheter	Positiv påverkan. Genom tillskapande av siter och möjliggöra för etablering skapas fler tillfällen. Genom att öka möjligheterna att pendla ökar möjligheterna att arbeta i andra kommuner vilket öppnar upp för ett större utbud.

Tabell 18.

6.4.2.3 Förslag till åtgärder

Kommunen ska verka för och ha beredskap för små- och storskalig etablering genom att planera för nya siter. Förslaget medger också möjligheter för gruvnäringen på de områden det anses lämpligt men främst genom att verka för att ha beredskap för små- och storskalig etablering genom att planera för nya siter.

6.4.3 Kommunal ekonomi

Kommunalekonomi handlar om kommunens ekonomi som främst försörjs av skatteintäkter vilket innebär att kommunens ekonomi styrs av antalet invånare. Desto fler som flyttar till Lycksele,

desto större skatteintäkter. Det som gynnar kommunalekonomi blir därför åtgärder som uppmuntrar en positiv nettoinflyttning, vilket handlar om att det ska finnas möjligheter till arbete och att det ska vara attraktivt att bo i Lycksele. Attraktivt blir det genom tillskapande av attraktiva jobb, bostäder på attraktiva platser och i hög utsträckning också tillgång till natur, kultur, friluftsliv och god samhällsservice.

Här beskrivs planförslagets påverkan på kommunalekonomi. Bedömningarna utgår från:

- Möjligheter till attraktiva boenden
- Möjligheter till en rik fritid
- Möjligheter till försörjning
- Tillgång till natur, kultur, friluftsliv och service

6.4.3.1 Nuläge

De senaste tre åren har kommunen haft en positiv nettoinflyttning. Innan dess skedde befolkningstillväxten främst genom en åldrande befolkning. Nya etableringar i form av bland annat små företagarnas a-kassa (SmåA), arbetsförmedlingen samt tillväxten inom byggmodultillverkning bidragit till att fler som kommer från andra platser söker sig till Lycksele för att arbeta. Detta måste dock ske tillsammans med möjligheten till ett attraktivt boende och en attraktiv kommun att leva i. Tillgång till boenden har varit låg och det har varit få bostäder ute för försäljning. Utöver det behöver det finnas den service som önskas. För inflyttning från större städer kan det locka med närheten till naturen och lugnet men det kan också ställa högre krav på ett större kulturellt utbud för att de som börjar arbeta i Lycksele väljer att flytta dit och stanna kvar, annars finns det en risk att de som börjar arbeta i Lycksele antingen arbetspendlar eller byter jobb inom kort.

För den åldrande befolkningen som finns i Lycksele kan närhet och tillgänglighet vara viktiga faktorer för den upplevda tryggheten. Finns det inte god kollektivtrafik och närhet till den vård och omsorg som kan komma att behövas, finns en viss risk att dessa personer väljer att flytta till en större stad. Det är därför viktigt att tillgodose de äldre personernas behov för att säkerställa att de, trots förändringar i livet, känner sig trygga i Lycksele.

Tidigare gällande översiktsplan berör inte kommunalekonomi.

6.4.3.2 Konsekvenser

Förslag till ny översiktsplan gynnar i stora drag kommunal ekonomi. Tillskapande av attraktiva boenden och planberedskap för nya etableringar är grundläggande för att någon ska välja att flytta till Lycksele. Det är få som lämnar hem och jobb om inget nytt sådant väntar. Utöver det tar planförslaget hänsyn till en mängd faktorer för att göra Lycksele till en attraktiv plats att bo på genom att värna grönområden, natur, friluftsliv och kulturmiljö - alla viktiga för att bidra till en trivsamt stad.

Aspekt	Konsekvens
Möjligheter till attraktiva boenden	Positiv inverkan. Tillskapande och planberedskap för tomter på attraktiva lägen ökar chanserna till att fler flyttar till Lycksele vilket är positivt för kommunalekonomin. Tillskapande av attraktiva boenden för äldre möjliggör både för att äldre väljer att bo kvar samt för en flyttkedja som möjliggör för främst personer utanför Lycksele att hitta ett passande boende.
Möjligheter till en rik fritid	Positiv påverkan. Planen uppmuntrar till vis del till en rik fritid genom att säkerställa närhet till natur- och friluftsliv. Planförslaget tar inte upp möjligheter till fritidssysselsättningar utöver detta.
Möjligheter till försörjning	Positiv påverkan Genom att arbeta för goda pendlingsmöjligheter, genom att möjliggöra för gruvverksamheter samt genom att ha planberedskap för attraktiva sites för industrier skapas möjligheter till försörjning vilket gör att fler kan välja att bo i Lycksele och således bidra till kommunalekonomin.
Tillgång till natur, kultur, friluftsliv och service	Positiv påverkan Bidrar till viss del till en positiv påverkan genom att planera bebyggelse så att service kan upprätthållas för så många som möjligt. Planförslaget prioriterar natur och friluftsliv i hög utsträckning vilket kan bidra till att fler väljer att flytta till/bo kvar i Lycksele. Planförslaget tar inte upp kultur.

Tabell 19.

6.4.3.3 Förslag till åtgärder

Översiktsplanen tar höjd för säkrare vägar och överfarter, fler cykelbanor samt blandbebyggelse vilket alla bidrar till tillgänglighet och trygghet vilket också är en faktor för att fler ska trivas här och för att de äldre som bor i kommunen ska fortsätta känna sig trygga. Sammankoppling med universitetet och möjligheterna att studera från Lycksele genom olika incitament ökar

möjligheterna för unga att välja att bo kvar i Lycksele då de får sina behov av studier tillgodosedda på plats.

Planförslaget säger att det ska finnas behovsstyrd trafik vilket möjliggör resande för den äldre målgruppen i en högre utsträckning. Fler kan på så vis bo kvar där de bor eller ta sig till den service de behöver även om de fysiska förutsättningarna ändras. Översiktsplanen strävar också efter sammanhållen bebyggelse vilket ökar chanserna att upprätthålla en god service. Mötesplatser och trygghet i det offentliga rummet är prioriterat vilket också ökar chanserna att fler vill bo i Lycksele.

God kollektivtrafik, elektrifiering av tvärbanan och annat som i högre utsträckning kopplar ihop Lycksele kommun med resterande kommuner kan riskera att fler väljer att bo kvar i sina respektive hemorter men jobba i Lycksele. Detta kan dock leda till att fler söker sig till att jobba i Lycksele och med tiden inser dess charm och väljer att flytta hit.

7 Agenda 2030 och miljö kvalitetsmål

Här redovisas hur hänsyn har tagits till Agenda 2030-målen samt de miljö kvalitetsmål som berör planen.

Relevanta Agenda 2030-mål bedöms vara:

(1) Ingen fattigdom, (2) Ingen hunger, (3) God hälsa och välbefinnande, (4) God utbildning för alla, (5) Jämställdhet, (6) Rent vatten och sanitet för alla, (7) Hållbara energi för alla, (8) Anständiga arbetsvillkor och tillväxt för alla, (9) Hållbara industrier, innovationer och infrastruktur, (10) Minska ojämlikhet, (11) Hållbara städer och samhällen, (13) Bekämpa klimatförändringarna, (15) Ekosystem och biologisk mångfald, (16) Fredliga och inkluderande samhällen.

Agenda 2030-mål	Måluppfyllelse	Analys
Mål 1. Ingen fattigdom	Bidrar till måluppfyllelse	Genom att uppmuntra sociala företag samt möjliggöra för olika typer av etableringar ökar försörjningsgraden bland kommunens invånare oavsett förutsättningar.

Mål 2. Ingen hunger	Bidrar till måluppfyllelse	Att säkerställa att brukningsvärd jordbruksmark inte bebyggs finns det en beredskap för ökad livsmedelsförsörjning om behovet uppstår.
Mål 3. God hälsa och välbefinnande	Bidrar till måluppfyllelse	Genom att planförslaget uppmuntrar till mötesplatser, trygghet, tillgång till natur- och friluftslivsområden, fler gång- och cykelbanor samt ett mer levande stadsrum bidrar planen till ökad rörelse, rekreation samt sociala möten vilka alla bidrar till god hälsa och välbefinnande. Planen tar i viss utsträckning hänsyn till ren luft och att undvika buller vilket bidrar till god hälsa. Dock finns det faktorer i planen som kommer bidra till ökat buller vilket kan få konsekvenser på hälsan om inte hänsyn tas till dessa källor vid detaljplanering och liknande
Mål 4. God utbildning för alla	Bidrar till måluppfyllelse	Genom att centrera bebyggelsen till platser där skolor redan finns skapas goda förutsättningar för en god utbildning för alla.
Mål 5. Jämställdhet	Bidrar till måluppfyllelse	Främst planens fokus på tillgänglighet, närhet till viktiga målpunkter och trygga och levande platser skapar en kommun där behov som i högre utsträckning rör kvinnor får ökat utrymme.
Mål 6. Rent vatten och sanitet för alla	Bidrar till måluppfyllelse	Möjligheter till avloppslösningar ska finnas vid all nyetablering. Samtliga vattentäkter i kommunen kommer att få skyddsföreskrifter.
Mål 7. Hållbar energi för alla	Bidrar till måluppfyllelse och motverkar måluppfyllelse	Planen prioriterar vindkraft i hög utsträckning men ingen annan hållbar energikälla. Värdefulla kulturmiljöer och naturmiljöer prioriteras vid konflikt vilket kan göra att önskade etableringar inte kan bli av.

Mål 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt	Bidrar till måluppfyllelse	Genom att skapa förutsättningar för inflyttning till Lycksele kommun samt uppmuntra till nya etableringar bidrar planen till goda förutsättningar för ekonomisk tillväxt.
Mål 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	Bidrar till måluppfyllelse	Planen prioriterar en hållbar infrastruktur med laddstolpar samt elektrifiering av tvärbanan. Planen berör inte innovationer och hållbar industri mer än att skapa hållbara pendlingsalternativ till planerade industriområden.
Mål 10. Minskad ojämlikhet	Bidrar till måluppfyllelse	Blandbebyggelse samt tillgängliggörande av mötesplatser, natur- och friluftsliv samt närhet till grönområden bidrar till att skapa samma förutsättningar för kommunens invånare oavsett boende eller ekonomi.
Mål 11. Hållbara städer och samhällen.	Bidrar till måluppfyllelse	Stad och landsbygd planeras för sammanhållen bebyggelse på ett sådant sätt att så många som möjligt ska ha nära till jobb, skola och annan service samt i närheten av kollektivtrafikstråk vilket bidrar till både de sociala och ekologiska aspekterna. Arbete med ekosystemtjänster, i form av fokus på olika former av grönstruktur i bebyggd miljö bidrar till hållbara städer och samhällen.
Mål 13. Bekämpa klimatförändringarna	Bidrar till måluppfyllelse och motverkar måluppfyllelse	En ökad tillväxt kan komma att öka klimatutsläppen genom att det blir fler som använder fossila bränslen, konsumerar mer. Genom att sätta ett högt värde på bevarande av skog, värdefull natur och genom att skapa ren energi och laddstolpar samt bättre möjligheter att gå och cykla bör klimatförändringstakten minska.

Mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald	Bidrar till måluppfyllelse och motverkar måluppfyllelse	Genom att prioritera bevarande av värdefulla naturområden, prioritera skolskogar och stadsnära natur ökar den biologiska mångfalden samt kunskapen om den. Att prioritera de samiska intressena bidrar bevarande av den biologiska mångfalden. Främst tätortsnära prioriteras ekosystemtjänster genom grönområden i städer. Övriga delar av kommunen lämnas i högre utsträckning orörda och påverkas inte negativt. Ökad mark som tas i anspråk för industrier och bostäder påverkar negativt. Planen prioriterar att mark med låga värden prioriteras och att ekologisk kompensation görs om detta inte är möjligt vilket mildrar effekterna.
Mål 16. Fredliga och inkluderande samhällen.	Bidrar till måluppfyllelse	Planförslaget tar fasta vid tillgänglighet, universell utformning, blandbebyggelse och minskad boendesegregation samt att förbättra de sociala möjligheterna och möjligheterna för äldre vilket alla bidrar till ett inkluderande samhälle.

Tabell 20.

Relevanta miljö kvalitetsmål bedöms vara:

Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö, Säker strålmiljö, Giftfri miljö, Ett rikt odlingslandskap, Frisk luft, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv

Miljö kvalitetsmål	Måluppfyllelse	Analys
<p>Begränsad klimatpåverkan</p> <p><i>Halten av växthusgaser i atmosfären ska stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig.</i></p>	Förhindrar inte måluppfyllelse	<p>Viss utbredning av tätorten och utveckling i LIS-områden kan medföra ökade avstånd och därmed ökade transporter. Sammanhållen bebyggelse i noder, utpekade byar och tätort möjliggör kollektivtrafik. Utbyggnad av gång- och cykelvägar möjliggör i större utsträckning klimatvänliga transporter.</p>
<p>Frisk Luft</p> <p><i>Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.</i></p>	Förhindrar inte måluppfyllelse	<p>Planförslaget påverkar luftkvaliteten i liten utsträckning. Positiv påverkan är att fler gång- och cykelvägar samt laddstationer för elbilar föreslås.</p>
<p>Bara naturlig försurning</p> <p><i>De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål.</i></p>	Förhindrar inte måluppfyllelse	<p>Planen föreslår ingen direkt utveckling som påverkar målet mer än viss ökad trafikmängd.</p>

<p>Giftfri miljö</p> <p><i>Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.</i></p>	Förhindrar inte måluppfyllelse	En utökning av industriområden kan påverka mark och vatten beroende på typ av etablering.
<p>Skyddande ozonskikt</p> <p><i>Ozonskiktet ska utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.</i></p>	Förhindrar inte måluppfyllelse	Planförslaget påverkar inte måluppfyllelsen.
<p>Säker strålmiljö</p> <p><i>Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning.</i></p>	Bidrar till måluppfyllelse	I planförslaget finns åtgärder i form av krav på radonsäkert byggande vid nyproduktion, med följd att radonhalten i nya bostäder kommer kunna begränsas.
<p>Ingen övergödning</p> <p><i>Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.</i></p>	Förhindrar inte måluppfyllelse	Förutsättningarna för måluppfyllelse i kommunen är goda. Bebyggelse ska endast tillåtas där avloppsvatten kan omhändertas på ett godtagbart sätt.

<p>Levande sjöar och vattendrag</p> <p><i>Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.</i></p>	<p>Liten påverkan på måluppfyllelse</p>	<p>Planförslaget föreslår ianspråktagande av strandmiljöer inom strandnära utvecklingsområden. Det är osannolikt att stora områden bebyggs utan snarare handlar det om enstaka bebyggelse och enstaka bostadsområden. Det är en liten påverka i förhållande till andelen oexploaterade stränder som finns i kommunen.</p>
<p>Grundvatten av god kvalitet</p> <p><i>Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.</i></p>	<p>Liten påverkan på måluppfyllelse</p>	<p>Planförslaget föreslår ny bebyggelse inom vattenskyddsområde. Det innebär ökad påverkan genom hårdgjorda ytor och nya avloppsanläggningar.</p>
<p>Myllrande våtmarker</p> <p><i>Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.</i></p>	<p>Liten påverkan på måluppfyllelse</p>	<p>Utbyggnad av industriområden och bostadsområden kan innebära att våtmarker påverkas.</p>

<p>Levande skogar</p> <p><i>Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.</i></p>	Bidrar till måluppfyllelse	Planförslaget föreslår åtgärder som ska värna den biologiska mångfalden i staden och på landsbygden.
<p>Ett rikt odlingslandskap</p> <p><i>Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.</i></p>	Bidrar till måluppfyllelse	Planförslaget föreslår att jordbruksmark inte ska få bebyggas annat än i byar med låg befolkningstillväxt. Dock får inte mark som används för odling eller djurhållning bebyggas.
<p>God bebyggd miljö</p> <p><i>Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.</i></p>	Bidrar till måluppfyllelse	Planförslaget föreslår flera åtgärder som bidrar till en god bebyggd miljö.
<p>Ett rikt växt- och djurliv</p> <p><i>Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.</i></p>	Bidrar till måluppfyllelse	Planförslaget föreslår åtgärder i grönstrukturen som gynnar växt- och djurlivet. En ökad exploatering av mark kan innebära förlust av livsmiljöer men den påverkan bedöms som mycket liten i förhållande till kommunens storlek.

Tabell 21.

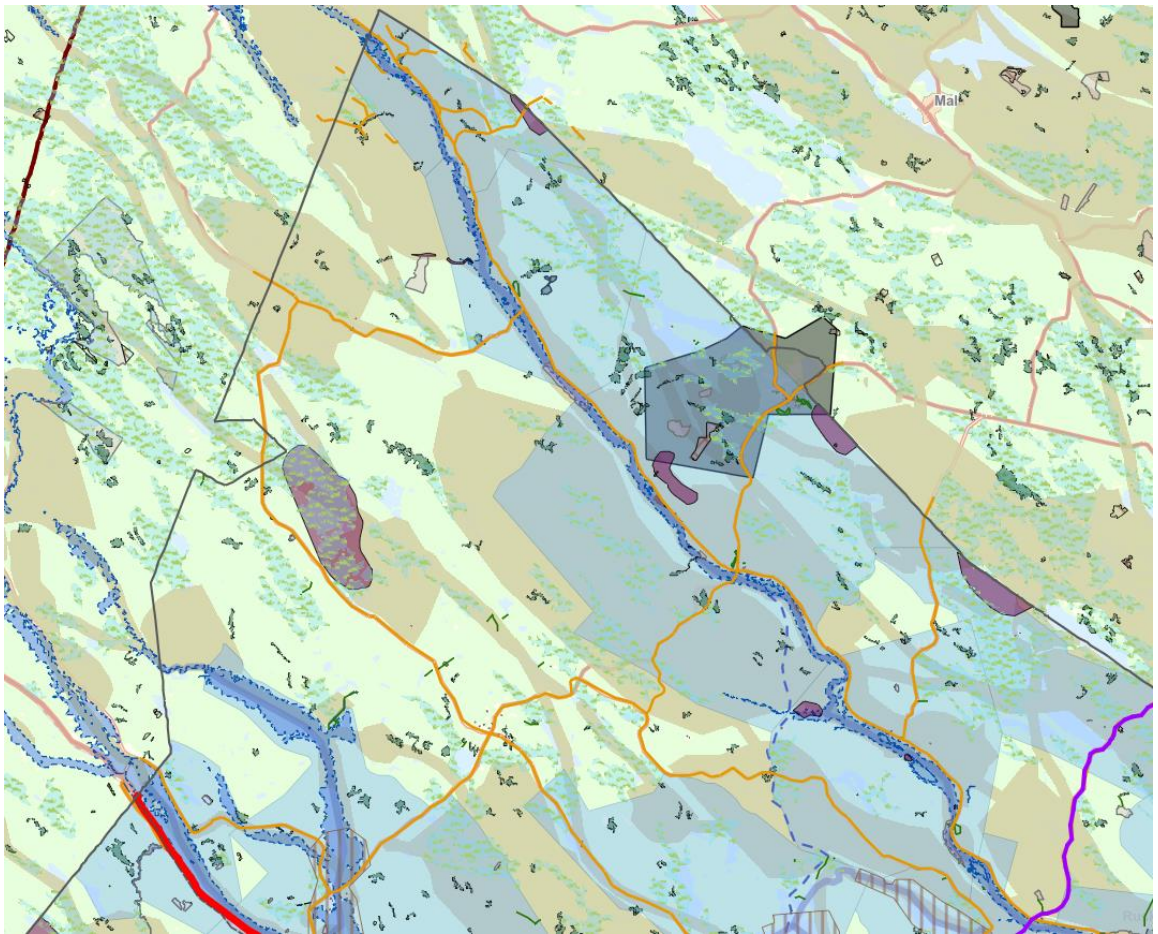
Del 5 – Bilagor

1 Mark- och vattenanvändningskarta teckenförklaring

TRANSPORT	Utredningsområde för verksamhet och handel 	Nyckelbiotoper 	Vandringsled
Planerat område för godsterminaler 	Utredningsområden för elitensiv verksamhet 	Sumpskogar 	Skidspår
Planerade gång och cykelvägar 	LIS områden 	Våtmarksinventering 	Fiskevårdsområden
Gång- och cykelvägar 	Bebyggelseområden i tätorten Bebyggelsestyp Bostad Industri	Planerade naturreservat 	Ridleder
Järnväg 	NATUR GRÖNOMRÅDE REKREATION	Naturreservat befintliga 	AREELLA NÅRINGAR
Prioriterade utvecklingskorridorer 	Närnatur Kategori Klass A, mycket värdefullt natur- och rekreationsområde Klass B, värdefullt natur- och rekreationsområde Klass C, område med vissa natur- och rekreationsområde Närnatur djurpark Närnatur kyrkogård	Geologiskt intressanta områden 	Riksintresse mineraler
Europaväg (E12) 	Skolskogar 	Tätortsnära naturområden 	Riksintresse rennärning
Statliga vägar 	Naturlänkar 	TEKNISKA ANLÄGGNINGAR	Odlingsmark
Områdesbestämmelser hinderyta m.m. 	Rekreatiionsstråk 	Översvämningskartering 100 års flöde Umeälven och Vindelälven 	Vattenbruk
Flygplats 	Besöksanläggningar 	Vattenkraftverk 	
BEBYGGELSE	Biotopskydd 	Transmissionsnätet för el 	
Planerad utbyggnad av tätorten, utvecklingsområden 		Riksintresse för vindkraft 	
Utredningsområde för utveckling av tätorten 		FRILUFTSLIV	
Planerad verksamhet och handel, utvecklingsområden 		Kanotleder 	
Befintliga byggnader 			

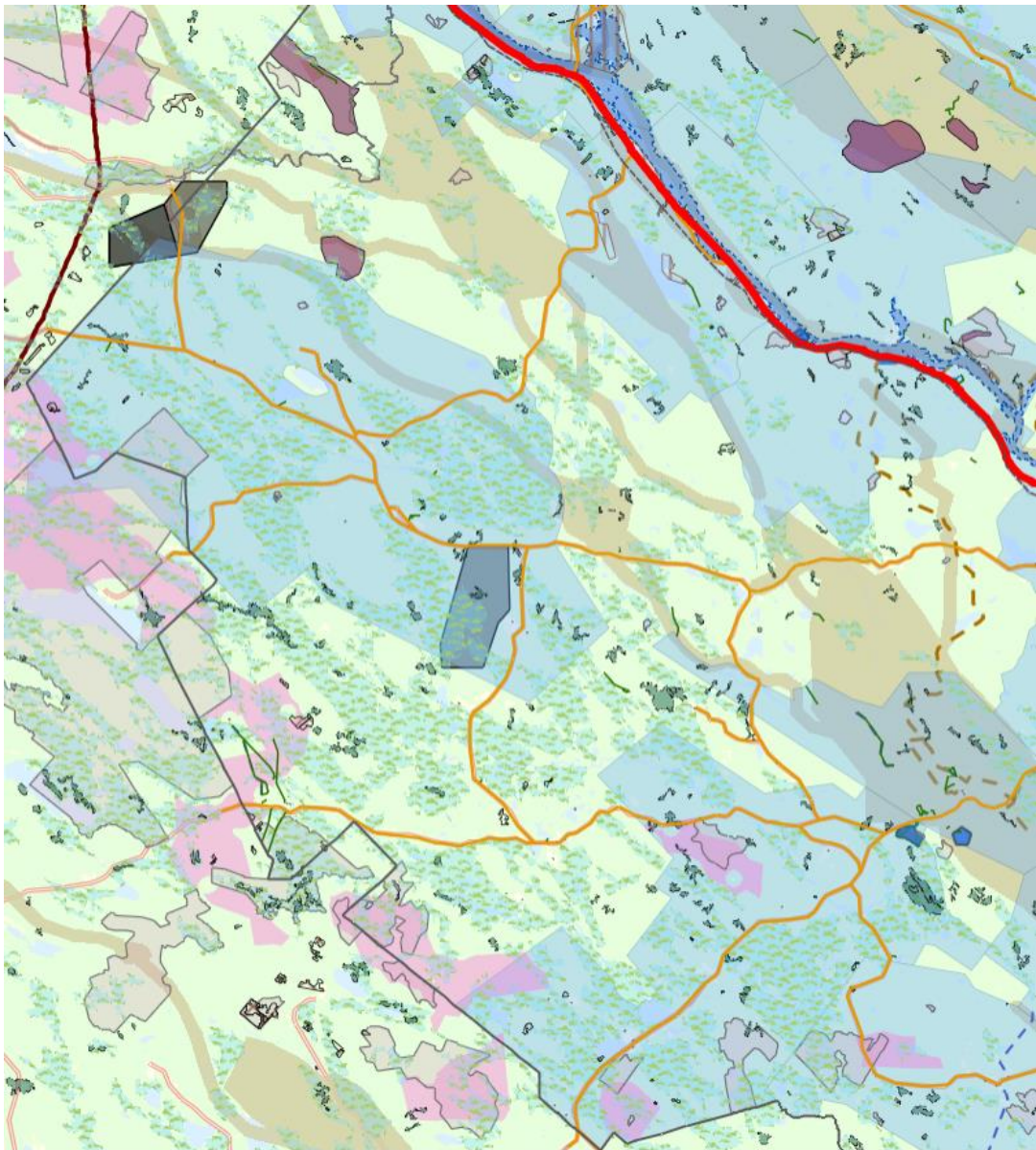
Bilaga 1.

2 Mark- och vattenanvändningskarta norra kommundelen

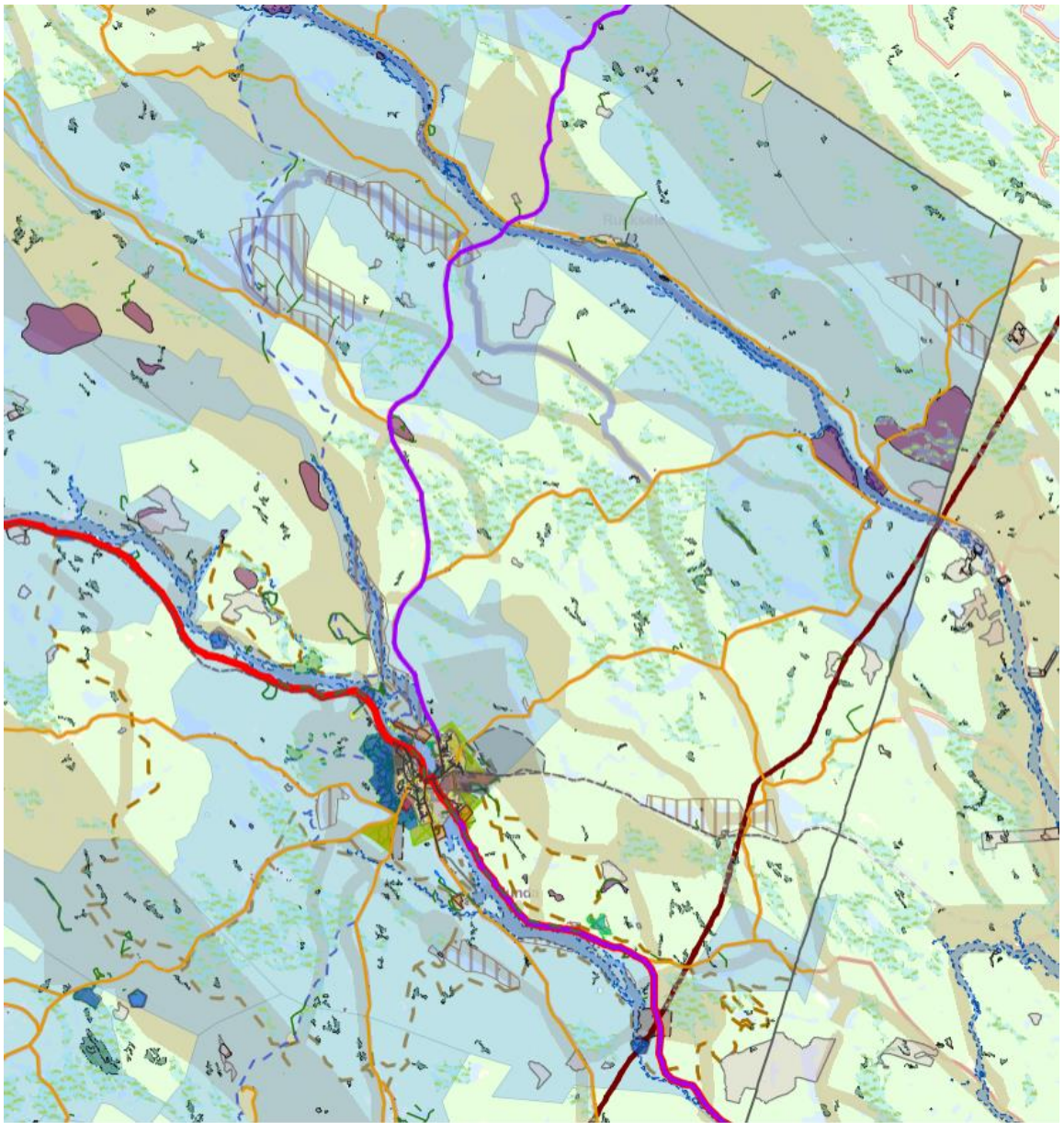
Bilaga 2.

3 Mark- och vattenanvändningskarta västra kommundelen

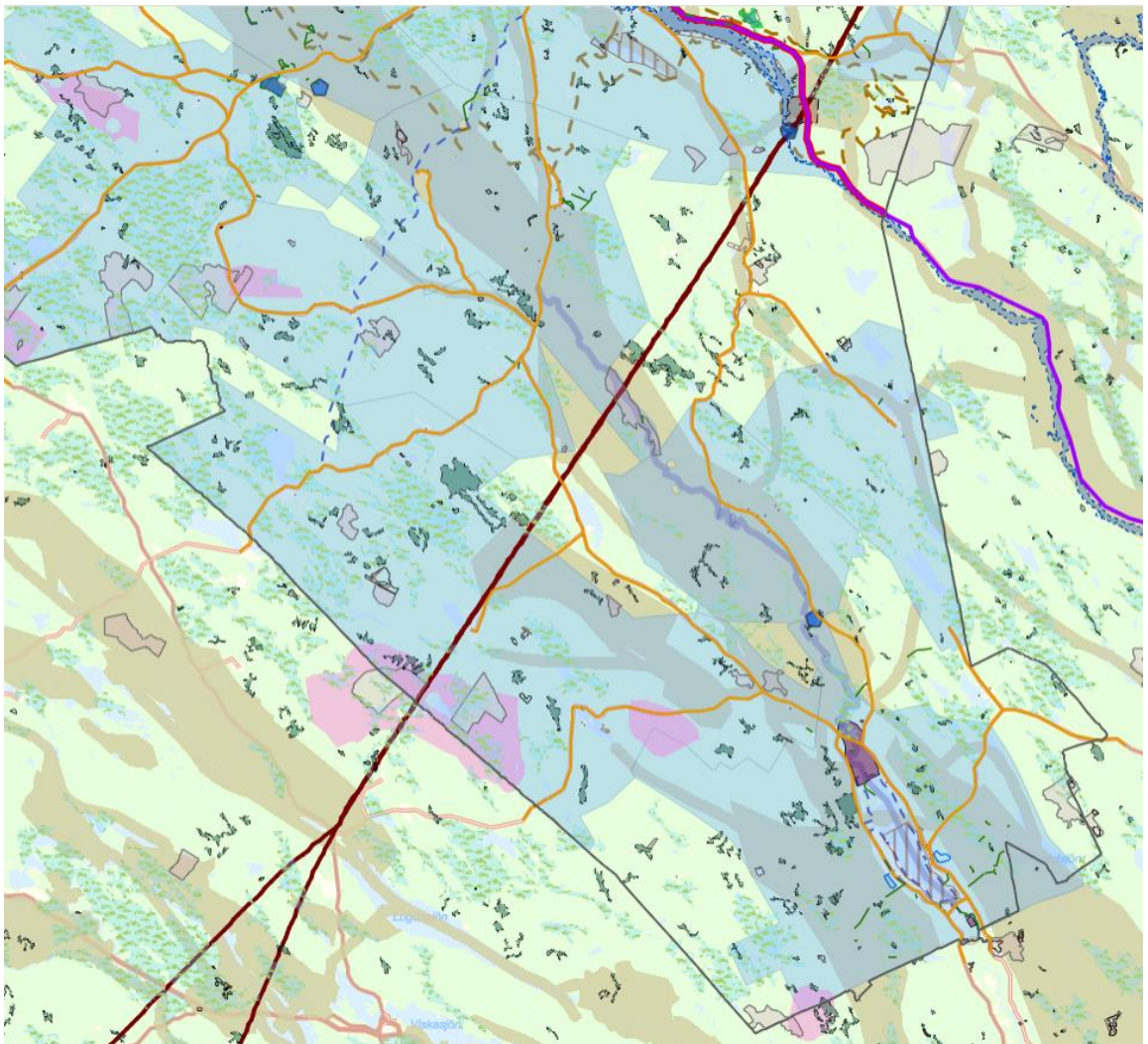
Bilaga 3.

4 Mark- och vattenanvändningskarta östra kommundelen

Bilaga 4.

5 Mark- och vattenanvändningskarta södra kommundelen

Bilaga 5.

LYCKSELE
KOMMUN
LIKSIJUN KOMMUVDNA

Stadshuset, Storgatan 22, 921 31 Lycksele

www.lycksele.se

kommun@lycksele.se

0950-166 00